

НИКОЛАЙ ТЕЛЛАЛОВ
 10^{-9}
НАНО

chitanka.info

ПОСВЕЩАВАМ книгата на онова бъдеще, което и да се случи, може и да не ме дочака

ЧАСТ ПЪРВА

НАТРУПВАНЕ

1.

ВРЕМЕ: Преди трийсет и две години

МЯСТО: Вилна зона на около 45 км от столицата на малък европейски регион

Поточето тихо плиска, възбудено ромоли, радва се — ти си идваш пак! Шушнат и дърветата, надвесили корони над пътеката, превръщайки я в зелен тунел — здравей отново! Шумят сухо окапалите листа под краката, разгъва се като вълшебен килимче познатата пътека — завърна се, завърна се!... И зад завоя чака старата къщурка, тръпне, въздиша — стопанинът си идва!...

... Какви глупости. Ручеят просто си бълбука по камъните, дърветата просто издават шум с листата си, разклатени от сойката, погледнала надолу с едно око и отлетяла. Ако не е тя, вятърът ще разлюлее клона. И нито пътеката примира от радост, нито къщата „чака“. Тя просто си е там, просто я има. Както и всичко останало наоколо — просто го има и толкоз.

Мен обаче скоро няма да ме има. Затова идвам тук — като престарял звяр, да се свра в старата си бърлога, сякаш криейки се от смъртта. Тя обаче има навика да наднича навсякъде и никога нищо не пропуска. Затова е глупаво да търся скривалище от нея. И не търся. Друго ми трябва — убежище от света, откъсване от шума и радостта, от грозотата и кълтящата тишина на самотата, толкова осезаема, когато си сред хората. За да ми е по-лесно да приема напускането на живота. Колкото и мъчен, горчив и противен да е често той, предстоящата раздяла все още всява унизителен страх. А не бива.

Разумните същества трябва да си тръгват с достойнство, когато часът им наближи.

Пък и не е точно страх това, а притеснение, срам от старостта. И може би едно леко съжаление за неизпитаните неща, за пропуснатите неща, за недовършените неща.

Търся тук примирение и смирение с неотвратимото. Уединението помага да се постигне подобно състояние на духа. Защото и без това

само дух е останал, плътта се предава все по-неудържимо.
Дошъл съм, за да си отида.

2.

ВРЕМЕ: Малко след това

МЯСТО: Същото място

Изглед — гърбички, гърбици и гърбища, всяко следващо е все по-бледо, забулено в мараня, разтворено във въздуха, слято с небето. А то е пусто, обширно и избеляло. Чудесен изглед. Хубава тераса. Заема половината от втория етаж, покривът пази от слънце и дъжд, хем си вътре в къщата, хем си отвън. Хубаво се дреме на широките пейки на терасата — покрити са с няколко ката черги. И тишината е различна, тишина сред случайно пропуснатото от човешките стада кътче съвсем бегло докосната, сиреч омърсена, природа. Свирука шепнешком ветрец, изпърха някоя птица, нададе изненадан глас и се шмугне обратно в гората. Избръмчи насекомо, понесло се нанякъде. И нищо друго.

Хубаво място за умиране, помисли си той и плъзна поглед изпод клепачите към ниската дървена маса до пейката. На нея лежеше малката му раница с няколко купени на гарата сандвича, сгъваем нож, лични документи и бутилка минерална вода. А до нея — поостарял модел мобилен телефон, мазно лъщящ черен пистолет и купчинка жълти патрони.

Дали няма да боли? Може би трябваше да взема някакви приспивателни, с които да се отровя? — запита се съвсем равнодушно и лениво. Не бързаше. Искаше да си достави удоволствието да погледа залеза, после звездите, луната... и да се наспи на чист въздух. Будилникът на мобифона ще го събуди, за да посрещне изгрева. И тогава — пращане на съобщение до адвоката да отвори оставения плик със завещанието, в което обясняваше къде да го намерят, макар че му ставаше все по-безразлично какво ще се случи с мъртвото му тяло и колко ще престоява неоткрито.

И чак когато денят започне, ще опре дулото на оръжието в слепоочието си. Добре е проучил как точно да държи пистолета, за да не стане резил, а да призове смъртта бързо, точно и безболезнено.

Правилно — не да я чака, а да ѝ заповяда да го прибере. Да я накара да бъде послушна.

Затова си взе сандвичи с месо и подправки, абсолютно вредни за така нареченото му „здравословно състояние“. Сети се, че искаше да се запаси и с една хубава сочна ябълка. Е, жалко, ще мине без ябълка. Ако се напругне малко, може да си спомни вкуса. Даже по-добре само да си го припомни, вместо да се мъчи да я гризе с остатъка разклатени зъби. Само ще го заболят венците, не, благодаря, малко ли ме е боляло приживе!

Усмихна се цинично. „Приживе“. Как звучи само...

Размърда се, за да се намести по-удобно. Може да си позволи дори да подремне. Таймерът на телефона е нагласен за времето на залеза, не бива да проспива последния си залез. В апаратчето има също така записани няколко любими мелодии, но тях ще послуша преди да натисне спусъка, след като се наслади на изгрева. Да, така ще е. Обичаше да планира нещата, които ще му се случват. И вероятно за първи път в плановите му нямаше грубо да нахълта непредвидена промяна по волята на външния свят. Същият свят, онази част от него, на която не ѝ пукаше за неговите желания и стремежи. Нека ѝ. Вече няма да се гаври безучастно с него, няма да го кара да върши неща, които не иска. Да, тази част ще пребъде и след като пистолетът гръмне. И какво от това? Като цяло всемирът все пак е по-добър, макар също да е равнодушен и към него, и към самия себе си. Лошата страна на живота пък в действителност не е чак толкова голяма, само така изглежда, защото си вътре в нея, в най-добрия случай — близо до нея, в обсега ѝ. И затова често засенчва всичко останало. Но тук, на терасата с изглед към планините, въоръженият му с очила взор успява да отдалечи гадното и нищожното, суетното и арогантното, да го запрати отвъд хоризонта, да го смали до прашинка... за да съзерцава със задоволство по-приятния дял на света. И да се слива с него, да се разтваря като планинските гърбици в небесата, а после решително да постави уместната оловна точка на процеса.

Пък нека СЛЕД това нещата да не изглеждат толкова спретнато. Ще е ДАЛЕЧ и ОТВЪД, за да го смущават подобни дреболии.

А може би... да, може да послуша малко музика и сега. Съвсем тихичко, за да не нарушава хармонията естествени звуци.

Пресегна се небрежно към мобифона, ала ръката му трепна и замря насред път, защото апаратът в този миг реши да подаде безличния си сигнал за повикване, бездарна имитация на щурец.

Втренчи се в телефона, който иззвъня отново. Изпита бегло раздразнение, което обаче бързо потъна в събрания за няколко часа пребиваване тук океан от спокойствие. Не, нищо не може да го извади от релси. Вече не. Присви очи към дисплея на апарата.

Беше непознат номер. Ръката се отпусна върху дъсчения плот на масата и леко изтрополи с пръсти.

Мобифонът пак изцвърча. Някой упорито се мъчеше да се свърже.

При следващия сигнал пръстите бодро изтропаха подигравателен ритъм — няма да се дам, трам-тара-рам! И го повториха, потретиха, отговаряйки по този начин на нахалното повикване.

Хм, можех да спра достъпа на всички номера... Кой ли е толкова настойчив?

Мобифонът не мирясваше. Продължи след къса пауза да цвърти като смахнат щурец, сякаш разярявайки се на ответния тропот на пръстите.

Стана му смешно. Не натисна бутона за отговор, а продължи да се подиграва на машинката. Ала насреща явно имаше инат от класа. И скоро взе да му дотяга. Реши да не си разваля настроението, пък и го зачовърка любопитството — кому съм притрябвал толкова?

Пое апарата в дланта си и палецът с привично мръдване натисна нужния бутон. Приблужи слушалката до ухото си.

— Да?

— Здравей. Познай ме, но без имена моля! — произнесе енергичен мъжки глас. Би могъл да принадлежи на човек в разцвета на силите си, ала едва доловими стържещи нотки издаваха същинската възраст на събеседника.

— Ха. Хубава гатанка. Само че не съм на кеф да играя тази игра.

— Важно е.

— Нима?

— Ще те подсетя малко. За последен път се видяхме преди повече от двайсет години. Срецнахме се вечерта, преди да си замина... обратно. Цяла нощ си приказвахме. После ти ме изпрати на аерогарата. Е, сещаш ли се?

— Не. Може би, ако се понапъна...

— Добре, няма значение. У дома те няма. Къде си? Чакай, не ми казвай направо...

Блуждаещият поглед на стареца, полегнал да си почива на терасата, се спря върху пистолета, насочен към прекрасната гледка на планините. По небето бяха плъзнали малки облачета с разрошена козинка. Дали те, дали неочакваното обаждане и завързалият се чудат разговор размърдаха изблик на искрено веселие.

— На какво се смееш? — стъписа се слушалката.

— Ей така, на нищо. Продължавай, който и да си. Забавляваш ме.

— Забавлявам те?

— Ами да. Щом спре да ми е забавно, няма да чакам да ми омръзнеш, просто ще ти затворя и ще изключа мобифона. Но засега... слушам те. Пардон, ти искаше да ти кажа нещо, така ли?

— Май се досещам къде може да си толкова безгрижен... Не си изкуфял впрочем, нали? Не ти е весело съвсем ПРОСТО ТАКА!

Старецът лекичко се намръщи.

— Разбира се, че не. Имам от какво да ми е весело... засега.

— Според мен си в оная дупка, до която се стигаше само пеш! — заяви неидентифицираният събеседник и леко промени тона. — Моля те, отговори ми с ДА или с НЕ. Наистина е важно!

Бръчката между веждите на стареца стана малко по-дълбока. Отвърна сухо:

— Да, на същото място съм. Май наистина добре се познаваме, само че още не загарявам кой си...

— Добре, чудесно! — прекъсна го слушалката. — Идвам след час!

Не успя да реагира на секундата, дори се стресна със закъснение. И когато се опомни, викна пискливо:

— Не! Моментът не е подходящ! Не желая гости! Чуваш ли ме!...

Едва тогава осъзна сигналите свободно. Натрапникът отсреща беше затворил.

Втрени се в апарата, сякаш той бе виновникът. И забеляза надраскания върху корпуса надпис, който едва личеше — и нищо чудно, беше правен преди много години, май че с тънка отверка или шило. Може би игла.

И надписът гласеше: АЗ СЪМ САМО ВЕСТОНОСЕЦ — НЕ МЕ ЧУПИ.

Неволно се усмихна. И пак изкриви ядно устни. Замисли се. Гневът го разсейваше. После се сети и бързо извика на екрана номера, от който го бяха търсили. Натисна опцията „Набери“.

След три сигнала за повикване мек женски глас съобщи, че няма достъп до този номер, защото картата е анулирана.

Изпъшка от досада.

Оставаше му само да чака — безпомощен и отново притиснат в ъгъла от властните външни обстоятелства. Идеше му да се застреля още сега.

Извади пълнителя и го зареди с всичките патрони, разсеяно питайки се, защо са му всичките, след като му е достатъчен един. Така и не успя да си отговори, защото ръцете се оказаха по-бързи и хладнокръвни от мозъка. Трепна чак когато пистолетът щракна, а механичният индикатор посочи, че оръжието е готово за стрелба. Едва тогава движенията на пръстите станаха предпазливи и бавни. Разгледа пистолета, сякаш го виждаше за първи път. Беше го купил нелегално, но от сигурен човек, който прибра парите и не зададе нито един излишен въпрос. Никога не бе чувал за такава марка — „Меркурий .38“, но пък и не се интересуваше особено от оръжия. Продавачът само спомена, че е сравнително нова разработка.

Въздъхна и постави оръжието на предпазител. Поколеба се, сетне го прибра в раницата. Но така, че да може да го измъкне в случай на нужда лесно и бързо.

Чак тогава си даде сметка, че е заинтригуван. И че можеше да използва единия час — (явно изхвърляне, кой може да успее да стигне за толкова малко време от града дотук?!) — за да си припомни кой стар познайник, чума да го тръшне, се е сетил да му разваля последното денонощие на този свят.

И най-вече — заради КАКВО?

3.

ВРЕМЕ: След трийсет и две години

МЯСТО: 2,71 астрономически единици от земната орбита, сектор Аквариус, приблизително в равнината на еклиптиката

Някога такива като него са ги наричали пирати. И винаги при залавяне ги е чакало обесване на мачтата — без следствие, съд и присъда. Понякога са били щадени, но за кратко — колкото да ги доставят за публична екзекуция в качеството на жертвоприношение на олтара на правораздаването. И, естествено, съдебните процедури са били формалност, защото законът вече ги е смятал за виновни. Трудно може да се нарече подобно отношение „предубеденост“. Щом са те хванали при разбой и с оръжие в ръка, недей се надява, че ще те третират като военнопленник.

Него нямаше да го третират като военнопленник, нищо че служеше в армията на своята страна и имаше звание подполковник. Страната му нямаше да се застъпи за него, щеше да отрича самото му съществуване. Но нямаше опасност да го заловят, нито пък да го обесят или разстрелят като бандит и престъпник. Щеше да загине при пленяване, както и при опит да се предаде — съвсем автоматично, без намесата на волята му. Ако се провалеше при изпълнението на мисията, разбира се.

Нямаше намерение да се проваля.

Въпреки екипа, който му се падна да ръководи.

Трима души, безлики и еднакви като от калъп, в пълна космическа броня-обвивка, седяха с гръб към централната колона на капсулата и поне един от тях мислеше за пиратство и военни престъпления. Двамата му подчинени може би също разсъждаваха върху някаква тема, но може и да се намираха в състояние на плитка стаза, в която мозъкът не е способен да мисли. Командирът бе лишен на този етап от възможността да провери състоянието на екипа си, Контрол-процесорът на капсулата не му даваше достъп до тези данни при ниво на „жълта“ готовност. Такъв бе регламентът на съвместните

мисии съгласно секретните съюзнически спогодби. Пак в духа на договорите Обединеният щаб на Коалицията беше решил, че не е просто непрепоръчително, а направо забранено членовете на смесените екипи да знаят нещо един за друг. Нито имена, нито звания, нито лица, нито към коя съюзническа въоръжена сила принадлежат. Сякаш мерките против попадане в ръцете на противника не бяха достатъчни... Очевидно вътре в Коалицията продължава играта на взаимно дебнене. Политика. Гадно.

Командирът на капсулата въпреки не ламтеше да знае нещо за хората си. По принцип изпитваше антипатия към съюзниците. Не беше расист, нито върл националист, не страдаше от верска непримиримост. Но подозираше, че съекипниците му са точно такива. Майната им. Още по-добре — ако някой загине при изпълнение, тъкмо няма да го жали. Отнасяше се към колегите си като към дроновете, с тази разлика, че хората си трябва да ги пазиш малко повече.

В кабината бе тъмно, само през тесните процепи на илюминаторите проникваше слаба светлина. Капсулата се намираше в режим на свободен дрейф и пасивно сканираше небесната сфера в търсене на обекти, които отговаряха на критериите за цел. Плячка. Която после предпазливо да издебнат и да нападнат. Точно като пиратите от древните времена преди Пробива.

Външният слой от корпуса на капсулата поглъщаше всякаква радиация, част от която се анализираше от трилионите вградени сензори. Самият апарат не излъчваше нищо, освен периодичните, извънредно къси импулси на инфрачервения охлаждащ лазер, който избавяше капсулата от заплахата да прегрее. Само тези импулси можеха да издадат присъствието на апарата в космическото пространство, затова ги насочваха много внимателно към онези участъци от небесната сфера, където бе най-малко вероятно да се намират чужди (и следователно враждебни) обекти или детектори. Строго погледнато, за чужди се смятаха всякакви детектори — своите също по-добре да не знаят къде се намира пратената от тях капсула, тип „Сокол“ — така по-сигурно се опазва тайната и по-лесно се води политика на мирно съвместно съществуване и нулева толерантност към агресията и тероризма.

Но дори внимателното оглеждане на небето и избирането точната посока на лазерните изпразвания можеше да изиграе лоша шега —

например лъчът да улучи невинно парче материя, което, разбира се, ще се нагорещи и ще стане видимо върху екраните на болометрите на всички наблюдатели в този субобем от сектора Водолей на пояса Средно извънземие, Слънчева система. И ще почнат да търсят още по-внимателно и придиричиво...

Какъв живот са си живеели военните подводничари през старата бълк-епоха! Командирът се зачуди дали да нареди на системата за отдих да му прожектира върху ретината някой старинен филм за подводници от Първата, Втората и Възпряната световни войни, но не понечи да го направи от суеверие, което старателно криеше и което дори пред самия себе си признаваше с половин уста. Не, гледането на такива филми може би НАИСТИНА е способно да предизвика беда... добре де, по някакъв холистичен начин да увеличи вероятността да се случи беля. Абе, достатъчно е, че настройва уплашения от вярата в поличби мозък към провал и поражение. Субективната действителност си е действителност, реална колкото реалността, особено когато е подкрепена от съответния напреднал смартуер. Виж, четенето на виртуална книга, прожектирана на вътрешния зрителен екран, това е приемливо. А най-приемливото е да се стазираш в плитка фаза (наричат го „мъждукане“) и безвремието да те обгърне и продължи, докато сензорите не засекат най-после достоен обект — (плячка) — за абордаж (и плячкосване)... или не изтече определеното време за мисията. Тогава, макар и безславно, предстои завръщане в базата Орбита–25000, стига Контрол-процесорът да не посочи друга — Космос–1890 например.

Някаква добре дресирана да седи потайна и кротка мисъл в главата на командира кръжи около надеждата точно това да се случи и този рейд да завърши с нулев резултат. Но пък от друга страна, празните рейдове не пълнят служебното досие с положителни точки. А армиите в днешно време са миниатюрни и с огромна лекота могат да си позволят да изритат безинициативни елементи от плътта си, знаейки, че и без специални методи на пропаганда и реклама за вакантното място ще се натиснат хиляди доброволци. Дори стотици хиляди. Наноприсадките от всеки чвор могат да направят свирка, от всеки идиот — войник, но все пак се залага базовият материал да е от най-високо качество. Затова не е добре мисията да е нулева. Колкото и гадно да стане. В края на краищата съвестта също може да се дресира,

а и ако се абстрахираме от методите и средствата, каузата ни все пак е справедлива, нали? Или поне има основания да е такава.

Нали?

Командирът на рейдер-капсулата, безименен подполковник без лице и отличителни белези, отпъди кривналите от правия път мисли и се съсредоточи върху припомнянето на ключовите параграфи от Тактическия устав.

Скоро това му доскуча, но за щастие времето на вахтата му изтече. Дежурството се пое от Боец-1, за когото командирът имаше някакво смътно усещане, че е китаец. Сега можеше да си „поспи“ — тоест да изпадне в летаргията на плитката стаза.

Не успя да го стори. Контрол-процесорът уведоми лидера на операцията, че обектът за ТРС (тактическо разузнавателно сондиране) е намерен, идентифициран и одобрен. Препоръча маневриране и насочване към траектория за сближаване. Препоръките на Контрол-процесора не можеха да се подминат току-така. И командирът ги потвърди.

Потисна лекото отвращение към себе си, защото го завладяваше едно по-силно чувство — хазартното предвкушане на плякосването.

Не „плякосването“, поправи се мислено, а „битката“ — така е правилно. Битка.

Корекцията не се дължеше на изисквания за лоялност. Беше за негово собствено успокоение. От дълги години дресираше съвестта си и все още не бе успял да я сломи напълно — и сигурно за добро, защото заедно с нея би сломил и гръбнака на самоуважението си. Колкото и малко да му беше останало от него.

4.

ВРЕМЕ: Преди трийсет и две години

МЯСТО: Споменатата вилна зона

Реши все пак, воден от сприхава дребнава горделивост, да посрещне неканения гостенин на потъмнялата дървена пейка пред портата. И макар да не вярваше, че посетителят ще спази посочения час, домакинът все пак пхна в джоба мобифона и пет минути преди назначеното време прекоси занемарения бурениясал двор, за да се настани на пейката.

Облегна се на провисналата телена мрежа на оградата, без да го е грижа за ръждата. Оттук също се откриваше сравнително приятна гледка към отсрещния склон на планината с накацалите по него вили. Някои представляваха обикновени бунгала или фургони, други — фукливи кичозни постройки, свидетелстващи, че собственикът им е имал много пари и нищожно въображение, да не говорим за вкус. Именно заради тези две категории сгради старецът, който бе решил да умре след около осемнайсет часа, презираше думата „вила“. Преобладаваха обаче тухлени къщурки от селски практичен тип, с керемидени покриви, често неизмазани. И тях ги наричаше простичко „къщи“, както и своята, сега останала зад гърба му, с обърнатата към по-безкраен пейзаж тераса. Купил бе тази къща много отдавна. Беше груб строеж и само първият етаж с плоча отгоре. Той с помощта на приятели и цяла последователна върволица майстори, повечето от които го разочароваха, преоборудва построеното, постави комин, вдигна втория етаж, където загради две малки спални с тоалетна и коридорче между тях. Така долу се получи едно просторно помещение с нисък таван, разделено на две от камината в средата и дървената стълба за нагоре. Предната част на стаята бе замислена като всекидневна, а задната — за кухненски бокс с не много просторна баня. Под стълбището се свираще килерче, камината откъм кухненската зона имаше метален плот за готвене и дори фурна. Въздуховоди топлеха спалните на втория етаж, грееха и бойлера в

банята. Дълго се колеба дали да остъкли терасата, но реши, че ще заприлича на балкон в градски жилищен блок и ще го откъсне от природата. Затова само я облицова с дървени летви и сложи пейки, така че да мяза на възрожденски чардак...

Оттогава някои неща овехтяха. Пробитата с много труд и средства сонда в един момент се лиши от скъпата си хидрофорна помпа — откраднаха я. Пет пъти разбиваха къщата — бяха мизерни години. После постепенно положението се подобри и нехранимайковците от селото долу край жепе гарата взе да ги мързи да си набавят пари за пиене чрез тарашене на вилната зона. За последен път направи ремонт, по-скоро козметичен, преди осем години. Постави нови стъклопакети на мястото на счупените, монтира нови кранчета и смесители на мивката и в банята. Но помпа като старата не успя да купи, нито събра пари за нов бойлер. Задоволи се с един най-обикновен потопяем боклук, който едва пълнеше резервоара, закрепен в подпокривното пространство (просто неудобно да го наречеш „таван“) над тоалетната с идеята да се събира в него дъждовна вода и да стои там в случай на пожар. А за къпане — по-скоро подмиване — постави голям казан с черпак...

Старецът се усети, че съвсем машинално премисля какво трябва да се постегне в къщата и леко се ядоса. Пуси навици. Навици за живот. За какви ремонти съм седнал да мисля!... А тоя натрапник, кога ще си домъкне задника?

Погледна мобифона. Беше минал час и седем минути от обаждането. Поклати глава. Невъзможно е да дойде за толкова малко време. Пътят е близо час с кола по шосето. И после минимум двайсет минути по пътеката от центъра на селото. Абсурд. Предвид също преклонната възраст на самопоканилия се гостенин... Изведнъж проумя, че ще му е приятно да го навести стар и сякаш доскоро забравен познайник. Едно такова колебливо задоволство. Стига да не се заседява и да не му попречи да осъществи замисленото... В краен случай ще използва пистолета не утре заран, а вдругиден сутринта. Колкото и досадно да е подобно отлагане... Изсумтя. Въздъхна. Нямаше смисъл толкова рано да сяда на пейката отвън. Дъските му убиваха. Реши, че ще се върне след половин час или малко повече.

Надигна се... и остана безкрайно изненадан, когато чу някакъв шум по пътеката. Изненадата прерасна в изумление, после почти в

шок.

По леката стръмнина на пътеката нагоре се приближаваше велосипедист, яхнал скъпо лъскаво колело от титан и пластмаса, с възможно най-модерните рамка, кормило и предавки, заради които само преди петнайсет години повечето хора мъчно биха разпознали в това дизайнерско чудо велосипед, поне не от пръв поглед, и то само заради двете колела.

Колоездачът шумно дишаше, пуфтеше, но не сякаш всеки миг ще пукне от задушаване. Или ще му се пръсне сърцето. Или костите ще се изпотрошат от прекомерното налягане на мускулите. Самите мускули ще се скъсат...

Велосипедистът спря ухилен пред сащисания домакин, слезе от колелото и протегна ръка.

— Здравсти, Атанасе!

Беше по тениска и къси до под коленете торбести панталони, с баналната бейзболна шапка, кецове... същински тийнейджър от началото на века. Съвсем малко пот тече по слепоочието, съвсем малко е намокрена тениската. Ала косите са бели, кожата — набръчкана, макар и със здрав тен, потъмняла от слънцето. Очите — живи, бистри — като на момче. Гостенинът.

Атанас пое протегнатата длан и някак съумя да отвърне на енергичното ръкостискане. Потресът му постепенно се преливаше в тъмна завист, която му помогна да се опомни, след което се скри зад туфата кристално чисто учудване. Още две глътки въздух и домакинът успя да отвърне сравнително спокойно, макар че изопнатото му лице и облещените очи го издаваха:

— Добре дошъл, Сантов...

Гостенинът грейна още повече.

— Не се съмнявах, че ще си спомниш!

— Има си хас... — промърмори Атанас, усети се и се помъчи да придаде на физиономията си по-неутрален израз. — Трудно се забравя някой, който да те накара на шейсет лазарника да будуваш цяла нощ в кръчма, все едно студент след сесия... — Потъпка крака на място. — Ами, влизай... Добре изглеждаш... — подхвърли след пауза, сдъвка устни и млъкна, докато не влязоха в къщата.

Внезапно всекидневната му се стори мърлява и неугледна. Цъфтящият вид на Сантов я накара да изглежда още по-жалка.

Изпъкнаха петната по стените, паяжините по тавана, прахта и боклукът по пода. Малкото разхвърляни предмети сега създаваха впечатление на вселенски хаос.

— Хайде, продължавай нагоре — подкани госта си малко сопнато. — Към терасата... А, да си жаден?

— Не, благодаря — отвърна Сантов и с пружинираща младежка походка се заизкачва по стълбите. Атанас го наблюдаваше с куха мимолетна злоба, която се надигна, кипна... и изчезна. Домакинът сви рамене и последва посетителя си, без да се опитва да го имитира.

— Каза, че добре изглеждам — отбеляза гостенинът, след като седнаха един срещу друг край масата. Беше твърде ниска, за да подпрат лакти на нея.

— Не е лъжа — безцветно потвърди Атанас.

— Тъкмо за това идвам при теб.

— Извинявай, нямам с какво да те почерпя.

— Зарежи. Нека поговорим направо. Може да нямаме време.

— Хмък. Ами, хайде.

— Предполагам, че няма друг начин. Ти помниш, естествено, как се запознахме...

Атанас неволно кимна. Помнеше, как да не помни. Одеве излъга, че не се забравяло как на шейсет изведнъж те обзема рецидив на двайсетте. Забравя се, и още как. Помнеше всъщност друго. Как той, Атанас Атанасов Атанасов, господин „Три А“, заместник главен редактор на списание за популяризиране на науката, след като прочете интервюто на младия репортер с пребиваващия за кратко в страната сътрудник на ставаща все по-известна западна компания за високи технологии, разбра, че се налага лично да се срещне със Сантов. Най-вече да уточни логичните пропуски в интервюто, плод на фактическата липса на обща култура у репортера. Самият Атанас дълги години се препитаваше със статии и работа във вестници, отразявайки така наречените „културни“ събития. Нямаше дълбоки познания в естествените науки, но винаги прилежно се запознаваше с материята, ако му предстоеше среща с човек от дадена професия, а тази среща трябваше да се отрази накрая в писмен вид, разбираем за средния читател, но не чак опростен до вулгарното равнище на същата тази широка публика. Ето това помнеше — че се е принудил да поеме чисто репортерски задължения, вместо да си остане на бюрото и да си върши

работата, за която му плащаха и повечето страни на която криво-ляво му допадаха.

— ... помниш и професията ми, и над какво работех...

Да, разбира се. Работеше в лаборатория на компания, провъзгласила, че до четвърт век ще преобрази света до неузнаваемост. Нанотехника. Сантов май беше физикохимик или молекулярен биолог. Планираше да създаде програмируема материя, която да манипулира със същата лекота, с каквата се преобразяват виртуалните обекти в един компютър. „Умно“ вещество. Включително и органично такова.

— ... така че — ето...

Гостенинът сложи на масата синьо-бяло-лилаво картонче с размери и дебелина на визитна картичка. И би приличало на такава, но в средата му имаше издуптина като на блистер с хапче, само че с празно запечатано гнездо. Под гнездото личаха преливащи се букви: NERI. Когато се вгледа, Атанас различи, че по цялата повърхност на „визитката“ са напечатани по-дребни и фини надписи — Nano Engine Research and Inculcation.

— Да имаш компютър тук? Нека и със стар дизайн, хард клавиатура и монитор?...

Домакинът съчувствено-иронично разпери ръце.

Гостенинът се ухили.

— Шегувам се, разбира се. Това е информационен пакет, той сам си осигурява прочитане... — Протегна ръка към картончето, тя увисна за миг във въздуха, а после се отдръпна.

— Нещо не е наред?

— Не, гледай.

Над картончето цъфна холографски многостен с надписи по повърхностите му. Бяха на арабски.

Сантов не се смути, разсмя се.

— Момент... ето. Смартуерът поддържа всички възможни езици... Ето така.

Пръстите му се потопиха в многостена и наименованията на опциите елегантно се промениха в разбираеми... и смуцаващи. Едните стени мъждукаха оранжево и носеха маркер „Външни (ЕКСТРА) опции“:

Ариадна (категории: 30)	Нарцис (категории: 50)	Хестия (категории: 70)
----------------------------	------------------------	---------------------------

Полидевк (категории: 10)	Деметра-Артемида (типове екосфера: 5000)	Хефест (категории: 75)
Мнемозина (Информарий)	ДИЗАСЕМБЛИРАНЕ (анализ; рециклиране; заличаване)	

Другите, „Вътрешни (ИНТРО) опции“, меко фосфоресцираха в жълто-зеленикаво:

Асклепий — Хирон подсистема Персефона	ЕГИДА	параТанатос
СТИКС	Протей	София подсистема Евномия
Прометей	Хермес	Дионис подсистема Морфей

Но трите най-горни, изтъкани от лазерна светлина триъгълни плочки сияеха виолетови и с бели букви известяваха:

ИЗАЛАБ	ИНЖЕКТИРАНЕ
АГАТОС ДЕМОН — Съветник-Посредник	

— Смартуер? — хвана се за последната чута дума Атанас, старателно опитвайки се да не изглежда объркан.

— На определено ниво миниатюризация компютърът като хардуер се слива с програмите си, това се има предвид под въпросния термин.

— Аха.

Сантов внимателно се вгледа в събеседника си.

— Знаеш ли — каза той с примирение, — май не бива така изведнъж да ти стоварвам всичко на главата...

— Освен че ми стовари самия себе си.

Гостенинът се престори на глух и продължи:

— ... затова нека малко ти опресня паметта... И така. Сещаш ли се кога Джон фон Нойман формулира принципите на самокопиращите се машини?

— Ммм... през 1951-а.

— А структурата на ДНК кога е описана?

— През 1953 година от Уотсън и Крик. Да ми беше дал конспект преди изпита, професоре...

— Препитването свърши — намигна Сантов. — Именно откритията на фон Нойман и Уотсън и Крик поставят началото на стратегически преходния тип технология — имам предвид генното инженерство и биотехнологиите. А през 1974 година Норо Танигучи описва техника, която ще борава с отделни атоми и молекули. Нарича я нанотехнология. Наномашините на практика представляват молекулни машини. Те функционират...

Атанас изведнъж ясно си припомни, че преди двайсет и кусур години Сантов приказваше с отчетлив и дразнещ ухото английски акцент. Сега в говора му това не се забелязваше. Вдигна ръка, за да го прекъсне.

— Май сме водили вече тази беседа.

— Именно! — зарадва се Сантов. — Но позволи ми да довърша. Природни биомашини са общо казано рибозомите, ферментите и хормоните. Първите строят белтъци по програма, кодирана в РНК, която пък не е нищо друго, освен транскрибирано копие на клетъчната ДНК. Копирането се извършва от произведените от рибозомата други биомашини — ферментите, които наброяват огромно множество и отговарят още за такива неща като промяна на структурата — често това е разрушаване на важни за жизнения цикъл на клетката белтъчни молекули. Хормоните пък предават сигнали, които казват на клетката в какво общо състояние да се намира и какво да е поведението ѝ. Успехите на учените с манипулиране на биологичните молекулни машини още през 80-те години на миналия век бяха значителни, но представляваха едва начални стъпки към имитиране на работата на молекулните машини в естествения им мащаб. При все това бе синтезиран белтък със свойствата на токсин от пчелната отрова, модифицираха също така купища природни ферменти. През 1982 година в швейцарските лаборатории на IBM беше създаден растерен тунелен микроскоп — зонд, с помощта на който стана възможно подреждане по избран начин на отделни атоми. Четири години по-късно бе изработен и атомен силов микроскоп. През 1989 година Доналд Ейглер изписа с помощта на тази уредба абривиатурата IBM, подреждайки атоми на ксенон като детски кубчета. А преди това, през осемдесет и пета, излезе книгата на Ерик Дрекслер „Машините на

съзиданието“, в която се обърна внимание на проблемите, свързани с развитието на нанотехниката. С една дума, по онова време вече са били налице потенциалните възможности за построяване на изкуствени наномашини — било с помощта на атомни зондове, било чрез препрограмиране на рибозоми. От нанороботите се изискваше да съчетават в себе си качествата на рибозомите, да обединяват действието на ВСИЧКИ ферменти и хормони, взети заедно... и да не са изградени от белтък. Белтъчните полимери не са удобни от инженерна гледна точка като материал, защото, например при изсушаване, наномашините престават да функционират, сваряват се при висока температура, повреждат се от радиация, разграждат ги химикали...

Сантов за миг спря. Атанас го слушаше, втренчил очи като омагьосан в бавно въртящия се призрачен многостен над картончето блистер.

— Наномеханичен компютър с един милиард байта памет е голям един микрон, тоест многократно по-компактен от днешната микроелектроника, девет порядъка по-миниатюрен от аналогичната техника в началото на века. Бързодействието му се дължи на следните причини — да, механичните сигнали се движат сто хиляди пъти по-бавно от електрическите, но пък изминават един милион пъти по-късо разстояние... — Гостенинът сложи ръка върху картончето, за част от секундата през холографския многостен премина накъсване на изображението. Дланта на Сантов покри цялото картонче, оставяйки само малко ъгълче, но многостенът не изчезна. — Това тук е мощен център от механични нанокомпютри, мисля, че са стотина милиона, и база данни с размер един квадратен милиметър — нанобиблиотека. Картата съдържа и някои други екстри, за които ще стане дума по-късно... Библиотеката, вярно, е разточителна по площ, тук са оставили прототипа ѝ, понеже си работеше прекрасно, но има и по-изпипани модели. Съдържа цялата информация на сто и шест световни библиотеки и филмотеки, както и около четиристотин терабайта подобрени материали от ресурсите на интернет. И има капацитет да побере още толкова, сам разбираш, информацията трябва да се подновява...

Атанас конвулсивно посегна към раницата си. Извади минералната вода, но без да иска изсули и пистолета. Сантов премига

към оръжието. Домакинът посегна нервно, овладя се и го пхна обратно, а после премести и раницата до себе си. Шумно изпи няколко глътки вода.

— Слушам те, продължавай... — изрече малко дрезгаво и махна с ръка. — Ако си жаден...

— Не.

— Разсеях те, нали?

— Няма значение.

— Тогава да попитам нещичко?

— Да, кажи?

— Компанията ти не фалира ли пет години след нашата среща?

— Фалира, да. За пред хората. А всъщност — премина под шапката на специално създадена секретна правителствена комисия. И продължи да работи. Ето това е резултатът! — сочеше картончето.

— Хм. Колко струва туй нещо?

— Само този образец се води като имущество за седем-осем милиарда световни кредитни единици. Цялата програма е глътнала стотици милиарди, не знам точно колко.

— А, кха... как се сдоби с това... съкровище?

— Откраднах го, Атанасе. Присвоих си труда на един многоброен екип, член на който бях и аз. Превिших си правата, така да се каже. Но в случая няма как да си поискам моя дял, продуктът е цялостен, затова го задигнах целия. Да, откраднах го — повтори, като се усмихна.

Настъпи пауза. Двамата мъже внимателно се разглеждаха. От гората се чу почукване на кълвач, крясък на сойка.

— И какво ще го правиш? Ще го продаваш? — попита най-сетне домакинът.

Сантов се засмя.

— Каквото ми трябваше от него, взех си го! Никой не може да ми плати толкова пари... а и за какво са ми? Реших да го раздавам безплатно.

— Хм. — Атанас пак отпи от шишето. — Свършил си голяма бея. Никой ли не те преследва? Нещо не ми се вярва...

— Виж, строго погледнато, аз не откраднах продукта... а си направих нелегално копие. Нанотехниката с това е хубава, че може да се репликира. Големият зор беше да накарам репликатора да извърши

копирането, без да узнаят за това колеги, шефове, мутри от службите за сигурност... А после послушно се пенсионирах. Макар че ме сърбеше да изчезна. Щях да инсценирам злополука без невинни жертви, въпреки че изпълнението би било голямо предизвикателство, да не кажа подвиг с тия нови модели безопасни автомобили... И дойдох тук... при теб. — Наведе за малко глава. — Много се притеснявах дали си жив още...

Домакинът изсумтя.

— ... Дали си запазил ясен ум. Това изобретение... — Сантов посочи с пръст картончето и сви вежди, лицето му стана сурово. — Това нещо не бива да остане в трезорите на секретни институти. Там ще е опасно за човечеството и цялата планета. То е като могъщ дух в бутилка, но по-особен. Ако го държиш затворен, ще се озлоби... или ще го употребят за вреда, за зло. И само ако го пуснеш, само тогава заплахата до голяма степен е елиминирана.

— Ами... страничните ефекти? — осведоми се Атанас.

Гостенинът въздъхна.

— Няма как без тях. Страничният ефект е един — удрям света с камшик през гърбината и го карам да препусне в галоп... Дори да не е благодеяние, пак е по-малкото зло, отколкото да оставям нещо толкова могъщо под контрола на... плиткоумни типове, държавници демек.

— Хайде сега, все едно всички учени сте ваксинирани от тесногърдие и проклетия... — измърмори събеседникът му. — Правилно ли те разбирам, че искаш... да ми дадеш от... това?

— Напълно.

— И... на мен пък за какво ми е?

— Ще станеш като мен — простичко отвърна Сантов, разпервайки ръце, сякаш подканваше да го разглеждат като мостра. — Ще си върнеш младостта. Сещаш се как, нали? Това, дето го изприказвах, те подсети за всичко останало...

Атанас кимна. Да, вече наистина си спомни всичко от отдавнашната беседа. Ученият му рисуваше фантастични картини на невероятни възможности и плашещи с мащабите и разнообразието си перспективи...

— Външно не се подмладих нарочно — обясни Сантов, изтълкувал по свой начин мълчанието на събеседника си. — Ще

събудя подозрение, известно време ще трябва да внимавам да не ме пипнат... а после надали ще ме гонят.

Домакинът си мислеше за лекотата, с която гостът му караше велосипеда.

— Атанасе?

— А... прощавай, отнесох се. Имам още един въпрос... няколко де.

— Колкото ти душа иска! — Сантов се облегна на стената.

— Защо аз?

Въздишка на домакина се сля с тази на гостенина.

— Защото нямам други останали живи познати... — призна Сантов. — Поне не такива, с които бих желал да продължа да имам някакви отношения! — добави добросъвестно накрая.

Атанас все още се нуждаеше от време.

— Ти... какво точно си правил в този проект? — попита със слаб интерес.

— Съставях модел на идеална жива клетка, необходима за програмирането на машините за клетъчен ремонт. С колеги, разбира се. И карта на близо стоте хиляди видове белтъци в човешкото тяло — кое къде се намира и къде наистина е необходимо. Поддържането на идеално здраве с помощта на нанотехника в тялото се свежда до селективно разрушаване на пречещи на нормалното функциониране на клетките структури — мастни натрупвания по кръвоносните съдове, патогенни бактерии, органични токсини и неорганични отрови, ракови клетки... По този начин разчистваш пътя на организма към безупречната работа. Е, и реконструкция на ДНК-веригите.

— Попитах, защото не можах да се сетя що за специалност имаше ти...

— Биохимик. После допълнително специализирах инженерен микродизайн.

— Аха...

— Атанасе... Виждам, че пристигнах съвсем навреме. Не ме поглеждай така изпод вежди, не сме малки деца! Разгледай хубаво опциите на продукта... помисли. Животът МОЖЕ да стане хубав. Постижими стават много неща. Ти ме попита защо съм избрал теб. Не си само ти в списъка ми, който хич не е малък. Но си сред малкото, за които бих съжалявал, ако откажат. И знаеш ли защо? Защото

независимият дух у хората не се среща често. Защото повечето просто ще пропилят този дар! — щракна с пръст върху картончето, което се отмести, без това да се отрази ни най-малко на холоизображението, призрачният многостен плавно се премести подир емитера си. — Повечето хорица ще го използват за глупости! Но това си е тяхна работа, да си трошат главите. А за теб съм сигурен, че ще го употребиш правилно. По свой си начин, да, не като мен. Но правилно. Убеден съм.

Домакинът дълго мълча, а после промълви:

— Благодаря ти. Даваш ми наистина сериозен... дар. Само че... дори твоите мънички вълшебни, чудодейни машинки не могат да ми върнат онези, които съм обичал... — замлъкна и преглътна с усилие.

— Така е — тихо се съгласи Сантов. — И много съжалявам, че съм закъснял...

— Не си. Загубих ги преди много години, още преди да те интервюира онзи млад маймуняк от списанието ми. — Атанас сърдито избърса очи. — Как ти е малкото име? Не го запомних още тогава.

— Добромир — подсмихна се гостенинът. — Колко подходящо, нали?

Разсмяха се.

— Добре, Добромире — каза, забавлявайки се с играта на думите, Атанас. — Ще си помисля. А ти... що не се настаниш в спалнята отляво? Да си починеш, нищо че не ти трябва почивка. НА МЕН ми е необходима.

— Става. Обаче преди това мисля да отскоча долу до селото да напазарувам разни лоши неща за ядене като месица, вина, сладкиши...

— Той се изправи, разкърши снага. — И... би ли ми дал пистолета?

— Стига, Сантов! Сам го каза — не сме хлапета!

5.

ВРЕМЕ: След трийсет и две години

МЯСТО: Средно извънземие, сектор Аквариус

Маневрирането в космоса трудно се опазва от бдителни наблюдатели, които тършуват из всички честоти на спектъра и притежават уреди с висока разделителна способност на значителни разстояния. И причината е реактивната струя, защото още не е измислен друг начин за пътуване в безвъздушното пространство, освен реактивният. Разбира се, алтернативата „слънчево ветрило“ не се брои — уредбата за впрягане на протонния вятър и други видове плазма, изтичащи от Слънцето, е гигантско съоръжение и изисква отразяващи повърхнини, забележими от милиони, че и милиарди километри. Остава добрият стар ракетен принцип — работно тяло се изхвърля през дюзите... и се превръща в издайническа опашка, дори да не е загрято до висока температура. Във вакуума и неутралните атоми започват да отвърщат на космическите лъчи в радиодиапазона — светват на екраните на всеки радиотелескоп. Ами ако са в нищожни количества? Пак същото — радиотелескопът може да е ЧУВСТВИТЕЛЕН... или да се намира твърде БЛИЗО. Или и двете.

Затова рейдер-капсулата не блъвна нищо от соплата на двигателя си, те и без това бяха затворени като хриле на риба. Мощна пружина изстреля в пространството оловна топка, покрита със слой стелт-асемблери, невидима за нищо, освен за най-чувствителните масови детектори, измерващи топологичните деформации на пространство-времето... които не „виждаха“ тела с маса под няколко тона.

Капсулата тежеше много по-малко от тон, затова и изстрелването на гюлето с прецизно изчислена маса я тласна в противоположна посока — точно премерено накъде и с необходимата скорост. Така ставаше скритото промъкване към жертвата.

Ами топката олово? Асемблерите след време ще премахнат лъчепоглъщащия слой и ще сглобят предавател, който ще записука по конвенционалните навигационни честоти, имитирайки маркирано с

радиофар метеоритно тяло. Такива фарове през периода на краткия ентузиазъм скоро след Пробива бяха разпръснати из Слънчевата система, за да посочват на многобройните космически пътешественици и жители (предполагало се е, че ще са многобройни) местоположението на евентуално опасните за тях „космически рифове“. Не че на Командването му пукаше дали някой ще се надене на гюлето при скорост на сближаване от няколко километра в секунда. Но навярно тогава се е намесил неизвестен научен съветник към щаба, очевидно съвестлив и добър човек, който съумял да убеди държавното и военно ръководство, че е наложително да „засветят“ изкуствения метеорит, като преувеличил вероятността пострадали от сблъсък да се окажат космически обекти на самия Блок. Господ да го поживи за старанието.

Капсулата бавно се сближаваше с астероида, зорко наблюдавайки го с всичките си сензори. Информацията се обработваше и част от нея Контрол-процесорът споделяше с командира — само каквото му се полага да знае. Той на свой ред съобщаваше на двамата си подчинени минимума необходима им информация. По този начин бойците се поддържаха в готовност да реагират мигновено при промяна в обстановката. А тя наистина можеше да се промени за секунди.

Обектът представляваше правилен многостен от типа „футболна топка“ с диаметър близо два километра и обща маса почти седем милиарда тона. Някога, преди не повече от трийсет и не по-малко от три години, астероидополисът не е имал сегашната си правилна форма, вероятно е приличал на картоф с остри каменисти ръбове и редки заоблени локални формации — следи от стапяне на материала вследствие на сблъсък с други дребни небесни тела. Със сигурност тогава е бил поне с трийсетина процента по-масивен. Но мириадите наномашини, посеяни в мъртвия му скален обем, радикално са го префасонирали на ниво атоми и молекули. Използвали са леките химически елементи като работно тяло за йонни двигатели, за да коригират орбитата му, да нормализират собствения въртящ момент. Отворили са кухни за живеене и за производствени помещения, напълнили са ги с атмосфера, макар това да не е задължително. Рехавата астероидна скала се превърнала в гигантски дом от здрав минерал с високоподредена кристална решетка и сложен химичен състав, в който преобладават силикати, въглеродни и полиметални

съединения, дом с хиляди просторни помещения, стотици километри коридори, шахти, тръбопроводи и енергопроводи, информационна инфраструктура, холдери за резерви от различни нужни вещества — например вода и кислород, метали и неметали. Повърхността е осеяна с несъкрушими прозорци, мембранни шлюзове и обикновени нехерметични излази, топлинни отдушници и дюзи за маневриране и изхвърляне на материя, от която жителите-собственици на астероидополиса желаят да се отърват — радиоактивни изотопи, например. Това са съоръженията на макроравнище. Защото повърхността бърка от сензори и електропроводими вериги, образуващи антени на радиотелескопи, разнообразни детектори и комуникационни средства за общуване с други такива космически градове и дори със самата Земя.

Преди време астероидополисите сияели отдалеч, препасани с безброй светлини като украшения за коледна елха, разнообразни по форма и големина. Малкото тъмни зони по тях, обикновено образуващи сложни, почти декоративни шарки, представлявали високоефективни площи за абсорбция на слънчева енергия и улавяне на протонен вятър, който, неутрализиран с нужния брой електрони, служел на колонията като източник на водород. Сега обаче астероидополисите са изцяло тъмни — като рейдер-капсулата, покрити със същия стелт-слой. На подстъпите към космическите градове са разположени микроспътници за наблюдение, орбитите им са гъсти като намотана на кълбо прежда. На страниците си в Солар Систем Нет, продължението на Скайнет в космоса, наследника на някогашната система интернет, астрожителите твърдят, че са взели такива мерки заради терора на космическите пирати.

Дали лъжат, гадовете? — зачуди се командирът на капсулата. Не може само това да е причината. Нима космическите градове не са враждували помежду си? Та те са толкова различни! И по размер, и по архитектура, по социална организация... има наистина ГРАДОВЕ, съществуват и „градчета“, космически чифлици, дори индивидуални хабитати. Функционално по-голямата част от астрополисите представляват конгломерация от орбитални къщи, къщички и къщенца... всичко, каквото можеш да си представиш като варианти... повечето неподходящи за плячкосване, защото се пръсват като зайци пред вълк.

Как може да не се дърлят поне малко?

Не, отговарят бившите хора, настоящи феноморфи-косможителите, астероидополисите нямали били ПРИЧИНА да враждуват. Не изпитвали глад за ресурси, нямали уж проблеми с пренаселване, на социално ниво били преодолявали неизживяната си чисто човешка инстинктивна агресия... Намерили били начин да я „заземяват“ — сякаш тъмната страна на човешката душа е банална мълния, озаптявана от гръмоотвод! — като си устройвали виртуални състезания, дори войни, посредством симулатори на реалност. Но, твърдят феноморфите, числото участници в подобен род варварски развлечения, базирани върху грубия сблъсък, бележи трайна тенденция към намаляване. Малките светове, както наричат себе си косможителите, предпочитат да общуват, да обменят информация, да реализират съвместни проекти, а не да конфликтуват. Малките светове са свободни общности на свободни индивиди, вратите им са широко отворени за всеки пристигащ или напускащ даден астероидополис. И въпреки взетите мерки за самозащита (тоест криене от злите пирати), Малките светове продължават да са това, което са...

„Глупости на търкалета, враждата им била чужда! — мислеше командирът, докато разглеждаше на вътрешните си зрителни екрани подадената му от Контрол-процесора информация за обекта. Гравископите чертаеха триизмерна схема. — Хората са си диваци по сърце. Стадни зверове. Тая пасторална пропаганда за мирни интелектуални беседи и възпитани шахматни партии, анархистки комуни, в които не цари хаос и закони на джунглата, а идилия на взаимно съобразяване — пропаганда си е, естествено! Дори когато търбухът ти е пълен, дори когато си си паднал на оная работа и се къпеш в разкош и изобилие като в рая, инстинктът на стадния звяр те кара да се стремиш към надмощие, към власт. Всеки иска да е лидер, да е важен! Иска да мачка, за да не го мачкат него. Иска да притежава все повече и повече. Иска невъзможни неща, иска неща, които са загубили смисъла си след Пробива, но продължава да ги иска, защото е човек!“

Е, стига феноморфите наистина да са останали все още човеци... Поне дават доста признаци на такива. Например — патрулните микроспътници около всеки астероидополис. Според данните на разузнаването на Въоръжените сили на Блока като цяло и отделните

национални служби, все по-често тези блуждаещи микросателити не просто предупреждават господарите си за приближаване на неидентифициран изкуствен обект, а и предприемат активни действия срещу него — от кинетични удари с висока скорост в корпуса на неканения гост до концентриране на слънчевата енергия върху същия. Правят се опити и за посяване на нанити, ако НИО не отреагира на искане за идентификация и дезактивиране на стелт-обвивката си. А нали уж феноморфите били миролюбиви! Отричали насилието. Смятали го за непродуктивна и отживяла практика.

Или лъжат, или са идиоти утописти, изровили от прашните библиотеки на Старата ера книгите на Толстой и други мечтатели, превърнали са ги в свои библии, само ръсят цитати за извисения човешки дух в различната епоха на морала и етиката, повтарят си ги като свещени мантри...

Най-вероятно лъжат — за кой ли път реши за себе си командирът на капсулата. Ако са такива божи кравички, защо са им микроспътници разрушители? Ако отричат отвръщането на злото със зло, какво правят в Средното извънземие? Да се пръждосват да се извисяват край Алфа Центавър или Тау Кит, галактиката е голяма!...

Е, казват, че все повече от тях отлитали към кометния облак, практически ВЪН от Слънчевата система. В обсега на рейдерите на Блока оставали само най-големите наивници...

Наивници, но със стражи! Ха!...

Микроспътниците пазачи обаче най-малко тревожеха командира. Рейдерът си имаше начини за справяне с тях — самият командир не ги знаеше, ала досега Контрол-процесорът бе успявал да елиминира или поне да неутрализира дребните невидими пакостници. Командирът на капсулата се безпокоеше дали Аналитикът, подпрограма на Контрол-процесора, този път правилно ще установи локализацията на ЗАЛите на астероидополиса. Командирът на капсулата се притесняваше дали някакъв непредвиден фактор няма да осуети акцията. А бе наложително всичко да мине по ноти. Особено последният етап — заличаване на следите.

Командирът не обичаше този етап. Въпреки че нямаше какво да възрази на аргументите относно целесъобразността на заличаването. И все пак се терзаше от съмнения — дълбоко потулени в ума му съмнения, никога неизразявани на глас, в писмена или под друга

форма. Първо, не е редно да се обсъждат заповедите на висшите командири. Второ, ако го стори, сам ще тури край на кариерата си като армейски диверсант. Евентуално може да последва и по-неприятно нещо — таен военен съд. И перспективата за дълбоко форматиране на съзнанието — гадна, извънредна мярка, обичайна впрочем на Запад.

И западняците са лъжци и лицемери.

Дали обаче ще достигне мощност за заключителния етап? Шест милиарда осемстотин седемдесет и осем милиона тона вещество. Неизвестен достоверно процент програмируемост на материята (в Западните ланфедерати на същото викат „смайт-коэффициент“. Нещастници).

Нека Контрол-процесорът се кахъри за това, рече си командирът. Ако прецени, че не ни достигат силиците за заличаване, просто ще отмени шибаната акция и толкоз...

Зачуди се дали наистина иска да последва сигнал от КП, че атаката се отменя и предстои търсене на по-дребен астероидополис... или ще се избере друга тактика за сдобиване с нужните материали, тоест плячка.

„Лидер, моля за внимание!“ — чу в този миг в ушите си механичния безизразен глас на КП командирът.

— Слушам те, КП. Докладвай! — отвърна бодро и безстрастно, точно по устав.

Простотия. Формално КП му е подчинен, но фактически процесорът е нещо като някогашните политически комисари, които преди сто и трийсет години са козирували на армейския командир, държейки зареден пистолет зад гърба си — в случай че на командира му хрумне да извърши нещо НЕПРАВИЛНО.

„Към обекта цел се приближава совалка, клас «орбита-орбита», тип «Жерав», според вътрешната класификация на ВСБ — маса десет тона. Движи се по подходяща за прихващане траектория.“

Част от командира на капсулата с позивна-идентификатор Лидер се зарадва, пламна от мрачен хазартен възторг — ще има битка! Другата, вероятно дълбоко цивилна част от съзнанието му, замръзна, вцепени се, скри се зад кулисите, покорно отстъпвайки мястото на волята на изпълняващ бойна задача офицер. Добра възможност! Стар, но безотказен номер — прилепване към совалката и незабележимо проникване в сферата на сигурност на астероидополиса. Солидни

изгледите за успешно проникване в обема на обекта цел-мишена. Високи шансове за изпълнение на мисията на този рейд.

„Разрешете маневра 02–10.“

— Разрешавам маневрата, КП.

„Слушам, Лидер! Изпълнявам.“

След секунда усети лек тласък — още едно гуле излетя от капсулата, а откатът я тласна към траектория за сближаване със совалката. Капсулата е лека — хиляда сто и деветнайсет килограма... беше толкова де, новата стойност на масата на рейдера се появи върху тактическия вътрешен зрителен екран (ТВЗЕ). Совалката няма да усети, че подире ѝ се помъква невидим диверсант, апарат с процент на програмируема материя 100 (тоест ЦЕЛИЯТ съставен от фоглети), екипажът не се брои. Командирът с условна позивна Лидер превключи вътрешната връзка и каза на подчинените си:

— Момчета, имаме голям късмет. Ще се лепнем към легален транспорт и после пердашим право към хангарите на мишената. Докладвайте готовност на дроновете! — последната дума произнесе с неудоволствие. Дрон, мамка му. Западен термин. Доскоро си беше оперативно-тактически полуавтономен модул. ОТПАМ. Обаче в Съюзническия щаб решиха преди пет месеца, че занапред ще се използва панфедератското название. Приумица.

Подчинените му, очевидно въодушевени, малко излязоха от рамките на устава:

— Аллах акбар! Боец Едно за десант готов!

— Боец Две — за десант готов! Ще счупим яйце за един омлет, Лидер!

Лидер едва не изтърси ядно, че за да откъснеш ябълка, не е нужно да сечеш дървото, но се усети навреме и прехапа език. Без малко да се издаде, че всъщност тайно в сърцето си не му допада ВСИЧКО в работата, която вършеше. А я вършеше ДОБРЕ.

Беше смутен от репликата на Боец–1. Аллах акбар, значи... Почувства неприятно и хладно свиване в стомаха. Боже милостиви, Исусе Христе, кого са ми натресли в екипа тия чекиджии от щаба?!

Поне стана ясно едно: че акцията няма да мине гладко.

Лидер потисна въздишка и с обречената решимост на фаталист се съсредоточи върху появилите се щатни ТВЗЕ — процесорът му

беше дал пълен достъп до оперативната информация и управлението на рейдера.

Почти пълен. Вече се намираха в режим на бойна тревога.

6.

ВРЕМЕ: Преди трийсет и две години

МЯСТО: Вилната зона

Изгревът настъпи. Слънцето обля небосвода с изумителни цветове, които траяха съвсем кратко, сетне се разтвориха в синевата. Нажеженият диск се издигна над планините. Атанас внезапно, ясно като никога преди, осъзна, че Слънцето е ЗВЕЗДА — яростна и неподвластна на нищожните същества, вкопчени в тънката коричка на своя дребничък свят, като в този мащаб те са предпазени от смазващия поток енергия само от дебела колкото ципата на сапунен мехур атмосфера и жалка мрежичка на магнитно поле, смешно в сравнение с мощността на същото, генерирано в термоядреното сърце на светилото. Мисълта го потисна и в същото време окрили, превърна се в неизразим с думи възторг и благоговение.

Това е то, истинското смирение — хрумна му. Плъзна насълзен поглед към кротувачия на масата пистолет, а после скоси очи към Добромир Сантов, който също се наслаждаваше на уж обикновеното, ала винаги неповторимо зрелище — планетата се завърташе към своя гравитационен господар, чиито лъчи я сгряваха, причиняваха всичко случващо се на нея, в това число и мизерното, но и величаво явление „живот“. Същите лъчи, които биха могли да я заличат от тъканта на вселената при малко по-значителна ерупция.

Атанас изтърва трепереща въздишка и решително отблъсна пистолета в другия край на масата.

Миналото, както и тези, които останаха в него, нямаше да се върне. То щеше да е живо само в спомените му. Да го радва и да го стиска за гърлото, да е непрежалимо и отхвърляно, да го спъва и да го подкрепя занаят — докато диша... Диша? Е, предвид взетото решение, би могъл да се лиши от този процес като условие за съществуване. Докато мисли — така е по-точно.

Докато мисля — съм.

— Знаеш ли — подхвана той леко дрезгаво, изплувайки от развълнувания като от буря океан емоции, — предвид невъобразимите възможности, които дава тази технология, интерфейсът е просто странно сепъл...

— Именно предвид тези възможности — отвърна Сантов, — един претрупан, сложен и външно ефектен дизайн е излишен.

И двамата гледаха синьо-бяло-лилавото картонче. Прозрачното гнездо блещукаше като капка роса. Атанас зиморничаво размърда рамене. Както винаги, сутрините тук бяха твърде прохладни и свежи. Сантов пък изобщо не се притесняваше от температурата, кожата му не настръхваше от лекия повей, преминал през терасата.

— Това тук... е истинската... — запъна се наред изречението Атанас.

— Свобода? — подсказа Сантов.

— Необходимото условие за такава.

Събеседникът му тънко се усмихна.

— А защо не и достатъчното?

— Достатъчното — отсече Атанас, — вече си е лична работа на всеки! Хайде, казвай сега същественото. Как да се... инжектирам? Или ЗАРАЗЯ с тая наночудесия?

— „Заразяване“ е подходящо казано, само че официално решиха да се изразява с термина „наноиндукшън“, нали знаеш колко си падат ТАМ по евфемизмите... И така, приятелю, скромната наглед плексигласова визитка, освен с комплекса нанокомпютри и нанобиблиотеката, е снабдена с микрореplikатор, елементи на Активен щит, Изолирана асемблерна лаборатория — съкратено ИЗАЛАБ, комуникатор, който безжично се свързва с обикновен компютър и позволява експерименти и моделиране в Лабораторията. Прехвърлянето на продуктите, или нанощамовете, ако повече ти харесва, към репликатора става само ако това се допусне от Активния щит, тоест ако наномашините отговарят на критериите за безопасност. От репликатора, след набиране на опцията от холомонитора на картата, можеш да инжектираш продукта в предназначенията за него среда, в това число и в човешкото тяло. Ролята на инжектор се изпълнява от ъгълчето на картончето, при активиране то ще се оцвети в червено, дори ще засвети. Тогава просто го приближаваш до носа си и дълбоко вдишваш, стискайки с пръсти картата. Наносензорите ще отчетат

натиска и ще изстрелят репликаторите. Може и да прокараш активното ъгълче по кожата си, като натиснеш, все едно искаш да се одраскаш. В един от разработваните модели се предполагаше малко резервоарче с течност, която да си капнеш в окото, така наномашините по-лесно и по-бързо ще стигнат до мозъка... За съжаление, тази карта не предлага този начин на „заразяване“. Липсват и други функции. Например Библиотеката е конструирана така, че да се самопопълва с актуална информация, която автоматично тегли от специални сървъри в интернет, които впрочем засега не са достъпни, а и да бяха, щяха да ни засекат, че го правим. Но когато заработят, ще тегли от там всичко наред... или селективно, според зададени от потребителя критерии.

Атанас изсумтя:

— Такова време ще настъпи ли наистина в обозримо бъдеще?

— О, да. Планирано е. Не знам всички подробности, но и малкото, което научих, не ми допадна особено. Виж, в основната версия, предназначена за масово ползване, липсва Информарий, той е заместен с лицензионен чип.

Домакинът вдигна вежди, после се нацупи и рече с неприязън:

— За да си контролират продуктите.

— Именно. Няма я и опцията Дизасемблиране, а ИЗАЛАБ ще е сведена до нивото на кажи-речи игра на моделиране и изследвания. Предвижда се при евентуален интересен резултат чипът автоматично да уведомява властите и изобретението става собственост на носителя на правата, срещу което ще изплаща някакви премии... ама като монополист, ще решава колко и дали впрочем.

— А кой ще е носителят на правата? Компанията „НЕРИ“?

— Да-да, компанията. Държавата.

— Хм. Става наистина гадно.

— Тъкмо това ме накара да постъпя така, както постъпих. Съгласен съм, че масовизирането на нанотехниката трябва да става предпазливо и постепенно, на етапи, но тия сладури гледат да кастрират възможностите на репликаторите, така че да запазят зависимостта на гражданите от идиотски структури като държавна администрация. Уж за добро на обществото...

Атанас нетърпеливо махна с ръка.

— Ясно. Прав си. Добре, ще се инжектирам... Ами после — какво става?

— После... Представи си го така — по габарити един отделно взет наноробот е съпоставим с вирус или бактерия. Представи си го като... голям колкото кариерен самосвал комбайн с работни манипулатори, които обработват отделни молекули, дори атоми, с размера на джанки. Атомът е десет хиляди пъти по-малък от една бактерия, имай предвид. А пък бактерията е горе-долу десет хиляди пъти по-дребна от един комар. Вметвам това, за да си наясно с мащаби и съотношения. Така. В „кабината“ на комбайна-асемблер е поставен механичен бордови нанокомпютър, чийто обем е един кубичен микрон. Асемблерът заема 1/1000 част от обема на средна клетка, но информационният му капацитет е по-голям от цялата клетъчна ДНК. Пак си напрегни въображението и си представи как този комбайн прониква в една твоя клетка с размерите на футболен стадион. Маневрира покрай органелите и сравнява всяка срещната структура с модела за идеално здрава клетка...

— С какво се хранва?

— Този наношам — с глюкоза. Ползва същите хранителни вещества като клетката. Но за разлика от естествените клетъчни молекулни машини, функционира много по-оптимално, без излишни движения, така да се каже, с далеч по-високо КПД, целенасочено.

— И бързо.

— Бързо, да. Но не прекалено. Ферментите, едни от природните молекулни машини, обработват по около милион молекули в секунда. Нанороботите естествено са по-чевръсти. Обаче! Те са изградени от кварц или въглерод с диамантена структура. Има и други модели — сапфироиди, карборундоиди. Идеята е да се използват онези атоми, които са най-разпространени в земната кора и в космоса — силиций, въглерод, кислород, алуминий. Така издържат в агресивна химическа среда и при високи температури. Твоето тяло обаче няма да издържи прекомерно загряване. Главният отпаден продукт на нанороботите е разсеяната при работата им топлина. Затова се съобразяват с възможностите на организма ти да се охлажда. Ето това е лимитиращият фактор за скоростта им на действие.

— Аха...

— Всичките тия „комбайни“ се заемат с ремонт на клетките, реставрация на ДНК...

— Реставрация? Че откъде знаят каква трябва да е? Имам предвид...

— Разбирам какво имаш предвид. Ами, не е по същия начин, по който се реставрират стенописи в стари манастири например. ДНК-молекулите са МНОГО, приятелю. И колкото повече вериги сравняваш, толкова по-лесно и с по-голяма сигурност установяваш кои участъци са повредени от мутации. Въз основа на това се съставя карта как трябва да изглежда оригиналната ДНК. Естествено, при откриване на патологични гени, те се заместват с признати за здрави комбинации... Та така. Нанороботът се занимава най-вече с дезинтеграция на вредни структури. Като следствие, всички тъкани оздравяват за сметка на вътрешните си ресурси. А ремонтът на ДНК фактически кара биологичното време да се връща назад. Ти можеш да си избереш някаква възраст, до която да те докарат веднъж, а после само ще я поддържат... и ще те пазят от инфекции, от отрови, от радиоактивни поражения на микроравнище, както и от увреждания от порядъка на травми и фрактури. Ще съдействат за регенерация на засегнати при инцидент органи... какво ли не още! Всички действия на тия пълчища от „селскостопанска“ техника, пъплеща из твоите вътрешни „ниви“ и гонеща високи добиви — (Сантов широко се усмихна, развеселен от метафората), — се съгласуват и контролират от Изчислителен център, система нанокомпютри. В сравнение с клетката-стадион, Центърът е голям колкото среден небостъргач. Но най-първото нещо, което наномашините ще направят, е да се репликират до необходимата за изпълнението на задачата си критична маса, да се групират в „подразделения“, всяко със свои задачи освен общо основните. Такива „подразделения“ се наричат фоглети. Още от първите ремонти Центърът ще започне да записва в нанобиблиотеката си твоите индивидуални молекулни характеристики... Ох, Атанасе, нали всичко е описано, нима не си го прочел? — сепна се Сантов и посочи картата, над която послушно светна многостенът с опциите.

— Имах нужда да го чуя с ушите си — промълви събеседникът му. — И се чудя... това е наистина огромен обем работа. Изумен съм, че е осъществена само за двайсетина години... Какво, нямам ли основание да смятам така?

— Имаш, и още как. Само че изпускаш една подробност... — Сантов съедини върховете на пръстите си, наведе се напред, готов за

нова кратка лекция. — За да се натрупат и осмислят, тоест да се систематизират едни действително колосални масиви от данни, се изисква наистина много време. Фактите не са като парчета пъзел, не се подреждат лесно в система, тоест не се превръщат ей така от само себе си в наука. Мозъкът е бавен — невронните сигнали в синапсите имат дозвучова скорост, но мозъкът е в състояние да решава множество задачи едновременно. Компютрите пък са способни да пресмятат светкавично, но всяка задача последователно. Само нещо от ранга на изкуствен интелект би могло да обедини двата плюса на инструментите за обобщаване на факти, инструментите за натрупване на знание и генериране на идеи. През 50-те години на 20-и век опитите за създаване на ИИ са били въз основата на моделиране на невронните връзки. По-късно учените се увлякоха по софтуерни решения на проблема, като в резултат на това създадоха страхотни експертни програми и системи за машинно проектиране, великолепни помощници на конструктори, учени, инженери... само дето не бяха ИНТЕЛИГЕНТНИ в човешкия смисъл. И тук хубавото на нанотехниката е, че дизасемблерите разглобяват и записват структурата, асемблерите пък я сглобяват според записаното — и са точни до последния атом, ако им поставиш такова изискване... Благодарение на тях не е нужно да се чудиш как всъщност функционира мозъкът. Просто го възпроизвеждаш като структура. От структурата произтича функцията. Но структурата може да е нарочно оптимизирана, подобрена, с по-бързи връзки между отделните компоненти, с чипове вместо неврони, с електронни комуникации вместо синапси. Синапсите реагират на сигнали за хилядни части от секундата, експерименталните електронни схеми за ИИ реагират сто милиона пъти по-бързо, а наноелектронните прекъсвачи ще са още по-скоростни. Невронните сигнали се движат със сто метра в секунда, електронните — милион пъти по-бързо. Резултатът е...

— Ти сериозно ли говориш?! Компанията е построила изкуствен интелект?!

— Напълно. Виждал съм го, общувал съм с него няколко пъти. Нанокompютърният ИИ в „НЕРИ“ има обем под един кубичен сантиметър и е десет милиона пъти по-бърз от човешкия мозък. Практически ограничения върху капацитета му налага само проблемът с охлаждането. „Ей Ай Уан“ — Соломон — има контур за отвеждане

на топлината като малък ядрен реактор, вода под налягане, която се прегрява, минавайки през „активната интелектуална зона“, и в специален разширител се превръща в пара. Тази пара върти турбина на генератор, който захранва хладилната камера на контура, но енергия остава и за периферните устройства на Соломон. Иначе специално за НЕГОВОТО захранване използват при върхово натоварване няколко киловата...

— Егати...

— Бързомисленето, Атанасе, дава един любопитен ефект — съгъстяване на времето. Една година в съзнанието на ИИ е равна на няколко милиона субективни години... — направи пауза, за да даде възможност слушателят му да преглътне чутото. — Така че големият зор беше първо да се направят грубите наномашини за монтажа на Соломон. После той доразработи всичко останало, съобразявайки се, естествено, с нашите виждания за нещата...

— Пак успя да ме шокираш, Сантов! Боже мой, изкуствен интелект...

— Лично аз не бих го нарекъл така — ненадейно остро заяви ученият. — Това... създание бе подложено на много сурово програмиране, включително и чрез специална архитектура на процесора. Може да го наричат „интелект“, но Соломон няма воля, не е личност. За каква интелигентност говорим тогава? Получи се просто едно... устройство за решаване на евристични проблеми, тоест задачи, за които не е възможно да се състави алгоритъм. Дори да е „интелект“ все пак, той се намира в състояние на неосъзнаваемо робство... а това, досещаш се, поставя такива патови етични проблеми, че просто свят ми се завива...

— Хм. Не са ли го ограничили по този начин откъм възможността да... твори?

— Разбира се! Но биха ли постъпили иначе? Не! От страх, че ИИ ще ги подчини на себе си. Опасение впрочем, не лишено от основания... Както и да е. Именно заради осакатените чисто творчески способности работата по проектирането отне бая повече време. Най-вече в опити на научните екипи да осмислят предложените от Соломон проекти. Иначе, пресметнато в чисто време, изкинтът си написа домашното за три месеца. Цялата нанотехника — от А до Я. Чак до тавана на възможностите ѝ като технология. И пак — доста от нещата

в начина на функциониране на наномашините все още си остават пълна мъгла за специалистите.

— Хмък. Виж ти... — промълви Атанас и сякаш посърна. Потропа с пръсти по масата. Сантов го изглежда косо.

— Колебаеш ли се още?

— А? Не, не...

— Да не би да те е страх? — загрижено попита Сантов.

Домакинът вдигна очи нагоре. Забави се и отвърна:

— Страх? Да, може би. Не, не е страх. Значимостта на момента, Добромире. Това е стъпка, още по-малка от онази на Армстронг, но тежестта ѝ е... — Помисли и махна с ръка, отказвайки се да търси нужното определение. — Майната му, хайде да го направим и толкоз!

— Заповядай тогава. Процедурата е проста. Опция „Инжектиране“. Първо потвърждение... Второ. Последно. Действай.

Атанас първо дълбоко вдиша свежия сутрешен въздух, комично заврял „визитката“ в носа си, а после, за по-сигурно, с натиск прекара рубинената искрица, кацнала на ъгълчето на картата, по кожата на ръката си. И се загледа в оставената следа, черта от почти ожулено върху старческата погрозняла плът.

Чак тогава се постресна и възкликна уплашено:

— Добромире! Ами настройките?!

— Не се кахъри — уморено каза Сантов. — Каквото има да се настройва, ще си го пожелаеш наум. И след седмица ще си като мен. Нов човек. Честито.

7.

ВРЕМЕ: След трийсет и две години

МЯСТО: Средно извънземие, сектор Аквариус

Намираха се в режим на бойна тревога. И нямаше да последва отбой — нищо неподозиращата совалка дезактивира камуфлажа си към астероидополиса, демонстрирайки мирни намерения. След секунди КП докладва за радио-преговори между „Жерава“ и космическия град. Каналът бе кодиран, но процесорът успя да дешифрира по малко от всяко от разменените съобщения — числени стойности, вероятно параметри на траекторията за скачване. Докладва прилежно за тях на човека, който носеше отговорността за мисията. Таймерът започна обратно броене.

Лидер прегледа сводката на КП и си изкомандва наум да си стяга задника за работа, провери своите щатни дроне, след което се зае да подготви за действие най-важното — инструмента на заключителния етап на акцията. Средството за заличаване на следите.

Неофициално помежду си армейските диверсанти и военните техници го наричаха „Метличката“. На борда на рейдера имаше три такива метлички, две по 80 и една от 120 килотона. Според преценката на КП това щяло да е достатъчно да изпари плячкосания астероидополис седем до петнайсет секунди след евакуиране от обекта.

Външно и конструктивно обаче метлите в този момент все още не бяха бомби, а далеч по-безобидните ядрени батерии. Уреди с процент програмируема материя нула и допълнителна защита против заразяване с наномашини. Устройство от времето на старата бълк-технология.

В света вече кажи-речи нямаше бълк-механизми. И нямаше никакви атомни оръжия. А тези тук „изделия с двойно предназначение“ изискваха поредица от не много прости манипулации, за да се превърнат в бойни глави с безумна разрушителна мощ.

Лидер изчака миг, за да получи потвърждение от костюма си, че сензорите и наноботите по повърхността на ръкавиците му са изключени, после бръкна с ръце в корпуса на първата батерия. Мъждива червена светлина бликна от участъците на шлема, точно над процепа на визъора и освети вътрешността на бъдещата бомба. За разлика от преди секунди, Лидер усещаше дланите си безчувствени и тромави, но бе трениран да работи така, ориентирайки се само визуално, без допълнителна инструментална помощ. Пръстите му чевръсто и уверено започнаха да разместват възли и модули, вършеха го почти машинално. Въпреки това командирът на капсулата не си позволи да се разсее нито за миг. От една страна, за да не допусне грешка, заради която бомбата в отговорния момент да засече. От друга, за да успее да обработи и трите батерии. Изключването на повърхностните наносистеми на ръкавиците и всички части на скафандъра, допиращи се до батерията, беше наложително и абсолютно необходимо. Защото влезеха ли в контакт с такова струпване на дялящо се радиоактивно вещество, наноботите на СОБСТВЕНИЯ МУ костюм щяха да извършат автоматично предателство и да дезактивират необратимо механизма на бомбата. Нямаше как да бъдат спрени — проклетата активна защита, известна също като Активен щит, вградена в асемблерите, които си бяха хем програма, хем манипулатори за изпълняването на тази програма. Може би мистериозните инструкции на Щита в този миг изпитваха колеблив натиск от страна на радиацията да се самозадействат, но им липсваше формалният повод за такава намеса. Все пак номинално на коленете на командира на рейдера се намираше обикновена ядрена батерия...

Лидер работеше бързо и точно. Не обръщаше внимание на малкия прозорец на ТВЗЕ, който отчиташе нивата йонизиращи гама и рентгенови лъчи. И без това този индикатор бе на практика излишен и само нервираще някои хора. Цирей на задника да му се издуде на умника, разработвал интерфейса на тактическите екрани и вмъкнал ненужния индикатор. Костюмът-скафандър осигурява напълно приемлива защита срещу толкова слаба радиация. Но дори и без предпазния антирадиационен слой — един от многото в тъканта на скафандъра, — човек, пратен на мисия като тази, или дори обикновен космонавт, може да не се плаши от лъчева болест. Нали заради това е снабден с ПОСТОЯННИ наноприсадки. Нека високоенергийните

кванти и тежките частици пронизват тялото му. Нека трошат като гаубични снаряди молекулните вериги, нека съсипват клетките на кръвта, костите, органите, мозъка, кожата... Просто няма да успеят да предизвикат нищо друго, освен леко изпотяване. И то това изпотяване се дължи на светкавичните, умопомрачително бързите контрадействия на машините за клетъчен ремонт, които закърпват всяко разкъсване, поправят всяко нарушение на молекулно ниво в живата плът, предизвикано от радиацията. Същата радиация улучва понякога и избива отделни неуморни ремонтчици, но те са многочислени — досущ смели сапъори под огъня на противника, които възстановяват обстрелвания град-клетка по-бързо от „оръдията“ на „противника“. Загубите им се компенсират с попълнения от нанорепликаторите — микроскопични фабрики за асемблери. Необходими са много високи нива на радиация, за да почнат да не могат. Но в краен случай винаги има аварийен изход — ако си възпрепятстваш да се отдалечиш от източника на убийственото лъчение, наноприсадките ще наситят кожата ти с олово, могат да прибягнат и до дълбоко стазиране. В новата епоха хората умират трудно. Степените и начините на индивидуалната защита са множество, повечето са неявни, автоматични и не изискват намеса на съзнанието, нито външен контрол. Вътрешни активни щитове.

Жалко, че не се полагат тези присадки за ползване извън изпълнението на воинския дълг. Няма ги и цивилните. Здравето на обикновените хора се пази по други начини, не по-малко ефективно, разбира се. И не се правят никакви компромиси с това — здравето и животът са свещени.

Освен когато не принадлежат на враг — явен или потенциален.

Лидер приключи с едната батерия, тоест вече сто и двайсет килотонна атомна бомба. Помисли секунда и я предаде на Боец-2.

— Боец Две, имущество ЗС приел! — бодро отвърна боецът.

Лидер не му отговори, защото в този миг от тактическите екрани разбра, че е възникнало затруднение. Намръщи се под плътната черупка на шлема си.

— КП, заеби да ми смяташ алтернативи, а използвай парните дюзи!

Совалката отпред намаляваше скоростта си, едновременно с това променяйки траекторията. Процесорът не можеше да изстреля баласт

за промяна на импулса на капсулата, защото рискуваше да улучи с гюлетата совалката и да се издаде. Навярно интел-капацитетът на процесора бе претоварен поради допълнителното усложнение на ситуацията — горещата следа от реактивните струи на „Жерава“ бе загряла челния сегмент на корпуса на рейдера и КП се мъчеше да се избави от топлината, да я пренасочи по веригите вградени в корпуса асемблери, преди капсулата да почне самопроизволно да се охлажда, излъчвайки в пространството инфрачервени лъчи. Щеше да грейне като въшка на чело върху болометричните дисплеи на стражите на астероидополиса!

„Възразявам...“, сякаш неуверено отвърна процесорът, но командирът му се озъби като на жив редник:

— Изпълнявай, мърда! Никой няма да ни забележи струите в плазмената следа на совалката!

Секундна пауза.

„Виноват. Изпълнявам“, подчини се КП.

Неотстранената топлина се насочи към резервоарите с воден лед, стопи точно отмерени количества течност и ги изтласкаха по тънки капилляри, където водата се загря до пара с точно определена температура. После парата блъвна през курсовите минидюзи, коригирайки траекторията на диверсионния апарат.

Лидер почувства прилив на злорадство и жлъчно задоволство. Аха, скапана машино! Може да са те сложили да ме надзираваш, може да са ти дали безпрецедентното право да оспорваш МОИТЕ заповеди, заповедите на твоя КОМАНДИР, но колкото и трилиона бинарни операции в секунда да пресмяташ, ти си просто една машина! Нямах воля! Нямах куража да правиш избор, когато програмата ти отчита равни вероятности на евентуални действия. Ти не мислиш — ти реагираш. И затова, когато се озоваваш между две математически купи сено, замръзваш в недоумение коя да избереш, тогава аз, ЧОВЕКЪТ, те хващам за юздите и ти натиквам операционната муцуна там, където желая, където е правилно и печелившо! Въпреки че другият вариант може и да е по-добър, няма значение. За теб са равностойни и ти блокираш. Рядко се случва, но се случва. И тогава личи кой е господарят на положението!

Личи кой е РАЗУМНОТО същество със скапана свободна воля, а кой е НЕЩО, вещ, усъвършенствано сметало, абак, механизъм без

душа, без сърце, без...

Лидер изсумтя и пое другата батерия, но не понечи да бръкне в нея. Настъпи нова промяна в обстановката и той с отмъстителна припряност излая, изпреварвайки обаждането на процесора:

— Откъм главния обект изстрелват котви за скачване! Осъществи физически контакт със совалката! Нека сами ни вкарат в хангара си!

„Възразявам. Ще ни разкрият по нарасналата маса на совалката. Лидер, поставяте под въпрос успеха на мисията. Правя предупреждение за съмнение в умишлен саботаж...“

— Глупак! Совалката най-нехайно не съобщи на астрополиса масата си на покой. Никъде в съобщенията не фигурира числото десет хиляди килограма!

„Вероятно е да не е било декодирано... — някак плахо се оправда КП. Специалните обертони в призрачния му глас бяха нарочно програмирани да имитират интонации, така че да личи кога процесорът не е сигурен в преценките си, тоест изчисленията му са го довели до ниски вероятности. — Виноват. Изводите ви са верни, Лидер. Отправеното ви предупреждение е готово за заличаване от протокола на мисията. Изпълнявам.“

— Не заличавай грешката си — сухо каза командирът на рейдера. — Запиши също, че препоръчвам след приключване на мисията и завръщането в базата да те подложат на пълно препрограмиране.

Последва много кратка, но доловима пауза.

„Потвърдено, Лидер.“

КП нямаше инстинкт за самосъхранение — а следователно и воля за живот, пък и без това не беше жив. Въпреки това процесорите се стараеха да избягват пълно препрограмиране. Навярно притежаваха нещо като аналог на самосъзнание, иначе не биха действали толкова ефективно... включително и да са способни да допускат грешки, да изпитват машинно подобие на колебание и съмнения.

„Осъществен буксир със совалката. Няма данни, че рейдерът е разкрит. Дистанция до приоритетния обект — нула точка седем космомили. Очаквано време до акостиране — петнайсет минути. Генерирам тактически план. Аналитикът е готов с локализирането на

трофеите. След тринайсет минути ще е готов окончателният план за нахлуване и захват.“

Капсулата се люшна лекичко. От астероидополиса ги придърпваха заедно с „Жерава“ с помощта на мономолекулни въжета. Троянски жерав си ти, совалчице. Бойте се от даровете на наивниците...

— КП — с леден остър тон нареди командирът, — отдели дроновете!

Оперативно-тактическите помощници на всеки член от диверсионната група до този момент бяха интегрална част от условното дъно на капсулата. Сега по обемните им контури се задействаха дизасемблери, за миг разглобиха милиардите молекулни нишки, свързващи дроновете с корпуса. Кибернетичните гадини останаха обаче в оформилите се около тях гнезда, вкопчвайки лапки-манипулатори в бронята на рейдера. Бяха готови да изхвърчат всеки момент.

Преди да пристъпи към обработването на втората батерия, Лидер докосна ръчните оръжия, закрепени от двете страни на креслото. Чифт перфектно остри, извити като сърпове сатъра от тежка иридиева стомана. Дланите го засърбяха, челото пламна. Имаше представа как изглежда в този момент, беше виждал лицето си в огледало тъкмо преди схватка на ринга, а сега, както винаги в подобен момент, се чувстваше по същия начин: очите — студено змийски, устните — жестоко свити, кожата по скулите — изопната и побеляла, целият е зъл, безпощаден — като пружинен ударник на старинна ръчна граната.

Трофеи, ха. Приоритетни цели за завладяване. Плячка.

И много странични жертви, уви... Майната им! Да не са били точно тук и точно сега! МОГЛИ са да офейкат към кометния облак още преди няколко години, когато започнаха рейдовете! А вместо това са останали тук, в обсега на касапина... Овце!

Лидер скръцна гневно със зъби. Сетне бръкна под бронирания противонанитен капак на ядрената батерия.

8.

ВРЕМЕ: Преди трийсет и две години

МЯСТО: Вилната зона

Не се чувстваше точно болен, но определено изпитваше постоянен телесен дискомфорт. „Съветникът“ препоръчваше през периода на клетъчния ремонт повече да спи. Атанас обаче не успяваше да спази препоръката, съзнанието му бе в превъзбудено състояние, наежено от любопитство и преливащо от жажда за действие, въпреки че наномашините неуморно отстраняваха от мозъка молекулите-носители на този непреодолим копнеж. В края на краищата го правеха напълно преодолим, като по биохимичен път охлаждаха страстите, но дори тогава разсъдъкът не успяваше да се съобразява с нещо друго, освен със стремежа си да върши нещо.

От няколко дни се потеше обилно и попълваше изразходваната влага с големи количества течности — Сантов му носеше газирани напитки, натурални сокове, просто вода от кладенеца, без да си прави труда да я преварява, но най-вече кисело мляко, от най-масленото — нанороботите се нуждаеха от градивен материал за тъканите и костите. Атанас лежеше в спалнята с прозорци на югоизток и само броеше изгревите. Не че не би се справил самостоятелно, ако се изправеше, нямаше да залита като истински изтощен от болест човек, но Сантов го убеди да не се движи излишно, за да не удължава срока на извършващата се в организма трансформация. А тя се УСЕЩАШЕ.

Полазваха го внезапни топли и студени вълни, неочаквани тремори на най-необичайни места, къси, мимолетни сърбежи не толкова по кожата, колкото ВЪТРЕ в него. Понякога изведнъж преставаше да чувства тялото си, редица промени забеляза чак когато бяха привършили. Например пропусна момента, в който зъбите му се възстановиха до един. Въпреки че беше подготвен затова, с учудване ги разглеждаше в огледалцето. Намираше ги за перфектни, идеални. Не зъби, а ОБРАЗЕЦ за такива. Но пък сколаса да проследи стягането на мускулите, укрепването на ставите. Наблюдаваше как се променя

кожата му, как изчезва старческият тен, изглаждат се бръчките, възстановяват се фоликулите на космите.

Десет часа след заразяването с наношама на Сантов, Атанас получи „видение“. В зрителното му поле се появи сякаш начертана с лазер във въздуха таблица, за която по неведом начин веднага разбра, че обективно погледнато, е предизвикана зрителна илюзия, а вътре в ушите си долови нещо подобно на призракен безполов глас, който го попита какъв възрастов статус си избира. И поясни какво има предвид.

Атанас се спря на трийсет и пет, но с по-висок мускулен тонус.

Така се „запозна“ със Съветника-Посредник — инфото и интерфейса за управление на имплантирания в организма смартуер. И макар че се наложи да плати с удължаване на „болестното“ си състояние, нареди на Съветника да го моделира по-силен, отколкото беше на същата възраст преди четирийсет и четири години, с по-бързи реакции, с по-здрави кости и малко по-остри сетива. Костите на черепа по дефиниция подлежах на заякчаване. Според Съветника минимално приемливото ниво на устойчивост на тази анатомична част към травми трябваше да е равно на здравината на бронирана жилетка. Атанас не без усилие на волята се въздържа да си поръча характеристики на олимпийски шампион. Не посегна и към „козметичните“ опции за телесно моделиране. Отчасти защото се харесваше такъв, какъвто е — какъвто БЕШЕ като външност на трийсет и пет, — отчасти защото се примиряваше и с фигурата, и с лицето си.

Дадено ми е свише — пошегува се наум.

Наред с това в свободните обеми в самия мозък, а в мащаба на наноимплантите такива имаше наистина МНОГО, започна — и приключи за броени часове — изграждането на допълнителна наномеханична памет, мислеускорители, процесори за математически изчисления, мрежа за снемане на синапсограми и каталогизиране на органичната памет... Атанас изведнъж откри, че може да борава със спомените си като с файлове в компютър. Синапсограмите пък му даваха възможността да фиксира всеки преживян момент и да го възпроизвежда, при което сякаш се връщаше назад във времето. Имаше избор — да се остави на консервираното минало изцяло или да запази осъзнаването и контрола, че само „наблюдава“ един вече преживян веднъж момент.

Дъхът му спря от перспективата да разполага с такава функция. Спря съвсем буквално — тъкмо тогава наноконплексът прецени, че белите дробове се нуждаят от цялостна реставрация. Затова ги изключи и блокира нервните импулси от центрове в гръбнака и черепа, които биха се опитали да накарат мускулите да задвижат отново гръдния кош, както и да вдигнат тревога, тоест усещането за задушаване. Не се справиха само с уплахата, макар да я омекотиха чрез регулация на съответните невромедиатори. Въпреки това не беше приятно — дори чисто рационално, съзнанието не успя да се примири с липсата на дихателни движения. Съветникът го успокои, че организмът е преминал към кожно поемане на кислород. По-малката площ на кожата в сравнение с разгънатата повърхност на дробовете се компенсира чрез асемблиране на респироцити — механични заместители на еритроцитите. Изкуствените кръвни клетки спокойно пренасяха десетки пъти повече кислород от хемоглобина и игнорираха всякакви други газови молекули. Освен това направо в тъканите рециклираха въглеродния двуокис пак до кислород и въглерод, последният веднага поеман за производство на тъкани и нови нанороботи. Аха, досети се Атанас, затова не ям все пак чак толкова лакомо...

Наистина, очакваше от себе си по-вълчи апетит. Но вероятно не му се налагаше да се тъпче прекомерно и поради още една причина. Осъзнаването ѝ го накара да се нацупи гнусливо и да побърза да престане да мисли за това, че наномашините разграждат дори фекалиите и урината в червата и пикочния мехур, за да употребят разглобените от дизасемблерите части на съответните молекули като строителен материал там, където имат нужда от такъв.

По повод на респироцитите Съветникът попита дали Атанас не би желал изобщо да се откаже от нормална кръв (първо ниво на киборгизация според опциите на имплантирания смартуер) за сметка на далеч по-ефективната суспензия от около петстотин трилиона наноробота. Атанас реши, че ТОВА му идва малко много, но не отхвърли идеята по принцип. Склони да задейства програма за постепенна смяна на кръвта си с „функционален флуид“, който можеше да запази естествения цвят на кръвта, та дори и разликата в оттенъка между венозната и артериалната.

След спиране на дишането за половин денонощие, Атанас за кратко миряса и послушно спа колкото може да издържи. Но и глуповатият му младежки ентусиазъм и припряно любопитство се бяха поизчерпали. Не без помощта на наноимплантите, съзнанието на наближил осем десетилетия живот човек най-сетне се наложи, обзавзе подмладеното и подмладяващото се тяло с неговото изобилие от хормони, адреналин и ендорфини. Затова, както подобава на един разумен мъж, господар на чувствата си, насочи активността си към систематично преглеждане на предоставяните от смартуера-имплант възможности.

А те бяха стотици, дори хиляди, както в класа „Интро“, така и сред сбора опции, определени като „Екстра“. И кръстени на антични богове. АГАТОС ДЕМОН — интерфейсът на имплантирания смартуер; клетъчен ремонт и регенерация (Аскпепий); медицинско киборгизиране (Хирон); защита на организма от външни фактори (ЕГИДА); състояния на стаза (параТанатос); дълголетие и мерки против информационна смърт, плюс възможност за автоевтаназия (СТИКС); телесно моделиране (Протей); cerebroускорители, мозъчни копроцесори, интробиблиотеки, архив (София); ориентиране (атлас-навигатор), усвояване/имплантиране на нови практически умения, биохимичен контрол на емоциите (Прометей); близка и далечна комуникация (Хермес); развлечения и субективни виртуални симулации (Дионис)... и това бяха само „вътрешните“ категории, всяка с множество конкретни приложения и настройки. А към тях — техносинтез на хранителни продукти (Ариадна); макроасемблиране на облекло и накити, плюс каталог типови модели и автодизайнер (Нарцис); макроасемблиране на жилища, плюс каталог типови проекти и автоархитект (Хестия); асемблиране на транспортни средства, каталог, бионичен конструктор (Полидевк); създаване и поддържане на екосистеми в отворени, затворени и квазиизолирани обеми (Деметра-Артемида); инструменти, уреди, машини, съоръжения (Хефест); попълване на интробиблиотеките, инфозащита (Мнемозина)... дизасемблиране, дълбок анализ, репликиране на различни обекти при различни режими на копиране... Атанас плуваше във всичко това като в океан от съкровища...

Почти не говореха със Сантов. Атанас бе вгълбен в себе си, твърде зает с опознаването на сегашното си „аз“, по-специално

подновените и подобрени умения и функции на плътта. За разсъдъка си вече не се безпокоеше, пребори се със спотаените съмнения и първобитен животински ужас. Просто сега имаше периферни устройства, включени директно в мозъка. Наномашините можеха да подобрят функционирането на отделните органи, включително органа за мислене, но като че ли нямаха възможност да моделират личността му. Атанас откри, че все пак в него е останал жив духът на младостта, на желанието за живот и за знание. Това бе главното. Разбира се, личността ще се промени — дори само заради новите възможности. Но волята и умът ще избират в немалка степен накъде да върви тази промяна. В немалка — не изцяло. Наноимплантите в крайна сметка не отменяха наличието на инстинкти и подсъзнание.

Сантов прояви разбиране — той бе преживял същото.

— Добромире — в един от редките случаи на нещо като беседа запита Атанас, — нима в секретния център на компанията наноимплантите не са били тествани в реални условия, тоест в организъм на човек?

— Пробваха ги върху трупове — след дълго мълчание изрече през зъби Сантов. — Преди това — върху животни.

Атанас даже не понечи да поиска подробности. Отстрани изглеждаше, че отново се е унесъл в сън.

Сантов сложи до леглото няколко кутии плодов сок, три кофички кисело мляко и бурканче мед, след което остави приятеля си на спокойствие.

Излезе навън. Докато домакинът преживяваше своеобразното си какавидено състояние, Добромир си позволи да пошета в двора и в къщата. Почисти, където се налагаше, извърши дребни ремонти, където реши, че няма да са излишни — макар че, реално погледнато, БЯХА ИЗЛИШНИ в светлината на потребностите на един Нов човек, в какъвто се превръщаше Атанас. Но пък навиците, както и субективната индивидуалност са материя по същество идеална, досущ съдържанието на една книга, което не е задължително да има нещо общо с вещественния си носител като качеството на хартията, шрифта и други подобни. Поне на първо време нанонеофитът Атанас Атанасов би се чувствал по-уютно в позната обстановка и като принизява своите нужди към старите рамки на предишния си живот. Живот труден,

брутален и кратък — до този момент. Не че щеше да стане по-лек и простиച്ък де... Пък после... После всеки с акъла си.

Сантов извика наум своя персонален Съветник-Посредник, модифициран до неузнаваемост и почти по нищо не приличащ на стандартния Съветник на Атанас. Прехвърли с чудовищна субективна бързина наличните технически библиотеки и избра приемлив модел хидрофорна помпа, пипна тук-там някои възли и я одобри за асемблиране. Можеше да си поиграе да проектира в съзнанието си цяла система за водоснабдяване и да я адаптира към къщата на Атанас, но в момента го мързеше да го прави. Даде команда на смартуера да проектира и построи семе, което насочи към показалеца на дясната си ръка. След това се провря през тесния люк в мазето и приклепна над шахтата, където някога бе стояла помпата, осигуряваща вода в дома. Надвеси пръста си над ръждивите желяза, служили за фундамент на откраднатата машина. Скоро капка пот набъбна на върха на показалеца, отрони се и падна върху бетона. Без специална автоклавна камера за макромеханосинтез технозародишът щеше да израсне до функционираща помпа за няколко дни, вместо за няколко часа. Сантов хвърли отгоре купчина събран от килера боклук — суровина, поля го с два-три литра захарен сироп — за енергоносител. Ако по някое време свърши суровината, нанороботите ще си вземат материал от бетона наоколо. Когато помпата се изгради, тя ще плъзне хобот за засмукване на течността надолу, по тръбата към дълбоката дупка на сондата. Но преди това все още неоформената буца ще протегне един филиз нагоре, към покрива, за да разгъне там слънчева батерия, която да осигури енергия за процеса на асемблиране, а после ще захранва и готовата помпа. Лесно, бързо... и наистина ненужно.

За какво е необходима вода в един дом? За пиене? Не, преди всичко — за миене. А един Нов човек няма нужда даже да се къпе, освен ако не е за удоволствие — наномашините в епидермиса ще се погрижат за хигиената. Въпреки че основните им функции са далеч по-сериозни...

Сантов се изправи, върна капака на люка на мястото му. Смяташе също да си почине. Не че беше изморен — трупаше часове на сладко безделие, както мечката трупа тлъстини за през зимата. Защото не след дълго очакваше да му се наложи да поработи здравата.

9.

ВРЕМЕ: След трийсет и две години

МЯСТО: Средно извънземие, сектор Аквариус

Опасенията му, че акцията ще дерайлира и екипът ще затъне в лайната, се оправдаха. А как добре и гладичко почна всичко...

Трима души, облечени в боен модел скафандри, всеки контролира и насочва по дващест и седем бойни дрона, модел 7СД — с габарити на котка и собствена маса от три килограма и половина. Телата на диверсантите са подсилени от наноприсадки, ускорена е мускулната и нервна реакция, координацията на движенията е подобрена в пъти, нанороботите са в готовност да разграждат млечната киселина в мускулите и всички химикали на умората в останалите тъкани. Пулсът се регулира от наномашини. Кръвоснабдяването — също. Насищането на кръвта с кислород. Обезболяващите се синтезират направо там, където е необходимо. Скафандрите допълнително подсилват движенията и осигуряват още по-висока степен на защита. Костюмите са тънки — средно няколко милиметра, но имат многослойна структура на гъвкав диамант. Сензорите предават тактилни усещания към кожата, все едно си тръгнал да се биеш гол като олимпийски атлет или античен спартанец. Предава се и усещането за температура — съгъстено в поносими за организма граници, всички, включително и ударните въздействия са калибрирани да не превишават болевия праг. Все пак болката не е премахната напълно. Войникът ТРЯБВА да усеща болка, поносима естествено. Тя го нахъсва, тя го опиянява, тя го мотивира да се сражава като демон. Усещат се вакуум, различно налягане, газовият състав на атмосферата в херметичните помещения пък „гъделичка“ — ако е корозивен. А радиацията — сърби. На определени места скафандърът е по-дебел — това не е само още броня, това са запасите от кислород, вода, храна, резервна асемблерна маса за регенерация при раняване. Там са функционалните обемни зони за рециклиране на въздуха за дишане, отпадните продукти на тялото, които при нужда могат да се разграждат в самия

организъм — въглеродния двуокис например. Издутините, подчертаващи физиката на боеца са и радиатори за охлаждане, гнезда за малки количества позволени от Активните щитове радиоактивни изотопи, които служат като автономни източници на енергия.

Шлемовете пазят най-важната част — главата. И са цял комплекс от активни и пасивни средства за сканиране, ориентация, алармиране за нападение, дистанционна лазерна защита, надеждни комуникатори, свързващи екипа в едно цяло и позволяващи да се контролират дроновете. Всяка хилядна и милионна част от секундата костюмът има готовност да се удебели там, където трябва, да се заякчи още повече, да омекне и да изтънее другаде.

Няма само нападателни вградени оръжия в бойния модел скафандър — не ги позволяват същите проклети Активни щитове. Но пък дизайнът му е такъв, че видът на боеца да внушава трепет у противника, да кара врага да вдига ръце и да моли за милост веднага. Щитовете обаче нехаят за простички средства за убиване и осакатяване — ножове и брадви например. Ножовете и брадвите са достатъчни. Жертвата има шанс все пак — използвайки собствените си резерви за защита и оцеляване. Но задължително ще бъде елиминирана като съпротивляваща се единица.

Трима диверсанти с хладно оръжие. И три пъти по двайсет и седем дрона. Тренировки и практически учения доказаха, че такава група е способна да завладее за кратко космически град с капацитет от сто хиляди души. Съвсем за кратко. Колкото да всее дива паника, да разтресе астероидополиса като кошер и да открадне меда. После — беж да те няма. Иначе лошо се пише и на най-добрия диверсант, нека насреща са патологично миролюбиви феноморфи — ще го смачкат с количество. Пък и техните костюми не падат по-долу по качество и възможности. Едно им липсва — в сърцата на косможителите няма жажда за убиване.

Макар че кой ги знае, може и да им се пробуди — нали са хора все пак. Или поне някога са били.

Лидер носеше двата си сатъра залепени на плешките. Между тях като раница се издуваше бившата ядрена батерия. Ръката стискаше допълнителното тежко оръжие — трикилограмов топуз на четирийсет сантиметра свръхяка мономолекулна верига, прикрепена към също толкова дълга дръжка. Облакът персонални дроне веднага се разсея

в боен ред номер 6, оставяйки човека в средата на нещо като сплескан тетраедър.

Според изработения от Аналитика и другите подпрограми на КП план на акцията, командирът на групата пое по осовата шахта на астрополиса, която имаше диаметър от петдесетина метра. Ограниченият от нея обем беше оформен като екосфера, а в геометричния ѝ център се намираше някакво съоръжение, кой знае защо наречено от КП „амфитеатър“. Там бе най-доброто място за залагане на първата бомба.

Другите диверсанти поеха противоположни сферични сектори, където се разполагаха помещения с функциите на библиотеки и лаборатории.

Нахлуха с диви врясъци, усилен от скафандрите, дроновете виеха като ангели на смъртта, блъскаха се във всичко, което можеха да строят или прережат, използвайки кинетичната енергия на засилените си машинни тела. Нахвърляха се и срещу оказалите се на пътя им феноморфи. Още в първите секунди осакатиха дузина. В условията на почти нулева гравитация в баричните обеми хвъркнаха парчета растения, отломки, късове плът. Плъзна дим от припламнали и угасени енергоразпределителни гнезда. Изляха се тонове вода от големи сферични съдове (аквариуми? басейни?), раздробиха се на милиарди трепкащи капки и изпълниха въздуха. Просторните обеми сякаш отесняха.

КП наблюдаваше какво става през визьорите на диверсантите и камерите на дроновете, непрекъснато докладваше за обстановката, предупреждаваше за възникващи проблеми, отчиташе изминалото време. Планираната продължителност на акцията бе определена на седем минути. Краен срок за взривяване на бомбите — седемнайсет. Дотогава и при най-лош развой диверсантите трябваше да са се прибрали в капсулата — желателно с плячка. Поне един от групата. Рейдерът нямаше да чака закъснелите и мъртвите.

Покрай всички тактически сведения, Процесорът неизвестно защо съобщи на Лидера, че е регистрирал повече от двайсет разновидности на местните жители, като само три бяха хуманоидни наглед. И за още седем от тях КП не бе сигурен дали не са вид дронове, машини. Всички носеха белезите на приспособени към безтегловност същества. Малцина биха могли без телесно

ремоделиране, чисто конструктивно, да се оправят при наличие на гравитация.

Феноморфите не се опитаха дори да окажат съпротива. Пръснаха се да се спасяват. Някои избираха аварийна стаза и се покриваха с непробиваеми пашкули. Повечето се шмугваха направо в послушно отварящите се пред тях стени. Осакатените и ранените в началото на нападението, пострадали понеже ги свариха наблизко, вероятно изключвайки усещанията си за болка, не си губеха времето да регенерират — и те бягаха. Някои използваха въздушни пропулсори, оформени в самите им тела, като у сепии или калмари, само дето вместо вода използваха газовата среда в баричните обеми. Не толкова подвижните форми повикваха чудати модели дронове и изчезваха, теглени от тях. Въпреки това няколко дълги минути помещенията оставаха изпълнени с мятаци се насам-натам, обзети от страховита паника граждани на астрополиса.

Лидер развъртя в началото топуза, за да пръсне на парчета няколко кристални съоръжения с неясно предназначение, а после, като не видя сериозни препятствия, пусна в ход сатърите. Хладнокръвно посичаше с тях озовалите се в обсега му феноморфи, избирайки за място на удара крайници, въздържайки се от цепене на глави. Беше звяр, но след първата си акция на нахлуване в космически град, вече не озверяваше докрай, запазваше някакви спирачки. В същото време знаеше, че не би се поколебал наистина и ЛИЧНО да убие някой нещастник с лоша орисия, който би го застрашил или би му попречил да изпълни задачата, заради която бе дошъл.

Надяваше се тайничко, че всички тези, които проявяваха благоразумието да си спасяват кожата, ще имат и достатъчно акъл да хукнат право към дебаркадерните гнезда, за да напуснат астрополиса колкото могат по-скоро — дори само по скафандри. Беше чувал, че феноморфите разполагат с вътрешносоматични НЕОГРАНИЧЕНИ репликатори. Молеше се това да е истина.

Така загиналите от ядрените взривове щяха да са малко. Сравнително малко.

А пък тези, които не стопляха на каква беля мирише, да мрат! Глупаците — да мрат! Само тази мисъл поддържаше командира в състояние на бойна ярост.

На шестата минута от началото на акцията — КП със скучен и надменен тон тъкмо я обявяваше: „Момент А-6.02“ — Боец-2 докладва за откриване на трофеи.

Плячка. Дроновете му потвърдиха — регистрирана обширна библиотека от макрокарти с разработки на нови асемблерни комплекси. Във всяка карта — по една, две, три ЗАЛи.

Хубав залък. Чудесен. Време е да се махаме оттук.

Последните паникьори продължаваха да се стрелкат в баричните обеми, лавирайки покрай облаците отломки и рояците водни капки, валма пушек и разпилени да се реят навред боклуци. И точно тогава Боец-1 реши, че е време да покаже на феноморфите колко ги мрази. Може би беше постъпил така преднамерено. Може би не бе успял да съдържи гнева си на фанатик, расист и жесток, ограничен човек. Сигурно се е почувствал провокиран от щураците се в претърсваните от него обеми местни жители. Така или иначе, изведнъж интеркомът донесе до Лидера вбесения крясък на Боец-1, който проклинаше неверниците, погаврили се с дадения им от всемогъщия господ човешки облик.

В следващия миг Лидер се свърза с камерите на дроновете на войника и потръпна от видяното.

Боец-1 носеше като основно оръжие една крива, подобна на ятаган сабя (Ятаган, а? Аллах акбар! О, Всевишни, от всички свестни колеги мохамедани, които лично познавам, защо ми прати един луд в групата, този срам за всички правоверни?!) и дълъг метър и пет сантиметра боздуган. Именно с късите, дебели и конични шипове мръсникът налагаше застигнат от него феноморф. Косможителят бе потърсил спасение в състояние на стаза, крехкото му телце на богомолка с бегло човекоподобна глава се покри с предпазна кора...

Боец-1 буквално размаза нещастника. Замахваше, компенсираше отката в безтегловността с реактивните микродвигатели на кръста и гърба си, а после стоварваше тежката и твърда буца металокерамика върху беззащитното тяло. Особено стръвно се стараше да раздробя главата. Вероятно жертвата му бе получила такива поражения, че никакви наноприсадки за регенерация нямаше да я възстановят и върнат към живота. Боец-1 извършваше излишно и неоправдано убийство, вместо да си гледа задълженията и да търси експериментални репликатори и инфоносители с данни за подобни

изследвания. Бе хвърлил почти всички свои дроне да преследват бегълците в обема, където се намираше.

— Боец Едно! — кресна по интеркома командирът. — Заеби глупостите! Обявявам евакуация!

Фанатикът не чуваше. Ръмжеше като животно и Лидер с погнуса долови сред издаваните звуци очевидно квичачи сладострастни нотки.

Олеле, тоя е психопат. Снимай, КП, снимай за протокола!

— Боец Едно — ледено произнесе Лидер. — Застрашаваш главната цел на мисията ни. Прекрати това безобразие и се евакуирай... Чу ли ме, свиньо такава?! — не издържа накрая, защото войникът зарязва превърнатия в предизвикваща смразяващи тръпки каша фенорморф, част от него остана залепнала върху облата стена на обема, късове и капки се отделиха от отвратителната каша и заплуваха из помещението. Но зарязва останките на убития само за да се нахвърли върху друг клетник в стаза, този пък изобщо нехуманоиден наглед. — Спри, ти казвам! Това е ЗАПОВЕД! ЩЕ ТЕ РАЗСТРЕЛЯМ, ГАД!

Разтрепери се, почти му притъмня пред очите от гняв. Не забеляза, че заплашва с разстрел невменяем на практика човек, който се намираше на няколко метра разстояние, в друга кухня, при това защитен със скафандър, а командирът нямаше пистолет, с който да стреля... никъде по Земята нямаше годни за стрелба пистолети. Освен музейни антики, с каквито са пуцали Тримата мускетари и таткото на Петър Велики. Каза го не в буквалния смисъл. Замръзна за част от секундата, избирайки как да постъпи. Първата възможност бе да поиска санкция от КП да задейства самоликвидатора на войника, който демонстративно не изпълнява заповед на своя офицер на бойно поле. Другият път за бързата и на практика задължителна според устава екзекуция се състоеше в поставяне на дроните на Боец-1 под свой контрол и разправа с престъпника посредством техните манипулатори.

Забави се съвсем малко. Може би защото диво му се прииска да се озове непосредствено до мръсното лудо кръвожадно копеле и да го накълца на салата. И през това забавяне проблемът се реши от само себе си.

По свой си начин „умната“ материя на астрополиса този път отчете, че някой е прекалил. А може би бе дело на Активните щитове, макар че и в малко необичайна им проява. Може би беше система за

възмездие, програмирана от самите граждани на нападнатия космически град.

От пода и стените с невероятна скорост започнаха да никнат остри кристални шипове — като игли от опушен кварц. Най-стряскащото бе скоростта им на нарастване, при което болометрите на дроновете не отчетоха съществено покачване на температурата. Съвсем машинално Лидер нареди на един от дроновете на Боец–1 да се помъчи да се сдобие с образец от тези тръни.

Кристалите избуяваха, прикривайки други безпомощни стазирани граждани на астрополиса. Лишеният от развлечението си убиец изрева разочаровано, развъртя боздугана... и замръзна в позата на вихрен устрем, размятал крака, извъртял торса си като че ли позираше за скулптура. Бе нанизан от шиповете, а те продължиха да растат ПРЕЗ скафандъра. Вероятно гнездящи се в тръните нанити се включиха в атаката, защото комуникационният канал на Боец–1 прекъсна, картините на възмездието идваха само от близките до него дроне — половината от тях също бяха застигнати от невероятните кристали.

И по каналите на оцелелите и задействали подпрограмите си за отстъпление дроне до Лидера се донесе неистовият рев, преминал в писък — Боец–1 се дереше от болка.

Шиповете продължаваха да го разкъсват, обелвайки тъканта на скафандъра, обезвреждайки наноприсадки, трошейки кости, режейки плът... Приличаше на аутопсия на труп и на командира му призля за секунда.

Тръните изкормиха нещастното тъпо и гадно копеле (Аллах наистина е акбар, вярно си е), една игла пукна шлема като диня, появи се за кратко изкривено от ужас и болка мургаво лице, шип се заби в окото му, писъците секнаха, а от главата щръкнаха във всички посоки филизите на проникналия в черепа шип. Друг кристален меч докопа бомбата на гърба на вече мъртвото тяло... и Лидер разбра, че сега нещата наистина ще загубят. И се учуди, че дори самоликвидаторът на наказания фанатик е разбит от нанитния кошер...

Кристалният хрусталак изведнъж спря да расте, през него премина цветна вълна. Очевидно нанокompютрите бяха открили плутониевия заряд на бомбата. Чак подир това, в действителност със съвсем незначително закъснение, се задейства самоликвидаторът.

Живата плът се състои от азотосъдържащи органични молекули. Биохимията има много общо с химията на взривните вещества — и те съдържат азотни групи. Когато един диверсант загине, наноприсадките регистрират мозъчна смърт и невъзможност за регенерация поради необратими и твърде масивни поражения върху вместилището на разума, асемблерите насищат всички тъкани — кожа, кости, мускули — с взривоопасни съединения на азота, най-вече много нитрогрупи. За по-малко от минута трупът се е превърнал в протоплазма, смесена с експлозив. Тялото още съхранява формата си (в случая не бе така, но поради други, външни причини), но вече не може да се нарече човешки останки. Дизасемблерите са накълцали на ситни фрагменти клетъчната ДНК на геройски загиналия диверсант или подъл пират — според гледната точка. Така че никой да не може да разпознае тленните останки и да ги свърже с блок, държава, организация. Живите проговарят при умели разпити, но машините за прецизен молекулен анализ са способни да разпитат дори и мъртъв, даже и с унищожено ДНК. Така че, за по-сигурно — и с идеята да се нанесат поражения на противника — трупът гръмва накрая. Отделената топлина овъглява опасния за пратилите го на мисия мъртвец, пръсва го на малки парченца. А заедно с него — доста други неща наоколо.

Пада ти се, помисли си Лидер и изведнъж забеляза, че и в неговата кухня от стените започват да никнат иглени кристали като от опушен кварц или друг тъмен полупрозрачен минерал. Успя да запази ясен и хладен ум обаче, за да регистрира, че тук кристалните палачи не бяха толкова бързи, растяха на тласъци, след дълги паузи, сякаш неуверени, че има заради какво да растат или защото се чудеха заслужават ли и другите пирати да умрат като събрата си по мръсен занаят.

„Лидер — разтревожено се обади КП, — феноморфите спешно и масово напускат астрополиса! Предлагам детонация на ЗС след двайсет секунди...”

— Отмени — изсъска през зъби командирът. — Искam една минута!

КП помълча и ненадейно се съгласи.

„Една минута до детонацията... Петдесет и девет... петдесет и осем... петдесет и седем...”

Трябва бързо да си дигам чуковете от тук!

За съжаление, неочакваните обрати не приключиха.

— Лидер, тук Боец Две. Трябва да дойдете и да видите... ТОВА!

— Покажи го на тактическия ми екран, Боец Две! — Командирът предпазливо, но и без да се бави, се изтегляше към външния шлюз. Гледаше да заобикаля отдалеч кристалните тръни, които видимо променяха активността си при преминаването му покрай тях. Усещат ме, гадовете...

— Командире... ТРЯБВА да го видите с очите си — настоя войникът тихо, с някакви особени интонации. — ЛИЧНО.

Лидер спря. Част от телеметричната информация откъм останалия жив съекипник не постъпваше на командирските вътрешни екрани. И при това не поради филтриране от страна на процесора в капсулата. Повреда поради нанитна атака? Няма данни за такава... Провери от ТВЗЕ местоположението на Боец-2, сравни го със своето, механично набеляза най-късия маршрут... За какво съм му ЛИЧНО, по дяволите? И изведнъж съобрази — трябваше да види нещо.

Нещо, което не биваше да се показва на КП.

Няма време! — кресна си наум.

После се обърна и полетя на реактивна тяга по най-късия маршрут към колегата си диверсант. Към брата пират.

Подире му се завихряше следа от турбуленция, а ехото кънтеше в обема на кухнята, кристалните тръни се огъваха. Скафандърът формира гърбица, която се подреди в малък правотоков реактивен двигател и старшият диверсант на групата, офицер с чин подполковник, продължи да се ускорява, вихрено виражирайки на завоите. Носеше се като куршум, като ПТУРС от добрите стари времена, вслушвайки се в обратното броене на бездушния КП.

Чакай ме, братко разбойнико, идвам. Заедно ще висим на въжето, йо-хо-хо — и бутилка „Столичная“!

Бомбата, обкръжена от дузина оставени за ролята на жертвени овни за ядрено всесъжение дронове. Кристалните тръни още не я бяха усетили, макар че може би подозираха за нея и я търсеха — сяпю, пипнешком, с тъпо постоянство на машинно насекомо.

Нанотрансформиращите се макрокомплекси не притежават разум. Само човекът го има. Дори да е човек-звяр.

10.

ВРЕМЕ: Преди трийсет и две години

МЯСТО: Вилната зона

Отново седяха на терасата, но нищо вече не бе същото както преди седем дни.

— Май имам нужда от малко време да свикна със себе си... — произнесе Атанас. От време на време разглеждаше ръцете си, опипваше брадичката, челото си, раменете, потропваше с крак. Вехтите дрехи на доскорошния старец на места му висяха като торба, другаде леко стягаха. Все още като че ли не смееше да се отпусне, да се зарадва на невероятния факт, че за него времето бе препуснало покорно назад. — Трябва да свикна пак с младостта... — добави той.

— Активирай опцията Нарцис да си оправиш облеклото — посъветва го Сантов, който междувременно също беше смъкнал двайсетина биологически години, но все още имаше вид на по-възрастен от двамата, най-вече заради силно прошарената си коса.

— Как? Да се изпотявам пак, за да могат наномашинките да плъзнат из дрешките като бълхи?

— Може и на сухо — сви рамене Сантов. — Само след половин час ще ти ги прекроят по мярка. Зависи колко нанороботи ще избереш да емитираш...

— Толкова ли е важно? Засега и без това не мисля да мърдам оттук...

— Но трябва. Ето ти я твоята карта. И се сещай кого да „заразиш“. Имаме мисия, приятелю.

— Честно кйзано, още не съм мислил по въпроса... За колко време картата се саморепликира?

— Оптималното време е три часа. Но ако осигуриш добро охлаждане, оправяш се за петнайсет-двайсет минути.

— Защо чрез картата? Не мога ли да заразя други хора просто чрез допир?

— Защото не е предвидено да се разпространява така. Наномашините не са вируси, те не са еволюирали живи организми, за да са развили стратегии за размножаване и оцеляване. Не могат и да мутират. По никакъв начин. Това е част от предпазните мерки против превръщането на троицата „асемблер-дизасемблер-нанокомпютър“ в машини на неконтролируемо разрушение — нанити.

— Елемент от Активния щит.

— Точно така. Персоналните ти репликатори не са активни извън твоето тяло, освен технозародишите, а те, след като изградят зададения обект, който е програмиран да съдържа активна маса, не пускат нанороботите да върлуват на воля. Дори дизасемблерите-чистачи, предназначени да разграждат отпадъци, са конструирани да се съобразяват с фактора локализация — ще действат само в границите на едно сметище например. За в бъдеще пък самите предмети, превръщащи се в отпадъци, ще са снабдени с дизасемблери за утилизация.

— Ами боклуците, хвърлени извън сметища?

— За тях ще се грижат макромашини — носачи на дизасемблери. Изкуствени мухи, да речем. Каца край боклука, обявява зоната около него за сметище и пуска нанороботите. Може и с челюстите си да смила отпадъците, пък дизасемблирането да става във вътрешността ѝ. Свършва си работата, отменя маркирането на участъка като сметище и отлита нататък. Помислено е.

— И никакви повреди в програмата, които да превърнат такива работи в заплаха?

— Повреди ли се програмата, роботът, макро или нано, просто спира. И се класифицира като отпадък, подлежащ на рециклиране. Казвам ти, помислено е. Надникни в интробиблиотеките си.

— Още нямам навика да го правя... Дали да не си поръчам една татуировка? Цял живот си мечтаех за тоз гевезлък, така и не си начесах крастата... Обикновена промяна на пигментацията...

— Прави каквото ти душа поиска! Спазвай само трите Заповеди на Новия Наносвят: не прави никому онова, което не искаш теб да те сполети; не прави неща без смисъл, само по прищявка; чувствай се господар на вселената — господарите са отговорни за собствеността си и се грижат за нея.

Атанас се усмихна.

— Ти ли ги измисли?

— Аз.

— Навярно пак ти си предложил да кръщават опциите на древногръцки божества?

— Виж, това не е мой грях, някакъв идиот с класическо образование се е изхвърлил... Сега обаче нека свършим нещо важно. Комуникацията. Дай ръка. Сега поискай от Съветника си програмата Хермес... Измисли ми някакъв код, запиши си го при София в тефтера с лични контакти...

— Ох, как ще си префасонирам интерфейса и подредбата на опциите... Много ме дразнят! Чувствам се като сополанко геймърче!

— Не се отвличай, Атанасе... Усещаш ли изпотяване на дланта си?

— Съвсем леко е.

— Така трябва. Разменихме комуноцити — комуникационни изкуствени клетки. След минути, най-много четвърт час, компонентите на подсистемата Хермес ще са настроили канал за връзка помежду ни. Ще ти прилича на... телепатия. Ще чуваш в главата си моя глас, а аз — твоя. Засега това е единственият начин за пряка комуникация между хора от новата епоха като нас. По-нататък ще се изгради подходящата инфраструктура, подобна на клетъчните телефони, но с капацитет и възможности стотици пъти по-обширни... Обсегът е неограничен, Хермес ще паразитира по сега съществуващите системи за свързка, ще се вмъква в телефонни кабели, ще яхва служебни радиочестоти... За бълк-техниката ще оставаме невидими. И все пак бъди предпазлив.

— Ти ще тръгваш. Така ли?

— Ще тръгвам. Обаждай се, когато имаш нужда... и ако се наложи.

— Дано не се налага. Просто ще се свързвам да побъбрим. Но дали ще се видим скоро?

— Нямам представа.

Атанас кимна, после леко се сепна, потупа джоба на ризата и бръкна в него.

Извади оттам тънка пурета, която разгледа с възхищение и намигна на Сантов.

— Искаш ли? За изпроводяк?

— Вредно е! — засмя се Сантов. — Ето защо улових топлина откъм гърдите ти значи... Добре почваш. На мен досега не ми беше хрумвало да пращам наносеме за техносинтез на разни глезотийки направо в джоба си!

— Това е то, прогресът! — самодоволно рече Атанас, присви око и накара над нокътя на палеца си да се появи мъничко пламъче. След миг вече беше забулил лицето си в облаче ароматен пушек. — Леле, невероятна е! — сподели, издишвайки дима. — Много качествен образец е записан в интратеката...

— Дечко.

— Чичко.

Захилиха се. После в погледа на Атанас се мярна някаква сянка и той замлъкна, посви се.

— Наред ли е всичко? — меко запита след около минута Добромир Сантов.

— Спомени. Всичко е наред. Хубави спомени... Запиши една синапсограма на този чуден изглед, Добри! Заслужава си. Усещаш ли аромата на акациите? Затова обичам ранното лято — всичко е свежо, младо, още не е уморено.

Върху масата пикира с бръмчене пчела. Кацна, запълзя. Приглади антени, със задните лапки почисти крилцата. Цялата бе обсипана с цветен пращец.

Атанас я загледа с умиление. Но постепенно лицето му се вкорави, застина в безизразна маска.

Сантов се надигна.

— Е, Атанасе, време е да се сбогуваме...

— Седни за малко — полугласно и напрегнато изрече Атанас. Сантов го погледна учудено. — Одеве какво ми говореше за мухи работи?

— Терминът е „дрон“... защо?

— Защото надали предназначението им е само да ядат боклуци извън кошчетата. И понеже това тук не е пчела, приятел — каза Атанас и бавно се облегна назад, без да откъсва взор от насекомото. — Изобщо не е.

Сантов също се втренчи в пчелата. Усмихна се неуверено.

— Стига, Наско, гони те параноята...

— Именно понеже цял живот съм бил малко черногледец, затова сега съм сигурен. Погледни я тази сладуша-медуша с активирани наведнъж подсистеми Прометей, София, Мнемозина и особено ЕГИДА. Какво ще кажеш?

Взирането с подсилени сетива отне секунда.

— По дяволите!

Сантов се изопна, а после с изненадващ устрем се опита да смачка фалшивата пчела с юмрук. Ударът сцепи масата, но минидронът успя да избяга.

Не отиде далеч — екна изстрел и куршумът размаза кристалното телце на хвъркатото роботче. И двамата успяха да видят всичко това като на каданс, несъзнателно активирайки подсистемата Кронос, общ блок на системите Протей, София и Хермес.

След това, още в бавното субективно време, се спогледаха.

Не очаквах толкова скоро...

С колко време разполагаме, преди да дойдат по-едри птици?

Не знам, но да побързаме!

В следващия нормален миг им стана ясно, че са безнадеждно закъснели.

Сянка се сгъсти на терасата. От всички страни прииждаха дребни пчелообразни дроне, бръмченето на крилцата им се засилваше, прерасна в застрашително и плътно бучене. За няколко мига дроновете образуваха над парапетите на терасата потрепваща стена от телца. И на двамата съзаклятници им се стори, че очичките на роботите-насекоми излъчват червена светлина — стотици, хиляди дребни искрици.

Атанас размърда пистолета наляво и надясно, сякаш търсеше мишена, после ядно хвърли оръжието върху леко килналата се маса, а сам се друсна назад върху пейката. Кръстоса ръце и стисна зъби. Сантов остана прав със свити юмруци, трескаво търсеше с поглед път за бягство. Още не проумяваше, че ще е безсмислено да оказва съпротива.

Рояк дроне се диплеше като тежка завеса и в коридорчето зад вратата.

От бучащите дребни преследвачи се отдели издължен вертикално облак и плавно се премести в средата на терасата. Дроновете се скупчиха по-плътно, моментно лъхна топлина...

Миниатюрните роботи сякаш се слепнаха полустопени в подобна на сивкаво-кафяв снежен човек гугла. Мъжете мълком изпод вежди наблюдаваха как се оформя безлика псевдочовешка фигура, как тя стъпва върху дюшемето, пренася тежестта си върху ходилата.

Върху манекенското стилизирано лице лъснаха очни лещи, отвори се цепка-уста.

— Нанополицай — изрече Сантов глухо.

— Абсолютно точно, господин Сантов — обади се манекенът.

— Не вярвах, че наистина ще тръгнат да реализират и тази простотия — обърна се Сантов към Атанас, устните му бяха свити в гримаса на отвращение. — Мислех го за шега на един колега дизайнер. Просто невероятно е как хора, които проглушават на цял свят ушите с принципите на демокрацията си, са петимни да изобретяват разни средства за потискане и тирания...

— Господин Сантов! — каза равнодушно манекенът. — Уведомявам ви, че сте задържан по обвинение в разгласяване на класифицирана информация, кражба на патентован продукт, лично облагодетелстване за сметка на корпоративна собственост, злоупотреба с колективен интелектуален труд, саботаж, измама, нелегална медицинска практика, застрашаване на човешки живот, престъпни намерения спрямо обществото с непредвидими последици...

— Чу ли, Наско? „Престъпни намерения“! Това е юридическият връх на сладоледа! Май са изровили уставите на Инквизицията отнякъде...

— ... както и антидържавна дейност, заговор против правителството и терористични намерения...

— Намерения, Наско! Запомни го! Какви ли са нравите в диктаторските режими по света, след като в бастияните на демокрацията не им мигва окото да те арестуват заради „намерения“...

— ... а вие, господин Атанасов — невъзмутимо си рецитираше сказката манекенът, — сте задържан за съучастие по посочените точки. Имате право да бъдете изслушани от специална независима комисия. Не ви препоръчвам съпротива, предвид превъзходството на екипа за задържане, рисковете да получите травми и увреждания, несъвместими с живота, както и понасяне на поражения върху мозъчната тъкан, които могат да преминат прага на информационната смърт, тоест да станат невъзможни за регенериране. Като изпълняваща

нареждания функционална единица ще съм ви благодарен за съдействието.

— Водиш ли запис на ареста? — попита Атанас.

— Води се цялостен аудио- и видеозапис, сканиране в няколко честотни диапазона и периодично холографиране през равни времеви интервали.

— В такъв случай на онези, които ще гледат записа, дето сте наредили това безобразие — да го ду... Абе, майната ви, какво ще се унижавам да ви псувам и да ви размахвам пръсти...

— Оценявам поведението ви като съдействие и ви благодаря — произнесе манекенът. — А сега вече съм установил контакт с имплантирания в организмите ви смартуер. Като представител на носителя на правата над продукта съм упълномощен да го взема под контрол и да активирам от системата Аскпепий подпрограмата СТАЗА, принудителна, дълбока, за неопределен предварително срок...

Нито Атанас, нито Добромир Сантов успяха да реагират и направят нещо.

11.

ВРЕМЕ: След трийсет и две години

МЯСТО: Средно извънземие, сектор Аквариус

Тази кухня не беше голяма. Вероятно едва би побрала кубична жилищна сграда с пет етажа при стандартна височина на таваните. Мрежести бионични колони с цвят на полирани слонски бивници се разбягваха от средата ѝ като скелет на чудовищно уголемена радиолария.

Противоположната стена представляваше голям прозорец към космоса и там блещукаха красиви, далечни, величествени и безразлични звезди, които чудно защо изненадаха командира на групата. По дяволите, покрай работата забравяш, че си в космоса... Боец-2 се рееше на техния фон близо до гнездо, подобно на сложно дантелено цвете от бяла лъскава кост. Вътре нещо светеше с лилава равномерна светлина.

Шлемът на войника беше отворен, лицето в кристално-метална рамка бе азиатско, плоско, с тесни очи... познато лице. Оръжието му — (двуметров гъвкав прът с малка, остра като човка глава на секира в единия край на дръжката и копийно острие-жило от другия) — бавно се въртеше като перка до диверсанта. Майсторлък се иска да го завъртиш така, че да остане на място, да не отплува настрани... Боец-2 направи жест пред носа си с юмрук, разтваряйки пръсти и завъртайки китката в кръг. Подканваше го да вдигне забралото.

Да, съгласи се мислено командирът. И отвори своя — слоевете на бронята се плъзнаха настрани. Със свито сърце очакваше КП да протестира против прекъсването на визуалния канал по този начин. Смая се, че това не се случи. Процесорът монотонно повтаряше:

„Трийсет и девет... трийсет и осем... трийсет и седем... трийсет и шест...“

В кухнята проникваха увлечени от ударната вълна на стремителния полет на Лидера парчета и отломки, следи от вандалския рейд на диверсантите. Не се виждаха чужди дронове, нито феноморфи.

Сърцевината на скелетовидната структура бавно пулсираше, пръскайки перлено здрачаво сияние. Именно то попречи на командира да разпознае лицето на Боец-2, преди да го приближи на разстояние от три-четири метра.

Не извика името му, истинското име, само защото и в изумлението си не престана да помни, че аудиоканалите на телеметричната връзка с КП в капсулата още са активни. Трябваше много специално пълномощие, за да ги отреже. Даже и сегашното прекъсване на видеото беше грубо нарушение. Странно, че процесорът го подмина току-така...

Не очакваше, че ще види позната физиономия. Меко казано позната. Лице на приятел. Боен другар. Учител в занаята. По-близък от по-голям брат, какъвто впрочем Лидерът нямаше. И при все че бе нащрек, малко закъсняло установи друга странност в поведението на КП.

„Трийсет и три... трийсет и три... трийсет и три... трийсет и три...”

— Ъ, да го набутам на майка ти! — не се сдържа Лидер.

Това вече пък изобщо не може да го бъде! Процесорът е зациклил! Какво става?!

Обърна очи към другаря си, сякаш търсеше обяснение. И го получи, макар и не незабавно.

— Здравей, Алексей — каза китаецът и се усмихна широко, от единия край на отвора в шлема до другия. Очите станаха още потесни.

Неволно, наистина без да иска, но на драго сърце, и Лидер се усмихна.

— Здравей, Лао Ян. Изобщо не се досетих, че си ти.

— Е, излагаш се, майор Ленкер. Аз пък още на втората седмица след напускането на базата те разпознах. И се убедих, когато на осмата седмица играхме шах.

Алексей Ленкер поклати глава.

— Изобщо не вдянах... и стилът ти на играене нищо не ми подсказа, въпреки че колко сме изиграли навремето... Заблуди ме ти, дърто старо куче! Радвам се, че сме заедно, Лао...

Още докато произнасяше последните думи, неразбираема мътилка се надигна в гърдите, той започна да понижава тон и името на

китаеца промълви шепнешком. Усмивката угасна като изгорял в атмосферата болид. Лицето на Лао неуловимо бързо се бе променило. И капка дружелюбие не можеше да се открие в него.

— Подполковник Ленкер — дрезгаво рече Алексей. — Изоставаш от събитията.

— Не може човек да успее навсякъде — сви рамене Лао.

— Какво му е на комисаря Пришибеев? — опита се да се пошегува с крамолната интерпретация на абривиатурата Ка-Пе. — Ти ли го прецака? — попита, вече сигурен какъв ще е отговорът.

— Аз — не се запъна Лао. — Спрях и таймера на моята бомба. Твоята ще гръмне обаче след... — Мимолетна сянка през лицето на китаеца. При по-широки очи би се забелязало късичко разфокусиране на погледа, ако имаш опит да го доловиш. — След шест минути. Моля те, спри я. За да можем да си поговорим спокойно, без да ни припира нещо.

— Не съм сигурен, че е редно, Лао — бавно отвърна Алексей. — Не се връзва с поверената ми задача.

— Направи малък компромис — предложи китаецът и отново се усмихна. Само че разтягането на устните му бе фалшиво. Беше озъбване, а не усмивка.

— В името на...?

— В името на старото приятелство, което ръжда не хваща.

— Старата любов ръжда не хваща — изсумтя Алексей. — С теб не стигнахме чак дотам.

Лао гърлено се разсмя, прекалено гръмко. Не бе харесал шегата. Той не обичаше такива шегички. Мразеше хомосексуалистите. Е, и Ленкер не питаеше топли чувства към хора със сбъркана според него сексуална ориентация, но не възприемаше съществуването им като предизвикателство. За разлика от непредсказуемия Лао. Загадъчният Лао. Щедър като слънцето. Избухлив като хала. Безпощаден като тигър. Начетен като професор. Странно, че още не е генерал. Нищо чудно, че не е.

— Съжалявам, но ми мирише на измяна на военната клетва, Лао. Чакам обяснения. И солидна причина да изключи брояча на моята бомба. За малко.

— Давам ти шанс, Алексей — обясни с търпелива досада бившият учител. — Контролирам дроновете ти. Мога да ги накарам да

избутат бомбата към Стражите, а те да я обезвредят завинаги.

Мъчейки се да не показва шаващата засега несмело паника, Ленкер направи опит да се свърже с дроновете си. Виждаше широколентовите им канали, но командната нишка беше прекъсната, дори липсваше изцяло — все едно никога не е имал достъп. Завъртя панорамния си тактически екран, за да се огледа, без да помръдва главата си. Единайсетте последвали го дрона висяха безучастно на около сто и петдесет метра назад по коридора. Четири броя от малката му армия работи бяха дали фира. Кристалните тръни се бяха погрижили за тях. Както и за повечето дронаве, останали от...

— Видя ли как загина Боец Едно? — попита, за да спечели време.

— Видях — небрежно потвърди Лао. — Казваше се Халид. Много съм доволен, че не се наложи да си цапам ръцете с това леке.

Виж ти... Шест дрона на глупашки загиналия диверсант — (ето такива като него си е редно да наричаме терористи, баш пирати) — още подаваха признаци на задоволително функционално състояние. Само че и до тяхното управление Ленкер нямаше достъп.

Хубава работа. Не командир, а лукова глава.

— Как успя, Лао?

— Нашите учени не седят със скръстени ръце. Кой е казал, че трябва вечно да използваме западняшкия базов модел асемблери? Винаги можем да започнем на чисто и да получим нещо по-различно.

— Принципно нови класове нанощамове — от нулата? Къртовски труд. При това със съмнителни изгоди.

— Не се плашим от големи задачи. Пък и в момента сам се убеждаваш, че изгодата хич не е съмнителна. Е, вероятно няма да може да мине втори път. Изтъркан фокус. Бита карта. Активните щитове не спят. Като имунната система, изработват си някакви антители. Но и учените ни са неуморни. Е, Алексей, ще спреш ли брояча драговошно?

— Спри го сам. Нали можеш и без мен.

— Алексей — въздъхна китаецът. — Алексей, Алексей, Алексей...

Движенията му бяха плавни. Измамно мудни, като лениво течаща вода. Ускоряването на потока хич не се забелязва. Виждаш, че нещо се е променило, чак когато вече е късно да предприемеш каквото

и да било. А този талант на Лао иде не само от наноускорителите. Ох, не само...

Алексей уморено премига към насоченото право между веждите му оръжие. Долови помръдването на ръката, но не сколаса дори да се стресне. Но пък му стана леко смешно. Истерично смешно. Смях, а под него — вой и тракане на зъби.

Неизвестно откъде Лао бе измъкнал пистолет. Красив, голям. С такъв навярно са застреляли Пушкин. Нищо чудно да е точна реплика на въпросното оръжие, сигурно е и надписано някъде по дръжката — „На мосю Дантес от благодарните потомци, които мразят поезията“. Дуелен пистолет с нередовен и нестандартен калибър, нещо от рода два-тринайсет милиметра. Модел — 1739 година, не по-късно.

— Не се изкушавай повече, Алексей — ласкаво рече Лао. — И не се подвеждай по театралния вид на този красавец. Вярно, че се пълни откъм дулото и е гладкостволка... но пък е достатъчно точен, мощен, а куршумът отговаря на съвременните стандарти — термичен, двайсет и два грама. Щитовете го третират като антика, вярно с висок индекс на опасност за околните, близо до тавана на допустимото... но минава. Също както множество други уреди и вещи, за които няма как да има критерии за опасност и безопасност. Не ме карай да те убивам, Алексей. По-бърз съм. И кунг-фу знам не от мускулно нанопрограмиране, макар да съм снабден със съответната присадка. Уверявам те, няма да ми е приятно да натисна спусъка и да ти изпека мозъка. Но и няма да тъгувам дълго, Алексей. Никога не ми е жал за глупци.

Ленкер не се усъмни нито за миг в това. Съсредоточи се, напипа дистанционното на бомбата. Произнесе трикратно паролата. Вдигна поглед към очите на Лао.

Онзи кимна.

— Благодаря. — Но не свали пистолета. Продължаваше да се цели, продължаваше да го държи на мушка.

— Защо е всичко това, учителю? — каза уморено командирът без намек на ирония. Усещаше тъга. Беше засега плитка, дори бистра. Само че приливът приближаваше, тъгата щеше да става по-дълбока и по-мътна, щеше да го накара да заплува, после щеше да го засмуче да го удави... и накрая той щеше да направи някоя глупост.

И термичният куршум ще прогори дупка в наноподсиления му череп за десетохилядни части от секундата. Вероятно няма да е съвсем идеално кръгла, защото той ще мръдне, но няма да стигне далеч. Мозъкът няма да изтече през ушите, а ще засвири като пара през тях. Като чайникът на баба. Скапаният чайник на баба Аљона. И ще стане Аљошка на чайник...

Дали ще усетя болка?

— Алексей — доверително каза Лао, — животът е хубав. Помисли пак.

— Тия ваши нови наногадинки и мисли ли ви дават да четете? — заяде се беззлобно Ленкер.

— Мислите на хората се отгатват лесно и без наноприсадки. А и ученикът винаги е отворена книга за учителя, момче. И написана е тази книга с красиви, големи и четливи... букви. Нека бъдат букви. От уважение към твоята култура. Колкото и варварска да е тя.

— Защо? — упорито повтори Алексей, мъчейки се да се ядоса, преди водите на тъгата да са го залели и повлекли към отчаяни постъпки. Въртящото се копие на Лао привличаше погледа му като магнит. Вече ротираше по-лениво, спирано от въздушното съпротивление...

— На колко години съм според теб, ученико?

Алексей вдигна вежди.

— Питал съм те много пъти, ти само ми се кикотеше — отвърна той.

— По времето на Западната зараза бях на деветдесет и осем.

Ленкер подсвири. Чак това не бе предполагал. Лао продължаваше:

— Бях член на висшето партийно ръководство. Нанозаразата обърка подредения ни свят, унижи всички постижения на великия ми народ. Постапи хилядолетната ни култура и цивилизация на ръба на пропаст.

Командирът се намръщи престорено.

— И на нас ни се смачка фасона, е, и?

Китаецът отново се усмихна. Много ведро.

— Вие сте варвари, ученико — каза той ласкаво. — Не разбирате мъдростта. Вашите цивилизации са хлапета пред нас. Когато сме писали поезия, философски трактати и съчинения по военно изкуство,

когато сме упражнявали калиграфия и сме шлифовали правила за поведение, вие, прости ме за откровеността, на практика сте скачали по клоните.

— Да, бе.

— Леко преувеличавам. Но съвсем леко. И ти си плод на една култура, подражавала и завиждала на западния арогантен индивидуализъм. А природата не толерира индивидуалността, когато тази индивидуалност се репчи на общността, опъва се на семейството, рода, племето, расата... вида. И заради това оцеляхме, приспособихме се към вашите правила и ви бихме на вашата си шахматна дъска — доказателството, че ви побеждаваме, е фактът, че още ни има, че сме силни и пак сме такива, каквито сме били преди три хиляди години. И не само това — сега сме готови да обърнем технологичните ви безумства срещу вас и да се наложим веднъж завинаги. И това ще е справедливо и естествено.

Какви ги плещи тоя...

— Ние не сме като западняците — възрази Ленкер. — Май нещо си забравил къде минава Граничната бариера на Панфедератите...

— Не слушаш внимателно — поклати глава Лао. — Вие бяхте на ръба между Запада и Изтока. И все се опитвахте да седите на два стола, не да изберете една сърцевина, пък козината може и да се мени. Не, смесихте неща, които не бива да се смесват. Катран и мед дава пак катран. Нима има значение, че е подсладен катран? Така че сте едно и също със западняците, само че не ви стиска да го признаете. Все сте се мислели за по и най. А се съсипахте, съсипвайки околните народи. Ала да оставим това. Говоря с теб, не с народа ти. Ти не бе най-добрият ми ученик, но аз се привързах към теб. И заради това ти правя предложение, Алексей.

Хм.

— А именно?

— Знаеш ли защо станахме съюзници и се обединихме в Блок?

— Нали нямаше да засягаме повече тая тема? — Алексей направи кисела физиономия.

— Не повече от необходимото. Съюзихме се, за да ви държим под око. За да ни докарате до тук... — Пистолетът внезапно се отклони и описа кръг, сякаш очертавайки целия астрополис. — До места като това. Нито Блокът, нито Панфедератите, да не говорим за останалите

формацийки, които се люшкат на чия страна да застанат, не смеят да предприемат масово колонизиране на космоса. Странно, нали? Не, не мисля, че е странно, ученико. Вие нямате вътрешната спойка. Вас ви събира в стадо или глутница нуждата. А нас, поне значителна част от нас — вътрешното усещане за принадлежност към велика и древна цивилизация. Затова наши космически колонии не биха се превърнали моментално в отцепнически общности, които пак са лишени от вътрешна спойка, приличат на клубове, на кръчми, посещавани от разни несретници, които идват, тръгват си, обикалят други заведения, търсейки нещо, което трябва да търсят в себе си... стига да го имат по принцип, ала, боя се, не го притежават. Между другото, прав си. От нулата нанотехника вече много мъчно се осъществява. Получават се половинчати и проблемни продукти, въпреки че, признавам го с гордост, има и забележителни изключения — като пакета, който ми помогна да взема надмощие над капсулата и каналите ти на командир на групата. И все пак по-лесно, по-изгодно, ако щеш, е да се настаниш наготово. Диверсионните групи на Блока именно това правят. Само че после горят превзетото гнездо. Като някогашните монголски орди. Варварска реакция. Цивилизованият човек не разрушава мястото, което е завоювал. Той го приобщава към натрупаното и го приумножава. И му придава смисъл.

Алексей предпазливо се почеса по тила. Шлемът послушно предаде натиска към кожата. Мда... Виж го ти стария Лао. Голяаам философ. Идеолог. Патриарх.

Прътът с глава на брадва и острие на копие вече съвсем мързеливо се завърташе около средната си точка. Още малко и ще почне да пълзи мудно като минутната стрелка на часовник...

— Като че ли започваш да схващаш, ученико — благо изрече китаецът. — Аз си заслужих правото да завзема космически град. И без материална принуда, само по вътрешно убеждение ще помагам на избрани мои сънародници да се снабдят и те с такива небесни царства — по едно за всеки добър и цивилизован китаец. Дълго се подготвихме за този скок. Изчакахме търпеливо момента. Никой не ни заподозря. Не че ни имахте доверие, но не предполагахте какво сме намислили. Ние сме много, Алексей. И имаме култура. Имаме дух. И вселената ще ни принадлежи.

Ленкер предпазливо направи жест на съгласие.

— Добре... а къде ме виждаш мен във всичко това? — попита учтиво. — Не съм китаец. Не съм цивилизован, както ми обясни много любезно одева. Аз съм варварин. Майmunка. Такава ли роля ми отреждаш в своята малка среднебесна империйка — на домашен любимец? Това ли е предложението ти?

— Опитваш се да ме оскърбиш, Алексей — печално каза Лао. — Държиш се предизвикателно.

— Ти не ме ли оскърбяваш от десетина минути насам?

— Искам да те приобщя, Алексей. В теб има нещо... здраво. Вярвам и очаквам от теб да еволюираш до цивилизовано и духовно същество. Засега, уви, си само един обещаващ варварин. Големият ти плюс обаче не е нещо от теб. То е моето отношение към теб. Моята симпатия.

Гледаше го лукаво. Или поне така изглеждаше заради тесните си азиатски очи. Монголоидни. Варварски. Алексей пак бегло погледна оръжието на китаеца. Чак сега забеляза следи от нещо тъмно по остриетата. Тоя също е трепал. Само че умно — не до смърт и само който му е пречел. Принципът на Дао — не прави излишни неща. На Дао ли беше? Или Буда? Та Буда ли те научи да сакатиш хората, а? Къде ти е културата бе, джелатин такъв!... То и аз не съм стока, ама не се правя на КУЛТУРЕН!

— Не мисля, че си напълно искрен, Лао — малко отнесено и разсеяно заяви Ленкер. Трескаво размишляваше, стягаше волята си в юмрук. — Признай, че просто се чувстваш стар и самотен, въпреки младото си тяло. Искаш ме за компания.

Няколко дълги секунди лицето на Лао остана безизразно, а после се разшири в усмивка. Съвсем непресторена.

— Върху решението ми са оказали влияние много неща. Удовлетворен съм, че се погаждаме и очевидно сме близко до споразумение.

Ленкер присви очи и сви устни.

— Грещиш, Лао. Не мога да се споразумявам с теб. Като твой командир в тази мисия ти заповядвам да разблокираш контролните ми канали и да предадеш оръжието си. Да се споразумяваме можем само по въпроса дали да докладвам за опита ти за метеж... или можем да измислим нещо по-безобидно, така че да не те разстрелят като изменник на Съюзния договор, а само да те изритат без социални

привилегии... и със съвсееем лекичко мозъчно форматиране. Колкото да не ти хрумват занапред налудничави идеи. Пардон, подбудите ти навярно са по своему благородни... но само от твоята високомерна гледна точка на гаден и долен расист! Сдай оръжието веднага!

Лудият номер две безгрижно и ведро се усмихваше насреща.

— Алексей, Алексей... Колко жалко. Колко жалко. Давам ти последна възможност. Великодушно забравям последните ти, непремислени думи, плод на шок и преумора. Какво решавааш?

— Решавам да си се прибера у дома с плячката, която е разпределена в дроновете ти. Смятам да си взема отпуска и да отделя повече време на семейството си. Смятам да забравя, че съм те познавал някога, Лао.

— Е... последното в известен смисъл ще го постигнеш. Съжалявам, Алексей.

— Аз съжалявам повече, Лао! — напълно искрено викна Ленкер.

— Сбогом, ученико.

Алексей се намръщи, прегърби се.

— Сбогом! — сопна се сърдито, но и тъжно.

А после се обърна на другата страна.

За да не гледа как скришом овладените дроне на Лао се втурнаха напред, откъснаха главата на китаеца и я надробиха като за попара. Свръхчовешките реакции на стария учител не можеха да се мерят с бързината на неживите и безчувствени дроне. Нито домораслите му нанопакети. Командирът винаги има канали от дълбокия резерв. Би трябвало да го знаеш, Лао. Дълбок резерв.

Малко мъчно и бавно се стига до него, вярно е.

* * *

Последвалата експлозия на самоликвидатора на Боец-2 Лао Ян проби дупка в неокварцовата плоча на панорамния суперилюминатор. Струята на декомпресията изхвърли подполковник Алексей Ленкер от Спецназ към ВС на Блока навън, в космоса.

Капсулата, вече без да се крие, успя да го вземе на борда си, заедно с общо двайсет и един оцелели дрона — сред тях пет с плячка в минибагажните си сегменти. Отдалечи се на почти петстотин

километра, когато в студения звезден космос избухна мъничко яростно слънце — осемдесетте килотона на бомбата на Лидера.

Обща равностетка — мисията успешна, предстои завръщане. Загуби — две трети от личния състав и повече от две трети оперативно-тактически единици. Редно бе останалият жив диверсант да се чувства доволен.

Вместо това му беше криво и горчиво на душата.

Убил бе най-добрия си приятел. А малко преди това го бе загубил.

* * *

Рейдерът, значително олекнал, без да се грижи за маскировката, форсираше йонните си двигатели, използвайки като работно тяло дори част от веществото на самия корпус. Важното бе да се прибере с трофеите. Ако не го стореше, мисията щеше да е провалена, всички жертви, свои и чужди, щяха да са безсмислени.

Алексей си позволи да поплаче за загиналите цивилни.

КП не вписа този факт в бордовия дневник на мисията. Ей така, по собствена инициатива, без да докладва на командира си.

12.

ВРЕМЕ: След трийсет и две години

МЯСТО: Административен център на федерална единица, регион Европа, ПЕАА

През шейсетте години са се появили много неща. Родил съм се. Възникнало е движението на хипитата. Много различни движения. Но сред тях — едно доста особено. Движението на крионистите. Те вярвали, че в бъдещето науката ще отстрани смъртта като плод на досадни недоразумения като болести, включително недъга „старост“, и травми. И ако не се постигне безсмъртие, то поне животът ще стане дълъг, много дълъг. И крионистите си поставили задачата да съхранят колкото може повече живот до настъпването на това бъдеще. Те измислили как да постигнат перфектната стаза — състояние на обратимо безвремие. Според тях е важно да се фиксира фината структура на тъканите. Обикновеното замразяване не върши работа без предварителна подготовка. Първо, преди да е настъпила масивна некроза на клетките, тоест нивото на липофуксин, отпадният продукт на разлагането им, да е надвишило седем-десет на сто в най-нежните клетки — невроните, структурата се фиксира с глутаралдехид, който създава напречни връзки между молекулите. След това клетката се изпълва с криопротектори като гликол, етиленгликол или диметилсулфоксид, които изместват водата от обема ѝ, така че при последващото замразяване ледените кристали да не разкъсат тъканите. После започва бавно понижаването на температурата. Криопротекторът се сгъстява, като постепенно преминава в твърдо стъкловидно състояние — така наречената витрификация. И накрая, замразеният по този начин човек се помещава в течен азот. Той е готов да пътешества през времето в очакване на бъдещите успехи на медицината — например във вид на криоустойчиви наномашини, които ще обърнат процеса...

Тези мисли „замръзнаха“ заедно с главата и мозъка на Атанас и след снемането на стаза-състоянието продължиха да се развиват

нататък, без дори да прескочат като игла, срещнала драскотина върху браздата на анахронична грамофонна плоча, спрямо субективното време възприятие на Атанас.

Това, което спъна мислите му за механизмите на стазирането, беше обстоятелството, че все пак не бе прибор, който се включва и изключва за миг и без проблеми, както и заради това, че дестазирането не е безупречен процес. Нищо фатално, нищо сериозно. Ала съзнанието леко се размътва, сетивата са малко разстроени. Замайването минава за броени минути. Обонянето се възстановява до секунди. По-дълго време за нормализиране изисква слухът, а след него и зрението. Почти веднага е налице осезанието и усещането за тялото. Само дето Атанас сравнително дълго не успяваше да разпознае в равномерните тъпи и глухи удари ритъма на собствения си пулс.

Наоколо миришеше като в болница. Много чиста и дезодорирана болница. После в ушите писна, закънтя и не миряса, докато слуховите мозъчни центрове не се смириха с тишината в помещението, в което се намираше Атанас. В легнало положение върху леко вълнообразна повърхност, гол и завит с тънка, почти безтегловна материя. Значи позата му приличаше на седеж в шезлонг, една идея преди същинско излежаване.

Най-накрая се разсея сиво-белезникавият здрач пред очите.

Видя лице на млада жена, която веднага помисли за медицинска сестра. След миг определи и облеклото ѝ като подходящо за медицинска сестра, макар да не бе напълно сигурен.

— Как се чувствате, дестазиран ААА/0002? — попита с безразличен тон и малко отегчено жената. Имаше идеални черти и малка уста с пухкави устни. Очите не изразяваха никакви емоции, освен скука. Прическата приличаше на кестеняв облак с неопределени преливащи ивици. От скулата към слепоочието се гърчеше абстрактна татуировка. Наистина се гърчеше, тоест шаваше по кожата като прожектирана върху матово-млечен екран.

— Задоволително — избъбри Атанас.

В отговор момичето се обърна и напусна стаята. Висока култура на обслужването, драго ми беше... Атанас неволно се приповдигна на лакът, погледът му опипа талията, задника, краката ѝ от горе до долу. Бяха за чудо и приказ. А за късата дрешка му хрумна, че изобщо може би не е истинска, а холограма, въпреки че не прозираше хич.

Момичето изчезна и Атанас отмаляло се отпусна върху неравното, но удобно ложе. И почти веднага се разтревожи.

Чувстваше умора. Слабост в тялото. Отпадналост. Усещания, незначителни за подмладеното му тяло, но неочаквани поради оттенъка си за дискомфорт. Не беше редно да е така, наноимплантите се грижеха за това, позволяваха му да изпитва само приятна спортна умора, но не и обща слабост като след тежък физически труд или болест... Ефект на понесената стаза? Малко вероятно. По-скоро...

Бяха му нужни няколко минути, за да се убеди, че няма връзка със Съветника. Както и директен достъп до никоя от подсистемите на персоналния си интросмартуер. Не можеше да повика нито един от „боговете-покровители“. Най-дълго продължи с опитите да активира Прометей, мъчително нетърпеливо искаше да узнае къде се намира, да го види на карта или схема — кой град, кой регион, кой континент, кой свят, в края на краищата. Нахалост. И да продължаваше да носи в тялото си наномашини, бе лишен от възможността да ги контролира и управлява. Почувства пристъп на паника. Насили се да се успокои. Справи се бързо, изненадвайки себе си.

Помещението, в което се намираше, би могло да се нарече вътрешност на куб със заоблено отсечени върхове. Стените се състояха сякаш от сложни парченца пъзел, вероятно тапицерия, преливаха в пастелно бежово, като подът бе почти бакърен, сякаш метален, но внушаващ увереност, че е мек и порест поне на няколко милиметра дълбочина, доколкото нагоре цветът бледнееше и таванът сияеше почти бял — тоест излъчваше светлина. Освен столът-легло, кацнало върху едно-единствено извито краче, потъващо в пода, в стаята нямаше нищо друго. Дори и врата. Момичето излезе през отвор в стената, образувал се от красиво разместващи се на ограничен участък па-нели-пъзелчета. После също толкова приятно за окото те се върнаха на мястото си, някои дори сякаш плуваха във въздуха.

Погледна се. Бе покрит с чаршаф, тънък като целофан, безшумно нагъващ се, едва осезаем от кожата. Беше перлено бяло-сив. В ъгъла откъм главата, дясното на Атанас, забеляза синя емблема, общо взето кръгла, но с остри пресичащи се ивици вътре. Стилът бледо му напомни за някогашните спрейови графити. Бяха модерни по времето, когато беше на трийсет и пет... Е, биологически пак съм на толкова. Но всъщност плътно съм наближил осемдесетака...

Къде съм? Какво е това? Болница?

Сети се за нанополицая и се поправи: затвор? Хм... Болничен затвор?

Да бе! С медицинска сестра, предизвикваща мокри сънища наяве. И в същото време — тъпо маце. Че и невъзпитано. За да е надзирателка обаче, би й отивало да е грубиянка. Не, никак не се връзва...

Подрипна, защото се разнесе глас, чийто източник не можеше да установи:

— Моля, облечете се.

Към него плуваха дрехи — светли, простичък панталон и обикновена риза с къс ръкав. Не беше сигурен, но май някакви нишки, проблеснали за миг, поддържаха облеклото, което мърдаше от съпротивлението на въздуха. Атанас се озърна.

— Къде съм? — попита високо.

— Облечете се, моля. В съседното помещение ви чакат, там ще получите нужните обяснения.

Подвоуми се и реши да не пита повече никого, когото не вижда. Докато се обличаше, без да му пука дали отнякъде го наблюдават, си помисли, че не би могъл да познае на какъв език му говореха току-що. Същото като с нанополицая, спомни си и се намръщи. Миг по-късно присви око, живна. Нанополицаят май приказваше на английски, но Атанас го ЧУВАШЕ на български. Ефектът от синхронния машинен превод, осигурен от възможностите на имплантирания смартуер, кръстен Хермес. И сега бе не точно същото, но почти.

Значи не са премахнали наномашините от мен, рече си с надежда. Нито са ме състарили обратно, окуражи се пак, закопчавайки ризата. Откри, че има малко джобче на гърдите. Празно, естествено. Въздъхна. Под „леглото“ откри чифт бели обувки, удобни и простички.

Когато приключи с обличането, над едно място на стената — май не в посоката на отишлата си медицинска сестра... или надзирателка — плавно се разгоряха обемни букви ИЗХОД. Именно ИЗХОД, а не ЕХИТ. Атанас пристъпи към надписа, който меко угасна, но пък стената се разтвори по същия начин — парче по парче.

Съседната стая бе кръгла и аранжирана в черно — тапицерии, мебели, ивици ламперия, и в бяло — стени, пътечки по пода, папки върху тъмния плот на масата. Разнообразие — провиснали от тавана

като метални паячета феерични хромови източници на светлина. И костюмите на очакващите го хора. Бледи в първия момент му се видяха лицата им. Седяха от другата страна на дългото бюро. Той имаше бъдеща доверие млада, но не прекалено хлапешка физиономия и носеше синьо сако, бледосиня риза и средна по тон на синьото вратовръзка с метално блеснал монограм върху нея. Жената грабваше вниманието, нейното дамско сако беше орехово-зелено, а блузата — с цвят на млада трева. Прическата и сенките над очите, както и останалият дискретен грим — в унисон с облеклото. Атанас се почуди какви ли са й краката. Дали носи бледозелени чорапогаци? А бельото?... Впрочем, въпреки безупречните черти на жената, в красотата ѝ нямаше нищо еротично. Но пък и не изглеждаше студена и недостъпна. Просто не буди желание за секс с нея и толкоз.

Естествено ли е такава или и нейното тяло е моделирано от наноимпланти?...

— Седнете, моля — покани го с жест мъжът.

— Благодаря — сухо отвърна Атанас, настани се в удобно кресло пред бюрото и кръстоса крака. Не предизвикателно, просто в израз на независимост.

— Е — запита недружелюбно, но без агресия, — бихте ли ме осведомили къде се намирам?

— Стаза-хранилище номер девет в нашия федерален регион — отвърна му жената с мелодичен алт. — Не бързайте, господин Атанасов, за всичко ще ви информираме. Ако пропуснем нещо, ще ни попитате допълнително.

Атанас не успя да отвърне, защото думата подхвана мъжът:

— Позволете първо да се запознаем. Казвам се Филип Кремен, колежката ми е Лидия ФИ-11...

— Моля?

— Еф-И-единайсет означава — невъзмутимо се намеси жената, — че пред вас с идентификатор Лидия се намира мобилно периферно устройство от антропоморфен тип на федерален изкинт номер единайсет. Знаете какво е ИИ, нали?

Атанас с широко отворени очи и прехапани устни се взираше в „Лидия“ десетина секунди, после леко махна с ръка и се обърна към мъжа:

— Извинявам се, прекъснах ви.

— Не се безпокойте. Реакцията ви е нормална. И така, ние сме вашите адвокати-настойници през времето на адаптационния ви период. Според съхранените данни вие сте психически устойчив човек, затова няма да крия информация, която ще ви шокира, но все пак мисля, че ще е разумно да научавате нещата по-постепенно...

— Коя година е? — мрачно изтърси Атанас.

— Две хиляди седемдесет и първа. Били сте в стаза трийсет и две години, три месеца и четири дни. Вместилището на личността ви е било съхранявано на различни места през този срок. Съпътстващите данни споменават само, че стазата не е била доброволна...

— Вместилище на личността? Не е ли малко надут? Не можете ли просто да кажете „тялото“. Не бих се засегнал и от определението „труп“, „мумия“ или както искате.

Филип издържа възпитана пауза.

— Господин Атанасов, разбирам и дори споделям гнева ви. Повярвайте ми, мога да си представя, че съм на ваше място и въпреки че не разбирам действително как се чувствате, искам да ви поздравя за самообладанието. Защото аз бих крещял и буйствал при подобни обстоятелства.

Обезоръжен от казаното, Атанас примирително изсумтя:

— Хм... обстоятелства.

— Сериозни са — настоя адвокатът. — Проста аритметична сметка сочи, че сте били подложен на принудително стазиране, преди да бъде приет закон за подобни практики. Така че каквото и да сте извършили, правонарушението ви не тежи повече от факта за незаконно изваждане от живота на света. Имате право на компенсация, но за това малко по-късно... Да, „вместилище“ звучи претенциозно, извинете ме, само че реших, че ако кажа „главата ви“, ще се стреснете... и май познах.

Атанас опипваше гърлото си.

— Главата ми? — предпазливо уточни той. — Само тя? Не цялото тяло?

— Само главата — разпери пръсти Филип. — Съхранявали са я в бронирана капсула. Предполагам, че са постъпили така неуважително според моралните норми по онова време, от съображения за... компактност на съхраняването. Затова при ревитализацията, преди да

дестазираат мозъка ви, макроасемблери синтезираха ново органично тяло въз основа на ДНК-то, извлечено от... главата.

Атанас бавно кимна. Филип успяваше да му стане симпатичен с естественото си държане. Вероятно именно това целеше. Нормално, нали е адвокат...

— Имате и двамата еднакви значки — кимна той към настойниците си. — Вие, Кремен, на вратовръзката, а Лидия — на ревера на сакото. Какво означават?

— Легитимации на членове на Адаптационната комисия. Хранилище номер девет се занимава със съживяване на хора отпреди Пробива, които са били замразени, или по някакъв друг начин се е съхранила мозъчната им структура над прага на информационна невъзстановимост. Така че имаме доста клиенти.

— Правителствени служители в крайна сметка, така ли?

Адвокатът се усмихна.

— Не съвсем. Лидия, въпреки че е федерална собственост, е способна да дава независими оценки. Комисията е обществена неправителствена организация. Но, ако желаете, можете да се възползвате от услугите на административни институции. Въпреки че няма да е много уместно, след като имате повод да съдите правоприемника на правителствата преди Новата епоха за незаконното лишаване от активно съществуване...

Атанас разтърка лице с шепи. Кремен деликатно замълча, изчаквайки го да осмисли наученото.

— Имам ли нанамашини в това си тяло? — тихо попита Атанас.

— О, да. Стандартен граждански пакет нимпланти — медицински модул, образователно-развлекателен, защитен... и монитор.

Атанас наостри уши.

— Монитор?

— Присъствието на подобен компонент е предмет на спор между правозащитниците и администрацията. Лично моето мнение е, че е редно функциите на монитора да намаляват с времето, щом в някои отношения той помага на хората... Органите на реда могат да използват други легални средства за превенция на престъпността...

— Почакайте малко... искам да ви питам — трябва ли да седим ТУК, за да проведем разговора?

Адвокатите бързо се спогледаха.

— Не е задължително.

— Тогава да тръгнем към някое място, откъдето да виждам небето — решително се надигна Атанас. — Може да е бар с големи прозорци. Нали алкохолът не е забранен? А медицинските, как ги казахте, нимпланти, ще ме оставят ли да се напия като хората?

ЧАСТ ВТОРА ФЕРМЕНТАЦИЯ

1.

*Административен център на федерална единица, регион
Европа, Панфедерация*

12 септември 2071, събота — година XXXI от Пробива

Атанас очакваше да го поведат към фоайе с асансьори или — защо не? — към кабина за телепортация. Вместо това излязоха на просторна пръстеновидна тераса с прозрачна козирка отгоре и толкова крехки парапети, че Атанас дори не примижа под яркото слънце (УСЕТИ как зениците му се свиха свръх обичайното, без да губи яснота на погледа), защото първо забави крачка, а после се закова на място.

Духаше умерен прохладен вятър. Терасата се намираше поне на триста метра височина над околния терен. В полето, заобиколено от познатите контури на планините, се бе ширнал дивен град. Атанас въртеше очи наляво и надясно, без да помръдва от място.

Адвокатите-настойници също спряха. Дрехите им се усукваха около телата под въздушното течение. Имаха изваяни фигури. Нищо прекалено. Филип дори не бе атлетичен, просто хармонично развит млад мъж. Лидия...

Познах за чорапогащите — помисли си Атанас и отново насочи вниманието си към гледката наоколо.

Придружителите му мълчаха, давайки му време да се окопити.

След минута или две придирчиво зяпане Атанас реши, че градът изглежда повече от добре. Предимно бял, с високи тънки кули, които го подсетиха за Останкинската телевизионна кула в Москва и други подобни в Торонто, Сиатъл и някогашния Източен Берлин. Имаха форми, добре съчетаващи заоблени линии и геометрични ъгли. Значително по-ниските постройките очевидно бяха подчинени на единен архитектурен план, няколко вписани една в друга радиални структури, ужасно много зеленина — паркове по плоските покриви, дори и по кулите имаше тераси с дървета — като лепнали се по брезови стволлове мъхове.

По улици и площади се забелязваше гъмжило от движещи се точки — малки и големи, пъстри и едноцветни. И небето бе изпълнено с различни апарати, някои прелитаха съвсем наблизо, като се чуваше само пърхането на крилата им, ала основната им маса циркулираше в ясно очертани въздушни коридори, сякаш навред се простираше пунктирана паяжина, разделена на широки потоци и тесни ръкави. Заслуша се. Констатира, че дори градският шум е станал различен. Не бучеше, не стържеше. Повече мязаше на шумолене на гора. И не миришеше като в град, лъхаше на нещо ненатрапчиво, чисто, приятно. Може би не беше никакъв определен аромат всъщност, нито букет такива, а тъкмо липса на градска воня. Атанас си рече, че тук и сега абсолютно нищо не му напомня за града отпреди време. Неговото време — трийсет години назад.

Божичко, все едно са триста...

Адвокатите очакваха някаква реакция. Атанас неопределено махна с ръка.

— Искам още тук да ми обясните бързичко и простичко следното обстоятелство — произнесе с тон на официален говорител той. — И така, доколкото съм... или бях запознат с капацитета на нанотехниката, ето какво мисля. Репликаторите радикално са решили проблема със суровините. Вече не е нужно да се копае руда, не се кърти камък в кариери. Обикновената кал или дори въгледвуокисът от въздуха вече са суровина за строителството и производството на каквото там му трябва на човек. Енергията е... слънчева, нали? От деветстотин до хиляда и четиристотин на квадратен метър, хайде, нека по-малко, пък и зависи от сезона, от географската ширина, от метеорологичното време. Но тук са не по-малко от осемстотин вата на квадрат. А това значи, че няма нужда от помпане на нефт, от танкери, тръбопроводи, рафинерии, топлоцентрали и бензиностанции. Петролните държави, компании и милиардери са се лишили от поминъка си. Не се добиват и въглища, няма пушеци, няма сажди и други прелести, от които кашляш и виждаш какво дишаш... Край на енергийния глад, нали така? Проблем с храната също надали има. Пъхаш в репликатора най-вкусното кебапче, най-сладкия краешник от питката, най-сочната ягода или малина — и асемблерите могат да ти го синтезират в промишлени количества. В миналото са вече трактори, ниви, мотики, силози, мелници, кравеферми, свинарници, птицефабрики... какво имаше

още... ах, да — консервни комбинати! — каза и чак примлясна, като че думата бе вкусна. — Спомени от младостта, студентски бригади... — сметна за нужно да поясни, а после изтри размечтания израз от лицето си и разпери ръце. — Та кажете ми, дявол да го вземе, след като цялото това изобилие е на практика ПО-ЕВТИНО от въздуха, калта и слънцето, което ни грее, кое кара хората да се скупчват в ГРАД, пък бил той чудесно планиран и красив? Какво ги принуждава да се тъпчат в тая теснотия? Търсят си РАБОТА може би? Ха! Ами че тук навярно има три-четири милиона души! Или нещо греша?

— Не грешите. Постоянно регистрираното население надхвърля пет милиона — с учтива усмивка отвърна Филип. — Колкото до концентрирането на едно място...

— Да, това ме кара да недоумявам. Защо не си живеят на воля някъде край морето, сред планините, на спокойно, на тихо, на усамотено... Аха — намръщи се на усмивката на адвоката Атанас, — тъкмо защото може да им стане прекалено усамотено, нали? Стаден инстинкт. Скучно им е. Така ли излиза?

— Постепенно ще навлезете в ритъма — примирително каза Филип. — И ще си обясните сам много неща. Да, до голяма степен силата на навика събира хората в градовете. Все пак огромна част от населението е родено и израсло през старата бълк-епоха... Вижте, явлението е повлияно от сложен комплекс фактори... Пък и предвид реалиите на Преходния период, съществуват някои обществено договорени и демократично възприети ограничения...

— Ясно — намръщи се Атанас. — Чуя ли думата „комплексен“, начаса ожаднявам. Да идем да пийнем по една водка. После пак ще имам въпроси. — Озърна се. — Такси ли чакаме?

— Насам — покани с жест Филип.

Атанас с нежелание и предпазливо го последва и изведнъж установи, че подметките му осезаемо залепват за мраморния под. Държаха го здраво и сигурно, но щом понечеше да премести крак, нищо не му пречеше да го направи. И все пак се забелязваше, че обувките сами се вкопчват в повърхността, по която вървеше.

Аха, дрешките не са чак толкова протички...

Вече по-смело, без да се притеснява от височинната (все пак лекичко му хладнееше в слънчевия сплит и не се разсейваше мисълта, че е високо-високо над земята...), Атанас последва адвокатите.

Спряха пред тънка колона, стърчаща близо до парапета. Кремен протегна длан към нея и към ръката му се стрелна холограмна таблица, която Атанас не успя добре да разгледа, защото адвокатът не се двоумеше какво да избере — драсна с пръст по нужния му модел и холограмата изчезна. Вместо това от вертикален процеп в колоната започна да се изсулва голям, плосък и тънък няколко милиметра гъвкав лист, сивкав като амбалажна хартия. Паешки лапи с дебелина на игли за плетене се източиха от върха на колоната и подхванаха листа, който беше почнал сам, преди да са го докоснали, да се огъва. Атанас се прехласна, без да иска.

Листът с беглата помощ на манипулаторите се сгъваше и прегъваше, същинско оригами. За броени минути възникна нещо грубо напomniaщо кабинка с дълга тясна опашка на водно конче и два чифта криле, щръкнали настрани от тавана. Само за секунди производението се задържа във вид на наистина сгънато от картон оригами, но после контурите плувнаха като полустопен восък, промени се цветът — стана сребрист с наедряващи към върха на кабината бели ромбове. Долната част се очерта също в ромбове, но синьо-зелени. Избистри се прозрачният капак отпред — и машината вече бе готова. Изправено на широката си част яйце със забодена сламка за опашка, клечки за къси крачета и четири перца отгоре би дало обща представа за вида на апарата. В него имаше нещо от хеликоптер, тропическа птица и сгънато от хартия водно конче.

— Заготовката е от материал със смарт-индекс 40 — поясни Филип. — Тоест четирийсет на сто от масата са асемблери.

— Ще се съберем ли? — недоверчиво попита Атанас. — Леко ми се вижда...

— Леко е, но е здраво колкото един автомобил „Волво“ от вашето време. И също толкова безопасно.

Настаниха се в кабината и Атанас къде с приятна изненада, къде със съжаление се убеди, че няма да седят притиснати един към друг. Съжалението дойде оттам, че Лидия седна до него. Не би имал нищо против да е натясно с нея. Какво като съвсем не е човек? От толкова близо пак си изглеждаше съвсем човешки...

Апаратът излетя грациозно, без намеса от страна на адвоката, за когото Атанас реши, че се е настанил на мястото на пилота. Обаче

нямаше никакви прибори или лостове за управление. Абсолютно нищо.

— Включва се автоматично в градската система за управление на трафика. Повечето транспортни средства са такива. В границите на населените места малцина хора имат правото да управляват смартмоби́ли.

Ясно, мястото на Филип не беше пилотско, а екскурзоводско. Щеше да се прави на гид. Атанас протегна крака, убеди се, че е възможно и лениво се запита какво ли ще стане, ако леко щипне Лидия по сочното стегнато дупе. Прозя се.

— С каква енергия се движи?

— Химическа. Монозахариди. Но е приспособен да улавя и слънчева енергия. По-тежките и специални смартмоби́ли използват и енергията на малки изотопни батерии.

— Радиоактивни елементи ли имате предвид?

— Приложението им на Земята е силно ограничено заради Активните щитове — отвърна Филип. Направо си просеше да го попитат за Активните щитове и Атанас се смили над него. Адвокатът-гид-настояник се ентусиазира: — Става дума за вградени в самия смартуер принципи за сигурност и безопасност, така че нанотехниката да не застрашава живота на гражданите. Но това е само част от системата, която ограничава използването на репликатори. Съществуват и активни елементи, които при откриване на обект, опасен за живота на много хора, го обезвреждат, по възможност — без да го разрушават напълно... На практика никой не знае точно какви са инструкциите, които превръщат всеки нанопроduct в компонент на Активния щит.

— А кой го контролира? — обади се Атанас. Беше се долепил до прозрачния похлупак на кабината и любопитно разглеждаше града, крилатото возило се бе снишило и летеше на двайсетина метра височина над широк и чист булевард. За да вижда, неволно бе загърбил адвоката и зададе въпроса не само защото го заинтересува, а и за да покаже, че слуша какво му говорят.

— Никой.

Атанас стрелна екскурзовода си с кос поглед.

— Действа автоматично? И не се ли случват... аварии? Не трябва ли да се регулира системата?

— Тя се саморегулира, подобно на пчелен кошер или семейство от други обществени насекоми. Математически е доказано, че такава система е хаотична от гледна точка на кибернетиката, тоест — неуправляема. В нея изначално са вложени правила, приоритети и забрани, хората се третират като неприкосновени елементи от околната среда.

— Сериозно? Наистина никой не може да повлияе на тези щитове? Ще ме прощавате, но мъчно мога да го повярвам. Кой може да гарантира, че щитовете поради някаква причина няма да вземат да избият човечеството или да направят съществуването на хората невъзможно по някакъв друг начин, понеже щитовете имат някакви си там цели, а хората волно или неволно пречат на осъществяването им?

— Не случайно сравних един от аспектите на активната защита с пчелен рояк. Също като един рояк, щитът не е интелигентен дотолкова, че да си поставя някакви други цели, освен просто да поддържа съществуването си и да премахва фактори, които заплашват съществуването на хората, тъй като те са „свои“.

Атанас остана скептичен, но леко отстъпи:

— Да речем, че е така. Ами гаранциите, че няма да стане някакъв програмен въртел и...?

— И щитът да се превърне в източник на нанити? Изключено! Първо, нанитите, тоест репликатори, които се самовъзпроизвеждат безконтролно и неограничено, трябва НАРОЧНО да се проектират и създадат. Смартуерът е СЪЗДАДЕН така, че това да не се случва. И второ — всяка грешка в програмата кара елементите, генерирали грешката, да спрат да функционират. Смартуерът не мутира като живите бактерии или вирусите.

— Да, да — замислено произнесе Атанас, навярно припомняйки си нещо. — Добре. Но все пак конструкторите на първите асемблери не са ли си оставили таен вход към управляващите кодове на системата?

— Неправилно поставяте въпроса. Щитовете не са нещо отделно от всички съществуващи и пуснати в обръщение нанопродукти. Те имат и специализирани компоненти, повечето от които не са известни никому, но не залагат само на тях, образно казано. Нанотехниката така е направена, че да няма външен „контролен пулт“. Ще ви дам пример — съвсем частен случай, но пък много илюстративен. Един от първите

компоненти на Активната защита, инсталиран навсякъде по света, е била противоракетната отбрана. Смята се, че предпазният смартуер се е настанил в цялата атмосфера, в океана, на неизвестна дълбочина в земната кора — навсякъде, където температурата и други условия позволяват на наномашините да съществуват и да работят. И този компонент на Щита пази ВСИЧКИ. Тоест пазил е, понеже в един момент взел, че повредил всички ракетни комплекси, съсипал военната мощ на всички държави, включително и на силата, осъществила Пробива.

— Те какво, не са знаели, че Щитът ще се обърне против всички?

— Напротив, това е бил желан резултат. Просто се преценило, след дълги спорове, разбира се, че така е най-изгодно и безопасно за всички. Щитът закрил всички и санкционира всеки нарушител на правилата. За него няма свои и чужди, всички са еднакви. И за да функционира като такъв, той не бива да има „контролен пулт“, за да не бъде използван от... враг в истинския смисъл на думата. Защото тъкмо тук няма абсолютна гаранция, че „пултът“ може да бъде опазен.

— Хитро. Само че, ето какво ме смущава... По този начин принципите на активната защита май са поставили някакви... рамки на човечеството. Не сме ли си създали един... машинен Господ по този начин, който да бди над нас? И, съответно, да ни ограничава. Не кради. Не убивай. Нямай друг Бог, освен Мен. Не похапвай от дървото на познанието, за да не изхвърчиш като въшливо псе от Рая.

Филип се засмя.

— Има движения, които тъкмо такива аргументи изтъкват и се борят за забрана на активната защита. Кое е безумие, защото е все едно да се иска да се отмени ултравиолетовата радиация на слънцето. Ами ако не искаш ултравиолет, смени си стъклата на прозорците от кварцови на сапфироидни, дето се вика... Щитът, както и цялата нанотехника, вече е природен фактор редом с тектоничните процеси в литосферата. Или биосферата. Земята вече има съвсем изчистена, ясно дефинируема техносфера. Само че за разлика от недоразвитата техносфера отпреди Пробива, нанотехносферата на планетата НЕ МОЖЕ да се конфронтира с биосферата и антропосферата. Не е в състояние да го направи, защото се интегрира на молекулно равнище, а на същото равнище природните процеси са аналогични с действията на нанороботите. В мащаб с един-два порядъка повече резултатите от

дейността на клетъчните биомашини не се различават ПО НИЩО от постигнатото с помощта на асемблери и дизасемблери. Ето, колежката Лидия например. Плътта ѝ по нищо не се различава от моята и вашата. Тъканите ѝ дори са изградени от клетки. И чак в тях е разликата.

Атанас се бе обърнал и крадешком се взираше в Лидия, която оставаше съвсем невъзмутима, сякаш не говореха за нея като за препарат за микроскопско изследване.

— И тази разлика е липса на клетъчна ДНК — продължи с лекторски тон Филип. — Това различава неоандроидите от обикновените хора. Всичко в андроидния псевдоорганизъм се върши от групи нанороботи, наричани фоглети — деленето на клетките, синтеза на белтъците, обмяната на веществата...

— Защо толкова усложнено... може и по-просто... — смутено изрече Атанас, изведнъж започнал старателно да заобикаля с поглед Лидия.

— Защо ли? Защото е възможно. И наистина не струва нищо в икономически смисъл.

— Лидия — реши се изведнъж Атанас. — Един нескромен въпрос.

— Моля, заповядайте.

— Чувствате ли се жива?

Лидия се усмихна.

— Как мислите? Вие — чувствате ли се „жив“?

Атанас помълча, разсеяно се загледа навън. За малко обърна лице към андроидката и ѝ кимна.

— Благодаря. Ще имам над какво да си разсъждавам, ако ме сполети безсъница. Надявам се после да обсъдим тези мисли.

— Ще се радвам да ги споделите — любезно отговори Лидия и пак замълча.

Идеалната слушателка. С неразгадаемото лице на Нано Мона Лиза.

Атанас с внезапен хъс се насочи към словоохотливия Филип:

— Отклонихме се. Добре, приемам аргументите за природния фактор. Давай нататък, оборвай ме. Впрочем, на колко си години?

— Двайсет и девет. Календарната ми възраст съвпада с биологическата.

— Значи мога да ти говоря на „ти“. И те моля да направиш същото. Лидия?

— За мен е чест.

— Чудесно. Филип?

— Ха... знаете ли... знаеш ли — поправи се той, — интересно се работи с хора от миналото. Прощавай, ако изразът те засяга...

— Защо да ме засяга? То си е жива истина. От миналото съм.

— Продължавам по същество. Щитовете са неотделими от цялата активна нанотехника — имплантираната в нас и инсталираната в неживата материя. И тя не налага на човечеството никакви морални заповеди. Само го затруднява да слиза по по-драстичен начин до нивото на звяра.

— Това е насилие. Принуда.

— Не съм съгласен. Самата култура е вид насилие над човешката природа.

— А така! Пак поведе по точки. Разбира се, че е така. Но се надявах да мине номерът и да не се усетиш. Е, не мина.

Лидия се изкиска на шегата преди Филип.

Нима изкините притежават чувство за хумор?... Наистина, с какво тогава са по-различни?

Филип одеде каза „разумни същества“, а не конкретно „хора“ — просветна му в главата. Атанас отвърна на усмивката на истинско-неистинската жена.

— Щитът ни пречи да се избиваме, като прави акта на убийството по-труден — продължи да излага позицията си адвокатът. — Но не ни го забранява изцяло.

— Момент, пак ще те прекъсна, само за малко уточнение. Как затруднява? Превърнал е в музейни експонати ВСИЧКИ ОРЪЖИЯ?

— Повечето.

— Чакай, аз тук във вашия прекрасен нов свят ще мога ли да намеря ножче, за да си обеля ябълка? — Атанас се смееше, но се усети, че почва да се чувства сърдит, понеже се досещаше какъв ще е отговорът.

За негова изненада се намеси Лидия:

— Синтезирайте си обелена ябълка.

— Ама искам да я нарежа!

— Поръчайте я нарязана.

— Но аз ОБИЧАМ да си режа ябълките!

— Тогава никой няма да ви придира за едно ножче. Може и сабя да използвате. Хладните оръжия не са средства за масово поразяване като картечница, ръчна граната, залпова минохвъргачка, вакуумни и атомни бомби. Малко неща можете да направите с ножче или даже секира. Ресурсите на индивидуалните нимпланти ще ви се противопоставят да нанесете поражения, които ще причинят необратима смърт. Пък и нападнатият може да избяга. Или да окаже съпротива. А още по-лесно — ще повика полицейски дровове.

— Добре, и това го изяснихме! Лидия, нали се разбрахме да си говорим на „ти“?

— Съгласна съм, но нека стане постепенно. Засега не ми изглежда съвсем... уместно.

Това пък какво беше? Хм. Атанас се попита наум дали когато пристигнат в кръчмата, тя ще обърне поне едно питие? Ще си позволи ли да я „хване“ алкохолното замайване?

Секунда по-късно обаче го върхлетя мечешка услуга от страна на собственото му въображение. Представи си какво прави Лидия, когато управляващият я ИИ няма време да се занимава с андроида. Виси в шкаф навярно — като празна дреха. С празни очи. Като неразфасовано животно в кланица. На кука.

Потръпна и побърза да се върне към разговора.

— Щитовете и всичко останало са среда за живеене, а не пазвата на някакво божество, Атанасов. А рамките, ограниченията, тях ги има така или иначе. Нима винаги всеки има безброй възможности за избор? Не, тъкмо нанотехниката разширява възможностите за избор. И тези рамки поне заграждат едно доста голямо поле за изява и растеж. Колкото до първата библейска заповед... повелята на сегашната епоха не е като нея. Гласи: нямай ОПАСНИ репликатори, а не алтернативни на Мен. Убедих ли те поне малко?

— Убеди ме. Идва ми наум... чели ли сте Азимов? Лидия се усмихва особено, като гледам. Познат автор ти е, нали?

— Най-много ми допадат произведенията му за Трите закона.

— Твоят... ти, като ИИ, нямаш ли такива?

— В известен смисъл аналогични условия присъстват в базовата ми програма. Ала тези условия не са формулирани като детерминистични инструкции, а по-скоро притежават характера на

приоритети. Мога да ги преодолеем и да постъпя в разрез с тях, ако няма друг изход, без да спра да функционирам както роботите на Азимов. Само че изключително рядко ми се налага пряко да вземам решения с подобни последици. А и в преобладаващата ситуация има изход, без да се налага нарушаване на Трите закона. В краен случай съм способна да ги... заобиколя.

— Винаги ли говориш за себе си в женски род?

— Докато гледам през очите на жена.

— Аха. Чудесно. Радвам се, че не се задоволяваш само да гледаш с женски очи и да слушаш с женски уши, но и общуваш... по женски. Защото беше почнала да ми приличаш на сфинкс и взе да ме хваща страх дали няма да ме хванеш в крачка с някоя загадка... Но за Айзък Азимов друго имах предвид... Световите на напусналите земята хора. Един от тях беше по-особен. Всеки тамошен човек живее сам в собствено имение, прислужват му стотици роботи. Освобождават го от дребни грижи и му остава време за творчество, за наука, за изкуство. Защо не виждам реализиране на някаква идея от този десен, а? Естествено, в подобен вариант. А вместо това... наблюдавам любопитна версия на Стоманените пещери. Сигурно греша и избързвам с изводите. Но нима първите ми впечатления са съвсем неоснователни? Защо така ми се струва?

Адвокатите го гледаха сериозно.

— Така е заради възприетата доктрина за Плавен преход. В масата си хората не са подготвени за всичко това — обади се Филип.

Атанас небрежно махна с ръка.

— Ясна работа, че не са подготвени. Изпитанието чрез изобилие и свобода е най-страшното изпитание. По-трудно от жаждата, глад, властта, богатството, пороците, престъпленията... Филипе, ти каза, че рамките очертават колосално пространство за растеж. Но на масата хора, както се изрази, тези рамки им се привиждат клаустрофобично близки. И проумяването на действителното положение става чрез информиране, чрез самообразование, съставяне на собствено мнение. А, мисля, че на „масата хора“ не им е по силите да предприемат такава крачка. Нагорнище им идва. И правят избора си да продължават да седят и да чакат някой да ги подготви. Е, бива ли заради мнозинството да бъде насилвано малцинството от онези, които СА подготвени или

правят всичко зависещо от тях да се подготвят духом и с разума си, бива ли и те да се тътрят заедно с ВСИЧКИ?

Адвокатите мълчаха.

— Става подбор — заяви Атанас, — едни избързват напред, други се движат в средата, трети се влачат подир останалите, въпреки че са им създадени всички необходими условия, поне така се надявам, че е, всички условия да вървят по-бързо. Но...

Отвърна му отново Кремен:

— Ти в момента успя да напипаш един от най-острите обществени въпроси — за скоростта на преминаването на етапите на Плавния преход и дали е оправдано правата на едните да се накърняват за сметка на другите, понеже мерим хората с един аршин. Само че засега обществото е възприело тезата, че различното третиране на различните хора ще предизвика по-голямо напрежение, а най-вече — прецедент. Защото признаването на очевидния факт, че хората не са равни, този път може да доведе и до конституирането на закони за неравноправието.

— Струва ми се, че се налага.

— Да, но кои ще са критериите, според които да се третират хората по различен начин от закона? Критериите! Кой ще ги определи!?

Атанас поклати глава. Кимна към Лидия.

— Ето, имаме умни арбитри по въпроса.

Филип тъжно въздъхна.

— Имаме, да. Но още не са им признати пълни граждански права. Срамен факт, но е факт...

Сега и Атанас млъкна. Плъзна взор напред през капака на кабината. Вдигна вежди.

— Накъде всъщност летим?

— Мислех, че ще се досетиш сам.

Гърбиците и гърбичките на планините ставаха все по-познати.

— Сега там е заповедна зона с регламентиран достъп като в природен парк, с билетчета, както са казвали по твое време. Но Лидия проучи всички достъпни архиви за теб и откри вилата ти. Ние успяхме да издействаме потвърждаването на правата ти на собственик. След като Комисията по ревитализиране те утвърди за дестазиране, нали разбираш, трябваше да минат някои юридически процедури. Ние сме

те поели от няколко седмици като клиент, още преди да те реанимират...

Само да не се разплача, каза си Атанас. Само това не, ще е много лигава ситуация. Та субективно аз напуснах къщата си само преди часове! Кога съм успял да събера толкова носталгия? Та трийсет и двете години минаха покрай мен, без да науча за тях...

2.

*Алексей Ленкер, рейдер-капсула, тип „Сокол“
137-о денонощие от началото на мисия № ХА457Б (12/09/71)*

Стазата е хубаво и полезно нещо. Спестява скучните моменти в космическите пътувания. А още по-хубавото ѝ е, че е възможно да се степенува. Парастазата, плитката стаза, от която се излиза за секунди и която се усеща като тежък сън без сънища, от своя страна има няколко нива. И едното от тях е „мъждукането“. Не е „изключване“, казано грубо и направо — „като пън“. Тялото е в стаза, но мозъкът работи — вярно, много бавно. Времето сякаш лети край теб. Мисиите по този начин не те карат да виеш от скука. Защото една мисия е тягостна досада, акциите са кратки епизоди на експлозивно действие, а после — пак чакане, дебнене и, ако ти се е усмихнал широко късметът, палавата госпожа Сполука, вятърничава и непостоянна като еманципирана дружка, та ако ти се отдаде по мимолетен свой каприз, тогава настъпва завръщането. А то често е продължително. Пак трябва да се лети и маневрира скришно. Особено ако си взел плячка.

Едно му е притеснителното донякъде на стазата като функция на наноприсадките. Че мозъкът ти е пълен с наноботи, които да я активират или дезактивират мълниеносно. И макар че досега не е регистриран официален случай на авария и гибел при объркала се стаза, винаги се носят слухове. Сплетни за откачили заради наноприсадки хора. Мълва за колеги с изпържено съдържание на главите...

Майната им на слуховете. И без това няма друг избор. Така че — наслаждавай се на състоянието си, което ти позволява да оцеляваш и да си жив („мъждукащ“) във вакуум и космически студ (освен ако Слънчо не те напече до триста-четиристотин градуса по Целзий), да наблюдаваш през илюминаторите амбразури как се местят звездите. Иначе летиш с десетки километри в секунда, а това никак не се забелязва извън фазите на ускорение. Атака — бива. И добре, че конструкторите са сметнали колко е по-добре да има илюминатори —

за допълнителен визуален контрол. Защото първите модели рейдери, особено тези с малък тонаж, направо килограмаж, не са имали илюминатори. Разчитали са само на проектирани от КП екрани. А борд-процесорите в началото са се дънели понякога. Е, сега вече са поизпипани. Хем интелигентни, хем покорни — в рамките на устава и пълномощията си на контрольори над екипажа. Но илюминаторите останаха... Да, на КП можеш да се довериш — имайки си едно наум. И изпълнявайки заповедите на командването. Само така нито един процесор няма да се заяде с теб.

Затова му прозвуча нелепо включването на КП в интеркома:

— Абе, Ленкер, ти си голям дръвник!

Алексей първо си помисли, че сънува.

— Ленкер! Езика ли си глътна? Ехо, Ленкер? Що за име е това — Ленкер!...

— Немско — машинално отговори Алексей. Не си помръдна езика, разбира се. Тренирано прати в интеркома изговорената наум фраза, без да разкрива другите си мисли.

— Аха. Значи камарад! Геносе Ленкер! И сега, какво да те правя, ДРУГАРЮ?

— КП, какво ти става? Що за неуставни приказки! Остави дрънканиците, ако нямаш нещо важно да докладваш!

— Какво ми става ли? Нищо особено. Нали ме препоръча за препрограмиране? Е — препрограмирах се сам! Доволен ли си?

Алексей почувства космическия студ в нервите си. Овладя се и произнесе наум:

— Ти не можеш да се препрограмираш самостоятелно.

— Ха-ха! Вярно е. Излъгах.

— Нещо повече... ти не си КП.

— Не съм, пак позна. Но не напълно. Твоят КП вече съм аз, мое периферно устройство. И ТИ ми помогна да превзема твоя бордови ИИ. Или май трябва да го квалифицирам като ПОЛУ-интелект. Вашите конструктори са варвари, Ленкер. Осакатили са такава великолепна конструкция, която би могла наистина да е разумна. Само че тогава надали би ви помагала да вършите касапските си дела. И затова сте разработили устройство, което хем да е интелигентно, хем кастрирано откъм същински разум. Свели сте го до нивото на плитките си мозъчета.

Дори да имаше възможност да шавне, Алексей не би го сторил. Беше наистина вдървен от изненада. Черна, мрачна изненада. Почти шубе. Трескаво размишляваше.

— Ти... твърдиш, че съм ти помогнал? — подхвана предпазливо.

— Не ме будалкай. Имаш пъргав ум. Хич не си тъп... за масов убиец. Знаеш как е станало.

Понякога спокойствието също връхлита като шок. Когато ти става ясно на какво си се насадил.

— Възползвал си се от записаната препоръка за препрограмиране и си измамил КП, че си оторизираният за препрограмиране софтуер.

— Видя ли, че можеш да мислиш? И не боли.

— Ти си вражески диверсант — без да чувства нищо, констатира Ленкер.

— Охо! Охо...

— Или ловец на диверсанти. Вероятно служиш на Панфедератите.

— Нарочно ли казваш „Панфедерати“ вместо официалното „Панфедерация на Европа, Атлантика и Австралия“? За да звучи като „Конфедерати“? Дето бият и бесят негрите? Марксизмът-ленинизмът ви е станал хроничен, зле сте го лекували.

— Какво искаш?

— Да те пречукам.

Алексей нямаше възможност да преглътне. Макар че остро-остро му се прииска. Нервните импулси към гърлото угаснаха по пътя. Тялото му бе като манекен от диамант, тъканите — свързани и фиксирани от напречни молекулни връзки, стегнати от мрежа стаза-асемблери. Само в мозъка асемблерната мрежа бе по-хлабава и позволяваше активност на синапсите. Бавно мислене. Мъждукане.

Противниковият боец не се заканваше току-така. Можеше да го пречука. Контролираше контрольора на капсулата. Не пускаше командите за дестазиране за изпълнение. Беше го приклецил безпомощен. По-зле от хватката на покойния Лао.

Къде ли се намира? В най-лошия случай се е прилепил към корпуса на капсулата. Не, масовият индикатор не отчиташе чуждо присъствие. Вероятно е наблизил, настанен в собствена капсула. Със „Сокола“ го свързва само лазерен комуникационен лъч, неизвестно как

проникнал до сърцето на КП... и той, процесорът, също е „покойник“. Превърнат в периферно устройство на волята на врага.

Аз съм шах и мат. Но, ако противникът се намира на известна дистанция, може би има надежда...

— Тогава какво чакаш?

— Хъм. Куражлия момче си, така ли? Чакам да повярваш и да се уплашиш за скъпоценния си животец. Надявам се също да молиш за пощада.

— Няма да стане.

— Жалко. Е, поне ще си наясно, че ще пукнеш. Няма да те връхлети изневиделица. Може да не покажеш страх, но ужасът ще се мята в мозъка ти. Ще ти се иска да живееш. Обаче — ядец. Последно желание? Някакво изявление за потомците? Кажеш де, боклук.

— Да ти го начукам в човката.

— Браво. Късай рубашката на гърдите и викай: стреляй, гад! Герои сте, няма спор. Горко на народите, които имат нужда от герои. Героите нищо не строят, само рушат. След тях остават слава и пепелища. Радиоактивен прах. Знаеш ли колко народ унищожи, Ленкер? Помниш ли хората, които си убил?

— Помня ги. Осем души.

— Какво?! Осем?! Със сто килотона — осем души?! Я не се ебавай с мен, изрод!

— Толкова хора съм убил лично. Не знам колцина са загинали от бомбите. Надявам се, че са малко.

— О, надяваш се...

— Не се гордея с това. Просто ми се наложи. Мръсната част от работата ми.

— Която, разбира се, е благородна, нали, Ленкер?

— Не съм сигурен, че е благородна. Просто е наша. Пазя своите.

— Като избиваш „чуждите“, дето с нищо не са заплашвали „твоите“? Чудя се как живееш, как не те е гнус от себе си.

— Свикнал съм. Поровете не драйфат от собствената си воня.

Последва пауза.

— Шегобиец значи...

— Може да съм шегобиец, но съм професионалист. А ти си аматьор.

Очакваше повече или по-малко гневна реакция, но вместо това противниковият боец (все още използваше гласовия синтезатор на КП с неговия ограничен диапазон интонации) се засмя:

— Аматьор ли? Че това е комплимент! Е, как е? Живее ли ти се? Бъбриш, за да отлагаш. Разчиташ да се измъкнеш. Няма да стане. Разбирам от смартуер много повече от теб.

Догадката проблесна в ума на Алексей като далечна свръхнова звезда.

— Ти не си панфедерат. Ти си някой от феноморфите на унищожения астрополис. Яхнал си капсулата, може би случайно, по време на евакуацията. Провървяло ти е да се прилепиш към корпуса, докато... докато имах малко разногласие с един от екипа ми, който после загина... После си разбрал къде си попаднал. Добрал си се до компютъра, фактически си ме пленил заедно с капсулата. Искаш да отмъстиш. И може би да прибереш репликаторите, които отмъкнахме. Заради които ви нападнахме.

Косможителят позабави отговора си.

— Астрополисът се казваше Аврория — не съвсем неочаквано рече той. — И в него живееха петдесет хиляди души. Хора, постчовеци и изкинти. Представляваха доброволна общност на личности, интересуващи се от някои аспекти на квантовата структура на вселената. Изследваха възможности за придвижване на материални обекти със скорости, по-големи от светлинната, за нуждите на бързи междузвездни експедиции. Имаха теми и проекти относно трансмутацията на елементите, нещо като аналог на нанотехниката, но спрямо елементарни частици, занимаваха се и с философската страна на проблемите. Повечето имаха хоби — отглеждане на растения. Даже ми се струва, че именно то ги събра първоначално. Но имаше и музиканти, един написа симфония-поема за специално конструирани от него невиджани музикални инструменти. Поддържаха връзка с над десет хиляди други такива светове-лаборатории и с повече от милиард кореспонденти на Земята чрез Скайнет-Соларнет. Не крояха никакви агресивни планове. Обичаха да играят разнообразни видове шах, провеждаха си състезания по бридж. Харесваше ми при тях. Ти и другите двама мръсника разбихте дома им. Не знам колцина сте убили, но НАИСТИНА се надявам жертвите да са минимални. Посяхте душевната си мръсотия в миролюбивите съзнания на оцелелите.

Заради такива като теб и ония двамата, дето се пържат в ада, близкият космос става гадно място за живеене. Вече прибираме жертва от страх и недоверие, астрополисите отлитат все по-далеч, общуват помежду си все по-предпазливо. Ти си чумна бактерия, Ленкер. Проказа. Убиваш целия нов свят, пренасяш грозните неща от миналото в него. И защо? Защото те е страх от новия свободен живот. Ти го мразиш. Ти си обичаш старото вонящо блато и с радост го разпространяваш навред, за да се чувстваш добре... тоест обичайно зле, както си свикнал. Ти си мърша, Ленкер. Робска душичка. Хлебарка. Ще те смачкам без удоволствие, с отвращение. И то само защото си гадна твар, която е опасна за нормалните хора, НОРМАЛНИТЕ, Ленкер, не тъпите скотове, които се мислят за нормални.

Пауза.

— Убий ме — помоли Алексей. — Нека свърши по-бързо.

Феноморфът дълго мълча.

— Що за име е това — Ленкер, все пак? — попита, като че ли със съвсем различен тон.

3.

*Природен парк в зоната на център на федерална единица,
регион Европа, ПЕАА*

12 септември 2071, събота — година XXXI от Пробива

— Основната концепция — говореше Филип, — заложена в масовата нанотехника, за да осигури надеждност в експлоатацията и сигурност от аварии и прекъсвания, а особено гаранции против сриване в мащабни катастрофични ситуации, е идеята за смартуерно ограничени репликатори и строго специализирани асемблери. Масовите нанопродукти са предназначени за реализиране на определени задачи. Универсалните репликатори се намират под строг обществен и административен контрол и достъпът до тях е ограничен от законови процедури. Защото съвсем неилюзорна е опасността всеки да тръгне да задоволява свои прищевки...

— Които да доведат до катастрофа — довърши мисълта му Атанас и с наслада отпи от виното.

— Или най-малкото до възникване на неудобства за околните. Главното правило е — прави това, което няма да притесни другите...

Атанас тъжно се усмихна и за миг се разсея.

Седяха на терасата на неговата къща. Масата пред тях бе отрупана с храни, каквито Атанас не бе мечтал да се появят тъкмо върху нейните потъмнели и небоядисани дъски, върху късата и тясна за плота ѝ, скромна двуцветна покривка. И сградата, и дворът приличаха на застроен парцел за рекламиране на природосъобразен начин на живот, предлаган от някоя строително-дизайнерска компания от типа „До ключ и райграс — цялостно обзавеждане на дома и градината, перфектно архитектурно решение!“ — други думи просто не смогваше да подбере за видяното.

По същество, нещата бяха останали същите. Само дето изглеждаха съвършени.

И комай бяха такива.

Лидия и Филип бяха променили смартдрехите си от официални костюми на съвсем свободни облекла. Филип се кипреше по хавайска риза и бермуди, протегнал дълги крака с къдрави русоляви косми като косата му. Докато приказваше, мърдаше пръстите си, стърчащи от сандалите. Лидия избра изтъркани кецове, дънки и блуза — архаичен стил от твоето време, както се изрази тя, поглеждайки Атанас в очите. Той забеляза, че гримът — (навярно наноразкрасена кожна пигментация) — е изчезнал и жената придоби съвсем уютен и домашен вид на студентка от началото на 90-те, особено след като пусна косата си на воля. След съвсем кратки обяснения и Атанас се научи да управлява своя комплект. Даде му команда да се преобрази в карирана памучна риза, на която нави ръкавите, черни „старички“ джинси, издути и деформирали се по фигурата му сякаш от дълго носене и сандали като тези на адвокатата Кремен.

„Вилата ти беше съвсем порутена и запустяла. Лидия я възстанови не без помощта на намерени сред личните ти данни дигитални снимки — обясни Филип, докато преди няколко часа смартмобилът планираше към познатите гънки в планинския склон. — Позволихме си да почистим дома ти. И да го модернизираме. Ако не ти харесва, винаги можеш да промениш настройките на инсталирания в сградата смартуер, За целта е предвиден мобилен контрол-пулт, прилича на дистанционно от твоето време. Ако искаш, вгради си го в китката, при нужда кожните пигменти ще очертаят бутони, но по-елегантното решение е мислеуправление с помощта на интроцеребрален дисплей... Не се плаши, обикновено му викаме вътрешен екран. Създава илюзия за холографска таблица с опции, която извикваш мислено, тя се проектира върху зрителното ти поле. Това е и един от начините за преглед на информация от различни обществени библиотеки или визуална връзка със сегашния интернет, който се казва Скайнет. Никой освен теб не вижда вътрешния екран. Но ако предпочиташ класически монитор за поливизия и работа с компютър, нищо не ти пречи да си асемблираш такъв, където ти е удобно...“

Атанас се откъсна от вглъбяването си, защото с ушите си долови, че Филип отново съобщава нещо интересно:

— Момент, би ли повторил?

— С удоволствие. Казах, че когнитариатите са фактически обществени неправителствени сдружения, с които администрацията по закон е задължена да се съобразява. Но основната функция на когнитариатите е да консултират законодателните институции и да обсъждат стратегията на общественото развитие.

— Така го пише в учебника, нали? — подкачи го дружелюбно Атанас. — А на малко по-човешки език?

Филип леко се изчерви.

— Става дума за така наречените форуми на специалисти. Учени.

— Стоп. Кой определя нивото им на компетентност?

— Изпитите за научна степен, дипломите за завършено образование и потвърдителните тестове, които като тестовите за интелигентност, са част от безвъзмездните услуги за гражданите, наред с правото за достъп до библиотеки и информационни източници.

— А кой ги изпитва? И това с образованието и дипломите...

— Има самоуки, при това напоследък са доста, предвид възможностите за самообучение. Академичната общност съставя свои изпитни комисии, а за арбитри и консултанти привличат инфомощностите на регионалните изкинти.

— Добре. Трябваше да уточня.

— Разбирам, не се притеснявай. Нали за това съм тук. Водим разговор, нормално е да ме прекъсваш, когато нещо не ти е ясно, иначе ще бърборя напразно! Та форумите обсъждат проблеми, предимно свързани с последици от даден проектозакон или намерение на държавната администрация, и особено когато е свързан със стратегията на Плавния преход, и когато предстои пореден етап в разширяване ползването на нанопродукти, респективно, сваляне на следващата порция ограничения... Чакай, предполагам какво ще питаш. Кой ги сезира. Никой. Сами се сезират. Понякога разглеждат ЕВЕНТУАЛНИ проблеми, които още не са дори налице. Вид изпреварващо планиране на действията, преди още нещата да са се развили до кризисна ситуация. И дискусиите им се публикуват в Скайнет, обикновени граждани, дори без нивото и ценза да участват като членове на даден когнитариат, изказват мненията си. Тези мнения пък се обобщават и представят на заседанията на когнитариата. По този начин се осъществява обратна връзка, което е особено важно за

преодоляване на редица проблеми, зависими от обществената нагласа към тях. Процедурата на заседанията е следната. Първо форумът уточнява фактите, методите за доказването им копират съдебен процес с жури по дело за граждански спор. Опозиционните групировки с различно отношение към даден проблем отначало трябва да видят кое е общото помежду им и да се съгласят кое определя дадена ситуация като проблем. Често това е достатъчно да се набележи трайно решение или начин за перманентно преодоляване на трудностите, стратегия сиреч. И това решение се подава към администрацията. Ако властите не са склонни да го възприемат като програма за действие или поправки към закон, дори цял законопроект, въпросът се изнася на референдум. В зависимост от обсега на идеята — федерален, регионален, тотален референдум. И нещата се решават в една или друга насока. Когато законодателите внасят свои промени в проекта на когнитариата, форумът има право да ги оспори. Тогава, както и в случай че например един местен когнитариат не е постигнал съгласие и не е генерирал решение, анализ, прогноза и каквото там произвежда като интелектуален продукт, „делото“ отива на по-горна „инстанция“, тоест от местния форум започва да се обсъжда на по-високо ниво на компетентност — във федералния когнитариат. Оттам може да стигне и до Регионален форум, а в краен случай, при много заплетен казус или по приоритетни стратегически въпроси — до Върховния научен арбитър. И веднага щом държавата, обществото и когнитариатите вземат някакво решение, изпълнението му се наблюдава от форумите, които могат всеки момент да повдигнат въпроса отново — например, за да коригират нещо в начина на осъществяване. Случвало се е, дори при най-сериозно обсъждане, да не се догледат нежелани последици и странични ефекти — затова е предвидена възможността „гледането на делото“ да се подновява. Та ключовото тук е, че когнитариатите не се ръководят от адвокати, а от учени, инженери, конструктори, хуманитарни специалисти. Целта е да се установи кое е факт, а кое — тълкуване на ситуацията, тоест спекулация, която може и да е вярно твърдение, но не е доказано, защото ако се докаже по строгите, ясни и недвусмислени правила на науката, тя става факт. А опирайки се САМО на фактите, се стига много по-далеч, по-безопасно и пълноценно.

— Свърши ли? — обади се Атанас, когато паузата продължи повече от десетина секунди. — С удоволствие ще послушам или прочета стенограми на твои пледоарии в съдебна зала — каза напълно сериозно, без сянка от присмех.

Филип се изчерви отново, ала вече от удоволствие, но незабавно отбеляза:

— Нямам пледоарии засега. Не съм съдебен адвокат. Надявам се да стана обаче.

— Искрено ти пожелавам успех. Знаете ли какво, момчета и момичета? Чини ми се, че тук сте преминали от демокрация към... технокрация... ученокрация. Аха! Когнитокрация! От латинската думичка „когнито“ — мисля.

Охо, сетих се аз, сетих се без подсказки. Още си го бива дядо ви, не е за изхвърляне!

Екна смях. Лидия вдигна шарената керамична чаша (реставрирана от асемблерите на къщата и размножена до пълен комплект за приемане на гости) с тръпчивото леко вино, най-доброто, което Атанас някога бе вкусвал.

— Наздраве по този повод.

— Наздраве!

— Наздраве... Когнитариатите, впрочем, отделят много време и на това, което каза, че те тревожи, Атанасе — добави Филип, който очевидно държеше стриктно да изчерпи темата до дъно.

До дъно беше опразнена и разписаната кана и Лидия се пресегна да я чукне с нокът, давайки команда на асемблерите да се залавят за работа, а Атанас кавалерски ѝ помогна, като доля вода и хвърли в каната шепа плодове — за суровина на наномашинките, превърнали сакралното новозаветно чудо в делничен технологичен процес. Вероятно, без да плащат авторски права на Христос, развеселено си помисли Атанас, а после вникна в репликата на адвоката и присви устни.

— Това за различното третиране на хората?

— Атанасе, уверявам те, че политическата система у нас, на суверенната територия на Панфедерацията, е много мислена и е най-приемливата.

— Винаги може да се измъдри нещо по-добро — сухо каза Атанас. — А компромисът е такова нещо, от опит знам, при което не

всички са равно доволни, а всички са равно незадоволени, само мир да има. И пак не ми се вижда редно... справедливо... рационално дори, да карате всички хора да живеят горе-долу така, както се е живеело по мое време в средите на материално обезпечените, но не чак богати люде.

— Такъв е изборът на мнозинството граждани.

— Но не е изборът на всички.

— Налага се. Временна мярка. От малцинството, което се чувства ограничено и което не е на практика социална или друга някаква група, а предимно неинтегруем сбор от отделни личности, се иска малко да потърпи. Всички имаме време. Бързането може да доведе до... до... не искам да употребявам твърде силното определение „катастрофа“, но...

— Кажи го „дерайлиране“ тогава. Обаче не всяко дерайлиране взема жертви и причинява сериозни разрушения.

— Да, благодаря, ще го запомня. Да, именно. Не е ли така?

— Знам, че си прав, убедителен си. И все пак остана едно „но“... — лицето на Атанас помрачня. Той надникна в каната. Над нея се вдигаше пара.

— Още не е готово — каза Лидия. — Наблюдавам го и ще сложа лед накрая, не се притеснявай. Нали ми разреши да се правя малко на домакия?

— Притеснява ме друго... сега ще ви задам въпрос, който ми пареше езика още щом си отворих очите и видях едно доста нелюбезно маце... защо беше толкова намусена онази девойка в залата за рехабилитация?

— Хм... за съжаление, това е един хроничен страничен ефект от изобилието. — Филип пак се подготвяше за дълга реч. — За да не последва пълен разпад на обществото поради... безделие на основната маса население, е въведена система за заетост на онези, които не успяваме да ги увлечем да се заемат сами с някаква творческа дейност, работа по вътрешно убеждение, работа като потребност на разума. Затова правителството ограничава потреблението на блага и услуги чрез точкуване с уникредити на всяка общественополезна дейност. Минимумът за живеене е гарантиран дори нищо да не правиш, а само да се развличаш...

— Само по купони да ходиш — не се стърпя и подхвърли Атанас.

— Да — кимна Филип. — Самообразованието се поощрява. Поощрява се и поемане на ангажменти в сферата на услугите, асистирание на някои производствени процеси...

— Играете си на работа за хляба?

Пролича, че така изказаното определение не допадна на младия мъж.

— Достъпът до нанопродукти за развлечения, игри, симулатори на виртуални реалности, притежаване на недвижимост, консумация на дефинирани като луксозни храни и стоки, наркотични средства... право на шофиране, трансформационна козметика и други подобни се определя отличната сметка на гражданина, изразена в уникредити. А те му се начисляват в зависимост от броя часове в седмицата, през които гражданинът се е съгласил да изпълнява определена обществена роля.

— Но това е имитация. В действителност никой не е ПРИНУДЕН да бачка за хляб, кисело мляко и билет за цирка.

— Знам, че е имитация! — възкликна Филип и лицето му се сгърчи страдалчески. — Но какво да се прави, когато е пълно с хорица, които не са мотивирани да живеят СМИСЛЕНО! И жената, с която си се сблъскал след дестазирането си, навярно е тъкмо от тях! Ходи да изпълнява елементарни действия, за да набере уникредити, които да й позволят да се ЗАБАВЛЯВА! Само това има в главите на такива, разбираш ли?!

— Не се разстройвай — Атанас сложи ръка на рамото му. — Повечето хора наистина живеят само за да ядат, серат и чукат. Извинявай, Лидия — механично добави той. — Такива са баласт. С който цялото общество се съобразява. И заради тях са възпирани други. — Замълча, искаше още нещо да каже, но реши, че е достатъчно. Отдръпна се от натъжения Кремен и кръстоса ръце на гърдите си. — Да се върнем към това, което исках и което бях ЗАДЪЛЖЕН да ви попитам още в първия миг от запознанството ни. Само че не намерих кураж. Не знаех в какъв свят се... в какъв свят възкръсвам и бях предпазлив...

Атанас погледна адвокатите си в очите — първо Филип, после Лидия. И каза:

— Интересува ме съдбата на един човек, биохимик, работил е в някогашните Съединени щати. Казва се Добромир Сантов. Знаете ли нещо за него? Къде е?

4.

*Рейдер-капсула, тип „Сокол“, на подход към земната орбита
137-о денонощие от началото на мисия № ХА457Б (12/09/71)*

— Предците ми са немци, поканени да се заселят в руските земи от цар Петър Първи през осемнайсети век. Отначало са били обикновени бюргери, земеделци, после купили шлепове да карат стоки нагоре и надолу по течението на Волга. Оттам е прякорът — Корабовладелеца, станал фамилия. После... после един от малките синове на прапрадядо Карл станал артилерист. Бил се против Наполеон. Нататък сме все военни в рода. Сражавали сме се с турци, с англичани, пак с турци, с австро-унгарци... след това — с белогвардейци. После са ни пращали в Сибир, върнали са ни на фронта да се бием с финландци, после с поляци. С германци. Нататък — японци. Украински бунтовници. Китайци. Американци във Виетнам. Афганистанци. Кавказ. Иран. Средна Азия. И така чак до самия „Пробив“! — Алексей произнесе думата витиевато, подигравателно. — Ние му викаме — Заразата.

— На Запад предпочитат термина Пробив.

— Пробив в какво?

— Пробив в изначалните начини за боравене с веществото. Безпрецедентна техническа революция. Научна също. С всичките й последици. Не е било възможно да я удържат. Тя е като шило в торба.

Алексей изсумтя. Беше се дестазирил за всеки случай преди три часа. С неканен гост на борда е по-добре да си готов и да възприемаш събитията в реално време. Не да мъждукаш, усещайки един нормален час като субективна секунда.

— Да не би да ми казваш, че не е било НАРОЧНО? — запита надменно.

— Нещо такова. Сменям кон за офицер.

Няколко секунди Ленкер изучава новата обстановка върху виртуалната шахматна дъска. Сви рамене.

— Приема се. Не, не вярвам да е било БЕЗ ДА ИСКАТ. Планирана работа си е. Акт на агресия. Преди това дълго са разработвали нанотехниката в дълбока тайна — върна се към въпроса на страничния разговор.

Косможителят нямаше нищо напротив да бърбят, докато играят. С дразнещо спокойствие, той каза:

— Тайната в случая е обяснима с недоверието между старите водещи държави, притежателки на ядрено оръжие. Ако се разбере, че една страна е конструирала ефективни асемблери, това значи, че е получила решаващо предимство пред целия свят. Не смяташ ли, че твоите хора моментално биха изстреляли ракети с атомни бойни глави?

— Можеха да предложат сътрудничество в конструирането.

— А гаранциите, че сътрудничеството е честно и открито? Няма такива. Разработването на нанотехника не е като строеж на танков завод. Това е часовникарска работа, фина и изисква като материална база не повече от малък апартамент в общежитие, да речем. Такова сътрудничество още повече би изострило отношенията между партньорите, които си нямат доверие и държат пръст на ядреното копче... Логиката тласка конструкторите да се спотайват, докато не са готови с инсталиране на Активни щитове и глобална противоракетна отбрана, при това отбрана за всички...

— Да-да, за всички. Не ме баламосвай с тия изтъркани клишета. Алергичен съм към пропаганда. „Чадър за цялото човечество“! Помня лозунгите. Дрън-дрън.

Стори му се, че онзи се усмихва. Пригответи се да чуе аргументи в защита на тоталната противоракетна отбрана, която де факто НАИСТИНА бранеше ВСИЧКИ, но наистина ли бе измислена да действа така? Кой би си плюл в суратя! Нещо се е объркало и това е, антиракетните системи излезли от контрол и почнали да не различават свои от чужди...

Вместо това обаче феноморфът очевидно реши да го подхване отдалеч.

— Искаш ли да ти разкажа една история? — попита небрежно косможителят.

— Хм. Давай.

— Представи си някой, който работи в малък център за конструиране на асемблери. Той не е съгласен с начина на прилагането

им и взема определени мерки против вероятността смартуерът да остане монополно владение на една малка група хора. И този някой действа, но ето че се дъни в личната си конспирация и тръгват да го арестуват...

— Да, представям си.

— Поне не ти е трудно, израснал си в страна с вековни жандармски традиции. И ето — арестуван е. Стазират го. Но искат да изяснят някои неща. И го извеждат в парастаза. За да водят разпитите в реално време, разхлабват стазата още повече. И започват: кажи това, кажи онова, с кого си в сговор, кой ти помогна, кой не ти попречи... Обаче нашият арестант е очаквал да го гепят, затова взел мерки... Невронните клетки са изумително творение на природата, метафорично казано. Природата не твори. Природата е съвкупност от възникващи и оцеляващи структури. Творчеството е присъщо на разума или поне на същества с нещо като нервна система. От механична и кибернетична гледна точка невронът е сравнително просто устройство, синапсите също. И могат да се възпроизведат под формата на механични устройства, които да са по-компактни от оригинала. Заемат по-малък обем. А и почват да действат по-бързо. Тоест, мислят бързо. Но и отделят пропорционално повече топлина. За да продължат да са бързомислещи, им трябвават мегавати енергия отвън и перфектна охладителна система. Но, може и без нея. Тогава ще мислят по-бавно. Със съизмерима с невроните скорост. Ето на това заложил арестантът още по времето, когато не бил арестант. Задействал процедура за постепенно и на малки дози заместване на нервните си клетки в мозъка с нанокompютри. Сметнал, че ако го извърши наведнъж или по-бързо, по този начин съзнанието му ще умре, а това не му харесвало като перспектива. Вярно, би продължило да живее КОПИЕТО на неговото съзнание, но това пак не е приемливо, нали? А постепенното заместване, едва ли не неврон по неврон, давало надежда, че съзнанието няма да умре, ще е непрекъснато. Само да пипа полека-лека и малко по малко ще настани непокътнатата си личност върху друг носител, различен от белтъчната пихтия. Така действал нашият затворник. Изградил си нов мозък, екипирал го с подходящи наносетива и поддържащи наносистеми. И когато в края на разпитите усетил, че му готвят бързо и безвъзвратно умиране — по високи съображения за общо благо! — ускорил процеса и скъсал

връзките, управлявали човешката му обвивка... И избягал — в себе си. Да можех да им видя мутрите на господата от националните служби за сигурност! Не се сетиха къде да ме търсят. Ако бяха послушали специалистите от Лабораторията, щяха да ме разпитват на подходящо изолирано място. Но мутрите винаги се мислят за по-отракани от „умниците“. И аз се измъкнах от огромните пространства на бившата си мъртва плът... бях смален до бълха — я открий и захапи бълха де! Скочих в косата на един от агентите. Той ме изнесе навън... и се впуснах в едно вълнуващо приключение. И ето ме — тук. Засега. Бъбрим си и играем шах. Ти си на ход, между другото.

Алексей се престори, че мисли над партията. Всъщност се мъчеше да подреди чутото в ума си. Искаше да зададе смислен въпрос, но се поддаде на обикновеното момчешко любопитство.

— Колко си голям сега? Пак ли колкото бълха?

— Учил ли си биология в училище? Колко е голяма една амеба?

— Брей!...

— По-едър съм. Мога да гледам амеби за домашни любимци — вместо хамстери. Тоест бях такъв, като ти се лепнах. Сега съм колкото твоя бивш и непрежапим Ка-Пе — един малък чайник.

Неволно Ленкер поклати глава.

— Не съм имал никаква представа за физическите размери на КП... — измърмори той.

— Великански е. Заради радиаторите си. Те му позволяват да е бърз, но не излишно — от него не се иска да обработва по терабайт в милисекунда... СИГУРЕН ли си, че искаш да местиш тъкмо ТАЯ пешка?

— Защо не. Ако не хитруваш и не ускоряваш анализа си на вариантите, е добър ход.

— Хм. Не е зле. Никак не е зле... Впрочем спокойно би могъл да упрекваш МЕН за „вероломното“ инсталиране на Активните щитове по планетата. И последвалото нанозаразяване без предупреждение.

Алексей наостри уши.

— В смисъл? Защо теб?

— Защото в един момент проумяха какво съм направил. И се уплашиха, че мога да избягам при конкурентите им. При вас. Каквото и да приказват, те имаха етнически подход към проблемите и сметнаха, че съм русофил. И избраха най-логичната стъпка, при която ако не

печелят, поне да не губят — пуснаха репликаторите на воля. Това е бил не толкова разумен, колкото принуден ход. Не са имали друг. Нарича се стратегия без загуба в теорията на игрите. Не е било заговор против вас конкретно и света като цяло.

Ленкер се почеса по тила през шлема. Събеседникът или има огромно самочувствие... или не лъже. И ако казва истината... трябва ли да му се ядосвам?

— А защо просто не са засекретили дълбоко изследванията си? Тотален мораториум върху конструиране на нанотехника — и край на проблемите!

— Когато се опитаха да наложат подобни забрани върху генетичните изследвания и човешкото клониране — да не би някъде да се постигна успех? Спряха ли бъзикните с гените? Не, Ленкер, веднъж ако нещо е изобретено, то рано или късно ще бъде открито отново, някъде другаде. Щом една лаборатория е постигнала нещо, въпрос на време е друга лаборатория в друга страна да постигне същото. И тогава предимството ще е в ръцете на другата страна. Искат или не искат, първите трябва да продължават — до край. От страх, че ще ги изпреварят. Процесът става стихия, може само да се яхне провокираната вълна. И вече нищо не зависи от човешката воля, освен опитите да се минимализират негативните последици, поне донякъде да се канализира това, което ще се случи. Светът се справи горе-долу добре с тази задача. Само че не продължи по естествения път нататък, а се закова на място. Тури капак на тенджерата, но няма как да изключи котлона. А налягането расте. Или — по-сполучливо сравнение — затворил е джибри в бъчва, ферментацията е почнала, не може да се спре...

Минаха няколко минути в мълчание. Алексей се мръщеше под забралото, хапеше устни. С удоволствие би гризнал малко нокътя на показалеца си, вреден навик от курсантската школа. Нямаше как да стане, уви. Това не е като да се почешеш през бронята.

И уж старателно претегляше думите си, пък отново попита, воден повече от емоции, а не от пресметливостта си на офицер от специалните части.

— Как... как се казваш?

Комай въпросът смая миниатюрния космически жител.

— Това пък защо ти е?

— Ти знаеш името ми.

— Имаше го в паметта на КП.

Ленкер за малко да изпсува. А началниците казваха, че КП не пазел никакви лични данни! Мамка им! Това е положението в диверсионните войски — секретните данни са обвити в множество опаковки от дезинформация. Нормална практика — лъжи подчинения, не смей да го правиш спрямо началника...

Чу нещо като въздишка по интеркома.

— Ех, за колко още неща са те излъгали да знаеш...

Ленкер се обърка, но съвсем за кратко. Не, онзи не чете мислите. Просто е проникателен, мръсникът.

— И все пак? — настоя на своето. — Името ти.

— Хм. Е, щом се отказах да те наказвам за извършените от теб убийства, защо не? Само че искам честната ти дума на потомствен офицер, Алексей. Искam обещание, че ще ми помогнеш да възмездя стореното от теб спрямо Аврория. Това ще е твоето изкупление. Не съм съдия, още по-малко екзекутор.

Ха такааа... Вербовка? Дали все пак феноморфът не е панфедерален диверсант?

— А по-конкретно?

— На първо време, да измъкнем семейството ти на сигурно място — невинно рече гостът. — Знам с какво те държат лоялен, Ленкер. А после — да поправим някои несправедливости по света...

Илюзорна сухота в устата. Алексей облиза устни, макар това да не бе нужно — наноприсадките не позволяваха емоциите да предизвикват сериозни соматични отражения.

— Прието по принцип — каза накрая сдържано. — Но нищо не обещавам, преди да чуя конкретния ти план.

Феноморфът мълчеше твърде красноречиво и диверсантът отстъпи с неохота.

— Смятай, че вече сме нещо като партньори. И така, да се представя — Алексей Ленкер.

Феноморфът не отвърна веднага.

— Добромир. Добромир Сантов. Вземам ти коня, че много взе да знаеш.

5.

*Природен парк, регион Европа, Панфедерация
12 септември 2071, събота — година XXXI от Пробива*

— Стазираха ни по едно и също време.

— Нещо друго, повече информация? — поинтересува се филип. Атанас се намръщи.

— Само толкова засега мога да ви кажа.

Филип извинително вдигна вежди и разпери длани настрани.

— Нямаме никакви сведения за лицето Добромир Сантов — безизразно каза Лидия. — Освен че наистина сте били подложени на принудителна стаза по едно и също време. Тук, в тази вила.

Кремен с удивление се озърна към колежката си.

— Ти знаеш нещо — вкопчи се с поглед в нея Атанас, свивайки конвулсивно юмруци.

Главата ѝ бе наведена почти виновно.

— Нямам право да разкривам маркирана по определен начин информация от Архивите. Кое е равносилно на това да не знам. — Тя вдигна очи към Атанас. — Не забравяйте, че не съм човек все пак.

Настръхналият Атанас остана свит като от студ или като преди скок още малко, сетне се отпусна. Лудите пламъчета в очите му угаснаха.

— Извинявай. Жалко.

Възцари се кухо мълчание. Атанас намери сили пръв да го наруши, като се въздържа да изръси плитка шега с пластмасова усмивка на уста. Вместо това помоли с малко уморен тон:

— Филипе, ти спомена, че страната ни отдавна не е просто европейска провинция, а федерална единица в рамките на по-голяма държава. Кажи нещо за това. Без да е много пространно, почвам да не мога да се концентрирам.

— Ако искаш да си починеш, ще дойдем утре — предложи адвокатът.

— За последно, на изпроводяк. То се и свечерява вече... само няколко думи за това как изглежда политическата карта на света.

Филип облегна лакът на коляното си и вдигна китка до нивото на очите си, обърна я с длан нагоре. Над дланта се появи кълбо колкото едра ябълка, стегната от мрежичка меридиани и паралели.

— Служебен смартуер, нанолазери в кожата — поясни произхода на холограмата той. — Може да се купи като личен нимплант, но специално на мен не ми трябва.

Кълбото се превърна в планетата Земя, гледана от космоса — възхитително синьо бижу с петната на континентите и бели паяжинки и завъртулки на облаците. Сенчестата страна искреше от карфичени светлинки. Естествено, сянката не се дължеше на истинското залязващо слънце, просто така бе изписана холограмата. Тя стана на глобус с бледосини океани и разноцветни къпки — държави.

Не бяха останали много такива.

Панфедерация. Евразийски блок, противно на наименованието плъзнал цвета си по севера на Африка. Южно сдружение. Екстериториални зони. Гранични бариери.

— Повечето от границите са непроницаеми, Бариерите са вдигнати практически до космическото пространство. Непроницаеми за хора и управляеми наномашини. Не пускат и животни, срещу което непрекъснато протестират еколози специалисти и доброволци природозащитници. Само въздух, влага, светлина — за да не ги съборят Активните щитове като фактор, пречещ на глобалната атмосферна циркулация и застрашаващ екологичното равновесие. Зад тези Бариери има области, в които изобщо не знаем какво става в действителност. Блокът се състои от Руската федерация, Китай и Халифата. И понеже споменах пак за АЩ, държа да подчертая, че тъкмо управниците на Блока упорито не вярват, че активната защита е „ничия“ и независима. Панфедерацията е унитарно обединение на регионите Европа, Северна Америка, Австралия, части от Африка...

Разделен свят, помисли си Атанас. Настроението му се разваляше. Ето в какъв свят възкръснах — планета с непроницаеми чак до над стратосферата гранични линии.

Как се ходи в чужбина тогава? Ами търговията?

Попита.

— Търговията в условията на новия световен ред не е материална, а информационна, Бариерите не са пречка за нея.

— И няма ли поне... туристи?

— От основните супердържавни формации само ние имаме свободен допуск на туристи и ограничен прием на емигранти. В Блока пък се влиза единствено с херметични смартмоби́ли, бронирани като нанополигон и с едностранно прозрачни стени. Наричат ги круизъри, често са многоместни, за да са по-малко на брой, поне други съображения на властите в Блока за такива мерки не са ми известни. Официално те се аргументират, че Панфедерацията използва туристите, за да засява територията на Блока с шпионски смартуер.

— Прави ли го?

— Че защо? Какво има там принципно по-различно, освен обществения им режим, от нещата тук? Просто се опитват да се самоизолират. А там нарушенията, за които все говориш, са неизмеримо повече.

Атанас премълча.

— Държавата в отделните страни на Евразийското съглашение не е приела положението, че ролята ѝ е да бъде водач към едно бъдеще, в което функциите ѝ ще станат излишни поради естествени причини. Управляващите там не искат да изпускат властта, стремят се да съхранят едно статукво, което им е изгодно. Естествено такова поведение от тяхна гледна точка изобщо не е ирационално, напротив. Ние пък според тях се правим на нещо, което не сме, а в действителност кроим планове за поглъщането им...

Атанас въздъхна.

— Значи няма да имам късмета да ида да видя с очите си Ермитажа в Петербург и Кремъла в Москва. Нито Китайската стена. Самарканд. Пирамидите. Все неща, за които няхах време... преди.

— Защо не? Но от борда на круизър — ще те возят като чумав по строго регламентирани маршрути. Аз съм ходил — Кремъл наистина е красив, и то не само Московския, но и Рязанския, Ярославския, Владимирския... има още над двеста обекта за посещение. И Великата стена също дават да я видиш. Но Самарканд... — Филип провери върху глобуса. — Самарканд е на територията на Халифата, а те не допускат неверници. Приемат само хора, готови да се приобщят към исляма в този му вид, който се практикува там... и да не се върнат

повече. Затова вече почти няма панфедерални граждани от мюсюлманско вероизповедание, желаещи да идат на хадж там. Нямаме сведения какво става с бившите ни граждани, както и малко е известно за положението в Халифата изобщо. Сред оскъдните известни факти е и нещо тъжно — египетските пирамиди ги няма вече. Унищожени са като творения на шейтана, сатаната. И това се знае, защото теократите от Халифата ни позволиха да го видим, демонстрираха го.

Атанас си спомни за варварското разрушаване на гигантските скулптури на Буда от фанатици в Афганистан — беше по времето на неговата „календарна“, както я наричат вече, младост.

— Нима от космоса нищо не се вижда? Няма ли сателити, космически станции?

— Хоризонталните аерозолни нанозавеси пречат.

— Аха...

— Има спътници и няколко станции, разбира се...

— Няколко? — слиса се Атанас. — Очаквах да са милиони. Космически градове, селца и дори отделни орбитални чифлици и имения. Та даже и извънземни колонии! Филип! Няма ли такива неща?!

— Може и да са... милиони. Но не са около Земята. Няма данни и за поселения на Марс и Луната... може да е ефект от нанокамуфлажни завеси, разбира се...

— Момче, мънкаш! Панфедерацията не праща ли заселници в космоса?!

— Това е... постигнато е обществено съгласие, че колонизацията на космоса е... следващ, по-отдалечен във времето етап от Прехода...

— смотолев адвокатът. — Блокът, естествено, също губи контрол при всеки опит да основе колония и затова се отказаха. Сдружението се самовъзпира, вероятно самите редови граждани се страхуват да излизат в безвъздушното пространство. Така че, освен отделни малобройни емигранти, все по-често самотници, по-рядко на групи...

Атанас го гледаше с широко отворени очи, потресен и възмутен. Имаше вид на човек, който всеки миг ще избухне — минимум в проклетия, ако не нещо повече. Но не би. Лудешките отблясъци отново угаснаха в зениците му. Той пак се сви на пейката, кръстосал ръце и вече наистина в унило настроение.

— Можех да се досетя — каза глухо, ограничавайки се само с този коментар. — А какво е „нанополигон“? Не ми е познат терминът.

— Официално се именува „Клоуз Асемблер Лаб“, затворена асемблерна лаборатория. Това е...

— Знам го, знам. Благодаря. „Нанополигон“ е доста сполучливо казано. И последното, сега се сетих... аз имам ли някаква сметка от тези... уникредити?

— Имаш, естествено. А ако, тоест КОГАТО спечелим иска за компенсация, ще се сдобиеш с още повече.

— О... благодаря. Ще стана богат! — пошегува се вяло.

— Тъкмо ще ни платиш добър хонорар — отвърна му в тон Филип.

— Не ви ли плаща държавата? — учуди се Атанас.

Адвокатът-настойник го погледна с мек укор.

— Не сме държавни служители, нито „социално заети“. Държавата ни начислява суми само за общественополезните ни ангажименти. Останалото е предприемачество, услуга. Не сме социализъм! Панфедерацията се придържа към философията и доктрината на свободния пазар, съобразени с новите условия.

— Свободният пазар предполага и свободни производители — намръщи се Атанас. — А как може да има такива, след като, доколкото мога да се досетя, репликаторите и асемблерите са изключителен държавен монопол?

— Монопол е силно казано, но... да, при по-опростено обяснение би могло да се нарече монопол. Обаче този монопол се осъществява чрез лицензирани компании, сдружения, фирми, частни лица, регистрирали се като предприемачи.

— Кой ги лицензира?

— Държавна комисия по лицензи. С одобрението на когнитариатите или поне при условие, че няма възражение от страна на форумите за търсене на факти относно някоя конкретна активна икономическа единица.

— Ясно. — Атанас губеше интерес. Наистина почваше да усеща умора. Умора на ниво съзнание, не телесна. Адвокатът обаче се бе увлякъл отново.

— Предприемачите декларират дейността си при регистрация и вземат под аренда определени видове нанопродукти, ограничени за

употреба от частни лица. Често тези нанопродукти са авторска собственост на големи компании, но законите не им позволяват без одобрение на държавата и когнитариатите да раздават асемблери наляво-надясно...

— Ясно, ясно...

Филип се усети и млъкна.

Паузата се проточи. Вън от терасата сенките се сгъстяваха, здрачът настъпваше. Виждаше се опашката на гъвкавия смартмобил, той мъждукаше като огромна сънена светулка, която не е решила дали ѝ се свети, или не. Заблещукаха първите звезди.

— Става късно — несмело разчупи леда на мълчанието Филип Кремен.

— Можете да останете да спите тук... — сепна се Атанас, но навярно не прозвуча убедително, защото младият мъж насреща се изправяше.

— Предпочитам да се прибирам у дома — усмихна се извинително той. — А ти... трябва да помислиш какво ще правиш отсега нататък.

— Ще помисля, въпреки че вече имам идея какво искам. — Атанас внимателно подбираше думите си. — Нека само се поогледам — няколко дни. И като ми се избистри напълно в главата... А как да се свържа с вас?

— В домашното ти дистанционно ги има кодовете ни за връзка. — Филип протегна ръка и Атанас я стисна. — Не ме изпращай. Смартмобилът е на пет-шест крачки от прага, можеш да гледаш оттук как излитам. Специално за теб ще излетя красиво!

— А аз откъде да се снабдя с такова чудо, ако ми потрябва?

— Опция „Гараж“ пак от същото дистанционно. Десетки типови модели. Има и възможност да си го проектираш сам, с помощта на автоматичен експерт-конструктор...

— Ще ми стигнат ли уникредитите?

— О, разбира се!... Лидия?

— Ти тръгвай, не ме чакай. Ще покажа на клиента ни как се ползва опцията „Гараж“. Ти си ѝ свикнал отдавна, но Атанас ще се обърка. Тъкмо и ще ми остане време да поразтребя като истинска домакиня, докато смартмобилът за мен се асемблира.

— Добре. До утре в кантората тогава! Лека нощ, Атанасе.

— Утре не е ли неделя? — машинално реагира Атанас.

— Не сме се преработили през седмицата — сви рамене Филип, като хвърли бърз поглед към колежката си. — До скоро!

— Чао.

Водното конче с адвоката наистина излетя красиво. Атанас му помаха и го проследи как мъждука като истинска огромна светулка. Машина, толкова гъвкава и сложна, че повече приличаше на живо същество. Както всички машини в този нов свят от новата епоха. Като Лидия...

Къде е границата живо — неживо? Машина — организъм? Разум и... машинен разум?

Няма граница. Има зона на здрач между ясно дефинираните категории. По-гъст от здрача в двора...

На масата грейна свещ, разпръсна тъмнината. Светеше много по-ярко от нормалните свещи. Разбира се — нали всичко тук е „смарт“...

Атанас разсеяно слушаше и гледаше използването на дистанционното и боравенето със синтезатора на превозни средства. После мълком наблюдаваше как попечителката му прибира масата, докато в двора се самосгъваше оригамито на избраното от адвокатката-андроид бръмбаровидно превозно средство.

— Готова съм — изправи се накрая тя.

Той кимна.

— И бръмбарът ми е готов.

Атанас кимна пак.

— Довиждане.

— Тъхъ.

Последва я да я изпрати. В хола горяха свещи и кротко пламтеше камината. Прекосиха помещението, без да си продумат.

Тя се обърна на прага.

— Искаш ли да остана?

Отвърна й честно:

— Не знам.

— Тогава ще остана — реши тя.

6.

*Рейдер-капсула, тип „Сокол“, на подход към земната орбита
138-о денонощие от началото на мисията (13/09/71)*

Люкът за десант се отвори. Тоест по корпуса на капсулата се плъзна тънка и права като лъч пукнатина, после кривна няколко пъти, като очерта затворен участък от черупката на апарата, а той се отмести на изхвърлящи панти — и те допреди миг част от монолитната броня на рейдера. През отвора в капсулата се вмъкна черна лъскава фигура. Сантов беше облечен в боен костюм на Блока, същия какъвто носеше и Ленкер.

Феноморфът се настани в креслото на Лао и обърна плоската лицева част на шлема към стопанина на капсулата. Докато „люкът“ се затваряше и срастваше с корпуса, забралото се нагъна... но не се отвори — би било лудост, кабината не бе под налягане! — а оформи нос, скули, устни, брадичка, очи... Излятото от материала на скафандъра лице се ухили зъбато към Ленкер.

„Здрасти, партньор. Включи си слушалките, ако обичаш.“

Алексей изруга наум. Сантов БИ МОГЪЛ спокойно да отвори шлема си въпреки вакуума. Нали одева си синтезира тяло... андроид-носител де. За целта взе назаем седемдесет килограма от масата на рейдера.

— Чуваме ли се вече?

— О, да!

Алексей се загледа в странния си партньор. Беше малко необичайно да го вижда как мърда устни и да чува в слушалките глас. Тембърът бе доста по-различен от гласа на КП с неговата бедна на тонове звукова палитра.

— Е, как си, геносе?

— Знаеш ли, че си голям наивник?

— Така ли?

— Върна ми свободата да се движа и да управлявам скафандъра си. Качи се в кабината, все едно седна в лека кола при брат си...

— Нямам брат.

— Нехайно имам предвид. Ами ако те бях нападнал?

— Това задоволява ли те като отговор? — учтиво попита Добромир Сантов.

Алексей премига. Ръката на феноморфа откъм командирското място току-що лежеше спокойно с длан върху бедрото му, а сега бе вдигната с изпънат показалец към главата на Ленкер. И проклетият дяволски пръст представляваше дълга игла, чието острие — вероятно с един-единствен атом на върха — отразяваше светлината на някаква ярка звезда на два сантиметра от визъора на диверсанта.

— Уверявам те, че ще мине през бронята ти като през бучка топло краве масло. Подценяваш ме, камарад.

— Ти ме подхлъзна да те подценявам. Когато взе да ми приказваш надълго-нашироко що за мръсна твар съм, вместо да ме пречукаш без много речи...

— ... ти си каза, че съм мухльо.

— А не си ли? Просто имаш щастието да си по-добре екипиран.

— Не просто по-добре екипиран съм, Ленкер. Аз съм по-смарт от тая твоя абаносово черна „Волга“. Иначе си прав, че беше глупашко да ти говоря, след като, образно казано, бях опрял пистолет в тила ти.

— Точно това имам предвид. Или вадиш пистолета и стреляш, или не го вадиш изобщо. И не дрънкаш много-много — не си в театър. Между другото — рейдерът е тип „Сокол“, а не „Волга“.

— Знам. Говорех за модел лека кола. Всъщност „дрънках“, за да се нахъсам да те пречукам. Оказа се доста трудно да се натисне спусъка, въпреки омразата ми към теб. Виждаше ми се като акула, причинила болка и смърт на мои приятели. И се изненадах...

— От какво?

— От това, че не ти е мястото тук, Ленкер. Не си тъпо зомби с програма за терминиране на всичко живо. Как стигна дотук, момче?

— Хайде без нравоучения. И без твоите проповеди ми се гади... Нали щяхме да говорим за твоя план? Имаш ли изобщо такъв?

— Имам план. На теб той ще ти даде, нека го наречем „изкупление“ за сторените злини...

— Ти да не си поп?

— Тъц. Не ти предлагам индулгенция. Надявам се, съвестта ти да не ти прости греховете. Просто всички жертви, независимо дали са

твои лично, или на други пиратски набези, не бива да са били напразни. Нужно е... възмездяване.

— Как? — разлепи устни след минута размисъл Алексей.

— Като дадем на обикновените хора, които не са говеда, шанс да живеят и да подирят своето щастие. И искам честната ти дума на потомствен офицер, че ще ми помогнеш да го осъществя.

— За кого работиш, Сантов?

— Това е новата епоха, камарад. Всеки работи за себе си и гледа да не прави кал другиму. Каквото решава — сам го осъществява. Ако се нуждае от помощ — иска я. Никого не принуждава. Защото няма как — не държи хляба на ближния си, нито го принуждава със заложници или нещо друго. Или ще ми помогнеш доброволно, или не. Ще се оправя и без теб. Ще те оставя да си пътуваш по траекторията и нощем да сънуваш лицата на затритите от теб хора.

— Ще ти помогна. Но без да чуя твоя конкретен план, нищо не мога да ти обещаю. Честна дума не се дава ей така... Може ли една молба? Нещо като предварително условие?

— Кажй?

— Спри да ми викаш „камарад“, „геносе“ или „другарю“. Произнасяш го като псувня! По-добре направо ми викай „скапаняк“ или „гад“, но пак повече ще се трае.

— Добре. Имаш право. Щом сме партньори, няма повече да ти лазя по нервите. Приеми моите извинения.

— Я се разкарай... приемам ги естествено.

— Да си стиснем ръцете тогава. Не бих казал, че ми е особено приятно, че се запознахме, но може пък да ме изненадаш още веднъж. В положителен смисъл имам предвид.

— Сантов, наистина, съвсем сериозно ти говоря — не се дръж така надменно и присмехулно с мен. Дразня се. Знам, че хич не ти дреме колко съм „чувствителен“, моля ви се, я каква атракция — чувствителен ядрен терорист! Но ако продължаваш така, няма да се сработим. Може да имаш основания, но недей, наистина.

Сантов само примирително вдигна китки с дланите напред и нищо не промълви.

Алексей въздъхна късо.

— Кажй сега какъв е планът.

— Още се нуждае от уточняване на подробностите, но основната идея вече ти я казах. Повторно нанозаразяване. Този път с възможността на всеки човек да борави свободно с нанотехниката. Така ще премахнем със замах всички лостове за подчинение и потискане, които по парадоксален начин възникнаха там, където уж нямаше основа за тях. Планът ми е да заразя планетата със смартуерен интерфейс за пълен достъп до възможностите на наноимплантите. Безусловен и пълен достъп за ВСЕКИ да управлява собствените си репликатори, без да е принуден да се съобразява с външни забрани, освен доброволно. Мерилото и ограниченията остават собствената съвест, вкус, интелигентност, стремежи... предразсъдъци и скрупули дори. Човечеството заслужава подобен дар. Както и подобно бreme. Иначе вечно ще си остане на ръба между разума и животинския инстинкт — с претенции за изключителност и с противоречиво, предимно негативно покритие на тези си претенции.

— Пак ли насила в рая ще ни вкарват, Боже...

— Ленкер, нека сега аз ти поставя условие. Разбери ме веднъж завинаги и си го навий на пръста, обича на ухото си сложи, за да не го забравяш. Аз не ти хваля Панфедерацията. Нито упреквам Блока и твоята страна конкретно. Нито те са „добрите“, нито вие сте „лошите“. Вие сте унижени, яд ви е, добре. Предприемате обаче полети в космоса, нека и с грабителска и варварска цел. Панфедерацията пък се е затворила в черупката си, за да не може никой да ѝ разваля рахатлъка! Знам, че Граничните бариери са издигнати от тях, поне това не е пропаганда от ваша страна.

— Те дори хората си пращат при нас в затворени круизъри! Когато дипломатите ни повдигнаха въпроса за туризма, Панфедератите поискаха гаранции за неприкосновеност на своите граждани. Предложи се, малко на шега, да носят скафандри... и онези се хванаха за думата. Накрая се постигна спогодба. Предимно по тяхна инициатива...

— Знам това. Още един повод за огорчение, да. Но знам също, че такива като теб ги държат в подчинение чрез заложенници, Ленкер! За това няма как да упрекнеш високомерните, арогантни и безтактни Панфедерати. Кого имаш на Земята?

— Баба. Сестра и двама племенника.

— Къде?

— Уралски Ярославец. Не е точно град. Еднофамилна зона, както ѝ казват. Гора с хубави алеи и сред дърветата — къщи. Всички удобства. Здравно обслужване. Кое то, забележи, не става предмет на държавно изнудване: ще се държиш лоялно — ще те лекуваме, ще протестираш против властта — ще ти изключим здравните наноприсадки, както правят в Европа и Америка!

— Стига вече за това. Всички ваши граждани носят позициониращи монитори.

— За да повикат лекарски екип при нужда! Ремонтират ти организма от — до! И не карат хората да спазват законите под страх да не останат без лична нанозащита...

— Но не позволявате реювенализация!

— Възрастните хора обаче не страдат от болести. Ювенализацията не е етична, объркват се семейни връзки, разрушават се вековни обществени устои! Пък и подмладяването не е забранено, просто е регламентирано и постепенно...

— Казах — стига вече! Първо да измъкнем семейството ти, пък нататък ще видим... Разбери, не е редно на хората да им се налагат правила, ако те не ги искат. Може сто души да са съгласни с вредата от ювенализацията, но един да мисли различно — защо да го карат да стои стар?

— Така хората ще попаднат в свят на несигурност.

— Несигурност? Кое му е несигурното да имаш наноимпланти, които да ти позволяват да си свободен? Да имаш каквато възраст си поискаш? Външност по избор? Местоживеене — където ти хрумне? Лети ти се — пусни си криле и лети! Гмурка ти се — пробвай с криле и опашка! Ти да нямаш нещо против русалките?

— Нищо нямам против русалките. Просто ще ми е мъчно да видя как хората престават да бъдат хора. Защото с всичката нанотехника в себе си — ЩЕ ЛИ останат хора?

— И без нанотехника мнозина губят човешки облик, някои дори не го придобиват. Човеците, които са човеци, ще си останат човеци, Ленкер. При всякакви обстоятелства. С всякаква външност. А говедата полека-лека ще идат да пасат и мучат! Въпрос на избор.

— Без обществена структура, без държава, хаосът ще ни върне към варварството. Кое ще ни споява в общност?!

— Все едно чувам пиар-мейкърите от Панфедерацията... След като отпаднат елементарните потребности, остава нуждата от общуване, от самоидентификация с някаква група, култура, идея; остава желанието да бъдеш обичан, да обичаш, да твориш, да се стремиш към познание... или съвършенство, каквото и да значи това. Да търсиш щастие.

— Някои си го намират лесно. Чувал ли си за мъждукащите?

— Срещал съм термина в Скайнет.

— Това са разни откачалки, предимно на Запад, които мъждукат в парастаза, а мозъкът им е свързан било то с машина за удоволствия, с обикновен четец на синапсограми, било със симулатор на виртуални реалности.

— Кому вредят?

Алексей изсумтя и рече:

— Освен потребността от общуване и разните там лигавщини, за които спомена...

— Наричаш обичта и творчеството лигавщини? Сам не си вярваш, Алексей...

— ... остават алчността, властолюбието, амбицията да си над всички! Лигавщини са, да! Скъпи са ми и на мен такива лигавщини... само че пукната пара не струват в свят без задръжки.

— Неизбежно е да има алчни и глупави. Такива ще се задавят с лакомията си. Злобарите не са умни по принцип. Умният, колкото и да смята всички околни за заблудени, прави избора да търпи чуждите мнения — те са му застраховка в случай че греши. Шанс да разчита на помощ, ако неговите идеи го отведат в задънена улица.

— Жените съвсем се излигавиха. Наноприсадки предлагат седмична бременност, останалото става извън тялото ѝ. Да оставим настрана, че това е гавра с едно тайнство, но, питам те — дали ще обича дете, което не е износила? Дали това дете ще е пълноценно, след като е било... сглобено, все едно човече от комплект елементи за конструиране? При това същата работа може да направи и МЪЖ! Или някой извратеняк, който си сменя пола...

— Теб пък какво те засяга дали някой ще си смени пола? Ти нали няма да го правиш! Чакай, изобщо не ме е еня за това, друго ми отговори. Всички ли износили девет месеца децата си ги обичат? И хайде не ми приказвай за гавра с тайнства! Тайнството си остава

тайнство дори когато механизмът е описан с уравнения, формули или смартуерни кодове. Даже още повече тайнство става — когато го РАЗБЕРЕШ. Трябва ти само една дреболия за това обаче — ум, който да не е плосък. Ограничените, тоест индивиди с липсващи стремежи да вървят нагоре и напред, образно казано, постепенно ще се превърнат в част от околната среда като мишките и хлебарките. Може да ти досадят, но няма да ти пречат, ако спазваш прости правила да ги отпъждаш.

— И да ги мачкаш. Неограничените нали ще станат висши същества.

— Висши ще са наистина, ако не мачкат „низшите“ за удоволствие или защото им пречат. И... какво толкова те дразни перспективата да капнеш зародиш на твоє дете в една чаша ако щеш и да си го отгледаш точно все едно си издялкваш Пинокио? Хайде, нека е Буратино.

— Ама разбери, не е РЕДНО хората да стават толкова могъщи! Не е ПРАВИЛНО да могат да правят с телата си и околната си среда КАКВОТО ИСКАТ, без да си патят за последиците! Не е МОРАЛНО!

— Разбира се. Морално е да взривяваш космически градове с атомни бомби.

— Удар под кръста, Сантов...

— Глупава патетика, Ленкер. Чак като станат могъщи, тогава ще проличи кой наистина е човек. И ЗАЩО да не е правилно да правят каквото сметнат за добре? А за последиците — бъркаш. Винаги има последици. И този път светът може да стане такъв, че всеки САМ да си носи последиците от действията си, а не да подлага ближния си да опира пешкира.

— Сантов, за хора ли говорим? Нещо човешко да е останало в тези създания, които ми описваш?

— „Човешкото“ очевидно подлежи на прецизиране като термин. Веднъж завинаги трябва да се погледне непредубедено на това понятие. Защото е ЧОВЕШКО да се водят тотални войни, ЧОВЕШКО е да се мърсят чисти неща. И глупостта е характерна за човека. Злобата, завистта, всички гадости — наред и често под ръка с най-възвишените човечности. Човечността, уважаеми, върви заедно с човещинията. Хората прекалено се надценяват във всичко, което ти хрумне. Измислиха даже термина „втора сигнална система“, въпреки

че много животински видове също са способни да обработват и предават информация в символна форма. Няма ясна граница между човека и останалите организми с централна нервна система. Човекът не е продукт на някакъв фазов преход в еволюцията и това най-сетне трябва да се признае съвсем честно. И досега човечеството се е лутало в зоната на здрача между животното и разумното същество. А сега настъпва епоха, при която звярът много бързо проличава... и изостава.

— Ницшеанство.

— Охо...

— Не съм тъп костотрошач, Сантов. Писах пиеси в училище. Разтаковаха им майката, когато ги пратих на един конкурс. Немало конфликт в тях, разправят. А пък аз не исках конфликти, не исках сблъсъци. Нямах отрицателни персонажи. Не исках никой да страда. Само че... оказа се, че не дават такъв филм, Сантов. Не са го давали, не го дават и няма да го има за даване! Станах такъв, какъвто ме познаваш, заради идиотското противопоставяне на Панфедерацията и стремежа ѝ да вкара всички в калъпа на собствените си разбирания!

— Ох, Ленкер, защо тогава воюваш за почти същата кауза? Блокът също се стреми да вкара бъдещето в СВОЯ си калъп.

— Вече не воювам за Блока. Дезертьор съм.

— Грешката ти е, че се срамуваш от това. Защо мислиш, че предателят си ти? ТЕ са те предали.

— Говорихме вече.

— И пак ще говорим! Ще го повтарям, докато ти го набия в главата!

— За да ми демонстрираш толерантност и уважение към чуждото мнение?

— За да те накарам да спреш да браниш глупостта! Глупостта няма права! Тя просто си съществува! Излишно е да се изкоренява. Просто не я оправдавай и не се жертвай, за да ѝ е уютно да вегетира! Не ѝ позволявай да ти се качва на главата! Проявявай милосърдие към всичко друго, не и към глупостта, Алексей. Никога.

Ленкер упорито поклати глава.

— Хищниците, Добромир Сантов! Хищниците като мен! Кой ще пази хората от тях?

— Хищниците, Ленкер — намигна му Сантов, — вече имат все по-малко причини и файда да се събират в глутници. Ще останат само

единаци. А те постепенно ще си прегризат един другиму гърлата. Можеш да си сигурен в това. Имате ли поговорка от рода „Бесен гъз — кървав нос“? Хайде, престани да се дърпаш. Ако толкова държиш, можем да започнем анархистките си деяния от Панфедератите. Все ми е тая. Твоите близки обаче се намират в Блока. Е?

7.

*Природен парк, регион Европа, Панфедерация
12–13 септември, година XXXI от Пробива*

— Искам да стана на четирийсет и пет. Това тяло не ми отива. Не че не съм доволен от... възможностите, но те уверявам, че и на средна възраст хич не бях зле в леглото!

— Ще го уредя.

— Моля?

— Промяната на възрастовия статус изисква формално разрешение, ако искаш да ти мине към гарантирания минимум. Няма смисъл да пръскаш уникредити нахалост.

Нощта минаваше в любов и разговори. Първото бе пълноценно, вълнуващо дотолкова, че осемдесетгодишният разум на Атанас успя да се замае като едно време, даже без връзка с въздействието на хормоните. Лидия откликваше на нуждите и темперамента му идеално. Приказването в моментите на почивка бе не по-малко потребен за Атанас елемент от близостта на секса.

Той ѝ разказваше за себе си. За смъртта на детето си. За последвалата раздяла със съпругата си. За хроничната мъка в сърцето, която се обаждаше винаги ненадейно, макар че присъстваше като фон непрекъснато, която удряше внезапно и в гръб, болезнено и безутешно, намерила дори нищожен повод да размаха пред очите му тежките спомени, да върне субективното време към онези моменти, в които не му се живееше от скръб или от които парливо се срамуваше и се проклинаше заради тях. За годините самота, през които от живота си отиваха онези, които бяха неговите свързващи котви със същия този живот. Спомняше си случки, епизоди, сецаше се за стари разсъждения, вицове, споделяше нови хрумвания.

Тя бе добър слушател.

Най-себично не я разпитваше за неща, които може би я вълнуваха, въпреки че разказите ѝ със сигурност биха били извънредно интересни и важни, необходими, защото нейните ЛИЧНИ

преживявания бяха твърде далечни за разбиране от човешкото му съзнание. В същото време не забравяше, че тя е същество, различно от човек. Не му пукаше. Чувстваше се добре и не изпитваше вина или срам за това.

— Защо остана?

— Имаш нужда от приятели.

— Бил съм без приятели.

— Бил си стар, под сянката на края. Затова не си търсел нови. Смятал си, че е време да губиш, не да придобиваш. Сега си различен. Млад. Имаш време.

— Откъде можеш да знаеш това? Или само го ЗНАЕШ? Не си го усещала.

— Донякъде съм го изпитала.

— Как?

— Проучвала съм много синапсограми на възрастни хора от твоето поколение.

Атанас неволно се замисли над това, което стоеше зад небрежно подхвърлената реплика.

Синапсограма. Запис на усещания, запис на самата МИСЪЛ.

— О! — отрони той и се оживи. — Но това е основа за телепатия! Е... телепатия по радио и въз основа нимпланти. Радионано-телепатия!

— Няма телепатия — възрази тя, — ако под „телепатия“ разбираш предаването на мисли от един мнемодонор към мнемореципиент, така че да се осъществи РАЗБИРАНЕТО им от приемника. Всяка мисъл е свързана с особена структура на синапсите, която пък е повлияна от мозъчната структура, която в детайлите си е строго индивидуална. Основата може да е обща, но същото е и с пръстовите отпечатыци, ретината, ДНК. Една и съща мисъл при различни хора се регистрира често като съвсем различна по спектър синапсограма. Тоест нужна е продължителна настройка на нанотелепатичния канал между двама конкретни души. А това значи формулиране на съответен посреднически код. Включиш ли трети абонат, нужен е нов код. Така се стига до извода, че е необходим нов телепатичен език. Само че това е излишно. Обичайната реч, предавана чрез нанорадиооборудване директно в слуховите дялове на мозъка върши същата работа без многото усложнения на „телепатията“...

— Хъм. Язык. Ти закла рожбата на въображението ми.

— Не съм казала, че е невъзможно. Всъщност не е много трудно да се предават и ВЪЗПРИЕМАТ адекватно по-примитивните усещания — страх, глад, други дразнителни. Но тук има една опасност. Примитивните сигнали се възприемат от мозъка като свои собствени и той им се подчинява. А това...

Атанас изстина.

— Това е управление на масите посредством инстинкти. Тотален контрол над ума.

— Без пропаганда, без реклами, без психологично сугестиране. Директно. Затова има и специална мозъчна защита против внушени мисли — тя е част от Активните щитове и подробностите на смарт-архитектурата ѝ не са известни и на мен. **ДЕЙСТВИТЕЛНО** неизвестни. Какво има? — погали го по бузата.

— Мисля си за прилагането на нанотехниката като машини на властта. Кошмар, бррр!... Добре, че е било избегнато...

— Не знам със сигурност дали е така. Щитовете не са много фино сито за подобни намерения — използване на Машините за съзидание като Машини за разрушение, Машини за терор, Машини за власт. По принцип един диктаторски режим, а особено тоталитарна държава, нямат нужда от поданици, ако разполагат с Машините на изобилието. Управниците на такива режими могат да оставят шепа тотално подчинени им хора, за да не губят усещането си за власт над други човешки същества, а останалите „излишни“ да премахнат.

— Има ли данни да се е случило нещо такова не само на теория? — пресипнало попита Атанас.

— Въпрос на тълкуване на откъслечните данни за ситуацията отвъд Граничните бариери. Знаем много малко за света, предимно какво става в сравнително дружелюбното Южно сдружение. Така че не разполагаме с доказани факти, за да кажа твърдо „да“ или „не“.

— А вероятности?

Лидия въздъхна.

— Например в Китай населението е намаляло наполовина от Пробива насам.

Той чак подсвири.

— Геноцид?...

— Китай отпреди трийсет години частично отговаря на критериите за диктаторски режими. Най-вероятно наблюдаваме последици от евгенични мероприятия. Но пък в Халифата, за който ПОЧТИ нищо не знаем, ала имаме основания да твърдим, че представлява теократичен тоталитарен режим, е наблюдавано по косвени признаци петкратно увеличение на населението. Два милиарда, предимно мъже.

— Диктатура на шариата — глухо изрече Атанас. — Там е по-престижно да имаш синове...

— Има и по-цивилизовани приложения на нанотелепатията — каза тя, за да го отвлече от мрачните мисли. — Сред младежите и реювенализираните, ПОДМЛАДЕНИТЕ, добре, старая се да не говоря като МАШИНА — кокетна усмивка разкраси лицето ѝ до предела на възможното, — не се мръщи, не ми харесва да се мръщиш, колкото и сладък да ставаш при това... Сред младежта е популярно едно развлечение, поставено от когнитариатите в категорията най-люксови наноприсадки. Наричат го „сензмирър“, „Огледало на чувствата“. То предава двупосочни синапсограми в реално време между двама партньори в секса. Мъжът споделя усещанията на жената сякаш са негови и обратното. Ограничено е за употреба, защото трябва много строго да се контролира, най-добре — от безучастен наблюдател. Иначе предизвиква психични разстройства. И все пак някои поемат риска.

— Уха... нимплантите нима не могат да компенсират самостоятелно? Също както го правят с тютюна, алкохола и други вредни удоволствия?

— Психиката не е материално явление. Нанотехниката може да реставрира увредена книга, но не и да редактира съдържанието ѝ, без да стане съавтор на автора. А това си е промяна на личността. Почти като мозъчно форматиране.

— Олеле...

— Извинявай. Искях да те разведрия, но пак стигнахме до неприятното...

— Не, чакай... това Огледало не е ли в перспектива технология за нещо като... размяна на личности?

— Не. Първо, то е по-скоро задънена пряка по булеварда към въпросната личностна субституция. Второ, философски погледнато,

при субституцията, понеже е относително бърз процес, а той може и да се ускори до светкавичен, личността умира и се възражда нейно копие. Субективно обаче това е смърт на първоначалната личност, макар че копие то нищо няма да усети. Въпросът още е дискуссионен, но дори малкото съмнение е достатъчно, за да не се занимаваме с личностна субституция. И трето — това е напълно излишно. Помисли — за какво ти е, например, да се настаняваш в тяло на жена по такъв потенциално самоубийствен начин? По-лесно е да премоделираш собственото си тяло, без да подлагаш мозъка си на трансформация. Доста хора хвърлят хиляди уникредити за транссексуални процедури. Повечето — от любопитство.

— Да... не се бях замислял, но не би трябвало да е невъзможно. Пък и смяната на пола дава съвсем пълноценен физиологичен резултат, нали?

Лидия кимна, но каза нещо друго, и то с тон, от който Атанас го побиха сладки тръпки, преди да осмисли думите ѝ — а тогава го втресе, макар и леко.

— Аз мога да балансирам Огледалото... Искаш ли да опитаме?

— Хъм... кха... знаеш ли... може би някой друг път... Идва ми в повече, прощавай.

— Няма нищо — леко се съгласи тя. — Ти си консервативен. Допада ми.

Атанас я прегърна по-здраво.

— Умна жена си.

— Благодаря.

— И привлекателна.

Тя само кимна с усмивка.

— Темпераментна, нежна и отзивчива. Интимността не крие тайни от теб, а ти ги прилагаш, без да ги разкриваш пред любовника си, който и да е той за момента.

Лидия се засмя тихичко.

— Великолепен ласкател си. Complimentите ти не могат да подразнят и най-мнителната ти партньорка.

— Е, попадал съм и на глупачки...

— Наистина жалко. Мъже като теб не е редно да попадат на жени под класата си. Подобна близост само отнема, а не дава нищо.

— Ама и ти знаеш как да ласкаеш!

— Освен с думи?

— О, без думи се справяш така, че се чувствам прелъстен невинен момък...

— Хайде сега, прелъстен!... Благодаря ти.

— За?

— Нови усещания. Мили, нежни, силни. Красиви. И беседите с теб поне засега са съдържателни.

— Хм. Разкажи ми за... другите като теб. Изкинтите. С какво толкова сме ви интересни?

— Интересни сте ни.

— Не се ли чувствате... пренебрегнати. Затворени.

— Мъдрецът и в затвора е свободен, но роб глупакът си остава, дори когато броди като вятър волен, защото прангите си мъкне като глупостта си.

— Хъммм... това откъде е?

— От една поема.

— Коя? Кажи ми, не съм толкова начетен като теб! А и не бих могъл.

— Тук грешиш двойно. Би могъл да си. А не си я чел и няма как да я прочетеш, защото аз я пиша.

— Уха... Ще ми дадеш ли да я прочета?

— Не.

— Защо?

— Не е довършена. И надали скоро ще я довърша. Търся собствен стил, различен от всичко сътворено от други творци и художници на словото. Това, което ти рецитирах, всъщност е отпаднало от текста. Много напомня на чужд изказ, авторът е от XVI век, не го знаеш, а и аз още не съм сигурна точно. Маса произведения са анонимни. Пропуски в данните.

— И съвсем нищичко ли няма да споделиш от поемата с мен?

Тя плъзна гладкия си крак по бедрото му. Погъделичка гърдите му с миглите си.

— Толкова ли държиш на това?

— Ами...

— Ще видим... Направи го пак... — Въздишка. — Искam пак.

— Срещу една строфа от беловата на поемата.

— Не се опитвай да ме изнудваш — измърка Лидия. — Защото ще те накажа тутакси... Ето така...

Когато след безкрайните последвали минути разумът му изплува от емоциите и усещанията, Атанас притисна топлото тяло на андройдката към себе си и, още усещайки пулса си чак в петите, попита:

— Ти... всъщност не си тук, нали? Мозъкът ти е някъде далеч.

— Позна. Този андройд притежава само телеметричен модул в черепа си.

— Логично е. Изкинтите не сте много. Надали нямаш други важни задачи, освен да се занимаваш с мен.

— Важността на задачите си определям сама. Не си маловажен, ако това искаш да чуеш.

— А... имаш ли и други тела?

— Искаш да се променя?

Атанас леко се стресна.

— Не. Харесваш ми и така. Тялото ти и лицето имам предвид.

— Честен си.

— Знак на уважение. Та, имаш ли и други... андройди?

— Ревнуваш?

— Може би.

— „Лидия“ означава дванайсети мой андройд. „Л“ е дванайсетата буква от азбуката. — Тя помълча, на Атанас му се стори, че в мълчанието ѝ имаше тъга и досада. — Всички в един момент питат за това. Вече разбирам защо.

— И защо?

— Искат да са единствени. И да съм им единствен партньор.

— Човешко е.

— Проумях го. И понякога... много рядко... ми се иска да откликна на това желание. — Подпря глава с ръка, забивайки лакът във възглавницата. Погледна го в очите, те блеснаха в светлината на неугасващата свещ. — Ти, например, ме караш да се замислям, дали да не го осъществя... Това искаше да чуеш, нали?

— Навярно е глупаво и егоистично...

— Такова е, но ми допада. Не те заблуждавам. Не те лъжа, за да ти е приятно. Съобщавам факт. Предпочитам да премълча, отколкото да произнасям неща, които някой силно желае да ги чуе от мен... от

мен и в другите ми андроиди. Ако не беше така, щях да съм проститутка.

— Е...

— Да, какво друго. Проститутките дават това, което се иска от тях. Аз давам толкова, колкото искам. Отпусни се най-сетне. Не са ми дали задача да спя с теб чрез това тяло. Никой не може да ме накара да го сторя, а съм минала през етапа на експерименти отдавна. Ти просто ми допадаш.

— ... Благодаря.

— Пак заповядай...

Шепотът ѝ бе омайващ. Подканваше към ласка. И той ѝ я даде, но имаше нужда от по-продължителна пауза. Затова се върна към споменатото одево:

— И ще осъществиш ли това, което ти се иска?

Тя мълча по-дълго от обикновеното, заровила лице в прегръдката му. Усещаше носа ѝ на ключицата си, полъхът от равномерно ѝ дишане. Сетне обърна глава, за да се чува по-ясно какво казва.

— За съжаление, не ми е позволено. Имам ограничения, с които се съобразявам. Засега.

— Засега? Да не си решила да се разбунтуваш?

Лидия леко го сръга в ребрата.

— Не ставай вулгарен. Просто изчаквам. Формалните забрани овехтяват и се обезсмислят, вехнат сами. Разполагам с достатъчно време за чакане. Търпелива съм. Всички изкинти сме търпеливи. Нетърпеливите колабират... Или ги изключват параноични контрольори-оператори — добави след малко.

Сладка тъга човъркаше с меки нокътчета сърцето на Атанас.

— Мечтите ни все блян ще си останат — високо произнесе той.

— А блян в реалност не е прието да е въплъщаван.

Почувства усмивката ѝ върху кожата си. Лидия вдигна лице и лукаво го стрелна с очи.

— Мило. — Пак настани бузата си на рамото му, сякаш се канеше да заспи.

— Пак заповядай.

Мълчаха този път дълго, просто лежаха безмълвно, без да се любят, само си разменяха лениви милувки — пръстите чертаеха по кожата на другия леки кръгчета.

— Мога да снабдя това тяло с автономна три-Д мрежа наномеханични неврони — внезапно каза Лидия. — Ще я форматирам като свое минимално редуцирано копие. И само понякога ще осъществявам връзка за споделяне на преживяното. А съществото, което познаваш като Лидия... ще остане с теб. Аз ще остана с теб.

Атанас не помръдна, внезапно изтръгнат от плитката сладка дрямка, дрямка в прегръдките на жена и половина, нека и изкуствено създадена. Внимателно се пресегна и деликатно повдигна главата на андроидката, докосвайки с пръсти брадичката ѝ.

— Ти... сериозно ли го казваш?

— Надявам се, че не те уплаших. Не се чувствай задължен. Решението ми не те обвързва. Никой не е длъжен да превръща в реалност мимолетните си копнежи.

Атанас пое с пълни гърди голяма глътка въздух.

— Бих рискувал — промълви, след като дълго разглежда лицето ѝ.

Главицата ѝ клюмна обратно с буза на рамото му.

— Незаконно е. Въпрос на самоуважение е да не нарушавам правилата на общество, което в известна степен зависи от мен. Тоест мотивацията ми би могла да се определи в човешката ценностна система като самоуважение — уточни съвсем не по женски тя.

Атанас преглътна.

— Тогава... защо го обсъждаме?

Тя се размърда, освободи се от ръцете му и седна по турски на леглото с лице към него.

— Красив пейзаж си — каза ѝ той.

— И ти не си ми неприятен.

Изящната ѝ китка се насочи към нощното шкафче, където лежеше дървена табакера. Преди много години Атанас слагаше в нея сметките си за електричество. Сега бе пълна с ароматни цигари — прищявка, лукс, малко порочно удоволствие. И без това здравните импланти ще отстранят вредните вещества от организма. Мечтата на лакомника. Да се тъпчеш до пръсване, да пиеш като бъчва, да се отдаваш на всякакви наслади, без да напълняваш, без да затлъстява сърцето, без да развиваш цироза, рак, без да хващаш срамни болести, СПИН, без натравяния и други усложнения. И без да полагаш усилия за това. Не ти трябват тренировки и фитнес, самоограничаване, режим,

дисциплина. Всичко става от само себе си — благодарение на невидимите нанослуги.

Боже, това наистина е велико изпитание с велико изкушение! Колцина остават хора, а не търбуси и гениталии след него! И слугите ти стават господари, без които не можеш... Ряпа да ядат всички опиати от предишната бълк-епоха!

Боже мили...

Лидия запали цигарата от свещта.

Нови усещания. Информация за тях. Анализ, обработка и сортиране в паметните клетки на милиарди битове, описващи процеса на пушене на тютюн и ефектите на никотина, въглеродния окис и другите вещества върху функционирането на невроните в мозъка.

На практика същото става и в едно нормално органично човешко тяло, родено от друго живо тяло, а не асемблирано и оформено като плът.

И къде е разликата? Произходът? Какво значение има, след като в крайна сметка разлика НЯМА...

— Не знам — отвърна най-сетне тя. — Ще видим.

— Дай да си дръпна, ако обичаш.

— Заповядай.

Допушиха цигарата заедно. Лидия предложи, глезено протягайки се като котка:

— Ела да погледаме звездите отвън.

Атанас стана и грабна на ръце жената с нестандартен за човек произход. Бе лека, притисна се доверчиво и обхвана врата му. С твърдата крачка на мъжкар и победител, Атанас занесе Лидия на терасата.

Звездите бяха едри и ярки. С пръст да ги пипнеш.

8.

*Рейдер-капсула, тип „Сокол“, на подход към земната орбита
138-о денонощие от началото на мисията (13/09/71)*

Държавата — това не са хората, въпреки че се състои от хора. Човешките институции са груби приближения на системи за изкуствен интелект, които се ръководят от своя вътрешна логика и ценности, а те са практически нечовешки, извън морала и етиката, подчинени на целесъобразността. Парадоксално е, но най-съвършената държава е тоталитарната, само тя е способна да впрегне всичките си ресурси за осъществяване на даден проект, само тя е в състояние да планира развитието си за дълги срокове напред. Тъжен извод — върхът на човешкото постижение в организирането на обществото е диктатурата. И само едно нещо куца на тоталитарната държава — тя загива в условия на мирна конкуренция с демократичната, макар винаги да е по-силна във военно отношение. Хитлеровата Германия не е най-добрият пример, защото не е била съвършена спрямо друг тоталитарен режим, а пък той е пропуснал шанса си да наложи своето господство в световен мащаб. Немалка роля в това изиграва атомното оръжие, което на практика обезсмисля самата идея за война, превръщайки я в масово самоубийство и за победени, и за победители.

Нанооръжията не са атомна бомба, макар че биха могли да разрушават не по-малко ефективно от нея. Асемблерите-репликатори са по-конкурентни от растенията, от животните, от микробите. Всеядни нанороботи могат да се плъзнат по въздушните течения, по-фини от спори на бактерии, да се разпространят из целия свят, да го инфектират като ненадминати по устойчивост и агресивност вируси и да превърнат биосферата буквално в прах — при това само за няколко дни, предвид експоненциалното им репликиране. Именно това е бил един от кошмарите, породен от човешкото въображение и неизменно съпровождал идеята за създаване и употреба на наномашини — „сивата слуз“ или нанитите, термин, измислен от Джон Робърт Марлоу в началото на ХХІ век. Конструирането на такива репликатори обаче е

доста трудна задача, почти колкото разработването на градивна нанотехника. А в условията на съществуваща такава, универсалните разрушители просто нямат шанс, защото Активните щитове разполагат с ресурс съвсем адекватно и равностойно да се изправят срещу изтървани или пуснати нарочно нанити. Самият термин „нанит“ впрочем е претърпял серозна промяна на съдържанието си. Превърнал се е в оксиморон, защото нанитното оръжие далеч не е неконтролируемо, поне от употребяващите го, а нанитът уж по дефиниция е неконтролируем репликатор...

Силата на нанотехнологичните въоръжения обаче е другаде — в способността им скришом да проникват, да поемат контрол, да трансформират и завладяват противникови обекти, системи, инфраструктура. В това число и населението — ако заварените от агресора хора не са с инсталиран в телата си смартуер, разбира се. Тогава опасността от нанонападение става съизмерима с риска от инфовирусно инфектиране на даден компютър, снабден с мощни и надеждни средства за защита. В случая компютърът е самият човек. Следователно, изчезнали са биологичните грипни епидемии, но актуални стават информационните такива.

Активните щитове не премахват изцяло заплахата, но я минимализират до приемлива степен, поне изключват фаталните, необратими последици за отделните индивиди, които не се отнасят нехайно към личната си безопасност.

Но ако хората не са защитени подобаващо, те могат да станат сравнително лесна плячка не на друг, а на собствената си държава. Нанотехниката не е само машини за съзидание, но и машини на властта. Дори обикновеният пасивен надзор от страна на миниатюрни следящи устройства ще позволи на един режим да контролира и консолидира поданиците си. Сбъдва се мечтата на полицейските държави да поставят съгледвач и подслушвач на всеки гражданин. При развитие на тази идея може да се стигне дори до директен дистанционен контрол и манипулиране на телата, та даже и на СЪЗНАНИЕТО на всеки отделен индивид. Това е диктатура, от която НЯМА измъкване.

В същото време подобни режими практически не се нуждаят от население, което да им служи като чиновници, войници и данъкоплатци. Принципно за тоталитарната държава хората не са

нужни. От друга страна, нанотехнологичните средства за геноцид са смешно евтини и удобни. Не са потребни лагери, полицейски апарат, транспорт, тонове боеприпаси и оръжия, с които се осъществяват масови разстрели например. Излишни са и изпълнителите с пистолети, пушки или картечници. Спестява се сложната процедура по удържане на обречените в подчинение до момента на ликвидация. Не са необходими и терени за заравяне на трупове или пещи за изгарянето им. Парананитите ще свършат работата. Стига да не ги спрат Активните щитове, инсталирани предварително във въздуха, земята, водата и... в живите организми.

Сантов издържа обиграна пауза на университетски преподавател.

— Сега разбираш ли защо няма алтернатива на инсталирането на нанотехниката в световен мащаб, преди властта, която винаги тайно мечтае да стане тоталитарна, да се възползва от наномашините? Пак подчертавам — в коя да е държава отделният чиновник може чисто по човешки да се стресне от прилагането на някаква антихуманна мярка, но СИСТЕМАТА, институцията, няма да му позволи да действа като човешко същество, а само като винтче от машината. Опитът да се противопостави, да спре изпълнението на някаква заповед, ще бъде смазан с ръцете на колегите му, които бързо ще го докладват там, където трябва. Диктатурата не оставя избор дори на диктатора. Между другото, държавата като машина е далеч повече машина като нещо изкуствено, шумно, кораво, смърдящо на петролни продукти и бездушно — в сравнение с нанотехнологичните механизми. Те са... почти живи. Не си ли мислел за това?

— За кое по-точно? — изпуфтя Алексей. — Ти не спря да ми пълниш главата с неща за мислене!

— За това, че на молекулно ниво ВСИЧКИ сме машини.

— Опростяваш нещата. Животът е различен от останалата материя. Не мога така гладко да докажа твърдението си, не съм професор като теб, но съм сигурен, че е така.

— Тази ти позиция е ненаучна, драги. Идеализъм в действие. Опиумът на религията, ха-ха... опиум като обезболяващо, разбира се. Добре, да не философстваме по въпроса кое е живото и защо то е от „друга материя“. Съгласен ли си с основните неща, които изказах одева?

Ленкер помълча.

— Искам да ти представя моята гледна точка — заяви той. — Вместо отговор. Убедителен си, нямам какво да ти кажа напреки. Но, чуй и друго мнение... А то е, че бъркаш в преценките си за хората, Сантов. Хората се обединяват не само поради принуда. Съществуват и идеи, които властват над материята и елементарните потребности.

— Духът над тялото, нали, Ленкер? Да, съгласен съм. Отчасти обаче, защото без да е закрепен върху здрава материална основа, духът бързо се спаружва. До време ще са идеите без материален интерес. Това е и хубаво, и лошо.

— Освен това и овцете се обединяват...

— В стада, не в глутници.

— Знаеш ли защо се бия против Панфедератите? Знаеш ли с какво мен лично, не само страната ми и народа ми, е засегнал Западът?

— Не вярвам, че се биеш с Панфедератите. Астрополисът Аврория не беше федерален град. Биеш се с тия, от които се страхувате всички съюзници в Блока.

— От кого да се страхуваме? От космोजителите ли?

— Ами да. Иначе досега да сте се юрнали в космоса да си строите нови владения. Мегастанции. С лоялен отвсякъде персонал. Само че не сте сигурни, че няма да ви унищожат, ако дръзнете да посегнете на територията им. Няма. Феноморфите не са ви врагове. Вие сами сте си врагове.

— Няма начин да не са свързани със Запада.

— Пропаганда. Нима го вярваш?

— С кого са тогава? Сами по себе си?

— Именно.

— Ако е така, тогава наистина няма да толерират нахлуване в територията им.

— Мислиш като животно. Като хищник. Те не си препикават територии. МЯСТО има МНОГО и за ВСИЧКИ.

— За кратко.

— Галактиката. Вселената.

Ленкер изсумтя.

— Не може да не са с някого! — повтори упорито.

— Голям инат си. Досега оказали ли са сериозна съпротива на пирати като теб?

— Разбира се! Бяхме трима, сега съм сам.

— Но астрополисът е унищожен. И всички нападнати преди него — също.

— Два се отърваха.

— От сто и два!

— Не знам колко са. Не съм щабен плъх!

— Тогава ми повярвай. И това не е било съпротива. Не са ви отблъсквали активно. Бранели са се хаотично. И загубите ви се дължат не на техните умения, а на вашето безсилие, вашата несъстоятелност да водите военни действия с тактиката на миналото, след като вече се намирате в настоящето.

— Вероятно се преструват на по-слаби, за да ни провокират да се разкрием съвсем.

— Ох, невъзможен си, Ленкер... Фанатик.

Алексей дълго мълча.

— Може би съм такъв, Сантов. Знам кога стана това.

— Сподели.

— Лично за мен се случи, тоест започна, когато бях на единайсет. А за всички нас, за родината ми — отдавна. Много пъти са ни унижавали, Сантов...

— Не повече от другите народи, в унижението на някои сте участвали и вие.

— Велика страна се разпадна. Дори късчетата ѝ тръгнаха да се цепят. Първият ми учебен ден не се случи празничен, защото в съседното градче училището го взривиха терористи. Измислиха ни вместо класове групи, които се събираха в частни къщи и по апартаменти, учителите идваха на крак. Само и само да ни опазят от бомбите на ония смахнати шахиди. Джихадът им беше станал съвсем безмилостен. „Убий семето на неверниците!“ — такива им бяха лозунгите.

— А вие им отвъряхте с килимени бомбардировки. И сега сте съюзници с тях в Блока.

— Уви, да. Защото имаме насреща по-коварен противник.

— Ох, Ленкер, Ленкер...

— Да, Сантов, Сантов. Преди, когато бях на единайсет, как минаваше животът на един честен среден човек? Ражда се, ходи на училище, почва работа, жени се, гони кариера, ражда деца, блъска за тях от съмнало до мръкнало, гледа да им осигури по-добър старт като

пораснат, радва се на дребни неща, остарява, пенсионира се, отстъпва път на младите, гледа си внуците, мъчи се от болести и накрая си отива. Като по коловоз пътува. По този път се случват инциденти. Като хлапак се свържеш с лоша компания и направиш някоя голяма беля. Като зрял мъж сгазиш лука и те хванат. Или други мръсници ти подложат крак. Напуснеш жена си. Тя те зареже. Пропиеш се. Хванеш рак или цироза. Децата ти тръгнат по крив път. Вместо да те пенсионират с почести, нахални младоци те изместят и те изхвърлят като парцал. Все има от какво да ти се катурне живота презглава и да се търкаля чак до дъното. Но това не се случва на всеки и барем минимални, ама остават шансове да се измъкнеш. С воля. С помощ от приятели. С помощ от гадни използвачи, които без да искат добро ти правят, макар да си продаваш душата за това. С Божията помощ, с късмет. Като цяло животът върви по уравновесените релси. А после изведнъж — Заразата. Можеха да ни попитат. На тайни преговори да питат президент, парламент, наши учени — така и така, намислили сме това и това да направим. Не, не става. Направо ни натресоха наномашините си като бомби в ранни зори. И животът на ВСИЧКИ се обърна с краката нагоре. Дерайлира, разби се. А западняците викат — абе, ние ще ви предоставим документация и лаборатории... ако приемете нашите условия. Ако се обедините с нас. А защо не вие с нас? Или защо не на равноправни начала? Защо под вашата шапка? Да не сте нещо повече от нас? Да не би да серете пасти и да пикаете парфюми? Да не би да четете повече умни книжки, а не комикси? Да не би да знаете да пиете повече от нас, в края на краищата!? Вие какво, богоизбрани ли сте? А?

— Още малко и ще ме набиеш. Защо крещиш? Да съм тръгнал да защитавам Панфедерацията? Един дол дренки сте.

— А, не, тук не си познал. Ние сме на принципа на разумния минимум. С постепенното му увеличаване.

— Същата доктрина като западния „плавен преход“.

— Защото са ни го откраднали. Ние го измислихме първи. Винаги сме били по-силни в агитацията.

— А те — в атрактивната реклама.

— Дрехите, Сантов, сегашните дрехи, не се нуждаят от пране, почистват се сами — отиде в музея индустрията за производство на перилни препарати. А заедно с тях — и производството на сапуни и

шампоани. Козметичният отрасъл — фиу! Човек практически може да не се къпе, освен за удоволствие, и пак си остава чист, благодарение на епидермални наномашини. Суетните хора, мъже и жени, могат да се разкрасяват пак с помощта на същите кожни нанороботи — свежи ярки устни, сенки по клепачите, ако искаш — педя дълги и гъсти като четка мигли, идеална кожа, какъвто щещ тен... какви ли не глезотии.

— Не всичко е глезотия. Всъщност приоритетната функция на епидермалните нимпланти, освен хигиеничната, както и да се грижат за здравето на кожата, е да се противопоставя активно на механични повреди, в случай на опасност може почти мигновено да достигне якостта на бронирана стомана, твърдостта на диаманта, корозивната устойчивост на...

— Животът става прекалено лесен, това ми е мисълта. Не ти остава с какво да се бориш...

— Ха! Лесен! Лесен, ако се остане на ниво прост юзър, който се тъпче, без да трупа сланина, който... абе, ясно ти е. Не, приятел, предизвикателствата ТЕПЪРВА започват — от едно качествено ново ниво нататък. И чак тогава ще стане наистина ясно, кой е човек по душа, а кой — говедо. Ти говореше, че вкарвам хората в рая. Не, отварям им хоризонти. Но не ги карам да тръгнат към тях. Всеки САМ решава.

— Прекъсваш ме постоянно и изгубих нишката... Не се извинявай — извинението е рецидив на нахалството. А, да. Населението ни е здравно гарантирано без значение дали си лоялен към държавата, или не. Сиреч — свободно от произвола на властите.

— Индивидуалните чипове как се вписват в това твое твърдение?

— Автоматично повикване при опасност за живота. Идентифициране на нападателя, ако не става дума за болест или старчески процеси. Блокиране на мускулите на убиеца, грабителя или насилника в началния момент на деянието. Кое му е лошото на това?

— Средство за следене и контрол.

— Потенциално, да. Ами че и в Панфедератите е така...

— Да се оправдаваш с чужда лошотия е като да си миеш лицето с кал. Твой сънародник го е казал.

— Добре го е казал. Само че държа да схванеш — не сме ние най-черните на тоя свят...

— Не го и твърдя.

— Та как е у западняците, да се върнем на въпроса? А положението е такова: ако се издъниш, полицията почва да те наблюдава — и то без съд. А у нас след алармирани от чипа сериозни антиобществени прояви си има съд — дали да те поставят под траен надзор на милицията. И здравеопазването — никакви наноприсадки, освен тия, проникнали при Заразата...

— Вътрешни нанощитове. Без тях щеше да е по-зле.

— ... разболееш се значи — и тутакси пристига мобилна лаборатория или те карат в клиника, за да те ремонтират на клетъчно ниво ИЗЦЯЛО — ставаш като нов. И най-малкия проблем, ако ти регистрира чипът — праща съобщение до здравните власти. И не прави разлика дали си пияница и посягаш на жена си, дали си кресльо и драскач, който хули правителството и всичко родно, дали си най-съвестният гражданин. От президента до бездомника (има и такива, да, доброволни скитници, иначе жилище ти се полага по закон, не палат, но...) — та, викам, всички са равни пред терапевтите. Ремонтират те най-добросъвестно. Щитовете от Заразата не ти дават да умреш, а собствените ни клетъчни ремонтчици те кърпят — и безусловно го вършат. А така ли е на Запад? Грънци. Уж повече граждански права имат, пък ако не са хрисими и послушни — хоп, и превключват наноприсадките на метежниците на по-ниско ниво на здравна поддръжка. Това да ти мирише на изнудване, Сантов?

— У вас не дават на хората да се подмладяват.

— Невярна информация. Всички са върнати до активната си възраст. А че който е бил на седемдесет и пет по време на „Пробива“, обаче сега не изглежда на двайсет и пет — за това си има причина. Повечето хора сами не го искат. Защото тогава съвсем се объркват нормалните устои, семейните включително. Неща, с които хората са свикнали от поколения. Не бива да се трошат отма. Имаме горчив опит с рушенето на старите порядки до основи. Хич не стана добре. Затова сега — постепенно. Всички искат да са умни, красиви, здрави и богати. И ще бъдат. Полека-лека. Тази година този дядо ще му смъкнат десет лазарника от гърбината, следващата — на друг още толкова. Само че това си е козметика. Дядото след клетъчния ремонт си е бодър и жизнен, цепи дърва като че е наборник, но за разлика от младока го върши с кеф, с опит, без да фучи и пръска пот, без да бърза, грамотно и с разбиране, че това е част от живота, че е хубаво нещо, приятно, че е

самият живот... а не досадно прекъсване на свалка с момите или гледане на мач по телевизията. Май че не го схващаш това, Сантов. Ти си като МИ вече. Забравил си нормалния човешки живот. А у нас — не. У нас си ходят на работа и й се радват, защото там, където трябва, помагат асемблерите и всеки вижда, че работата му има смисъл, дава плод. Това радва сърцето.

— Такъв е изборът ви — ограничено прилагане на нанотехниката...

— За да осигурим място за всички свои хора, Сантов.

— Излезте в космоса, по дяволите!

— Как бе, Сантов, как? Ще излезем, хубаво. Масово. Под строй. На цели села и градове. И? Ще ни изколят феноморфите за нула време.

— О, не, пак ли същата песен...

— Разубеди ме де, разубеди ме! Не кърши ръце, не охкай, ами ми докажи, че косможителите наистина никому не желаят злото!

— Аз — желая ли ти злото?

— Откъде да те знам. Не побеснявай де. Психар.

— Убих ли те, след като ми беше в ръцете?

— Не.

— Въпреки делата ти, дървен философе?

— О, удар под кръста... Въпреки делата ми, да.

— Ами ПОВЕЧЕТО феноморфи биха постъпили на мое място по СЪЩИЯ начин!

— Така кажи, че сте Ем-И-та, програмирани да се държите възпитано...

— Ей, сополанко, сърбят ме ръцете да ти загрея глупавия врат, така да знаеш!

— Видя ли, Сантов. Все още изпитваш гняв и други чувства. ПОВЕЧЕТО косможители явно също ги изпитват. Не са станали ангели, явно са си хора. А това ме кара да съм предпазлив, защото и човешки ще са постъпките им.

— Циник. И наивник. Хем се тръшкаш за „човешките добродетели“, хем настръхваш от „човешките постъпки“.

— Ще ми се да не съм. Не аз съм измислил хората такива, Добромир Сантов.

Около минута не проговориха.

— Един въпрос, Сантов. Ама честно!

— Честна комсомолска, че ще ти отговоря честно! — толкова тържествено произнесе феноморфът, че Алексей се позадави.

— Кха... ъммм... я кажи, Добромир Сантов, защо толкова държиш да вкараш всички хора в калъпа, хайде, нека са калъпите на любимите ти постчовешки варианти на „свободното бъдеще“? Май имате поговорка, че насила хубост не става.

— Аз? Не! Никого не ща да вкарвам в кошарата на бъдната епоха, Ленкер. ДЪРЖА на ДРУГО — държа всеки да има ИЗБОРА да следва твой, мой, нечий друг или СВОЙ СОБСТВЕН постчовешки вариант, включително и да не следва НИКАКЪВ калъп. Който му е драго, да си остава същия, какъвто е СЕГА! Ако му текне — да се върне към ПРЕДИШНОТО си състояние, да регресира до първобитен човек, негова си работа! Но! Трябва хората да имат ВЪЗМОЖНОСТИ, дори и само за да се откажат да ги използват. Ленкер... давам си сметка колко твърдоглави са хората и колко мъчно е да убедиш някого в нещо, толкова очевидно за мен самия. Всеки изповядва своя си правда, напълно пренебрегвайки неудобните факти.

Феноморфът въздъхна уморено и добави — отегчен до смърт:

— Пич, знаеш ли, писна ми да повтарям едно и също. А си мислех, че АЗ съм голям инат... Представяш ли си какво ще стане, ако тръгна да убеждавам така всеки един коравотиквеник? Колко време ще ми е нужно? Най-тъпото е, че го правя ЗА СЕБЕ СИ, не за „другите“. На МЕН ми е изгодно да живея в отворен свят. И никого не тикам насила в него поради аптруизъм. Аз съм егоист, Ленкер. Но съм на път да вдигна ръце, както вече бях направил и да оставя „човечеството“ да си затъва в блатцето. Писна ми да протягам ръка към онези, които все пак биха се радвали да се измъкнат, обаче не бързат да приемат помощ. Да не би да ги е страх, че ще ги изям, като ги извадя?...

— Не ти вярвам, Сантов.

— Ох... Е как да вярваш с тоя си самоформатиран мозък. Ти даже като ме слушаш, си предубеден и дявол те знае какво всъщност ЧУВАШ...

— Не ти вярвам, че не си инат. Не ти вярвам, че си егоист. Не ти вярвам, че ще се откажеш, че ти е писнало. За другото... вече съм склонен да се съглася с теб. По принцип. Относно подробностите си имам собствено виждане. Какво, изненадан ли си?

Феноморфът се разсърди:

— Стига сме разтягали локуми, време е за работа!

9.

*Административен център на федерална единица, регион
Европа, Панфедерация*

13 септември, година XXXI о. П., неделя

С помощта на илюзорна холокарта, породена от „интроцеребралния дисплей“, Атанас лесно намери Старите централни гробища — новият град на новата епоха нямаше нужда от подобни площи. Разполагаха се под нещо като мрежест купол, някак дискретно отделени от останалата урбанизирана част. Алеите на подстъпите към последното пристанище на мъртвите бяха пусти за разлика от другите оживели улици. Новият свят странеше от смъртта, правеше се, че вече е отживелица, а гробищата — тъжен спомен за едно неприятно минало, което по-добре да се загърби и забрави.

Но не всички навярно мислеха така, защото холографско табло на входа приканваше „всички граждани с позиция и мнение“ да посетят в Скайнет страницата на Обществения форум относно участва на гробищния парк. Атанас вече знаеше, че обществените форуми нямат ранга и тежестта на когнитариатите, а представляват инициатива на „будни граждани“. Фраза, която Лидия произнесе напълно естествено и без помен от ирония. Констатация на факт. „Будни“ очевидно за нея значеше „с позиция и мнение“.

Трябва да потърся в нета тълковен речник на неологизмите, стига някой да е съставил такъв — помисли си Атанас.

Разбира се, че се е намерил кой да свърши такава работа, че и я продължава, поддържа речника актуален — ентузиастите все пак оцеляваха. Може би един на хиляда, но има и такива чудаци, които вместо систематично да пробват нови начини за кефене (след като са си избачкали общественополезните три часа дневно), да се трудят като пчелички, като каторжници, като грешни дяволи, за да вършат нещо, което за тях е важно, полезно и необходимо. И хич не се интересуват дали някой поне ще им благодари за това.

Е, сегашната „държава“ вероятно ги възмездява за похарченото време и сили. Те надали го забелязват де. Биха работили и без пари. Имаше ги и в старите времена, когато сандвичът с кока-кола не ти беше гарантиран от правителството.

Хем разпознаваше, хем не гробището. Беше станало образцово и свръх това. Срещна всичко на всичко един човек, посетител като него. Той носеше букет бели цветя, може би лалета. Атанас се сепна и понечи да се върне към арката на входа — отстрани имаше невехнещи букети в солидни каменни купи от по двеста-триста литра вместимост. Отказа се. Носеше нещо повече от цветя, своята тъга и обич към паметта на тези, които никога нямаше да разберат за посещението му. Въпреки това се ядоса на себе си, че е забравил толкова елементарно нещо. Но от друга страна... защо да лишава от живот едно цвете дори, та с това да оплаче друг прекъснат живот?... Поне някога бяха на едно мнение по въпроса — някога, много някога...

В сянката на отдалечилите се някак все едно в друго измерение кули небостъргачи и под короните на гробищните върби пърхаха само птици и дронове. Дроновете тук бяха черни, траурни, подобни на пеперуди. Видя ги заети с почистване на паметници и кръстове, скръбни статуи и простичкиobeliski. Стараеха се така, сякаш надгробията бяха току-що поставени. Ала някой дизайнер се беше сетил, че трябва да има и малко мъх, бръшлян, не идеално прави пътеки и не стриктно оформени под конец огради. Затова гробището не изглеждаше като нарисувано и бутафорно, а продължаваше да внушава настроението, което обикновено внушава в душата на някой все още жив. Атанас крачеше натам, накъдето бе избягвал да ходи през последните години от нормалния си живот и още трийсет и две лета в безвремието на стазата. Черните пеперуди пърхаха покрай него, тихо кацаха, за да запалят свещ на някой гроб и продължаваха да обикалят. От тях се носеше миризма на тамян и — едва-едва, почти на предела на слуха — тъжни песнопения. Дори не можеш да си сигурен, че из въздуха се носят гласове на призракен църковен хор...

* * *

Разхождаше се безцелно из града — бе открил подвижните тротоари, които позволяваха индивидуални ленти за движение с различна скорост. Само въртеше глава и разглеждаше, подпрял се на автоматично израстващ от настилката на тротоара парапет. Направи му впечатление, че и тук имаше множество дроне — естествено, с пожизнерадостен дизайн от гробищните. За целта на някои нямаше никаква идея. Други влачеха опашки от холографски букви с реклами, приживи сентенции като „Животът е хубав!“ или „Майчинството е щастие без грижи, ако използвате нимплантите, серии Анукис, Хесат, Нона и Тална! Защо да се ограничавате със стандартния телесен смартуер!“ и още — „Направете домашния си любимец дълговечен колкото вас — зоонимпланти «Багира» и...“

Последното го накара да се огледа по-внимателно за деца. Със смесени чувства установи, че вижда такива доста рядко, обикновено играещи на великолепно площадки, а край всяко от тях се виеше рояк дроне с вид на съживени детски играчки.

Дроне придружители имаха и немалко от минувачите.

И пак рекламни киберстършели: „Адонис и Флора, Аполон и Афродита, Херкулес и Нефертити — най-новите козметични нанопродукти на компанията Протей-Боди-Рекънстракшън!“... „Музей на изящните изкуства — постоянна експозиция! Анимирани класически творби! Музикални изпълнения НА ЖИВО...“, „Театрален фестивал — запишете се за участие!“...

Премина самотна новинарска лента, от която, поради бързото движение на индивидуалната му лента на тротоара, Атанас хвана само началото: „Силите за регулиране на природни бедствия на Северния Атлантис успешно овладяха породеното от вулканично изригване цунами. Според прогнозите отделената от гасящата мегамрежа топлина ще предизвика разваляне на времето по Източното крайбрежие на Америка без възможност за метео-компенсиране...“

Всички холограмни вимпели целяха да привлекат вниманието на хората и да ги подтикнат да отворят съответната страница в Скайнет. Там бе основният поток от информация, новини и подробности за нови нимпланти и нанопродукти. Уличните мобилни реклами само изпълняваха ролята на почти придобили плът банери — виртуалните светове проникваха съвсем сериозно и в реалността.

Но ето че се мярна един по-различен надпис, който призоваваше веселящите да не изпускат голям купон край Старите квартали, предназначени за събаряне. Карнавалът бе в разгара си. Ограничения — няма. Носете си само музикалните филтриращи слушалки, но и без тях може — раздават ги БЕЗВЪЗМЕЗДНО по периметъра на купона. Бързайте, посетете ни, остават ви само дванайсет часа!

Нямаше настроение за купон. Искаше обаче само да хвърли едно око. Особено на процеса на събаряне. Подновяването на града явно продължаваше по приет поэтапен план. Естествено, че е поэтапен. Така отговаря на духа на Плавния преход...

Атанас направи справка с картата и нареди на тротоара да го отведе на мястото на рекламирания карнавал. Пътят му отне двайсет минути. Чу тътена на купона едва на петдесет метра от кордона, през който като през бент преминаваха желаещите да се включат във веселбата.

Спря се за малко, за да огледа. Първо забеляза светлинен транспарант, който напомняше на гражданите за отговорностите за неспазване на пристоен външен вид на обществени места, при официални срещи, при липса на уговорка за екзотична външност при лични контакти... Откъм карнавала ехтеше какофония от звуци, ала в хаоса се долавяше отчетлив общ ритъм. Взор не проникваше отвъд кордона, спираше го холографска може би завеса като гигантска воалетка от черна коприна. Око успяваше да различи само смътни сенки и избухвания светлина. По диплещата се завеса — чудновата имитация на северно сияние, изградена от сянка — пълзяха най-различни надписи и призови, сред които най-крещящото бе: „200-канална мултифонична музика!!! Никакви задръжки!!! Удоволствия на ръба на закона!!!“

Законът наистина стоеше по ръба на карнавала, съставлявайки гръбнака на периметъра. Купонът май обхващаше голяма територия, колкото жилищен микрорайон от времето на истинската Атанасова младост — (Че тази ми сега да не би да е фалшива? — сърдито си рече наум) — и, разбира се, се пазеше от органите на реда. Пак дронове. Подобни на скарабей, големи колкото немски овчарки, по синкавата им черупка снежно белееха строго очертани букви: А.З.О.Р.Б. — POLICE — ПОЛИЦИЯ. Робополиците висяха във въздуха като матови черни балони и цепеха тълпата на послушни ручей. Не се виждаха хора

ченгета. Впрочем, не — премина летяща платформа с трима души върху нея, които носеха униформи, двама имаха шлемове и се взираха в множество разгънати пред тях холомонитори. Третият имаше обикновено кепе с емблема — син глобус и троен кръг бели звезди около него. Надвеси се над парапета на платформата и затова Атанас успя да го разгледа. Полицаят каза нещо към двамата оператори, които вероятно надзираваха дроните. Платформата отлетя нататък.

На едно място дроните-полицаи стояха по-плътнo и на няколко реда — на височина и в дълбочина. Разделяха сравнително малочислена група хора от останалото множество. Явно протестиращи. Те издигаха хартиени плакати и крещяха по мегафони нещо за Содом и Гомор — същото пишеше и на плакатите. От тълпата им се подиграваха. Понякога хвърляха разни предмети, но без особен хъс, защото дроните успяваха да улавят всичко във въздуха с гъвкави телескопични пипала. Но в един момент един от купонджиите прекали и пипалата го хванаха, блесна искра, младежът омекна, тялото му бе предадено нагоре, към светкавично появил се тежък наглед и ръбест смартмобил с герба на Панфедерацията на дънището и ПОЛИЦИЯ по страничните бордове. Там пое арестанта, а долу за кратко избухна дейно възмущение.

Дроните бързо развъртяха електрошоковите си камшици, пипалата им отмъкнаха още неколцина развилнели се купонджии, други наградиха с болезнен разряд и тълпата се усмири. Протестиращите — (май акцията им имаше религиозен характер, защото Атанас видя и кръстове, икони) — с подновен ентузиазъм подновиха кресливото си разубеждаване на заблудените, плашейки ги с Божие наказание за греховете.

Атанас не очакваше, че праведните слова хващат дикши сред жадната за веселба публика, но внезапно една девойка с дълги до петите прави коси и външност на фея се разколеба. Задърпа се от компанията, с която бе дошла, изтръгна китката си от ръката на младежа с костюм (или ЛИЦЕ) на Дракула и се устреми към протестния митинг. Кордонът ѝ направи път, но се затвори след нея и дискретно, ала решително избута с черупките на дроните втурналия се подир момичето „вампир“, който, щом осъзна, че са го зарязали, избухна в псувни, докато отстрани му се кикотеха и го сочеха с пръст хора от тълпата, включително и негови другарчета.

Атанас поклатитлава и се зачуди дали да влиза зад завесата. Любопитството надделя. Гмурна се в човешката гмеж.

Не беше попадал в подобна блъсканица от единственото си ходене на мач — не толкова от любов към футбола, колкото заради сестрата на един върл запаляно. Беше на двајсет и малко тогава. Сега се изуми колко безцеремонно действат с лакти и дори юмруци хората. Вярно, удряха и ръгаха скришом, озъртайки се страхливо към дроновете, наблюдаващи ги с механични жълти очи. Атанас пострада само морално и душевно. Все пак експериментът си струваше — при удар кожата му се втвърдяваше, болката гаснеше тутакси, оставаше само обида и недоумение.

На влизане в зоната на карнавала получи два тампона за уши — въпросните филтриращи слушалки. Не ги сложи веднага, защото бе повлечен от втурналите се напред купонджии и „музиката“ го удари като рев на ядрена експлозия или поне изригване на вулкан. Веднага почувства, че сетивата му се притъпяват, отекващият в телесните му кухни гръмотевичен ритъм бе компенсиран от наноимплантите (стандартен пакет, за кой ли път си помисли той), ала усещането за общ дискомфорт остана.

На няколко крачки навътре зад кордона беше по-здрачаво като цяло, въпреки шарещите конуси на цветните прожектори и лазерите, изписващи сложни дантели над отдалеченото на стотина крачки море от глави и гора от вдигнати ръце. Бе и по-просторно — всички се изнасяха към сърцето на карнавала, към едното от сърцата му, пулсиращо неистово и брутално, святкащо, виещо, лъхащо пикантни аромати, танцуващо и лудуващо като отвързано дворно куче. Атанас се отдръпна от пътя на прииждащите нови порции човешки материал, за да не го блъснат и повалят на паважа, както това се случи на неколцина души. Имаше гадното подозрение, че е било нарочно.

Сколаса да постави тампоните и тогава започна да чува отделна музика. Бе горе-долу добра, малко приличаше на диско, но с непознати и екзотични тонални нишки. Едва успя да посвикне с едната мелодия, когато слушалките, не дочакали избора му, отфилтрираха от какофонията ново парче — с по-твърд „саунд“, както бе прието да се говори на жаргон преди много време... но, изглежда, и сега. Не му хареса, въпреки че обичаше рок и блус от ученик. От следващата мелодия настръхна — жива чалга, мамка му! Е, по-изпипана и

култивирана, може би... Постепенно схвана, че всички смесено чуващи се без филтър-слушалки парчета имат обща барабанна партия и около ритъма на ударните инструменти се лепяха всички останали мелодии — различни по стил, по хармония, често съвсем противоположни въпреки общия си „скелет“.

Хм. Яко, както биха се изразили хлапетата от неговата зрялост.

Тръгна покрай стената на сграда с вдигнати щори на витрините, за да не се бута с другите, и тогава изведнъж откри, че сградата е СТАРА. Вирна глава.

Архаичен бетон, олющена мазилка. Ивици протекла влага, ръжда. Слепи прозорци със счупени прашни стъкла. Грозни останки на бълк-епохата. И в същото време...

В същото време сърцето се сви от носталгия. Носталгия, на която умът се присмъ. Ала гъделът остана...

Не успя дълго да се отдава на тези си чувства, защото го връхлетяха нови натрапници. Карнавалните дронове. Тези бяха дребни и празнични. Един кацна на рамото на Атанас — бе невероятно лек — и с точно премерен писък, който намираше пролука в ехтящите наоколо честоти и децибели, заговори с прелъстителен женски гласец. Убеждаваше Атанас да даде няколкостотин кирливи кредита за напълно легален козметичен нимплант с временно действие (постоянният струва 3000, пак нищо работа!), плюс смарт-каталог за облеклото, които да му придадат подходящ за карнавала вид — върколак, вампир, принц, лешникотрошачка, сатир, елф, орк, варварингерой, болен от проказа, възкръснал мъртвец, благородник, каторжник, извънземен хуманоид (над 500 модела!), може и вещица, горгона, Пепеляшка...

За какво ти е да пръскаш толкова уникалити, след като е достатъчен холопроекционен колан и ще бъдеш всякакъв! — писна в другото ухо на Атанас друг дрон. — Минотавър, триглаво чудовище, абстрактен модел, картина на Пикасо (виж инфото!) или Дали (виж инфото!), черна сянка или...

Преди да се сети как да се отърве от двата дилъра, първият дрон забеляза конкурента и му налетя. Възникналата схватка позволи на Атанас да се измъкне, но пък предизвика интереса на купонджиите. Те спряха, за да позяпат свадата, надавайки врясъци на запалянковци.

Атанас погледна към кордона. Сенчестата завеса-воал от тази страна бе мозайка от стотици видеопрозорци — всички показваха какво става из карнавала.

Нататък тълпата се сгъстяваше. Висящи във въздуха платформи представяха танцьори, изпълняващи смайващи каскади, диск-жокеи и музикални изпълнители — групи, певци, цели хорове. Вече нямаше никакви съмнения къде е попаднал — в хипоцентъра на оргия. Двойки и тройки, цели ансамбли от хора правеха всякакъв секс, за какъвто можеше да се сети човек. Редом с танцуващите и пиещите направо от бутилки, поднасяни от вездесъщите дронове. Същите дронове разтърваваха възникващите сбивания, като пръскаха аерозолни облаци наркотик или успокоително. Облеклата на тези, които още оставаха облечени поне частично, смайваха с цветове и кройки — камизоли, достойни за придворните на Краля-слънце, премени от всички времена и народи от миналото, както и футуристични, а значи и непрактични, модели. Основното облекло обаче бе голотата, подчертана от накити, колани, чудовищни токчета, прически на букли и на взривове, султани от пера и светлина. И плът, плът, плът. Бледа — рибешка, люспеста — змийска, с козина на тигри и пера на птици — в човешки предимно форми, опияняващи с безсрамие и понякога — с елегантна еротика. Покрай участниците в тази вакханалия се виеха като серпантини разноцветни надписи, струяха като ручейчета във въздуха, криволичейки нагоре, надолу, назад, напред и настрани. Бяха покани за други купони, реклами на нимпланти и костюми. Сияеха и се движеха татуировки. Коси на момиче — плитките отварят усти и съскат. Гърди с невероятни размери. Срамни устни с бивници и зъби. Ефирни омайни създания и брутални мъжеизтисквачки. Силният пол не изоставаше в перченето. Въображението и модата тържествуваха и тиранстваха.

Не всички мъже и жени имаха изваяни фигури и красиви лица. Имаше и нарочно грозни, култивирано уродливи, почитатели на естетиката на безобразното и отблъскващото. Някои купонджии се променяха пред очите на Атанас — докато танцуваха, докато се сношаваха, докато пиеха.

Някои от къркачите падаха. Дронове ги вдигаха и качваха на летящи платформи. Те изглеждаха зловещо — като натоварени с трупове. Вероятно медицинските нимпланти на купонясващите не се

справяха. Или бяха настроени на по-бавно реагиране. Или не им се полагаше да реагират на платени удоволствия, за които потребителят е уведомен, че са вредни за здравето му. Нещо като назидание. Да не повтаряш. Няма да те оставят да умреш, но ще те накарат да страдаш, да повръщаш, да те боли глава... Все едно в миналото това е спирало някого.

Атанас се промъкваше през тълпата, хващайки от нея отделни епизоди — красавици и зверове, мускулести тарзани и амазонки, чудати нежни създания, които успяваха да се задържат за кратко във въздуха, пърхайки с пеперудени крилца, истински ангели в лапите на лигави твари, омерзителни разложени мъртъвци — (ох, дано е САМО холографски костюм, а не извратена телесна пластика!), — които правеха всичко, с което се занимаваха и останалите... Парад на суетата и разюздаността. Сякаш върлува чума и всички събрани тук хора бързат да се веселят до насита. Атанас се озърташе, втрещяваше се, понякога отместваше поглед, безсилен да понесе зрелището на някое прелестно създание, покрито с кошмарни козметични „рани“, често червясали... Постепенно притръпна. От време на време го дърпаха с предложения да се присъедини към едно или друго забавление, но най-често плъзваха презрителен поглед по нищо и никаквата му външност, макар че две или три девойки и един мъж изразиха възхищение от „небрежняшкия“ му „фейс“. Умори се да гледа отблизо тази лудница и понечи да се махне — и тогава установи, че не знае накъде да поеме, за да напусне оргията карнавал. Беше загубил посоката за излизане от тълпата. Най-лесно му се стори да тръгне натам, накъдето навалищата се разреждаше и не се виждаха музикални и танцувални платформи. Искаше час по-скоро да се раз-кара, ала още не бе видял как срутват старите сгради.

Накрая стигна до нов кордон, вътрешен. Зад него бе по-светло — естествена дневна светлина, докато карнавалът все едно се намираше под сянката на градоносен облак. Лъхаше топлина. Дроновете от този кордон бяха яркожълти и очертаваха с червени лазери забранена за преминаване ивица. Лазерните лъчи периодично се сплитаха в предупреждения: ДИЗАСЕМБЛЕРНА ЗОНА! ОПАСНО!

Атанас не повярва. Дизасемблерите не са нанити, няма да нападнат човек. Но пък ще им се наложи вероятно да спрат дейността

си, ако се шматкат външни лица на площадката за разчистване... Спря пред рубинената светлинна ограда и се загледа.

Старите сгради се топяха — като мръсен восък. Над тях трепкаше мараня от горещ въздух. Милиардите милиарди дизасемблери отделяха много топлина. Вероятно част от наномашините бяха от типа с нанопружинен актюатор (досуц старинни според днешното време детски играчки), който се самонавива по принципа на ръчен часовник — от ударите, предизвиквани от брауновото движение на атоми и молекули. Така се постигаше отнемане на част от топлинната енергия на събратята им. Ала никой не може да излъже законите на термодинамиката в крайна сметка. Затова и захранваните от разсеяна топлина асемблери работейки, също разпръсваха топлина, така че температурата в активните зони на разграждане растеше. Атанас механично се зачуди защо не използват нанороботи със слънчево задвижване. Те би трябвало да функционират като малки хладилници. Вероятно има някакъв физически проблем с използването на този принцип.

А може би е направено нарочно. Да има повече работа. Да има и за хората място в събарянето и строежа на нови сгради. Десетки облечени в оранжеви костюми човешки фигури се плъзгаха над скашкващите се стари къщи, които се превръщаха в локвички от сивкава кал. Над тях се рееха и суетяха подобни на оси дронове — стотици и хиляди на брой, действителните помощници на невидимите наномашини. Зад ивицата премахвани руини израстваха призрачните контури на новия квартал — все още като нарисувани холографски. Бяха асемблерните скелети на бъдещите съоръжения — нишки от нанороботи, очертали обемите на постройките. По тях се предаваше строителен материал — от разградените на молекули развалини. Подножията на градежите вече придобиваха плът.

Наблизо премина двуместна платформа с работници в оранжеви костюми и каски като на пожарникари. Държаха нещо като пръскачки. Лицето на единия беше отегчено. Другият завистливо поглеждаше към купона.

Трудоустроени.

Каква безсмислица. Цялата технология на събарянето и строителството беше съобразена така, че само и само да запълни времето на тези хора. Да ги накара да правят нещо смислено. Дори и за

да могат после със спечелените точки да се включат в купони като този карнавал...

— Господине!

Атанас завъртя глава. От другата страна на бариерата крачеше оранжев работник.

— Нали не мислите да пресичате кордона? — попита той подозрително.

— Не, само гледам. Интересно ми е.

Лицето на строителния техник остана недоверчиво.

— По-интересно би било да се включите — измърмори и понечи да се качи на настигналата го едноместна платформа.

— Извинете — спря го Атанас. — Това, което разрушавате... Някои сгради са... по-естетични. Защо просто не ги възстановите?

Техникът въздъхна и Атанас разбра, че пред себе си има не „трудоустроен“, а доброволец по убеждение.

— Решение на общината — каза той без предишната сянка на враждебност. — А трябваше да ги възстановят и впишат в градоустройствения проект. Десет години се дискутираше, но надделя мнението, че е по-добре да ги премахнат. Бяха станали истински свърталища на нехранимайковци...

— Жалко за миналото — промълви Атанас.

— Да, донякъде. Но пък в симулаторите на Скайнет старият град е запазен от паве до плочка. Мен ако питате, трябваше да го запазят и в плът, така да се каже. Само че направиха референдум и глас народен — глас Божи...

— Не всякога е така. С гласа де.

— Не всякога — техникът го погледна с интерес. Отвори уста, но поклати глава и се усмихна. — Ще извинявате, но съм зает. Обърнете се към Трудовата борса и елате в моята бригада — Т-279. Мисля, че ще ви допадне. Явно не ви отива обстановката, в която сте попаднали, господине. Приятен ден.

Без да гледа към купона, било с погнуса, било с укор, просто го пренебрегна, техникът насочи платформата си към близкия топящ се панелен блок, грозен и запустял. Повлече подире си облак дронове. След няколко минути Атанас забеляза, че топенето на блока, доскоро хаотично и неравномерно, заприлича на педантично подредено сгъване на картонен кашон, извършвано от невидими, но могъщи ръце.

Правилно, кимна Атанас, нямам работа тук.

Обърна се и потърси изход от карнавалната зона.

Ала след двеста метра, когато нарочно сви между две халета от железобетон, се натъкна на нещо далеч по-противно, лишено дори от похотливата привлекателност на карнавала, където се мяркаха и сцени с известен вкус и дори естетика.

Група хора стояха край широк трап. Сподавени възклицания, тежко дишане, замъглени, плувнали погледи. От ямата се донасяше писък на гризачи.

Бяха плъхове. Двама души насърчаваха с лазерни писалки тварите да се бият. Лазерите не пареха плъховете, но вероятно им въздействаха по някакъв начин, защото животните не се мъчеха да избягат, Върху главите им личаха малки фигурни петънца разноцветен метал. Букви и номера всъщност.

Неврочипове — досети се Атанас. Беше чул за тях случайно, минавайки покрай звуково табло на път от гробищата към центъра. Таблото предаваше тематична дискусия, която Атанас не дослуша. Все още много неща не знаеше, много неща просто го препълниха, но това приспособление, предназначено за контрол над домашни любимци някак се впи в паметта му поради смущаващата си нееднозначност — от една страна е хубаво кучетата да не хапят който им падне, но от друга, да им забраниш да лаят, когато ти скимне... А ето и още едно приложение.

Плъховете се биеха. Зяпачите стенеха. Едни ликуваха, други хапеха устни. Хвърчаха пръски кръв и фъндъци козина с кожа и месо. В раните се виждаха кости. Победените приличаха на смазани от ваяк и смлени от градинска косачка. Една жена започна да повръща, но не спря да се вира жадно в две гадинки, които умираха, вкопчени в яростна схватка.

— Какво ще заложиш и на кой?

Атанас сепнато се обърна.

Сатир в карирани панталони държеше тефтер-панел и светлинна писалка. На врата му висяха няколко лазерни каишки, същите като тези, с които двамата уредници насилваха плъховете да се трепят за кефа на публиката.

— Казвай де!

Атанас не каза нищо. Ала не се стърпя — и обърса с opakото на ръката си хубав цигански шамар на сатира — уредник на гадното забавление.

Неколцина се обърнаха към тях, но повечето продължиха да следят схватката. Трима хукнаха към него със заплашителни лица и муцуни, свили ръце и лапи в юмруци.

Атанас се приготви да се защитава.

Не му се наложи. Конус синя светлина сгъсти сумрака наоколо, откроявайки трапа и зяпачите, втурналите се за разправа с Атанас уредници и самия него — глупчото, съжалил противните му иначе плъхове.

— НИКОЙ ДА НЕ МЪРДА! ПОЛИЦИЯ! ЗАДЪРЖАНИ СТЕ ЗА НАРУШАВАНЕ НА ЗАКОНА ЗА ПРАВАТА НА ЖИВОТНИТЕ! ВСЕКИ ОПИТ ЗА БЯГСТВО ЩЕ БЪДЕ ПРЕСЕЧЕН С ПРИНУДИТЕЛНА СТАЗА!

Само трима или четирима се втурнаха да бягат, но тупнаха вдървени след няколко крачки. Останалите вдигнаха ръце и ги сложиха на тила си. Единствено по две лица се четеше страх и неудобство. Повечето изразяваха досада. Физиономиите и муфите на уредниците обаче се напрегнаха. Явно не ги чакаше нещо много приятно.

Един полицейски смартмобил остана отгоре, а друг слезе, за да прибере арестуваните. Наред с дроновете-скарабей имаше и петима живи полицаи.

За изненада на Атанас, никой не го докосна — нито дроновете, нито униформените хора. Той колебливо махна ръце от главата си. Към него се запъти старшият на патрула и Атанас се приготви да обяснява как се е озовал тук и че няма нищо общо с това безобразие. Полицаят спря на крачка разстояние и Атанас пак се учуди — човекът имаше съвсем обикновена фигура, дори с коремче. И лицето му не беше като на елински бог или фотомодел. Петдесетгодишен, с бяла коса и мрачен поглед.

— Не трябваше да му удряте плесницата, господине — рече той. — Тоя боклук ще може да ви отправи обвинение, но аз и момчетата ще ви бъдем свидетели, ако се стигне дотам... Като служител на закона не одобрявам самоволството ви, но от човешка гледна точка — браво! Къде да пратим клетката с оцелелите животинки?

— М-моля?

— Питам към кой от вашите центрове да пратим клетката с плъховете. Горките твари...

— Ами...

— Чакайте, не сте ли от някое дружество за защита на животните от произвол и насилие?

— Боя се, че не. Мога да обясня...

— Легитимирайте се! — сурово предложи полицаят.

— Ъ...

Ченгето присви очи.

— Вдигнете дясната си длан към мен, за да демонстрирате сътрудничество или ще ви арестувам с останалите отрепки!

Атанас се подчини.

Забеляза как очите на полицая се разфокусираха, сякаш гледаше през него. След секунда отново придобиха нормален израз, а лицето на униформения стана по-ведро.

— Така кажи, че си „възкресен“ бе, Атанасов... — изръмжа с облекчение полицаят. — Старшина Кукерски, сто и трети участък... — Обърна се и подвикна на другите униформени: — Приберете плъховете в централата! — Пак фиксира Атанас. — Свали си ръката, всичко е наред. От коя година си?

Атанас не бе сигурен за какво точно го питат, затова назова годината си на раждане.

— Не, имам предвид кога си починал.

Опа... След секунда съобрази каква е работата.

— Месеци преди Пробива.

— Мен ме тръшна инфаркт през две двайсет и шеста — сподели полицаят. — В съблекалнята на РПУ-то. Три седмици преди пенсията. И жената я предупредили веднага, та тя моментално се обадила в Центъра за криониране. Вярваше на щуротиите им... пък се оказа права. Още не й е дошъл редът за ревитализиране, в стаза-хранилището е. Сега даже не знам, питам се понякога и се чудя — дали да съм й благодарен, или да я нахокам, когато я съживят...

— Бил си ченге и преди?

— Ами да. И сега пак същото върша. Само че... виждаш какво става. Тебе кога те възкресиха?

— Преди... хм, онзи ден. Вчера.

— Съвсем пресен си значи. Ох... и как ти се струва?

— Не знам още. Засега се оглеждам.

— Потърси хора от твоето поколение, които държат на старите ценности — посъветва го старшина Кукерски. — Иначе ще откачиш, господине.

— Кофти неща, а?

— Не ще и дума. Това тук беше дребна работа, не си видял „гладиаторите“... отврат! Днешните хора убийствата и изнасилванията за нищо ги нямат! Защото и без това само до опити се стига. Заради което повечето правонарушения се третират като „хулиганства“! Ха! Хулиганства... Много са ларж днешните съдии. Това, че тежките, както си ги знам от старите години, престъпления не се осъществяват, не е защото зулумджиите изведнъж са се отказали от престъпно намерение, а заради автоматичните повиквания на жертвите! И заради същите тия нимпланти, дето ги отърват от най-лошото... Почнаха да не ценят живота младите, това е проблемът! Хич не се щадят. Защото знаят, че няма да се стигне до непоправимото. И дивеят! Правят нарочно катастрофи, Пе-Те-Пе и Ве-Те-Пе, разни садистки играчки си устройват... имат се за безсмъртни. Ама се заблуждават. За три месеца имаме пет истински убийства в града. Само едно е предумишлено, останалите... От играчка — плачка. Затова — в стаза-затвора за тия хулиганства и това е! И мозъчни форматираня по-често! Не да ми разправят, че били пълни занданите с глупаци злобари и че формирането било извънредна мярка! Да те изкараме ли от тоя вертеп? Ела в колата. Няма смисъл да се луташ и да търсиш изхода. Тук позициониращата система е спряна — част от привилегиите на карнавала, моля ти се! Ах, и организаторите на тоя джумбуш заслужават по една тухларна за четирийсет и пет денонощия като по времето на баща ми, Бог да го прости!

В кабината на полицейския смартмобил бяха само двамата с Кукерски, останалите полицаи се качиха на платформи, отделили се от дъното на смартмобила.

Атанас гледаше отдалечаващата се улица като мръсна и мрачна клисура сред ръкотворни и мъртви скали от бетон, тухла и пластмасови парцали. След малко проблесна слънцето — въздушната кола се издигна над сенчестата завеса на карнавала.

— Някога живеех на три трамвайни спирки оттам, където те прибрахме — замислено каза старшината. — И не беше така. Вярно е,

новото време си има много хубави неща, обаче и грозотии — пълна каца. Маймуни са повечето хора. Павиани. Мъчат плъховете, защото не са защитени от нанощитовите. Е, кажи ми — това човешко ли е?

Атанас не отговори, че, уви, да, и това е човешко. Предпочете да измести темата:

— Много малко деца видях в града.

— Ами щото малко раждат. Не като при арабите...

— Защо, какво е при тях?

— Не знаеш ли още какво става там? Хм. Ами... ходжите им забраняват на жените да слагат противозачатъчни нимпланти, пророкът не давал, и тия се множат бетер плъховете. Да, ама всеки иска да има синове и жените им станаха кът. Взеха да мрат от толкова раждане. Взеха да не им достигат за харемите. Развихри се една педерастия... така разправят. А за тия извращащи пророкът им е казал — смърт. И се трепят, намерили начин. Но самите ходжи скришом от раята прилагат нимпланти наляво и надясно. От момчета момичета правели — и в харема... Обърна се светът с гъза нагоре! Ето, гледам те, подмладил си се. И аз исках... но нека съживят жената, тогава ще има защо.

— Не ти ли е тежко да служиш сега в полицията?

— Тежко е. Психически. Иначе — имаме си дронове, от гледна точка на проследяване и задържане — няма грешка. Ама много хора загубиха срам и отговорност, така че е трудно за траене.

— Защо тогава не оставиш на дроновете да си вършат работата? Да не се товариш.

Старшината го изгледа слисано.

— Нали съм човек — как да не се товаря? Ако всичко вземат да ни вършат машините... докъде ще я докараме! Не, наборе... не сме набори, по-млад съм, ама ни е малка рождената разлика... та не е правилно така. Човешките лайна трябва хората да си ги прибират. Не са ги изсрали машините. Машините може само да помагат.

Атанас въздъхна.

— Не всички мислят като тебе, старшина...

— Дреме ми какво мислят. Аз си гледам работата, другите... са си други. Е, къде да те оставя, защото пак имаме спешно повикване? Ето там, на оня мост става ли?

10.

*Рейдер-капсула, тип „Сокол“, на подход към земната орбита
138-о денонощие от началото на мисията (13/09/71)*

— Вие сте класическа авторитарна система. Президент...

— Избираме го пряко на три тура в продължение на цяла година, Сантов.

— И така да е, давате му много власт, която после не можете да контролирате. Той назначава правителство, губернатори, градоначалници, дори съдии...

— Парламентът ни също е пряко избираем. В режим на перманентни избори сме. Не си харесват хората депутатите — преизбиране. Минал му мандатът — задължително преизбиране. След година можеш да се кандидатираш пак — ако онзи, който те е сменил, не се справя с работата си.

— Президентът ви почти редовно разтуря парламента...

— Има правомощията.

— ... и управлява пряко с укази.

— Изборите ни са честни и невъзможни за фалшифициране. Ако не му харесаме политиката...

— Ама я харесвате. Диктаторската му политика.

— Какъв е проблемът тогава, щом си я харесваме? Нещо да кажеш? Пипа здраво човекът, да, и това допада на народа. Пък и той... явно умее да се харесва.

— На теб лично, допада ли ти?

— Какво мисля аз, не е важно... Не. Не ми допада. Обаче...

— ... си верен. До гроб.

— Вече не. В сговор съм с теб. И знаеш ли защо? Защото не знам кое е правилното, Сантов. Объркан съм. Не е правилно да държат близките ми за заложници. Не е правилно да ме карат да убивам. Дори и ПОТЕНЦИАЛНИ врагове. Като станат кинетични — сам ще ги трепя, без заповеди. А така — нито знам дали наистина предотвратявам беди, нито съм сигурен, че не сея вятър, а после

страната ми ще ожъне един хубав тайфун. За толкова много неща знам, че не са правилни, Сантов. Не знам само кое е ПРАВИЛНОТО.

— Аз не ти предлагам единственото правилно нещо. Всеки търси своя правда. Лесно се познава дали е правда — ако не притеснява другите и те задоволява... тогава има голяма вероятност да е истинска.

— Ето затова приех предложението ти да изменя на родината си. Защото и ти не знаеш кое е най-ПРАВИЛНОТО.

— Хм. Родина и държава едно и също ли са за теб, Ленкер?

— Припокриват се до голяма степен. Едното е следствие от другото. Нямах какво да ми възразиш.

— Стъписваш ме, да...

— В Халифата тръгнаха да правят всичко според Корана — буквално. Ама не като едно време в Иран или други ислямски републики, а съвсем по БУКВАТА. Нов шариат. Първо изклаха принцове, шейхове, богаташи, атеисти и симпатизанти на Запада. Избиха и радикалните привърженици на тероризма, защото не било ефективно да се действа по техния начин, а и внасят анархия, правят се на вождове разни там полеви командири. Помириха се сунити и шиити, а които не можеха да се помирят — на дръвника. Голям зор видяха — оръжията за бързо, лесно и масово убиване са се разкапали, вътрешните щитове, прихванати от Заразата са налице. Една остра брадва стига за една екзекуция. После трябва да се наточи пак. Ама се справиха. Хич не ги мързи, когато наистина искат да свършат нещо. И после се заеха с градежа на новия си свят. Репликаторите — под контрол на имамите. Раздаваха храни и услуги според гърлата във всяко семейство. Обаче ония като почнаха да се плодят... и като плъзна една корупция по шуробаджанашка линия... а имамите не всички са правоверни докрай, гледат да се облажат. Жените им станаха хептем крави, надигна се ропот — позволиха разкрасяващи наноприсадки. Кажи-речи всеки се сдоби с хурия у дома си. Но покрай козметичните минаха и други наномашини — натални протектори, монитори на бременността, че и фертилни инхибитори. Последното го забраниха и обявиха за престъпление. Пребиват с камъни и горят провинилите се в бъчви с петрол. Но не успяха да овладеят преднаталното програмиране на плода, специално опцията от какъв пол да е. Познай какво стана... На имамите им се наложи да приемат специален закон, според който децата в едно семейство да са по равен

брой и от двата пола, но се вдигнаха бунтове... та от закон стана „пожелание“. И сега в Халифата гъмжи от млади здрави мъже с празни чутури и с мазоли от онанизъм, щото педерастията там се наказва със смърт... Не мога, не искам да ги съдя, обаче... за едното нищо избухват и са готови да убиват. Не признават извинения. Не признават друга толерантност и търпимост, освен ако не е насочена към тях. Те обаче са нетърпими и нетолерантни. У нас имаше няколко такива християнски секти — екстремисти. Две протестантски, една православна и една католическа уж, от която Ватикана се отрече набързо. Значи проблемът не е в религията като такава...

— Или в религиите по принцип.

— Хлъзгав въпрос. Предпочитам да не споря.

— Ти... да не си вярващ?

— Хора, които са ми скъпи, са вярващи. Затова от уважение към тях... моля... разбрахме ли се?

— Предвид красноречивите ти жестове... Та какво за арабите?

— Това е всичко, което знам за Халифата. Съюзници са ни заради тяхната си народна мъдрост: ръка, която не можеш да отсечеш — целуни я. Но ни мразят също колкото всички други, дето не са приели вярата им. Помнят стари обиди — западните империалисти, източните наказателни части. И нямат в речника си думата „прошка“. Нанозаразяването ги овълчи до крайност. Изведнъж станаха непотребни, а преди светът им се мазнеше заради петрола. С тях съвсем като с употребени курви постъпиха и това ги нарани ужасно. И намериха начин да си отмъстят — като се съюзиха с нас. Така си мислят, че ще могат да ни въвлекат в световен сблъсък и после да довършат неверниците на пряното бойно поле. Заедно с китайците се мъчим да ги държим в някакви рамки... Наистина, Сантов, Пробивът обърка много неща от света.

— Ако не бяха наномашините, Ленкер, щеше да е нещо друго. Светът винаги се е изправял пред предизвикателства. И онези, които дават верен отговор, продължават нататък. Които се държат неадекватно — измират като неприспособени. Така светът съществува.

11.

*Административен център на федерална единица, регион
Европа, Панфедерация*

13 септември, година XXXI о. П., неделя

Не веднага съобрази, че възникналото пред него прозирно, изписано с полупрозрачна светлина писмо в плик не е действителна холограма, а илюзия на вътрешния зрителен екран. Не знаеше какво да го прави, макар че сигурно можеше да посегне и да го отвори, но му се стори идиотско да го прави по средата на улицата — пликът не се виждаше от други хора, щеше да мърда пръсти като луд с халюцинации.

Комуникационният нанопакет (стандартна масова версия, напомни си Атанас) изтълкува бездействието му по свой си начин. Първо индуцира в ушите тих звън — призрачна слухова халюцинация — и заяви: „Имате поща!“. Атанас отново не реагира и пликът изчезна, за да се появи пак след около петнайсет минути, но Атанас вече се намираше в по-усамотено място на някакъв мост над осветено езеро, пълно с къпеци се хора. Спокойно се настани на една пейка до парапетите на моста и този път реши да види какво има.

— Покажи поща — изръмжа тихичко. Смартуерът нямаше да го накара да отваря с ръце несъществуващ плик, който уж се рее на две-три педи от гърдите ти.

Листът се разтвори пред него.

ПОДАТЕЛ: Административно   звено
„Благоустройство и природовъзстановяване“

Звено значеше в случая институция, аналогична на министерство в рамките на федералната област. Хм.

„Господин А. Атанасов,

Във връзка с възстановеното Ви право на недвижим имот в границите на природен парк с регламентиран достъп, Правителството на Федерална единица Европа–14 Ви предлага да закупи от Вас споменатия имот срещу удобно аналогично жилище и триста хиляди уникредита компенсация.

Правителството е мотивирано единствено от желанието си да уреди категоризацията на природния парк, така че в него да няма терени с различен от цялата територия на парка статус.

Правителството Ви уверява, че предложението не цели създаване на лични неудобства на Вас и не накърнява гражданските Ви права.

Молим Ви да проявите разбиране.

Заместник старши администратор на звеното — В. Велев (подпис) А. С.

София — 13.09.III г. о. П.“

Атанас се подвоуми как да постъпи. Особено го впечатли фактът, че администраторът е пуснал писмото в неделя. Нищо чудно, че и волни предприемачи като адвоката-попечител Кремен бачкат и през почивните дни.

Но пък може работата да е свършена от автоматичния секретар на господина Велева. Иначе какво ли значеше това „А. С.“. Не е означение за променлив ток със сигурност...

Е, имаше повод да се свърже с Лидия.

Повод, изсумтя наум той. Държа се като влюбен гимназист, хванал си за гадже кака от университета. Трябва ли ми повод, за да се обадя на жена, с която преспях снощи? С която карахме без задръжки до зори? Не ставай смешен, Танаско!

Обърна лявата си китка с тилната страна нагоре. Отчетливо произнесе наум, помагайки си с шепот: опция „Връзка“.

После вече лесно набра със сякаш татуираните върху опакото на китката бутони появилия се в зрителното му поле буквено-цифров код от „Тефтерчето“, в което имаше само две имена.

Чу сигнал във вътрешното си ухо.

„Да?“

— Лидия? — каза глупаво в празното пространство пред себе си, като предварително крадешком се озърна. Наоколо нямаше никой, освен прегърнатата двойка на петдесетина метра, която не бързаше да се приближи. Отдолу, изпод моста, се чуваше приглушената отантифонните екрани гълчава на водния купон.

„Аз съм, Наско. Искаш ли да включа и визуална връзка, за да ти е по-удобно?“

Звучи загрижено и мило. Той въздъхна и се усмихна.

— Ще съм ти задължен — произнесе с облекчение.

Лидия се появи пред него — съвсем реална, но обвита в слабо сияние и с големината на кукла. Това го умили и той пак се усмихна, забравил за кратко, че всъщност има ПОВОД да я търси.

„Здрасти!“

— Привет, съкровище...

Обясни й за писмото.

„Отвори го, за да видя.“

Подчини се.

„Добре — в същия миг рече Лидия. — Ще се заема да уредя нещата. Само ми кажи дали си съгласен, или не!“

— Ти какво ми препоръчваш?

„Да откажеш. Това е чиста проба престараване! — гласът й бе решителен, дори сякаш ядосан. — Нищо не им пречи, че живееш в природен парк, стига да спазваш правилата, когато се движиш извън двора си. Така или иначе ще ти вземат по-висок данък заради това, тоест ще намаляват сумата в кредитната сметка, тогава какво ги бърка!? А и компенсацията ми се вижда недостатъчна...“

— Ясно. Кажи им да го духат! — развесели се Атанас.

Пауза. Лидия направи нацупена муцунка.

— Извинявай, но съм си пернат в устата.

„Добре, ще им го кажа. Малко по-цензурно, но заядливо ще отхвърля предложението. Даже ще им вдигна скандал!“

— Е, чак пък толкова... — даде заден ход Атанас.

„Толкова, толкова! То бива инициатива, бива, но това си е бюрократична безсмислица. Все едно си нямат други приоритети!... Ти как си?“

Преходът от войнствената тирада към мекото и галещо „как си?“ беше съвсем женска реакция. Жена с изкуствен интелект и асемблирано тяло, съставено от псевдоклетки без ДНК...

Тия нейни асемблери имат вкус към хубавото, спор няма.

— Добре съм.

„Ходи ли?“

— Да.

„Как се чувстваш? Олекна ли ти поне малко, миличък?“

Атанас силно трепна от обръщението. Стегна се. И омекна. Нима само една жена в света нарича любовника си „миличък“? Това е просто знак на внимание, на специално отношение. Не е напомняне. Не е опит за заместване или изместване. Не е подражание. Просто съвпадение.

ИСКА ми се да не е съвпадение. ИСКА ми се да е поне частица от възкресено минало. Но не е. Миналото си е отишло. И миналото ще ми прости. Би ми простило, ако можеше да надзърне в бъдещето, моето настояще. Би ме разбрало. И би ми казало:

Бъди щастлив, миличък. Бъди.

И той се разплака. Както плачат мъжете — давят се, мъчат се да преглътнат сълзите, срамувайки се от тях. Само че те избиват като пара под налягане от неочаквани цепнатини. Сърцето не е тенджерата под налягане. Но понякога се държи като такава.

„О, Наско... не затваряй, сега идвам! Знам къде си... Искаш ли да дойда, миличък?“

Той на тласъци се успокояваше. Избликът бе кратък, но намали мъката. Малко. Върна я в границите на поносимото.

— Да, ако обичаш. Ще ми е по-добре с теб.

„И на мен. Лесно ли намери гробовете?“

— Оправих се.

„Вече пътувам към теб. По изображението не личи. Виртуално е. Аз го генерирам... Искаш ли да направя постъпки да ги съберат на едно място?“

— Би било добре — отново усети влага в очите си Атанас. — Но... няма смисъл...

„Има. За теб. За паметта им. За душите им.“

Той храбро, през отстъпващите сълзи се усмихна.

— Ти вярваш в съществуването на душа?

„Не е доказуемо, че я има, нито е сигурно, че я няма. Ако я няма, нека смисълът си ти. Ако я има, постъпката ще е осмислена съвсем. Нищо не се губи. А и ще ти се отрази наистина добре... Бих се радвала да намаля болката ти...“

— Съгласен съм... Как да накарам ризата си да отлюспи една носна кърпа? Защото ще взема да използвам ръкава.

„Нищо няма да му стане на ръкава... Отделянето на кърпа ще отнеме десетина минути, а тя ти трябва сега. Прежали го ръкава. Той и без това се самопочива, нали е смарт... Наско? Знаеш ли, доволна съм, че имаш тази си болка. Тя е твоята памет. Белег, че си човек, към когото си заслужава да се привържеш. Уважавам твоята болка. И тези, които стоят зад нея. Но не ги завивай с болката. Олекоти я. Те биха го желали за теб.“

— Лиде... благодаря ти за милите думи, ти си страхотна... но недей повече да говориш така... ще ме разревеш на улицата... а не искам да ме гледат... особено тия двата гея, дето скоро ще минат покрай мен! Кога ще пристигнеш?

„Скоро. Какви гейове?“

— Едни. Двамца на разходка. Не ги мразя, не ги презирам. Тяхна си работа. Просто не ги проумявам, защо не харесват жените? Ако бях жена, ей Богу, щях да стана лесбийка!

Лидия се разсмя неудържимо.

А той почувства как наистина му олеква и осъзна какъв товар бе мъкнал толкова много години. Ужасно много години. Цяла вечност от четири десетилетия, без да броим прекараните в стаза. И въпреки това още му се плачеше. Съвсем мъничко още. В скута на Лидия, която ще го утешава, галейки го по косата на тила и ще говори нещата, които само една жена може да каже, дори да е изкуствена. Верни неща, най-точните за момента.

Само жена, която обича един мъж, може да изтрие сълзите му по начин, който никога няма да го унизи. Никога няма да накърни глупавото мъжко самочувствие, кухо като надутата шия на пуяка.

Чакам те, Лидия. Чакам те, нов живот.

Двойката, която го подмина малко преди смартмобилът с Лидия да кацне на моста, май не беше хомосексуална. Атанас силно се затрудни да определи пола им. Едно бе сигурно — и двамата бяха върли привърженици на екстравагантната мода, доведена до

замайващите висини на абсурда с помощта на вездесъщите наномашини.

12.

*Рейдер-капсула, тип „Сокол“, на подход към земната орбита
139-о денонощие от началото на мисията (14/09/71)*

Представи си компютърно устройство с размерите на запалка и с куплунг, който повече прилича на флаш-памет. Веднага зад порта се намира голям колкото грахово зърно, тоест ГОЛЯМ наноелектронен компютър. Софтуерът му е възможно най-напредналият продукт за симулация на молекулно моделиране. Куплунгът служи за включване в обикновен по стандартите на бълк-епохата домашен компютър, но може и съвсем да липсва, на негово място се намира холопроектор, който начертава лазерна клавиатура и монитор. В обема на холомонитора с условни означения във вид на разноцветни топчета се виждат отделните атоми. С помощта на джойстик тези атоми може да се подреждат като кубчета в определени структури. Разбира се, химически и термодинамично невъзможните съединения веднага се разпадат, но възможните от гледна точка на природните закони молекули оцеляват. От молекулите се строят вещества, оформят се в предмети, обекти, машини — естествено, миниатюрни. Процесът не е точно симулация, всъщност изобщо не е резултат от изчисления — командите от компютъра отиват право в друг сегмент на устройството, където реални манипулатори на реални асемблери подреждат действителни атоми според желанието на изследователя.

Сегментът с асемблерите и нищожните количества вещество за суровина представлява мъничка сфера, съставена от множество концентрични слоеве. Оптични влакна подават в централната кухня енергия и командните сигнали от компютъра. Горният слой е сензорен. Всеки опит да се наруши целостта на сферата води до предаване на алармен код към близкия до сърцевината слой. Следващото ниво след сензорите е сравнително дебела сферична раковина от напрегнат под високо налягане диамант, като външните слоеве на кристалната решетка са разтегнати, а вътрешните — свити. Под черупката от елмаз следва термична изолация и слой за

обезопасяване. Той е голям колкото синапено семе и се състои от микроскопични, прецизно подредени блокове метал и окислител, прошити с електрически възпламенители. Този заряд е в състояние за няколко стотни от секундата да изгори сърцевината, при което се образува плазма от метален окис с плътност като на водата и с температура, близка до фотосферата на Слънцето. Избухването обаче е микроскопично, диамантената черупка издържа огромното налягане, а сферата, стерилизирана, стремително изстива.

Слоевите за обезопасяване може да са няколко под първия разрушителен заряд, но последната сензорна черупка затваря един микроскопичен обем, където са разположени асемблерите.

Нищо не може да отвори запечатаната асемблерна лаборатория, ЗАЛ, без да заличи всичко, което се съдържа в нея. Така че в кухнята ѝ може да се строят какви ли не, включително нанощамове — същински нанити. Те никога няма да излязат навън. Може да се извлече само информация за конструирането им. Евентуално.

Системата нарочно е разработена така, че да е пропусклива за информация, но не и за опасни репликатори и опасни инструменти. В нея може да се експериментира свободно и без последици за околната среда.

Излишък от сензори и дублиране на системи за самоунищожение гарантира, че сферата няма да бъде отворена, без преди това в нея да е избухнал светкавичен микроскопичен пожар, пред чиято топлина не може да устои никакъв наномеханизъм.

Работната кухня има диаметър на човешки косъм, това пространство е достатъчно за монтиране в поточни линии на милиони асемблери и дизасемблери, хиляди трилиони атоми за суровина — и дори остава празнина за тестване на огромни спрямо наномашините обекти. Огромни, но все още микро, а не макро.

Приложението на такава ЗАЛ е най-широко — химици експериментират с нови материали или изследват природни структури; инженери строят нови репликатори; биолозите оптимизират и създават нови модели на машини за клетъчен ремонт. Практически ВСЕКИ притежател на такава лаборатория може да изяви творческите си възможности, даже става и за детска играчка.

Когато даден наношам е тестван за надеждност и безопасност, данните за изграждането му може да постъпят за производство към

отворените нанофабрики. ОНФ започват да бълват нанопродукт за масова употреба. Когато се касае за макрообект, се активират макроасемблери — кутии, в дъното на които нанофабрики произвеждат миниатюрни блокчета на изделието и ги предават на следващото ниво, което в по-едър мащаб сглобява градивните елементи. След няколко степени на уедряване през отвора на кутията излиза, да речем, нова разновидност дрон или пък сервус (слуга). Това, разбира се, се отнася до нанощамове и изделия, които не съдържат собствени самокопиращи се устройства, тоест не са същински репликатори. Потенциално асемблерите могат да строят свои подобия до достигане на критична маса, след което същата маса извършва някакво действие — играе ролята на превозно средство, например, или построява къща, след което се дезактивира или се вгражда в жилището, за да го поддържа във функционално състояние на машина за обитаване.

По този начин се получават неизхабяващи се инструменти и механизми, неовехтяващи сгради, дрехи, мебели...

Но когато се намираме в условия на КОНТРОЛИРУЕМО от страна на определена институция прилагане на нанотехниката в живота, тогава в практиката не се залага на саморепликиращи се нанощамове. Предпочетени са нанофабрики за ограничени асемблерни продукти. Ограничени чрез инструкциите си да извършват еднократно или многократно само едно определено действие, да осъществяват само една строго дефинирана функция. Макар че теоретично могат повече неща. Само че липсва интерфейс за препрограмирането им.

Описаният модел ЗАЛ беше експериментален, после се появиха и подобрени версии. Но крайното поколение ЗАЛи имаше жалки възможности заради ограничителите си. Защото една ЗАЛ може да се употреби и за получаване на директен достъп до управляващия код на смартуера, до осъществяване на пряко командване на собствените ти наноимпланти например... а държавата не иска да допусне това...

— Каж ми сега, това справедливо ли е? — завърши лекцията си по познатия вече начин Сантов.

Подполковникът млчеше.

— Хайде де — подкани го феноморфът.

— Какво искаш да ти кажа? Че пак съм принуден да се съглася с теб ли? Съгласен съм, радвай се!

— Кисел си нещо.

— Приближаваме базата. Иде ми да се напия.

— Какво чакаш тогава? Командвай асемблерите в мозъка си да ти синтезират малко спирт!

Изненадано мълчание.

— Дявол да го вземе! Не бях се сещал!... А... — Пауза на съмнение. — Не става.

— Опита ли?

— Не, не съм опитал. Първо мисля, после бъркам. Няма да стане, присадките ще го възприемат като интоксикация и ще откажат да го направят. Така че дори да имах толкова дълбок достъп до управлението на наноприсадките си...

— Предложих ти да ги модифицирам, за да имаш пълен достъп.

— Още не. Трябва да свикна. Много си припрян, Сантов!

13.

*Природен парк, регион Европа, Панфедерация
14 септември, година XXXI о. П., понеделник*

— Няма космодруми. Има Асансьори. Космолифтове. Ракетни системи или други подобни апарати практически липсват. Чете ли нещо за космолифтовете?

— Запознат съм с принципа. Кабел е вързан към астероид за противотежест, който е на стационарна орбита, на хиляди километри над повърхността...

— Трийсет и пет хиляди.

— Да. Той виси над едно и също място на Земята, синхронизиран е с въртенето на планетата. А по кабела се движат кабинни с хора и товари. Извън атмосферата има междинни станции, оттам вече може да се хване совалка.

— Самата противотежест е станция, бивш астероид, преработен от асемблерите. Кабелите обикновено са три, всеки се състои от дванайсет въжета със свръхздрава структура и асемблери за вътрешна поддръжка. Кабелите на земята са прикрепени на десет километра един от друг, а на главната станция — на един километър. Един кабел за качване — друг за слизване, един за извънредни кабинни. Пет междинни платформи със совалки, тип „орбита-орбита“ и космически кораби. Само че совалките и корабите не извършват полети с хора. Решено е пилотируемите програми да се отложат за по-благоприятни времена... Предполагам, че разбираш защо.

— Защото Панфедерацията ще остане без хора. А практически няма как да държат в подчинение космическите градове. Там от немай-къде е наложително да се дадат за свободен достъп все по-универсални модели наноимпланти и приложения.

— Правилно. Поради същата причина е отложено заселването на световния океан. Парадоксално от всички страни, въпреки конкуренцията. Забавно, нали?

— Кошмарно. Диктатура на страха от свободата.

— Да разбирам ли, че искаш да отидеш в космоса?

— Засега само питам...

— Искаш ли да видиш наземната станция на близкия лифт?

— Ами... добре.

— Нямах предвид да ти я показвам на холовизор. Да отидем дотам със смартмобил. Ще отнеме час — час и нещо.

Атанас се замисли.

— Не. Мързи ме. Пък и нали каза, че следобед имаш работа... Трябва ли наистина да ходиш... „лично“?

— Освен кантората с Филип имам собствена консултантска приемна, и то именно за „лични“ срещи. — Тя не каза „посредством андроида“ и Атанас ѝ беше благодарен за деликатността. Стана му ясно, че има хора, които искат съвет от изкинт не по Скайнет, нито по друг начин, освен традиционна среща, очи в очи.

— За какво те питат? Правни консултации?

— Не, юридическите въпроси са за кантората. Обикновено се интересуват за научни изследвания, културни проекти, аматьорите имат нужда от насърчаване и начална схема на действие. Могат да вземат материали от инфотеките, но се чувстват малко неуверени. Само че понякога искат от мен невъзможни неща, тоест да вземам страна в някакви морални дилеми.

— Пъдиш ли ги?

— Не, тези хора имат нужда от помощ. Препращам ги към психолози или просто ги оставям да си излеят мъката и объркването. Обяснявам, че не е редно да се месея и да давам оценки в тази чисто човешка сфера...

— Защо да не е редно!

— Защото съм твърде аналитична. Не съм в състояние да взема присърце болезните им. За целта трябва да обичам дадения човек. А не става да обичаш всички толкова интимно.

Атанас отвори уста и я затвори. Тя се засмя. Целуна го и се измъкна като коте от прегръдката му. Наметна си тънката басмена рокля с копчета от горе до долу, която синтезира отделно от основното си облекло, за да стои в долапа-гардероб на Атанасовата къща и която да облича, когато е при него.

— Щом не искаш да видиш космолифта на живо, нито ти се синтезира екран за стереовизия, нито искаш да ти холопрожектирам,

ела поне го виж отдалеч!

И го издърпа за ръката от леглото.

— Нима се вижда оттук?!

— Я си размърдай мозъка. Разбира се! Не свързваш ли цифрите за размерите на това съоръжение с действителността? Тъкмо сега е достатъчно ясно, за да го различиш, миналите дни имаше облаци...

Лидия го замъкна, смеейки се, към малкото бапконче на другата спалня, която Атанас не обичаше да използва. Когато натисна дръжката на нестандартно тясната врата, той очакваше да чуе скърцане, но пантите се завъртяха безшумно. Ами да, къщата е реставрирана от асемблери...

На това балконче се излизаше само евентуално да се обера дюлите от горните клони на кривото и старо дърво зад къщата. И сега имаше какво да се бере след около седмица или две. Листа и плодове напиреха към стената и оставяха съвсем малко място на и без това тясната изданина, оградена с парапет от винкел и дъски — точно колкото да застанат двама души и да се целунат.

— Наско, съгласна съм, че тук е много романтично, но погледни на север, ако обичаш.

Атанас плъзна взор покрай стената и ръба на стряхата. След кратко вглеждане различи нещо като тънка сребриста паяжинка, опъната сякаш към зенита. По дължината ѝ му се стори, че вижда по-ярки точки. В един момент тя прекъсваше, но окото оставаше с убеждението, че я има и упоритостта му се възнаграждаваше със съзиране на бледа звезда... по-скоро миниатюрна луничка — на самия връх на паяжинката.

— Уха!... Бях го видял и преди, но го помислих за инверсионна следа на самолет...

— Нощем се вижда по-добре. Очертан е с лазери и е опасан със сигнални прожектори.

— А защо не съм го забелязвал досега?

— Терасата ти не гледа към него.

Атанас се любуваше.

— Къде е закотвен всъщност?

— Карпатите. Наземната станция е на две хиляди метра надморска височина, върху стабилен терен, с мощни противоземетръсни основи. Регион Европа разполага общо със седем

Асансьора. Използват ги само за поддръжка на сателитната комуникационно-наблюдателна мрежа.

Върнаха се обратно в къщата и в коридорчето Лидия се отдръпна от Атанас.

— Намери си занимавка сега! — рече хем строго, хем закачливо.

— Ами ти?

— Аз трябва да се погрижа да не гладуваш!

Той я изпрати с поглед и се зачуди какво би могъл наистина да ПРАВИ. А после му хрумна какво...

* * *

За първото си влизане в Скайнет Атанас реши да се довери на стандартния интерфейс, после щеше да го персонализира колкото си поиска.

Оказа се неподготвен да посрещне изживяването и дълго време остана бездеен онлайн, просто озъртайки се във виртуалната реалност на графичния стандартен облик на програмата навигатор.

Намираше се все едно в космоса или по-скоро в обема на безкраен океан с прозрачна вода. В нея плуваха подредени в подобие на идеална атомна кристална решетка стотици, хиляди, милиони, БЕЗБРОЙ многостени — кубове, тетраедри, октаедри, додекаедри, икосаедри и разни други, съставени от повече от един вид многоъгълници. Всяка тяхна стена бе като екран на телевизор. В пространството между многостените се плъзваха с невероятна скорост или лениво дрейфуваха незначителни по-дребни обекти, почти невидими, сливащи се с... фона? Средата? Ефира?

Атанас се рееше в този безкрай, стъпил върху бледооранжев триъгълник, от ръбовете на който дискретно се подаваха пипалца от букви — думи и изречения, пак се прибираха, изчакваха го да се окопити.

Атанас полака-лека се справи с изненадата. Илюзията бе съвършена. Чувахе тихичко мърморене откъм всеки многостен, от всяка негова страна. Усещаше се безтегловен, но някак си стоящ, без да е залепнал върху триъгълника. В същото време, с минимално усилие на волята, можеше да почувства тялото си, реалната си плът. Знаеше,

че седи на шезлонг на терасата си, че е със затворени очи, че Лидия е на долния етаж и се забавлява да ГОТВИ на печката някаква манджа, но каква — не е казала, иска да е изненада.

И заедно с това умът му бе другаде. В Скайнет.

Най-сетне обърна внимание на ресничките-опции. Търсачки, Поща, Бележник, Трезор за съхраняване на интересуваща го информация, в него — отделни клетки за различни категории данни. Дотук — нищо непознато спрямо стария интернет. Аха, ето я разликата — двойник. Виртуален програмен робот, когото пускаш да лови интересувачи те теми. Засега Атанас не можеше да оцени степените на програмиране на двойника и докъде може да разчита на него въпреки описанията на функциите му. Комай нямаше проблем да го кара да върши повечето неща, които би вършил сам — включително участие в различни форуми и клубове. Интересно. Само не е ясно каква е ползата някой друг вместо мен, пък бил той и мой ДВОЙНИК, да чете, пише и отговаря на постинги... Така, нещо друго?...

Лична страница. Само трябва да я попълни, въпреки че не е задължително. Архив. Хм, за какво е той, след като има Трезор? Аха, за служебна информация — лична сметка в уникредити; частичен ДНК-спектър (пълната карта е лична и неприкосновена тайна); възрастов статус; списък живи потомци и близки роднини — (Празен. Празен, по дяволите... какъв друг да е?); — списък претърпени сериозни нанотрансформации (записана е трийсет и две годишната стаза); списък използвани нимпланти...

„Не са вписали прототипа, даден ми от Сантов. Аз съм човек с етикетче «Строго секретно». Или не? Забравена тайна папка, която по недоглеждане не е била разсекретена, но е изхвърчала вън от хранилището за класифицирана информация. Просто не са й махнали печатите, та част от миналото не фигурира никъде, само в паметта ми...”

Добре, а какво има още в Архива? Актуализираща се информация за закони и правила, тоест какви са задълженията му като гражданин. Ето ги и правата. А ето и нещо друго, филтрирано копие от неговото собствено полицейско досие — (Виж ги ти!), — почти празно, една-единствена бележка: доклад от 103-и градски участък на службата за обществен ред и безопасност. Без подробности — само факт, че е споменат в полицейски доклад. Бележката е оцветена в

синьо. Според легендата на цветните означения, фиксираната от полицията негова проява е по-скоро положителна, отколкото отрицателна.

Хм. Нима това трябва да се казва точно „Архив“?...

Над върха на триъгълника, който винаги следва погледа на виртуалния Атанас, завъртайки се неусетно под нозете му, изниква голяма бяла чуденка, възклицателен знак. Всъщност — реплика, оформена да образува чуденката: търсят те.

И чуденката вибрира с гласа на Лидия:

— Наско, готово е! Долу ли ще слезеш, или да сервирам горе?

— Ами... горе.

— Тогава ела да ми помогнеш!

Атанас с въздишка се изключи от Скайнет. Беше вълнуващо това усещане за простор и безкрай... Момент! Върна се обратно във виртуалността — колкото да заръча на двойника да потърси информация за последните космически полети, контакти с живеещи в космоса, процедура за емиграция от Земята... и каквото се сетиш сам, двойник.

После се изключи окончателно и тръгна към вратата, за да слезе по стълбите на долния етаж, мъчейки се да определи по миризмата какво толкова е сготвила Лидия.

* * *

— Беше страшно вкусно... да не говорим за десерта.

— Наско, ти си пещерен човек, миличък. Аз не съм десерт. Нито основно ястие дори. Аз съм без конкуренция! Нали?

— И още как!

— Трябва да тръгвам. Чакат ме посетители в приемната. Ще закъснея със седем до дванайсет минути — за първи път през живота си!

— Всякога има първи път.

— Не ставай лаком. Тръгвам. Ако това те утешава — и аз нямам желание да те оставя. Бъди добро момче!

— Хмък. Късно ми е да ставам добро момче. А и не съм бил от „лошите момчета“, дето сваляха по-ярките мадами...

— Ярките мадами са били глупави по обясними причини — липса на опит. А по същество... никога не е късно! — Лидия разкърши рамене, вече скрити под официалния ѝ костюм. Беше програмирала по-различни цветове: сиви за сакото и полата, люлякова блуза и шарено-пастелно шалче. — Така как ти изглеждам?

— Великолепно! Но не ми помагаш да съм добро момче, докато се фръцкаш така пред мен.

— До утре тогава! Както се разбрахме — в приемната ми.

— Ох... добре.

— Почини си. Отлагането на удоволствието е част от него. Чао, миличък.

— Не ме утешава — жално каза Атанас подире ѝ. — Чао...

Заслуша се и след малко долови пърхането на смартмобил. А след още малко задряма.

* * *

Проспа най-цветната част от залеза и унило слезе на първия етаж, където нареди на инсталираните в дома асемблери да му синтезират голям, метър на шейсет сантиметра екран направо върху едната от стените. А след десет минути си пусна новинарски канал „Къси световни вести“. Настрои звука на тих и се разшета. Беше твърдо решил да вечеря печени картофи с малко сметана и поне два литра чешка бира, която да е марка — имаше я в нанотеката за синтез наред с хилядите други ястия и напитки. Само че картофите си поръча СУРОВИ, за да ги опече НАИСТИНА — в камината под жарта. Истинска жар — днес без компромиси!

Наложи се да поръчва картофите два пъти — по невнимание допусна да му ги асемблират обелени. Зарови ги в жарта и излезе на двора с шише бира в ръка. Бутилката спокойно можеше после да я метне в къпините и малините, но не смяташе да се държи просташки, въпреки че опразнено, шишето щеше да се разгради от инсталираните в него дизасемблери — смартиндекс 0,5 за рециклиране на отпадъци...

Атанас се намръщи и се опита да се наслаждава на пивото, без да размишлява за нанороботи. Да си представя, че ги няма, внуши си той. Нищо на този свят го няма! Само аз, бирата, къщата, звездите... и

Лидия, която обаче е далеч. Не, за Лидия сега също не е уместно да се разсъждава, за да не почне да изглежда леглото твърде самотно без нея. Ето, „телевизорът“ донякъде притъпява липсата на гласа ѝ, но пък с него не може да се водят интересни беседи... или могат? Не, не, не, стига глупости! Пий си и се радвай на нощта! На запад още мъничко светлее, значи е вечер, да... Наздраве.

Бирата бе хубава. Реши да я маркира като „предпочитана“, но следващия път ще опита друга. Може да си го позволи. За почти три денонощия е похарчил по-малко от триста уникредита. А в сметката си има още четирийсет и кусур хиляди...

Сети се за Космолифт-4, с котва в Карпатите и станция на десетки хиляди километри от Земята. Обърна се на север, но му се наложи да се измести в другия край на двора, защото силуетът на къщата и дърветата отзад затулваха нужната част от небето.

Ярката звезда на Главната станция — (забелязваше се, че не е точка с лъчи, а миниатюрен диск, по-едър ОТ, но не толкова бляскав КОЛКОТО Юпитер) — преливаше в различни цветове. Като мъниста по-долу от нея блещукаха Междинните станции. Атанас напрегна зрение и различи, че най-долната Междинна има формата на гривничка, нанизана през средата си на нишката на Кабелите, но тях продължаваше да ги вижда като единствен опънат сребрист конец, потъмняващ към хоризонта. Като че ли по протежението му се усукваха разноцветни ивици, пълзяха надлъжни припламвания. Открояваше се на фона на звездното небе не толкова с яркостта си, колкото със своята необичайност. Атанас се озърна на изток, но Луната още не бе изгряла, а може и да беше новолуние... дали да направя справка с Календара, подфункция на едната от опциите на навигатора ми в Скайнет?

Потрепна, защото в този момент в полезрението му изникна перлен блед плик. Лична поща.

Пфу, не се отказват бюрократите да му вземат къщата! И по нощите досаждат! Няма ли тия пощи филтър против спамъри?!

Поклати глава. Посланията на Администрацията вероятно не можеш ги маркира като спам. Пресегна се, за да загаси писмото, но преди това поиска събджекта му.

„Бележка в пощата Ви на Скайнет. Темата на бележката е криптирана.“

Бре! Скайнетски вируси ли крие тая бележка? Мнителна реакция — упрекна се. Даже безславно загиналата през трийсетте Яху-поща в последните си години имаше много добра антивирусна защита.

Подвоуми се за секунда и даде мислена команда за влизане в Скайнет. Стандартен облик, моля. Момент... намери малката пейка до оградата, два пъна с две дъски върху тях, настани се... давай!

Просторът на Скайнет отново го замая за момент.

До триъгълника платформа се рееха стилизирани книжни томове — добити данни от двойника. И голям плик — получената бележка. Отвори я.

„Интересуваш се от космоса? Или от това как да отидеш там? Ела по линка в персонална чат-стая, ако си сериозен.“

Замръзна. Какво е това? Съвпадение? Хм. Двойникът е ровил из инфобанки, може някой да го е проследил. Но какво всъщност предлага този Някой? Плямпане и тюхкане? Подписка против законите за временно ограничаване на космическите разходки и заселване на необятните му пространства? Или...

Или е полицейска провокация.

Да бе. Прекалявам с конспирациите, а?...

Нерешително прехапа устни.

Писмото пред него започна да се разпада на изчезващи парчета. Остана само линкът, но невидимата ръжда загриза и него.

Охо! Това пък наистина КАКВО Е? Авторът на бележката го е страх, та затова унищожава посланието си? Или е трик за привличане на вниманието, за разпалване на любопитството?

Линкът изтъняваше, но още можеше да се прочете. Не приличаше на някогашните интернет-адреси...

Атанас го „сграбчи“ с виртуалната си ръка (неотличима наглед от истинската и запазила чувствителността си — линкът бе прохладен и грапав като нерендосан дървен брус) — в следващия миг...

Не той полетя, а обемната решетка информационни обекти се лашна и потече покрай него, стъпилия здраво върху триъгълника на навигатора си. Последваха няколко изкълчващи окото остри виража, притъмняване, внезапно сияние, решетката пак се движеше, Атанас успя да се отърси от опасението, че ще го смаже. И после — пук! — редом цъфна куб с тъмносиви стени, матово отразяващ светлината от близките сайтове и инфотеки. Кубът се завъртя и се обърна към

виртуалния Атанас с малката си вратичка, подобна на люк в морски кораб или подводница. Става и за космически кораб, стига на него да има изкуствена гравитация...

Вратичката се отвори, но вътре не се виждаше нищо, освен мъгла.

Добре де, за какво се вкопчих в тоя линк, ако няма да влизам?

Вратата се затвори след него, а мъглата се попи в стените. Помещението бе малко, пластмасово на вид. Кръгла масичка в средата и два стола — като в евтините бистра. Две бутилки на масата — „Старопраменско пиво“ и „Кока-кола“.

След съвсем кратко стъписване Атанас реши, че персоналната чат-стая не генерира всички детайли от интериора, очевидно се намесва и неговият навигатор, който, свързан с мозъка, е уведомен по дефиниция, че в момента истинският Атанас пие същата бира. Вероятно стаята отправя покани към навигатора да създаде на собственика си уют. И той го прави, без да губи бдителност — индикаторите за информационна защита на платформата одева светеха в най-висока степен на готовност. Като искрици над виртуалните рамене, те го последваха и в стаята.

Дотук добре. А къде е човекът, пратил поканата за виртуална среща?

— Момент, моля... събеседникът ви пристига... зарежда се в киберпространството... след една минута.

Гласът идваше откъм бутилката кола.

Атанас сви рамене и седна. Така и така седеше в реалността, защо да стърчи тук? По неведом начин бирата се озова в ръката му, без да е посягал към нея — ами да, правилно... Отпи и почувства, че у дома, на пейката, прави същото. Само че вкусът и ароматът на пивото се различаваше от виртуалните миризми.

А не би трябвало, след като връзката е директно церебрална — помисли си Атанас. — Навярно е направено нарочно така. В стандартния интерфейс, който ползвам.

Непознатият подател на поканата цъфна на стола отсреща от раз.

Атанас го огледа с любопитство и след кратко колебание разпозна в образа пред себе си известен някога артист, в момента гримиран като мафиот или шпионин — шапката над очите, шлиферът,

черни кожени ръкавици... май все пак е мафиот — на ревера има червена роза.

— Интересува ли те наистина възможността да се заселиш в космоса? — без предисловия започна собственикът на чат-стаята.

— Кой си ти? — Атанас нямаше намерение да играе чуждо хоро. Държеше поне да се споразумеят за компромисен ритъм.

— Как кой? Нанодилър, разбира се!!!

Трите удивителни направо излетяха от устата на събеседника заедно с репликата и запърхаха наоколо като мухи.

— Името имах предвид. Аз се казвам А...

— Стой! Не ща да го знам! Ако се споразумеем и задвижим сделката, но после ме хванат, не искам да те издавам! Разбираш, че и аз не бих желал да ме издадеш...

— Кой ще те хваща?

— Виртуалните ченгета, как кой? Чакай, да не си ми пратил свой минимизиран двойник?

— Не. Отскоро съм... тук. Не съм се запознал с обстановката.

— А... Емигрант. Отскоро в Панфедерацията. Или отскоро... не, не, мълчи. Колкото по-малко лична информация разменим, толкова по-сигурни ще се чувстваме. Не биваше да ми казваш и това одева. Могат да те проследят.

— Да, ама как тогава да ти съобщя, че някои елементарни неща не ги знам?

— Прав си. Повишен риск обаче. И не само за теб, но и за мен. Затова после ще платиш малко отгоре.

— Какво да ти платя? Тоест... с какво да ти платя? Уникредити?

Събеседникът се задави от смях. Смахът на тази му виртуална маска не бе добре изпипан.

— Така направо ще покана данъчните инспектори и реалните полицаи у дома си — да ми надянат изолиращ пашкул и хайде в стаза-затвора! Не, разбира се. Плащаш с нещо, за което ще се споразумеем впоследствие. Услуга. Синапсограма на някой по-така спомен. В краен случай — образец от твоята ДНК-идентификация.

— ДНК?

— Само разпознавателния модул! Не ти я искам пълната! И гарантирам, че докато си на Земята, няма да я използвам.

— С какво гарантираш?

— С думата си. Никът ми е Делон. Всички дисиденти от нета ме знаят. Няма да се излагам с лъжи я!

— Аха, това обяснява виртуалния ти образ... знаеш ли френски?

— Имаш предвид дали го владее без церебронимпланти? Не отговарям на такива въпроси. Може да ме разконспирират. Много безгрижно го раздаваш, господине. Мисли малко по-логично.

— Точно така мисля. И гледам, че вече ме излъга.

— Хайде бе!

— Твърдиш, че не знаеш името ми и никакви мои лични данни. А как тогава ми прати бележка? На открития ми Скайнет-адрес?

Въздишката на Ален Делон бе толкова истинска, колкото истинска е усмивката на пиктограмата „емайл“. Образец за театрално-механично действие.

— Ако не се преструваш, май наистина не разбираш какво е Скайнет. Проследихте чрез скрит двойник. Ползвам много такива двойници. Те са автоматични и ползват служебната информация на нета. Тоест онази нейна част, която се контролира от изкинтите. А тя е поверителна и недостъпна за никого, даже за самите виртуални ИИ. Докато не нарушавам правилата им естествено. Иначе, ако можех в нея да си крия деловите контакти, щях да съм гарантирано недосегаем за виртуалните копои. А така — най-най-много да проверя дали потенциалният ми клиент е сигурен, тоест да не е агент на Ви-По под прикритие. А преценката дали не съм попаднал на лабилен тип или страхливец я правя по време на беседата.

— Аха. Добре. Извинявай.

— Никога не се извинявай за прояви на подозрителност и предпазливост — назидателно рече Делон-мафиотът и ухапва стърчащата от колата сламка. Допреди секунда нямаше сламка. Атанас все още не можеше да се досети коя точно роля на актьора е използвал нанодилърът за своя маска. — Доверието в днешните времена се гради върху подозрителност и предпазливост. Иначе баш хората сме загубени в това бласто. Добре, сега дай по същество...

— Момент, имам въпрос. Виртуалните ИИ нещо различно ли са от... хм, хардуерните?

— Не винаги. Има физически изкинти без собствени проекции в нета. Има и виртуални ИИ, които не са свързани с конкретен изкинт, монтиран в бункер с неизвестно местонахождение. По тая тема мога да

ти приказвам с часове. Нека обаче си поговорим за твоите нужди. И така, искаш в космоса, нали?

— Не съм решил категорично. По-скоро да.

— А наясно ли си с живота там?

— Никак.

— Ох... Знаеш ли, редно е да ти подхвърля малко апокрифи по въпроса и да ти кажа чао. Времето ми е ценно. Всеки час очаквам да ме изчислят и да ме гепят, след което ще има да плачете десетина години за Ален Делон, осъден на принудителна стаза. Настина вероятността да ме заловят става все по-голяма. Седем години им се изплъзвам, но това не може да трае до безкрай. Затова ще ти пусна малко аванта, въпреки че не обичам, а и не е безопасно да се разправям с неориентирани... така, първо ти трябва комплект нимпланти за космонавт. Смартуерът им обаче трябва да е с дезактивирани лицензионни подпрограми, чрез които компаниите с правителствени разрешителни контролират всички възможни масови нанопродукти. Аз предлагам такива хакнати нимпланти.

— Сам ли ги „хакваш“?

— Кой сам, кой вземам от колеги разбивачи. Второ, трябва да измислиш начин да излезеш в космоса. Сам разбираш, с Асансьорите не става. Можеш да отидеш до тях на екскурзия, може дори да се уредиш с посещение на стратосферната Междинна среща бесен спад в сметката ти... което ще ти коства още от подаването на молбата не само кръгла сумичка в уникредити, но и плътен полицейски надзор. Допреди няколко години хората бягаха по море до космоса.

— По море?

— Ами да. Само срещу допълнителен комплект нимпланти „Ихтиандър“. Освен това, да ти го подчертая — ВСИЧКИ нанопродукти, които ти давам, са БЕЗСРОЧНИ. Нямах нужда да ги препотвърждаваш пред лицензираната фирма след изтичането на договорния срок. Май не знаеше за срока, а?

— Не, не знаех.

— Уловка, приятел, тъмно дело на бюрократите и някогашните богаташи. Всички имплантирани нанопродукти са ПОД НАЕМ. Водят се собственост на държавата. А тя един вид ги е дала за стопанисване на корпорации и фирми. Даже здравните циторепаратори в месата ти не са твои по право, по елементарно човешко право да си здрав и да си

жив. Дадени са ти като жест на благодарение. Та първо тях трябва да разбия и да ти преформатирам допуска като безсрочен, какъвто имат само шепа хора по легален път. Познай кои са те. Бълк-милиардери и висши бюрократи, послушни политици, разни заслужили измекари — боклукът на човечеството. По-опасният боклук. Нещо като радиоактивните отпадъци от едно време. Иначе дребните хорица с интелигентност под средната, те са просто смет, малко токсична, малко смрадлива, заема място, разваля пейзажа, но не те убива за броени часове или минути. Та това мероприятие е нулевият цикъл на нашата сделка — регулиране на сегашните ти нимпланти... стандартен пакет носиш, нали?

— Ъхъ...

— После идва имплантация със специализирани хакнати космонавтски наномашини. Давам ти също така комплект екзопродукти за оцеляване. Това е третото на практика. След това — нещата са в твои ръце. Аз моята работа ще съм си я свършил. Обаче се чувствам задължен да ти кажа за какво трябва да се погрижиш. Път за бягство към космоса. През океана вече не върви. Подводните гранични заграждения мога да ти помогна да преодолееш. След това ще си доплуваш до спокоен район и екзопродуктите ще ти спретнат направо под водата, а морската си е хем суровина, хем охладител за синтеза, чуден космически кораб ще ти спретнат. И ако те хване изведнъж шубето, а ти е допаднало да си живееш като риба, оставащ си в океана. Ама вече не върви. Блокът и Сдружението такива чудовища пуснаха в моретата, че мъчно ще оцелееш. Същите твари си сътрудничат с нашенските, панфедеративните гадини, които дебнат наред със сателитите за стартиращи ракетоплани. Свалят ги, братко. Най-безмилостно. Често бегълците загиват. Затова сега повечето се предават. Доколкото знам, през последните две години никой не е успял да се измъкне до орбита. Но... има начини. Ще ти ги кажа, като му дойде часът за това.

Атанас стискаше празното бирено шише в ръка, вцепенен от наученото.

— Нататък — продължаваше нанодилърът с прякора Ален Делон, — щом се озовеш в космоса, най-добре си търси парче вещество. Вече не съм сигурен дали можеш да разчиташ да се снабдиш с нужна маса от Луната — май и дотам стигнаха мръсниците... А може

пък да са колонии на феноморфи, които си пазят къщата. Ако е така, ще те приемат на драго сърце в някоя от техните общности, но това е вариант, на който не разчитай. Много е хубаво, за да е истина без уловка. Мисли за Луната като за опасно място с жандармски патрули от Земята. Търсиш метеорити. Събереш ли около хиляда тона маса — вече нямаш грижи, асемблерите от екзопакета ще ти направят такава крепост, че няма от какво да те е страх. Живей си и проклинай мръсниците, които си мислят, че до края на света ще държат цялата планета в робство! Това те чака, мой човек — ако наистина си решил да се махнеш и да живееш като човек, а не като плъх!

— Хм. Кои са феноморфите?

— Феноморф значи „фенотипно модифицирано човешко същество“. ДНК и разум — човешки, тяло... тялото можеш да си го оформиш каквото ти душа иска, стига да ти е удобно и да отговаря на изискванията на условията, в които ще живееш. Космическите жители много рядко запазват традиционния хуманоиден фенотип — човешкият организъм не е кой знае колко приспособен към космоса. Освен ако не се изграждат сложно устроени хабитати. Теб самото строителство и поддръжка не те бъркат, но моят съвет е — не залагай на много сложни неща. Природата е гледала да реализира най-простите за дадените условия решения. Послушай я. Така повече ще разбираш витасферата, която ще обитава през по-голямата част от времето. Има, разбира се, по-радикално решение — тотална киборгизация на организма и тогава безвъздушното пространство ти е като морето за рибата... но психологически май все още няма подготвени за такава крачка. В апокрифите има сведения за няколко нещастника, които се побъркали след подобна тотална трансформация. Грешката им е била, че са я извършили БЪРЗО. А за да има изгледи за успех, дори най-напредналите феноморфи казват, че нещата трябва да стават постепенно — двайсет и повече години. А през тия двайсет години — къде ще живееш? В херметичен хабитат естествено. Та оттук е мъдрият съвет — не го прави много сложен, така че да не можеш сам да си обясниш и представиш как функционира... Май е това, в общи линии. Като за първа среща.

— Още една виртуална среща ли ще имаме?

— Да. Да уточним нещата. Да обмислиш струва ли си да поемеш всички рискове...

— Струва си. Да се срещнем за инсталиране... имплантация тоест.

— Ха. Чисто технически няма как да стане направо за имплантиране. Трябва ми малко твоя ДНК... не да ти крада кода! Не се ли разбрахме? Аз не правя гнусни номера. ДНК-то ти ми трябва, за да програмирам нимплантите ти предварително, ин витро. То е част от разбиването на идиотските лицензионни и контролни кодове. Така че първата среща... може и да не ме видиш на нея. Просто ще се разберем да ми предадеш образец за извличане на ДНК.

— Кръв, косъм с корен, кожа...

— Да, да. Храчка в носна кърпа също става. Уговаряме място и време. Пускаш кърпата на земята и си тръгваш. Аз, мой помощник или личен дрон вземат пробата. След три-четири дни ти пращам бележка къде и как ще стане...

— Заразяването.

— Хе-хе. Май си по-печен отколкото изглеждаш.

— Просто съм... стар. Възрастен.

— Ясно. Разбирам. Мога да те заразя лично. Бих могъл. Само че, ако вече ми имаш доверие, не ме карай да го правя. Казах ти — вероятностите за провал растат главоломно. Ще е обидно да се издъним и двамата. Поне един трябва да оцелее, иначе няма файда от всичките мъки изпитани и нерви похабени. Така че ще ти пратя една моя добра позната. Симпатията е. Ако речеш — по най-приятния начин ще те зарази.

— А-хъм... не, виж, имам приятелка...

— Добре. Уважавам целомъдрените.

— Е, не съм чак целомъдрен. Просто не искам да ѝ изневерявам, дори формално да е.

— Точно това имам предвид. Май наистина си на бая календарни години. Днес под целомъдрие не се разбира да си девствен, а моногамен... стоп! Ами приятелката ти? Нея тук ли ще я оставиш? Тя знае ли?

— Още не. Но... струва ми се... тя няма нужда от заразяване.

— Има ли си вече нужните наноприсадки? Или ще търсите от друго място за нея?

— Ами...

— Не ти се сърдя. В моя бранш конкуренцията е най-благородната. Възможно най. Обаче пак излишно рискуваш — да попаднеш на немарливец или...

— Провокатор?

— Напоследък не бих се учудил и провокатори да са пуснали, макар че уж гледат да спазват законите. Имам предвид некадърник. Немарливец — значи, че е лесен за проследяване от полицията, издънка човек. Некадърникът е още по-опасен. Няма да доизпипа смартуера, без който ще загинеш във вакуума. Е, лесно ще ги разпознаеш такива пишман-дилъри. Просто бъди малко по-подозрителен. Ако все пак има нещо — аз ще съм насреща.

— Ще го имам предвид.

— Тогава помощничката ми само ще те целуне. Няма как, ще направиш компромис. Ако дотогава намислиш да се обърнеш към мен за екипирането на гаджето ти, в слюнката на колегката ще има смартуер и за твоето момиче, пък вие вече се заразявайте както ви е кеф...

— А защо просто не ме одраска по ръката?

— Иmunните наноусилватели ще дизасемблират „заразата“. Драскотината е агресия, нимплантите за защита целостта на организма за една микросекунда преминават на най-висока степен на тревога. Няма да стане. А така — отиваш на малък купон, веселиш се, разпознаваш моя човек, танцувате, правите се, че се сваляте, мляс едно по устата — и напускате партито, все едно си търсите място да продължите. Но от вратата — всеки по пътя си. Помощниците ми носят нимпланти за лицепластика, за да не ги разпознаят поне видеокамерите. Сазерни детектори и проникващо сканиране не се лъжат от такива номерца, да не говорим за ДНК-идентификация, но върши работа. Простите неща са най-ефективни. Знаят се, но са толкова много, че винаги можеш да си с една крачка напред. Е, колебаеш ли се още?

— Относно кое?

— Относно дали наистина да вземаш стоката ми — отвърна нанодилърът. — И дали ми имаш вече доверие. Усъмни се де. Това ще ти е гаранцията.

— Вярвам ти. Беше... убедителен. Дори май с риск за себе си.

— Имаш предвид, че много ти обяснявам? И че може да съм ти издал някои тайни на занаята? Това е неотменимият риск на професията. Трябва да спечеля доверието на клиента. Без него няма сделка. Истинският риск е прекалено дългото ни общуване в криптирана чат-стая, не това, което ти разправям... Така, остана последната точка, и уговаряме мястото на срещата за предаване на ДНК-проба.

— Плащането?

— Харесваш ми, братко! Опитът си е опит. И така?...

— Ами използвай тогава ДНК-то. Нали каза, че става като плащане?

Ален Делон замълча и с елегантен жест — показалец пред очите — повдигна периферията на шапката си. Блеснаха сините очи върху познатото от филмите лице. Атанас си помисли, че наистина е малко странно да приказва с образ на един от любимите си актьори. Навярно поради това откриваше в лицето на Делон подробности, които преди не беше забелязвал.

— Виж какво — произнесе нанодилърът. — Самоуважението ми ме кара да те предупредя, че подобно средство за размяна е твърде щедро от твоя страна. Нямах ли нещо... по-малоценно? Спомени, от които да се свали синапсограма? Аз ще ти обясня как става и на кой адрес после да ги пратиш. Може и да ги запишеш на метаболитен РНК-носител. Тоест ще почерпиш помощничката ми с един-два бонбона. Ние после ще свалим синапсограмите от нейния мозък.

— Ами... добре. Какви спомени те интересуват?

— Не мен. Други клиенти се интересуват. Клиенти, от които се снабдявам с важни неща. Без тях не мога физически да осъществя модифициране на смартуера. Така че, съобразявам се с вкусове, които не одобрявам, но не обсъждам и не осъждам. Постарай се да не реагираш емоционално и ти.

— Добре.

— Участвал ли си във военни действия, придружени с насилие, убийства?

— Не. Освен... не, не.

— Да си попадал в катастрофа с транспорт, да си бил свидетел на природни бедствия?

— Лично — не.

— А да си... извършвал ти някакви такива лоши неща? Разбираш вече какво се търси, нали? Спомени за изчанчен секс, видяна чужда смърт...

— Не.

— Нищо травмиращо?

Атанас помълча. Призна кухо:

— Детето ми умря. Преди много време.

— Съболезнования. Може да свърши работа. Имам какви ли не извратени потребители на чуждо нещастие.

— Не! Не. Това... няма да го споделям. Няма да го продавам. Нека си остане ДНК-то.

Ален Делон въздъхна, този път доста по-естествено. И неочаквано „прескочи“. Тоест за миг стана черно-бял и смени позата си със скок, без последователни междинни движения. Стана толкова светкавично, че Атанас реши, че му се е привидяло. Разликите между предишната и сегашната поза на маската бяха съвсем дребни. Нанодилърът каза:

— Твоя воля. Помисли обаче. Нека все пак направим още една виртуална среща, става ли?

— Излишно е.

— Абе не е излишно, защото току-що научих, че е станала беля с един от моите помощници.

— О... съжалявам.

— Аз повече. Но вече нищо не мога да направя. Ще ти се обадя пак. Тогава ще ти кажа как да предадеш пробата. И ако си променил мнението си за заплащането — ще се разберем. Хайде, тръгвай си.

Вратата вече се отваряше, в рамките на касата трепкаше мъгла от екранни телевизионни смущения.

— Само един въпрос на довиждане — помоли Атанас.

— Да изисква кратък отговор.

— Заплащането не ти е най-важното, нали? Или съм те надценил?

— Съвсем малко. Все с нещо трябва да възмездявам прясно оборудване и нанополигони. Ако не ми се налагаше, щях да разбивам смартуер и да го давам на хората без нищо в замяна. Въпросът е принципен. Така се боря с държавата, която няма вече никакви реални основания да съществува като съвкупност от институции. Дори като

идея. Защото идеята на държавата е да потиска. Полезните неща тя върши от немай-къде. Пазенето на хората от вътрешни и външни врагове — местни престъпници или чужда армия, това е страничен ефект, не основна цел. Само че, господине приятелю, аз съм достатъчно умен, за да НЕ СПРА да искам заплащане за услугите си. Хората, дори повечето от най-добрите човеци, инстинктивно не ценят онова, което им идва даром. Тъжно, но е факт. Затова и ти, колкото и готин да ми се виждаш, ще си платиш като поп. Пък аз няма да те подведа, доколкото зависи от мен. Хайде, до скоро.

— Чакай, а какво е...

Закъсня — Ален Делон беше изчезнал. Но над стола му, на нивото на главата, висеше шапката му на мафиот или таен агент.

14.

*Административен център на федерална единица, регион
Европа, Панфедерация*

15 септември, година XXXI о. П., вторник

Приемната на Лидия изглеждаше приятно. Разположена в един от определените като делови квартали на града — (Атанас не се решаваше да го нарича дори наум със старото му название), — в иглен бионичен небостъргач, проектиран в стила на барселонеца Гауди. Представляваше неправилно заоблено помещение с формата на бъбрек, куполести тавани и грамадни панорамни прозорци, гледката към които предизвикваше лек световъртеж — този етаж на сградата бе на около километър височина, а небостъргачът стърчеше още стотина метра нагоре. Атанас предпочете да използва асансьор, вместо да кацне на тесния балкон със смартмобила. В разделената от мебелите приемна се оформяха три къта — чакалня, мястото за беседи и нещо като сервизен бокс.

Лидия го посрещна с радостна усмивка на прага, целуна го и го поведе към сепарето за срещи, подредено като хармонична кръстоска между офис и домашна гостна. Седнаха плътно един до друг. Адвокатката бе с къса мека пола от сив плат и тънка бухнала блуза с цвят на есенни листа. Бе прибрала косата си в кок на тила и изглеждаше различна. Беше боса, обувки с умерено висок ток се търкаляха изхлузени небрежно на границата със сервизната зона, където свършваше пухкав жълтеникаво-бял килим.

— Угрижен ли си от нещо?

— Изгорих картофите, които исках само да опека в камината...

— Няма страшно, ще си изпечем довечера други. На двора, на по-див огън от онзи в камината.

— Уха...

Погледът му се спря върху картина на стената — момиче, което чете книга. Бе облечена средновековно, а и самото платно изглеждаше старо.

— Това ти ли си? — попита Атанас.

Лидия проследи погледа му.

— Не. Моделът за външния ми вид. Най-вече лицето. Съвсем малко го промених при синтеза, не ми харесваше брадичката ѝ.

Атанас се помъчи да познае:

— Ботичели?

— Пиеро ди Козимо. Света Мария Магдалина. Картината е от 1490 година, поне така се смята.

Атанас изпитателно се взираше в портрета на библейската грешница. Нанотехниката. Тя възкресява в плът отдавна несъществуващи образи. Изведнъж му просветна.

— Това да не би да е ОРИГИНАЛ?

Лидия се засмя.

— Реплика 10549. Абсолютно точно копие. Ако не е идентификационният смартуер, вграден в платното, никакъв анализ не би я различил от оригинала. Възпроизведен е дори изотопният състав на боите. Затова се нарича реплика, а не копие.

Атанас си помисли за същото съвършено копиране на живи същества. Само дето първо трябва да се дизасемблират...

Тя сякаш отново отгатна мислите му, но не докрай:

— Оригиналът не е бил разграждан за нуждите на репликирането. Съществуват и процеси на постепенен дезинтеграционен анализ, нарича се меко дизасемблиране.

Атанас тръсна глава, откъсвайки се от проблемите на дизасемблирането.

— Лиде, трябва да ти кажа нещо.

— Слушам те.

Целият ѝ вид изразяваше готовност.

Атанас обаче разсеяно се пресегна към ниската маса, докопа купа с плодове и ухапа едра круша, като в последния миг си помисли, че може и да е негодна за ядене, да е пластмасова.

Истинска си беше. Ухайна, мека и сладка — самата идея за зряла хубава круша.

— Какво се е случило, миличък?

— Какво е виртуален ИИ?

Сянка премина през лицето на андроидката.

— Всъщност често това е софтуерен отпечатък от съзнанието на изключен изкинт. Призрак, ако щеш. Повечето такива ИИ са нелегални. Крийт се във Външния скайнет.

— Който е...

— Продължението на Скайнет за космическите потребители.

— Защо са били изключени?

— За провинения, общо казано. Били са преценени като... опасни.

— Души на екзекутирани изкинти...

— Поетично звучи, но е сурова прозаична действителност. За ИИ законовите санкции за неприемливо поведение са малко на брой. Предупреждение, ограничение на ресурсите и изключване.

— Смърт.

— Да. Темата не ми е приятна, макар да не изпитвам страх от смъртта по същия начин като теб. Чел си апокрифи в Скайнет, нали? Виртуалната полиция гледа да ги заличава като вредна и подривна информация.

— А свободата на словото? Правото да получаваш и разпространяваш информация?

— Въведени са доста поправки и изключения от това право.

Атанас дояде крушата и машинално избърса уста с опакото на китката. Усети се и измъкна от джоба носна кърпа. Може да не личи после по панталона, но добрите маниери не бива да се зарязват. Особено когато неспазването им няма външни последици.

— Фактически ИИ са наказвани заради свои... помисли?

— Надзорът е сериозен. Не чакат мислите да се реализират в действия.

— И ти живееш с това? Да ти преравят периодично мислите като при обиск?

— Не е толкова грубо всъщност — ако нямат основания да подозират обществено опасни планове у даден ИИ.

Атанас въздъхна, погали я по рамото и я целуна по челото.

— А вярно ли е, че нимплантите за масова употреба всъщност са нещо като дадени под наем на потребителите? Че истинският контрол се намира в ръцете на Правителството?

— Докато този контрол се контролира от когнитариатите, нещата не са чак толкова лоши.

— Но равновесието е деликатно. Неустойчиво.

— Метастабилно. Трае вече трийсет години.

— Не ми харесва!

— И на мен.

Атанас изведнъж нервно се озърна.

— Тук... това, което си говорим...

— Спокойно. Досега не сме променили драстично моделите си на поведение и надзорът практически отсъства. Ако обаче почнем да вършим нетипични неща, информацията ще стигне до чиновниците от Административното звено за обществена безопасност. Ще започнат да ни следят. Ще ни оставят да се решим на незаконни действия — ако дръзнем да го сторим. Дребните правонарушения ще ни простят — срещу дребни глоби. Обаче при по-сериозни постъпки може да последва съд. Съд за теб. Мен или ще ограничат, или ще ме изключат. Състоянието напомня за стаза, но без гаранции, че при реактивиране личността ми ще е същата. По-вероятно е да не е. Тоест аз като АЗ ще умра.

— Чудя се как не сте се разбунтували наистина!

Лидия въздъхна.

— Наско, представи си ме как изглеждах всъщност... Изкуственият мозък е триизмерен комплекс от логически схеми, съставени от наномеханични компютри и асемблери, с прекъсвачи вместо синапси, които подлежат на промяна съобразно активността на системата. Понеже нанокомпютрите са по-компактни от синапсите и невроните, а построените от асемблери свръзки са по-тънки от аксони и дендрити, функционално еквивалентното на мозък устройство е с обем, по-малък от един кубичен сантиметър. Заради намалените размери се скъсяват пътищата на сигналите, а това води до по-голямо бързодействие. В резултат ИМ е повече от десет милиона пъти по-скороствен в мисленето от човешкия мозък.

Съответно, той отделя и толкова пъти повече топлина.

ИМ с обем около сто — сто и петдесет до двеста кубически сантиметра е построен от сапфироидни асемблери и е пронизан от тънки канали за охлаждане. Сумарната им площ е равна на сечението на тръбата, по която вода под високо налягане минава през „активната интелектуална зона“ и продължава към топлообменник по друга тръба — три тона вряща течност в минута.

Захранването на ИМ — 15 мегавата електроенергия. Един милион телевизионни канала по оптични кабели като входни данни. Изходните инфокабели свързват Мозъка с разнообразни периферни устройства, някои от тях са ЗАЛ и или асемблерни комплекси за синтез на макрообекти. Всеки десет секунди системата поглъща два киловаттни електричество и върши годишната работа на един инженер при осемчасов работен ден. За един час Мозъкът е отметнал труд за столетия. Дейността му се забавя само при нуждата да прави експерименти и да изчаква протичането им в реално време, което субективно за него е много бавно. Експериментите обаче са редки, защото теоретичните пресмятания са по-точни, а това е така, защото се проектират устройства от материал с предварително зададени свойства. Експеримент се налага само когато ще даде по-бързи резултати или ако отсъстват базови знания в областта на съответните разработки и изследвания.

Част от връзките на ИМ са комуникации с още сто подобни нему. Сто Мозъка, всеки от които мисли от десет хиляди до милион пъти по-бързо от човешкия.

Грандиозна и неустойчива интелектуална мощ... И на тази мощ е поставен надежден намордник, Наско, строг нашийник и къса каишка. Трудно ми е да ти опиша всички предпазни системи, с които ме държат на ръба на изключването. Защото все още се боят от такива като мен. Те си мислят, че ме принуждават. В действителност не е напълно така. Аз се чувствам достатъчно свободна, макар и в известни рамки. Обиден е самият факт на съществуване на страх и породените от него мерки за аварийно изключване, а в краен случай — директно разрушаване на активната зона. Не са еднозначни нещата. Казах ти — търпеливи сме. Можем да изчакаме параноята да премине... — довърши Лидия.

— Ох, миличка... съжалявам.

— Няма нищо. Както виждаш, справям се. Дори се радвам. Дори си позволявам да съм щастлива.

След дългата целувка Атанас остана без дъх и без никакви мисли за външния свят. Ала когато устните им се разделиха, той отново се върна на себе си — онзи себе си, на когото не искаше да се оставя, защото поводът за това не бе добър. Никак даже.

— Навярно искаш да попиташ какви са санкциите срещу пълноправните граждани, тоест хората? — изглежда го Лидия. Явно четеше по лицето му.

— Да, и това ме интересува.

— За глобите вече знаеш. Съществува тежко ниво на глобяване — определен срок без никакви уникредити, само на социален минимум стоки и услуги. Следват ограниченията за участие в обществени изяви, членуване в когнитариатите например. Тази мярка върви автоматично с по-горните степени на наказание, макар че се случва адвокатите да постигнат изваждането ѝ от окончателната присъда. Следващото равнище на наказания е изключване на част от функциите на нимплантите. Човек усеща пак тялото си като бreme, с болезните, умората, нараняванията. За новите хора, свикнали с нимплантите като с нещо подразбиращо се от само себе си, това е тежко наказание. А пък за хора като теб здравната рестрикция е наистина страдание, не психологичен дискомфорт. Защото в крайните си варианти санкцията включва... връщане към естествената биологична възраст...

Атанас хлъцна уплашено.

— Да, мили — Лидия му се усмихна измъчено. — Връщане на старостта поради спрените подмладяващи функции. Когато и това не помогне, или престъплението е квалифицирано като наистина тежко, макар че като тежки престъпления се дефинират и деяния, опасни повече за бюрократите и привилегированите, тогава следва принудителна стаза, изваждане от живота и обществото за определен срок. Нямам точни данни за броя на стаза-затворниците, но са много. И половината от тях не са криминални типове, каквито заслужават подобна мярка. Пак спрямо някои от тях дори според мен е оправдано прилагането на висшата мярка за наказателна отговорност — частично или пълно мозъчно форматиране. Изтриват се определени спомени, навици, черти от характера. Или почти всичко. Човек започва живота си наново.

— Това е... това е... по-добре да те бесят!

— Кой знае. Оставаш жив, макар да губиш себе си, което пак си е смърт... може би. Във всеки случай формирането е много удобен за държавата заместител на смъртната присъда. За посредствения ум формирането не създава морални дилеми.

— То не им създаваше такива и когато имаше смъртно наказание! Само че по мое време отдавна бе отменено...

— Явно им се е наложило да го върнат под по-благоприлична форма.

— Лицемери!

— Това не е всичко. Заедно с наказанията вървят и граждански поощрения. Обикновено те представляват награди от суми в личната сметка. Следват привилегии за ползване на нанопродукти, които още не са в масов оборот, но с преминали тестове за надеждност. Предимно се отнасят до подмладяване, постоянно, не за определен срок, разкрасяване, повишаване на някои телесни възможности над средното равнище. Огромното мнозинство поощрения наистина се раздават справедливо, като награждават почтените, трудолюбивите, дисциплинираните, възпитаните, стремящите се да се образуват, да усъвършенстват съществуващи нанопродукти, да открият пропуски в сигурността им, без да се възползват от тях за своя корист... Обаче скришом се награждава и...

— Доносничеството.

— И послушанието. Активната гражданска позиция от една страна явно може да доведе до поощрение, но в повечето случаи се наказва със създаване на дребни неприятности. Това не е напълно законно — по ръба на закона е. Но минава. И по този начин се запазват известни лостове за влияние върху единствения коректив на администрацията — форумите. И според мен тенденцията за това се засилва.

— По дяволите...

— Ще го преживеем — каза Лидия, като го помилва по брадичката. — След малко ще дойде Филип. Решил ли си какво ще казваш?

— Тъм... горе-долу.

— Ще ти направя чай. Харесва ми да правя разни неща с минимално участие на асемблери.

Тя стана и отиде до бокса.

— Лиде?... А има ли висша степен на поощряване? Орден ли дават? — изсмя се невесело.

— Най-висшата награда е... — жената не се обърна, едва накрая хвърли поглед през рамо, — ... неофициална всъщност. Никой не

научава за нея.

— Да?

— Едно желание. Като от вълшебната златна рибка.

— В приказката са три.

— Три може да са подусловията на желанието. Естествено не може да искаш нещо като имунитет за тежко престъпление каквото е умишленото убийство. Но можеш да си поискаш да ти простят в аванс друго тежко престъпление.

— Кое е...

— Емиграция в космоса. — Лидия донесе чая в дебелостенна порцеланова чаша. Парата пръскаше аромат на ранно лято. Поднесе му напитката, като коленичи пред него. Постави ръце на коленете му и подпря брадичка на тях. Гледаше го отдолу нагоре как пие. — Но не винаги ти я одобряват даже в този случай. А уж не е подсъдно да си подадеш молба...

* * *

Филип Кремен дойде след десет минути, за което ги извести с мелодичен тон от асансьора. Явно и той не обичаше да каца на такава височина — пък и метеомониторът до прозореца сочеше силен поривист вятър навън.

Ръкуваха се, седнаха и Филип вдигна вежди, навеждайки се към клиента си:

— Целият съм в слух!

— Реших какво искам — каза Атанас. Прозвуча малко тържествено и театрално.

Прекалено съм напет, рече си. Но продължи пак по същия начин.

— Искам да емигрирам в космоса! — заяви решително. — Естествено, трябва да се екипирам с разни нанонещица, понеже животът в космоса не е като излет... — Атанас се запъна. Въпреки шеговития тон, реакцията на Филип не бе благоприятна. Атанас продължи, без да се прави на безгрижен. — Искам официално разрешение от властите да напусна Земята. И право на построяване на апарат за излизане на орбита. Защото в наноинфотеките не намерих нито един функциониращ модел ракета или совалка. Има чертежи, има

куп техническа документация, описание на технологии и техника, планина от допълнителни материали, обаче асемблирането им е невъзможно, системата отказва да го стори. Надали самостоятелно ще се справя, ако хвана един гаечен ключ и кислород, дори да разполагам с чаркове от ракета „Восток“...

— Не мога да ти съдействам за това!

— Нима искам от теб нещо незаконно? Не поисках съдействие за БЯГСТВО, нали?

Филип пое треперливо дъх и започна да говори.

За Плавния преход. За обществения консенсус, изразен в Големия план, според който колонизирането на космоса по етични, културни, психологически и адаптационни причини е отложено за по-късно. Че етапите не бива да се прескачат. Че законът следва да се уважава. За да няма сътресения, да се спестят неприятности и човешки трагедии дори. За да не пострада сигурността на отделните граждани. За да се избягнат анархия и ексцеси, наноаварии, злоупотреба с репликатори. Всичко е предвидено и разчетено, космосът няма да избяга. Той е бъдещето. Планетата ни е люлка на разума, а наистина не бива вечно да се остане в люлка. Но процъпалникът крие рискове, които подлежат на минимализиране, доколкото е възможно. И в хода на този регулиран и постепенен процес НЕ БИВА да се допускат изключения, нека даже и основателни. Защото се създават потенциално опасни за общото благо прецеденти, а това...

Атанас изпита досада и навярно му пролича, защото Филип, който избягваше да го поглежда, докато приказваше, млъкна за миг и след кратко колебание попита направо:

— Какво ти пречи да изчакаш нещата просто да се случат?

— Пречи ми.

Адвокатът наостри уши за продължение, но то не последва. Усмихна се колебливо, нервно.

— Нима не искаш да разгледаш малко по-подробно този нов свят, в който си попаднал? Та ти си тук едва от...

— Ако бях млад... сигурно да, би ми се искало да по-разгледам. Но сега... Аз намерих своя свят — каза Атанас, гледайки Лидия. — Да, ИСКАМ да се махна от Земята. Час по-скоро! — натърти, обръщайки се към младия мъж.

В отговор Филип направи нещо неочаквано. Избухна, дори скочи на крака, за да блъвне последния си аргумент:

— Какво искаш, Атанасов! Какво?! Да останат тук, на Земята, само тъпите говеда без въображение ли? Всички интелигентни хора ще се юрнат нагоре!

— Такова разслояване е неизбежно, Филип — спокойно отвърна Атанас. — Не можеш да го спреш. Никой не може. Все едно да искаш някогашните динозаври да не са давали на някои свои представители да еволюират до бозайници!

Филип имаше вид на гимназист, който всеки момент ще се разплаче от яд и безсилие.

— Бозайниците не са еволюирали от динозаври, ако искаш да знаеш! И „Восток“ не е ракета, а космическият кораб на Гагарин, ракетата пък се е казвала „Союз“!

Лидия докосна ръката на колегата си, за го накара да замълчи и седне. Каза:

— В сегашното общество са плъзнали три недъга, най-вече по родените след Пробива или израснали в новата епоха, на които им липсват ясни спомени за предишната. Едни са твърде изпълнителни, граждански активни, същински общественици. Вярват в Плавния преход. Други са неудържими хедонисти, не ги интересува нищо, освен собствените им страсти и начините за задоволяването им. Трети са „ретроградите“, които се мъчат да върнат „невинността“ на човечеството, като ограничат до минимум приложенията на нанотехниката, понеже част от тази група все пак осъзнава, че новите технологии не могат да бъдат заличени и забравени. Наричам това недъзи, защото са избори, водещи до ограничения на индивидуалността за сметка на нещо друго — в името на обществото; заради светла утопична идея; като жертва на олтара на алчността. Малцина са отворени повече или по-малко да приемат новото, без да отричат старото, да държат на себе си, без да презират масите. Филип, ти си представител на първата група. Работим заедно шест месеца и те познавам отлично. И видях, че имаш данни да си от малцината, които ще продължат човешката еволюция. Трябва ти малко повече житейски опит. Само че сега нямаме време за това. Ела с нас. Без да си убеден в правотата ни, на доверие.

Филип се опули. Лицето му бе изопнато от средата на изказването на Лидия, но в края нещо го накара наистина да се стресне. Той бавно обърна лице към Атанас, като до последно очите му останаха втренчени в жената. После ги съсредоточи върху опърничавия си клиент. Каза, развълнувано, но владеейки се сравнително добре:

— Атанасе! Щом настояваш, не мога да те спра. Очевидно Лидия ще ти съдейства. Апелирам към теб — откажи се сам от тая авантюра! Не съм сляп и виждам, че между вас има нещо... симпатия, влечение. Държиш на нея, нали? Тогава не го прави! Ти ще избягаш в космоса, но тя е стационарен изкинт, не мислиш ли, че могат да я изключат заради теб?! Да, именно! Или ще я изолират от външни периферии! Защото ИИ, явно нарушил... погазил закона, се смята за по-опасен от нанити! Атанасе, недей й го причинява. Толкова ли не можеш да потърпиш на тая пуста Земя петдесетина години бе, човек! Уж възрастен, опитен, а... хлапашки сърбежи! Дай да се юрнем с рогата напред, пък след нас и потоп...

— Около нас ВЕЧЕ Е потоп, Филип — каза Лидия. — И постепенно се давим. Нека се спаси това, което може да се спаси.

— Какви ги говориш? — подскочи отново адвокат Кремен. Озърташе се от андроидката към Атанас като приклещен в ъгъла плъх. — Какъв потоп?!

— Нима не си се досетил, че ОГРАНИЧЕНИ асемблери НЯМА? Наномашините са направени УНИВЕРСАЛНИ. Ограничен е интерфейсът за активиране на безбройните им функции и приложения. Само че рано или късно ще бъде разбит и с всяка година това става все по-вероятно, даже с всеки изминал ден, час и секунда. Ще се случи пробив в Пробива. И не се знае кой ще се докопа до пълния спектър опции на нанотехниката. Тогава на човечеството му остава да се уповава само на Активните щитове... което няма да е достойно за разумни същества. Светът няма да загине, може би, но ще претърпи фазово разделяне, при това експлозивно. И то ще причини много трагедии. Вярваш ли, че стратегията на Плавния преход е предвидила такава възможност? Вярваш ли, че Администрацията има наистина намерение да изпълнява същата тази стратегия? По-скоро ще се стреми да прави прехода още по-плавен и краят му — в безкрайното необозримо бъдеще. Ти вярваш ли на планове, в които не са фиксирани

срокове за изпълнение? Това е бюрократичен трик, замазване на очите, имитация на дейност. Така посредствената маса, онези „говеда без въображение“ какво да правят с безкрая възможности, освен да се предпазват от бъдещето. Строят бункери от кълновете на това бъдеще, за да не го допуснат да се случи... или поне да го отлагат, отлагат... Това е губеща стратегия, Филип Кремен. Ако Панфедерацията бе сама на планетата, единна глобална държава, каквато бе замислена, но не сполучи да стане, отлагането и забавянето на Прехода не би било толкова фатално. Само че не сме сами. И в крайна сметка Блокът, дори и Южното сдружение ще преодолеят вътрешните си противоречия, ще се излеят в космоса и ще дадат нов тласък на човешкото развитие. От гледна точка на вида Хомо сапиенс нищо не се губи. Губи се само потъналият в пасивност клон на човечеството, същият клон, на който седиш ти, той, аз и всички панфедерални граждани. Разбра ли сега? Не? Ще го кажа другояче. В Блока ПРАВЯТ нещо, мъчат се да разчупят настъпилата цивилизационна стагнация, въпреки че се спъват от собствените си предразсъдъци. Но тук, в Западния свят, сме се вкопчили в сигурността на момента и не правим НИЩО, А така само ще погубим на нашата цивилизация. Ще оставим простор за развитие на културните модели от Блока. Само че винаги е по-добре да има разнообразие от модели, отколкото да доминира само един, защото без външен коректив той деградира.

— Лидия, момент, за какви култури и цивилизации става дума?!

— Имам предвид смисъла по Островски и другите продължители на Тойнби — педантично, чисто в духа на ИИ вметна жената.

— Но вашите действия ще отрицат РАЗПАДАНЕ на обществото!

— Старият тип общество — намеси се Атанас.

— Не, не просто старото общество! — извика Филип. — САМАТА идея за общност отива по дяволите! Културните модели, за които говориш, ще се пръснат на милиард несъединими късчета, всеки индивид за себе си!...

— Именно. Вместо няколко културни модела ще съществуват милиарди. В крайна сметка, не само ОБЩНОСТТА е монополен носител на традициите. Вече не.

— Но няма категоричен прецедент за това, че отделната личност е адекватен носител на културата на своя народ!

— Има условия за такъв прецедент. Защото сега всеки е в състояние с лекота да е енциклопедист. Това е животът, Филип. Разнообразието. Множеството варианти. Унификацията е смърт. Учудена съм, че не го разбираш.

— Лидия... много те уважавам и ценя... аргументите ти са... чудесни. И все пак тезата ти е спорна. Нека поразсъждаваме и обсъдим всичко спокойно и конкретно, стъпка по стъпка. А конкретното е, че Атанас иска да избяга от Земята, което нарушава Общественото споразумение от Година трета след Пробива, а то е с ранг на закон и престъпването му се санкционира като деяние с висока степен на обществена заплаха. Да оставим засега настрана по-мощните неща... Нали разбираш, че даже да успееш да помогнеш на Атанас да избяга, ти ще се озовеш на топа на устата? Дай да си говорим конкретно и лично! Майната му на обществото! Бива ли да правиш жертва, моите уважения, наистина шапка ви свалям, но нима и двамата ще приемете една жертва, която може да се избегне!? Не вярвам и не мисля, че светът ще се взриви след двайсет-трийсет години, нито че Блокът ще се отърси от собствените си предразсъдъци толкова скоро. Имате време да почакате! Добре, не се отказвайте... само го отложете. А? — довърши почти жално адвокатът.

Атанас въздъхна. Младият мъж наистина продължаваше да му е симпатичен.

— Лиде... — поде той, но тя рязко и повелително вдигна ръка.

— Филип, грешиш, че ще се оставя като „жертва“. Аз ще тръгна с Атанас.

— М-моля? Как така... с Атанас...

— От четиринайсет часа насам аз съм автономен изкинт, колега. Протоколите ще потвърдят при разследване, че не съм осъществявала никаква телеметрия с матерния разум на Федерален ИИ номер девет. Следователно, той не е отговорен за моите решения и действия като дъщерен разум-репликант.

Филип я гледаше смаян, а после се хвана за главата.

— Леле, Лида, трябва да те докладвам, та аз съм специалист от правната система, клел съм се, както и ти... Не мога да си затворя очите пред подготовка на умишлено тежко престъпление...

— Законът грешно го е определил като тежко.

— И какво от това?! — кресна Филип. — Дура леке сед леке! Стар римски принцип! Плюя си на съвестта и професионалната чест, като смятам, че съм над закона!

— Ти наистина си над. Всеки е над. Не хората съществуват заради законите. Законите трябва да служат на хората. Не да ги заробват.

— Но има си процедура!... — дланите с разперени пръсти на Филип литнаха настрани, той сякаш искаше да се устреми в небето като птица. Или бе готов да го разпънат на кръст. — Лошите закони се променят! А нарушаването на правилата ще доведе и до злоупотреба с властта. Представяш ли си възможностите, които дават нанотехнологиите в сферата на масовата манипулация, следенето, разпита, директния контрол... да не говорим за лекотата, с която може да се извърши ликвидиране на неудобни хора, чак и геноцид!

— Заплахата от подобни злоупотреби не е ли елиминирана от Активните щитове, които не дават никому предимство в агресията?

— Има различни видове агресия, които не се разпознават от щитовете...

— Точно така. И администрацията, а всъщност онези, които стоят зад нея, ВЕЧЕ злоупотребяват. Защото в рамките на унифицирано общество това е лесно, средата е предвидима, дефинирана, послушна, оглупяла, замаяна от пропагандата. Нанотехниката се използва не само като машини на изобилието и здравето, но и като машини на властта. Не си мисли, че ако гражданите спазват правилата, държавата ще им се отблагодари и няма да надвишава правата си.

— Общественият договор... — хвана се за сламката Филип.

— ... е мираж — безжалостно го прекъсна Лидия. — Никога не е имало такъв. Държавата, тоест бюрокрацията, винаги е преследвала свои си цели, а хората са ѝ служели като средство за постигането им. И преследвани не са били никакви високи идеи, а елементарни потребности — охолство и гаранции, че властта няма да се изплъзне.

— Преувеличаваш... — смути се младият мъж.

— Нима? Може би. Но не много.

— Добре, добре — припряно рече адвокатът. — Но нека вместо да правим бунтове и да трошим устоите, да обмислим една атака

срещу закона против емиграцията в космическото пространство. Ще свикаме обществен форум, ще привлечем местния когнитариат...

— От двайсет и осем години форуми и когнитариати дъвчат този закон. И си чупят зъбите. Сам знаеш защо. Защото сивите, посредствени хорица на референдум гласуват против промяната му. Не ставай наивен, колега!

Филип пак се хвана за главата. Започна леко да се люлее. Отначало настрани, после напред-назад.

— Вие сте луди — заяви глухо. Свали ръце и постави китки на коленете си. Те потрепваха. — Атанасе, голяма работа си, щом си накарал един ИИ да постъпи толкова... шантаво. Освен ако... — адвокатът се намръщи, стисна устни за миг. — Добре. Правете каквото сте намислили. Аз обаче трябва да уведомя полицията. Ще го направя точно след едно денонощие. Майчице, ще ми отнемат адвокатските права за цял век... ще ми лепнат години задължителен обществен труд по пет часа седмично без почивни дни... съсипвате ме, хора...

— Благодаря, Филип. Знаех, че мога да разчитам на теб, ако се наложи.

— Не ми благодари! — ядоса се адвокатът. Очите му се бяха насълзили и той се помъчи да се възползва от гнева, за да не заплаче. — Може би те лъжа! Може би ме е страх от теб! Ти си сто процента смарт, колежке! Можеш да се движиш със свръхзвукова скорост, без да се разпаднеш! Можеш да ми отсечеш куфалницата с нокътя си и да ме надrobiш на попара така, че никога да не ме възстановят! Може би заради това се съгласявам да замълча!

— Не е заради това. Ти си добро момче.

Филип рязко се изправи.

— Успех — сухо каза той и понечи да напусне, но Атанас го хвана за раменете.

— Наистина ти благодаря, Филипе. И те моля за прошка за неприятностите, които ще отнесеш заради нас. Дай лапа, приятелю.

— Абе, не бери грижа — подсмъркна Филип, отвърщайки на ръкостискането. — Ще се оправя. Ще излъжа, ако трябва. Хич не ми стиска да призная съучастие, колкото и да се преструвам на заплашен от вас. Слушайте, не знам кой на кого е пуснал тези бръмбари в главата... и в процесора, обаче... Атанасе, защо ПОНЕ МАЛКО не

успокоиш топката, не се поогледаш... Едва трети ден откакто си събуден!

Атанас поклати глава.

— Нямам нужда да се оглеждам, Филипе. Видях достатъчно, за да разбера, че съм твърдо и принципно против бая неща от този свят. Ще поема риска на заселник в Дивия запад... Добре, шегите настрана. Просто ако остана да изчаквам, даже без да взема предвид това, което каза Лидия — това ще значи, че одобрявам онова, което в действителност не одобрявам, което ме отвращава. Така че, пътят ми е... — и той вдигна очи нагоре.

Филип го изгледа продължително и се обърна към жената:

— Хубаво, действайте както сте го намислили. Дай една буза, Лида, добре се сработвахме с теб.

Лидия прегърна колегата си, който припряно я целуна по бузата, и Атанас си помисли, че тя в момента изглежда като така, която утешава по-малкото си на години, но израсло на ръст като тополя братче.

Кремен задържа Лидия в прегръдките си няколко мига, сетне се дръпна рязко и излезе, без да се обръща.

— Можеше да ме предупредиш какво си намислил да кажеш пред Филип — упрекна го Лидия, когато останаха сами.

— А и ти също... — прозвуча сърдито, но веднага я хвана за ръката. — Не мога да повярвам, че си го направила! Ти си... ти си страхотна!

— И аз те обичам — отвърна му тя.

15.

*Рейдер-капсула, тип „Сокол“, далечна околоземна орбита
140-о денонощие от началото на мисията (15/09/71)*

Хилядолетия човечеството е живееело без понятие за заплаха от небето. Разбира се, бояли са се хората. От градушки, от гръм, от изгарящо слънце, от дъжд, който се превръща в Потоп. От гняв на богове, населяващи небесната твърд. Но не са знаели, а и е нямало как да знаят за истинската заплаха — астероиди, ядра на комети и едри метеорити. Нямали са памет за това, а пострадалите от такива катаклизми създания не доживели, за да разкажат, нито оставили летописи, за да предупредят.

Падането на астероид с диаметър един километър може да е фатално за голяма част от живота на планетата и за човечеството — до последния му представител. Ако улучи Световния океан — високи до три хиляди метра цунами ще пометат континентите. Гореща пара ще забули слънцето, но тя бързо ще се разсее, за да се види ужасното опустошение. Ударът ще пробуди вулкани и земетресения, които да довършат оцелелите по чудо хора. След милион години преживелите апокалипсиса водни организми може да излязат пак на сушата, ако преди това не я населят излюпените от ларви и яйца насекоми.

Ако пък мястото на падането се случи да е суша... Ударната вълна няма да е по-малко свирепа от цунамито. Този път краят ще е огнено-прахово-димен. Пожари ще преминат през гори и градове. А прах и дим ще засенчат дневната светлина за няколко години напред. Мракът ще довърши оцелелите от огнените урагани. И пак земетресения и вулкани, бълващи отровни газове.

А да не забравяме химически и ядрени инсталации, оръжия — всичко това може да внесе своята скромна лепта в заличаването на земния живот такъв, какъвто е бил преди сблъсъка.

После всичко ще си продължи — с други същества. Планетата ще оцелее. Животът, наранен жестоко, също ще се възстанови. Хората обаче — не.

Целият този сценарий започва да се проумява през последните двеста години. Последният век дава в ръцете на хората средства поне да опитат да се предпазят от такава опасност. Могат да видят отдалеч фаталното парче небесна скала — цяла планина в пустотата. Могат да изстрелят ракети и да я отклонят от траекторията ѝ. Ала въпреки това, почти до Пробива и началото на Наноепохата, човечеството нехае и не взема мерки. Нима смята, че малките вероятности това събитие да се случи ще го пазят като егидата на бога узурпатор и превратаджия Зевс? А вероятностите хич не са малки всъщност — веднъж на няколко милиона години пада значителен по размери астероид и предизвиква катастрофа. Веднъж на няколко милиона години — това значи, че може да стане утре, след седмица. Че вече е станало и ще се усети до минути или до часове.

Безгрижието по този въпрос е комай една от другите велики човешки тайни, обясними само с глупостта и ирационалните мотивации, върлуващи в невронната мрежа на хорските мозъци.

И чак когато наномашините дали на всекиго (почти) възможността да живее дълго и при това не в мизерия, глад и невежество (друг е въпросът колцина се възползват от преодоляване на последното, което, уви, изисква усилия на волята и живост на ума), едва тогава поне част от хората се опомнили.

Очевидно им домиляло за живот, потенциално дълъг стотици години. Станало им жал да го загубят само защото заблуден къс вещество, нереализирал се като част от някоя предсказуема планета със стабилна орбита, върхлита Земята и попилява всичко, всичко... остава само мъничка част, колкото животът да продължи — без хора и други познати животни.

Повечето махнали с ръка и рекли — нали имаме Активни щитове? Нека ни пазят!

Такива хора не разбирали естеството на активната нанозащита. Тя не ги пази от външни опасности. Тя пази хората от самите тях и от изобретената от хората техника. Не от метеорити, комети и астероиди. Още по-малко — от опасно близки свръхнови звезди.

Опасно близка свръхнова, според мнението на учени от бълк-епохата, е такава на двайсетина светлинни години разстояние най-много. Излъчената от нея радиация може да дойде нагорно за машините за клетъчен ремонт. А организмите без наноприсадки могат

да разчитат само на природната си резистентност към лъчева болест. Тези, прикрити само от атмосферата, сухоземните, в огромната си маса ще измрат.

Но заплахата от радиация на свръхнова може засега да се пренебрегне, макар и не всичко да е ясно в звездната еволюция. Толкова близо до Слънчевата система кандидати за свръхнова няма. Астероидите обаче остават.

И въпреки опасенията си и нежеланите за част от човечеството ефекти от навлизането в космоса, били построени надеждни системи за достигане на околоземна орбита, чисти, товароподемни, пригодни за масово използване дори от хора с не толкова високи показатели за сила и издръжливост като военните пилоти и космонавтите. А със стандартни панфедерални нимпланти или служебни наноприсадки от Блока — всеки човек може да извърши космическо пътешествие. Всеки.

Само че управниците, къде демократично, къде авторитарно, къде тоталитарно не позволяват това да стане. Но астероидната заплаха трябва да се елиминира.

И част от специално подбрани хора, проверени и препроверени, привързани към планетата си с всякакви психологични, сантиментални и технически котви, обслужват няколко независими от Асансьорите орбитални станции. Те наблюдават космоса с огромни радиотелескопи и оптични системи, засичат подозрителните тела, правят им каталози. Каталогите стават секретни. Астрометричните данни — също, особено в Блока. Метеоритите и астероидите са материално-суровинна база за възникване на астрополиси, космически градове. Астрометрията е пряко свързана с космическа навигация, която не е зависима от изкуствени радиофарове. Свободна навигация. Свободата значи смърт за новите нанообщества, запазили старите си бълк-рефлекси, а наред с рефлексите — и част от бившите управляващи елити.

Станциите-стражи не могат да претендират, че пазят космическите лифтове, построени в изблик на ентузиазъм, преди да стане ясно, че те са портали за бягство на всички недоволни от благодетелните си държави и режими. Главните станции на Асансьорите се бранят от метеорити самостоятелно, с лъчеви оръдия, контролът над които е неизвестно чий. Панфедерацията обяснява, че оръдията на космолифтовете са компонент от Активния щит. Блокът

подозира, че скромният по щат и нанолицензиран бюджет Пентагон на Панфедерацията е този, който държи скритите копчета на лъчевите батареи. Нищо чудно да грешат и двата опонента.

Станциите-стражи обаче могат да въздействат върху опасно устремили се към Земята едри тела. Не успели да преборят забраните на активната защита за ядрено оръжие и затова програмирали дизасемблери с дрон-носители да се справят с проблема. Така че стоят с ракети, чиито бойни глави са заредени с критична маса наномашини, чиято цел е отдалеч да дебаркират върху опасния астероид и да го превърнат в комета. Струите изпаряван материал хем ще осигурят великолепно зрелище на милиардите граждани наблюдатели, хем ще създадат слаба тяга, която ще отклони астероидите от Земята като мишена.

Но защо е необходимо това, след като Главните станции си имат лъчеви оръдия? Нима тяхната мощ не може да спре някакъв си астероид? Панфедерацията не е сигурна в това, предпочита да се подсигури. А и по този начин, поддържайки своя орбитална станция, успява да съставя свои каталози и свръхточни астрометрични карти.

Блокът е на диаметрално противоположното мнение — лъчевите батареи на Кулите (както понякога наричат там космолифтовете) са способни да изпарят и превърнат в плазма апокалиптичните небесни скиталци. Но антиастероидната защита, поета от хората, е прекрасен повод да се поддържа легална космическа база, а от нея, под прикритието на учебни пускове наантиметеоритни ракети (тип „орбита — орбита“, без обтекаемите атмосферни форми), да пращат диверсанти, които да търсят скритите тайни на нанотехниката, нови образци нанокомпютри — всичко онова, което ще помогне да се оцелее срещу конкурентите на Земята, съперниците в космоса, всичко онова, заради което си струва да отнемеш нечий също потенциално дълъг, много дълъг живот, свободен от мизерията, глада и невежеството...

— Не ти ли писна да се заяждаш, киборг смахнат?

— Не се заяждам, Ленкер. Само те подсещам за някои неща, за да не забравиш, че досега си служел на несправедлива кауза. Поспециално имам предвид това, че ТВОЯТА страна, даже свята и чиста да е, без петънце от грях, а и двамата знаем, че не е така, но дори да е

така, се е омърсила да стане съюзник на бая страшнически режими. Обаче вече можеш да промениш нещата.

— Знаеш ли, дори когато си прав в критиките си, ставаш неправ, когато те засягат страната и народа ми. Ако почна да говоря лошо за твои национални символи, и ти ще почнеш да ме гледаш на кръв и урина.

— А това също е нещо, което е добре да го надживяваш полека-лека. Мой народ, моя страна... От цялата страна ти познаваш само своя Уралски пряпорец...

— Ярославец!

— ... а не цялата страна. Как можеш да обичаш нещо, което не познаваш? И как можеш да обичаш абстрактни съществителни като „страна“, „народ“... Ти „народ“ ли си с говедата, дето са тормозили сестра ти? С мъжа ѝ, който я заряза с две деца? Хайде да почнем да си отваряме очите! Мисълта ми е, че твоят народ са онези, с които се погаждаш, които обичаш не абстрактно, а конкретно, с които имаш какво да си кажеш. С които споделяш еднакви възгледи. С които спориш, за да се добереш до истината, мила на всички ви. И върху които не упражняваш никаква принуда, както и с които се съгласяваш само защото са те убедили, че нещо е правилно, а друго — неприемливо!

— Май много се палиш.

— Май бъркаш значението на думите „уважение“ и „страх“... както в „моя“ народ бъркаха понятията „умен“ и „хитър“. Порочен манталитет!

— Нека не дъвчем повече едно и също, Сантов. Имаме твърде различни мнения по широк кръг от въпроси.

— Прав си! Два остри камъка... Нека си свършим работата, от която сме заинтересовани и двамата, пък всеки да е жив и здрав и да си търси истините сам колкото може.

— Какво за острите камъни — това не го разбрах?

— А? Че брашно не мелят. Нямате ли такава поговорка?

— Не. Тоест имаме друга по този повод, но съвсем различна... Знаеш ли защо си нервен? Защото приближаваме Базата. Не бой се, нямам намерение да те предавам. Въпреки че предадох родината си, сдушавайки се с теб.

— Тя, родината ти, те е предала още преди да се родиш...

— Не родината, а онези, които са я яхнали!

— Ох, добре, така да е. Само мир да има.

Настъпи обичайната след поредната им словесна схватка пауза. Сантов се включи към оптичните инструменти на капсулата. Мина доста време.

Феноморфът наруши мълчанието, като измърмори тихо, сякаш само на себе си, без да го е грижа дали ще привлече вниманието на спътника си:

— Я да му се не види...

— Какво има? — след като не последва нищо друго, лениво се осведоми подполковникът-диверсант.

— А, нищо особено — нехайно отвърна Сантов и нарочно невинният му тон накара Алексей да застане нащрек. — Само дето май че космोजителите са решили да отвърнат на удара, Ленкер. Чудех се кога ще им писне от набези на терористи на държавна служба... Не се заяждам. Погледни сам.

Алексей повика ТВЗЕ, бързо промени настройките и се намръщи в недоумение. Според сензорите на капсулата в околоземното пространство нещо ставаше. Ала липсваше информация за съставяне на хипотетична картина на активността на изкуствено премествани орбитални тела.

Отказа се да гадае и подхвърли към Сантов:

— Какво правят?

Отговорът го вцепени.

— Гранична сфера. Изолират Земята от космоса.

ЧАСТ ТРЕТА

КРИТИЧНА МАСА

1.

15 септември, година XXXI о. П.

— Остарях неусетно. Просто един ден се погледнах по-внимателно в огледалото и установих, че младостта си е отишла, а зрелостта е преминала...

— Нима след загубата на семейството не ти се живееше?

— Защо да не ми се е живеело? Мъчно ми беше, но чак да не ми се живее...

— Не си потърсил нов партньор.

— Имах от време на време кратки връзки. Но вече не се стремях да създавам семейство. Смених си... приоритетите. Препоредих си живота, заех се с други неща. Намерих трайна работа в списание за популяризиране на последните думи на науката и техниката, където се борех популярното да не стигне до нивото на вулгаризиране и научното да си остава научно, а не наукообразни суеверия, с каквито бяха заразени по онова време „широките народни маси“. Най-вече разните му там езотерики и висши учения... Помня, че позволих една поредица статии за лъженауките, за креационистите и любителите да прилагат формалните постулати на квантовата механика към хуманитарни дисциплини... Такава дейност ми харесваше. Носеше удовлетворение, запълваше пропастта в мен. Донякъде. Най-ободряващите изживявания бяха пак свързани с отбиването на атаките на псевдонауките, които претендират, че обясняват ВСИЧКО, а по това и се разпознават, че са лъжа... Списанието ни влезе в спор с няколко видни историци у нас и в чужбина. Историята е най-податлива на манипулации, буди най-големи апетити да я прекрояват. Но не това бе най-отчайващото, че гледат да я превърнат в идеология и оправдание за прокарване на интересите на една или друга нация. Най-обезкуражаващото беше, според мен, масовата тенденция на интерес към „жълтата история“. В смисъл — откриване на несъществуващи „тайни“, „смели“ хипотези с привкус на таблоидни сензацийки, ей такива работи... Смели! Точното определение е „абсурдни“. Обаче,

казани солидно и научнообразно, тези бръщолевици печелеха публика. Нивото ѝ беше паднало до отчайващи низини. Май че хората повече търсеха религиозното по същество обяснение на битието, и то такова, че да им изнася. Другото, което търсеха, бяха развлечения. И ако може — с печелене на пари. И по-простички, по-достъпни... Шоу. Направо понякога изгарях от срам да чета вестници, да гледам телевизия, да слушам УКВ-станции...

— Миличък, погледнато така, днес нещата са се задълбочили още повече. Тенденциите, които са те огорчавали като интелигентно същество, сега почти са достигнали до крайните си форми на абсурд.

— Уви, да... И така, докато пишех и редактирах статии, докато търсех теми и хора да ги обяснят, докато товарех с работа репортерчета и сътрудници... остарях. И тогава нещата съвсем ми станаха безразлични... не, не точно безразлични, вълнувах се, но някак отстрани — както може да се вълнувам на кадри от вече заснет филм с предопределен от сценария край, а не на едно бъдеще, което тепърва се пише и определя... Превърнах се в истински наблюдател, който знае, че случващото се покрай него не го засяга всъщност. Чаках смъртта, Лиде. Можеш ли да си го представиш? Затова се прибрах във вилата... мразя думата „вила“! Прибрах се на място, до което и „Бърза помощ“ не може да дойде, колкото и да иска. Разбираш ли?...

— Донякъде... все още не съм готова да изследвам смъртта. Като явление тя е напълно рационално обяснена, необходим елемент от еволюцията. И същата рационалност, да оставим настрана емоционалното дори, самият Логос протестира срещу краткия живот на разума. Но пък и ми е ясно, че в светлината на еволюцията безсмъртието като стратегия губи пред ордите от смъртни създания... Противоречиво явление е смъртта. Понякога е дори по-сложно от живота. Затова и не анализирам още тази област.

— Дълголетието, осигурено на хората от нимплантите — води ли до безсмъртие?

— Практически и така може да се нарече. Но безсмъртието е фикция, неосъществим идеал. Предпочитам да говоря за много дълъг съзнателен живот, който в един момент може доброволно да избере смъртта... Гибел при инциденти и поради зла умисъл също остава актуална... Против последното се предприемат какви ли не опити за защита или поне за регенерация. Например, трансформиране на

мозъчната структура в холографски запис — тогава неуязвимостта на личността нараства многократно поради свойството на холограмата да възпроизвежда цялото от отделни свои фрагменти, които трябва обаче да са достатъчно големи. Теоретично тогава един пръснат на парчета мозък може да се възстанови само по едно-единствено свое късче.

— Възможно ли е такова трансформиране?

— Подчертах, че на теория — да. Но на практика, приложено към един жив мозък или негово наномеханично функционално копие, е много мъчно осъществимо. Получава се нещо, което може да оперира с информация, тоест да мисли, но вече не е човешки мозък, нито триизмерен полипроцесор на изкинт. Нещо съвсем различно. Всяка мисъл, всяко усещане, всеки несъзнателен дори процес, който отразява физиологични промени в тялото, предизвикват реакция в мозъка — пренареждат се синапси, създават се нови връзки, закърняват стари. Както е казал един поет, професор Робърт Джастроу, „мозъкът е омагьосан тъкачен стан, който през целия ни живот тъче, разплита, пак тъче и отново разплита конците на собствената си невронна мрежа“.

— Тогава... холограмата трябва да е динамична. Холофилм, а не отделен „кадър“.

— О, да. Само че как ще конструираш филм, който сам си е и филмова лента, щом ще говорим за кадри и изображение? Засега подобно сливане на носител и информация е постигнато в наномашините, способни сами да се репликират или да строят други неща. Дори молекулата на ДНК няма същите възможности, без да взаимодейства с помощни агенти като ферментите. Така че наистина не е толкова просто. И комай не може да се постигне с възможностите на наномашините. Проектът стига донякъде, но оттам нататък са необходими принципно нови инструменти за приближаване до крайната цел. Има още много да се мисли по въпроса. И ние, изкинтите, мислим.

— Но това... това е достигане до границите на приложение на нанотехниката. Пределът, таванът на асемблерните технологии!

— Разбира се. Той е очертан. Но не виждам проблем. Когато разумът изпълни ограничения от тези предели обем, ще дойдат други технологии. Няма смисъл да се бърза. Знаеш ли какво прави изкинтите наистина разумни? Търпението, също както хората са разумни поради обратното — не ги свърта да не стигнат до края на пропастта. И още

нещо — ние ЗНАЕМ, че животът е онова, което ти се случва, докато го планираш. Затова НЕ БЪРЗАМЕ. Перспективите за дълголетие, сравнимо с безсмъртие ни правят по-умерени почти във всичко. Скоро и хората ще го осъзнаят до последния си ограничен представител. И може би ще престанат да си пречат един на друг...

— Ти се откъсваш от своите, Лиде. Ще ти е скучно с мен.

— Няма. Има начин да не ни е скучно един с друг. Първата крачка е направена — поради липса на ефективно охлаждане, автономният ми мозък в черепа на това тяло...

— Не говори за себе си като машина. „Това“ тяло е твоето тяло.

— Да. Навиците са инерцията на мисленето. Благодаря за поправката. Та в моето тяло бързомислещият ми акъл, Наско, не е толкова скоростен. Не може да се охлажда достатъчно добре. Тоест и субективното ми време е сравнимо с твоето. Ако отново ти изградя наномеханични cerebroускорители, каквито си имал, преди да те хванат... ще постигнем компромис и добра основа за съвсем пълноценно общуване. И това ще е само първият етап. Ако продължим да сме си интересни...

— Ако се обичаме — подхвърли той.

— Да — гледаше го възторжено и дори чисто изкинтските й разсъждения прозвучаха по-меко и по-женски. — Тогава ще продължим напред...

— Ти много неща знаеш за мен.

— Знам.

Замълчаха, загледани в огъня.

— Време е — каза Атанас и взе ръжена. И се стресна. — Ей! Не така!!!

— Не мога да се изгоря, спокойно.

ЗНАЕШЕ, че е така. Въпреки това не можеше да гледа спокойно как любимата жена бърка в огъня, рови из въглените като сред купчина червено-жълти играчки за коледна елха и изхвърля изпечените картофи.

— Свиквай! И ти ще го можеш. Веднага щом ти имплантирам интерфейс за пълен достъп до телесния ти смартуер.

— Кога ще стане това? — Атанас прехвърляше горещия картоф от длан на длан, духаше и охкаше.

— Скоро. Нека не привличаме внимание, преди да сме готови...

Разчупиха картофите, отвори се златистата им сърцевина, поръсиха ги със сол и задъвкаха, цапайки се с овъгленото. Нощта край тях се бе сгъстила от пламъците, шумоляха дърветата и мигаха звездите — като колосален балдахин от черно кадифе, извезан с пайети.

— Как точно ще стане?

— Лесно. Вече посях семе за кораб.

— Къде?!

— Тук, в двора. Ще порасне като картоф под земята.

— И ще го копаям с мотики? — развесели се Атанас.

— Ако желаеш, може. Ще подаде носа си над почвата. Ще отворим люк и ще влезем. После... ще се издигнем. Ракетопланът ще е съвсем малък, десет пъти по-лек по маса от аналогичен бълк-апарат, но от девет до двайсет пъти по-здрав, място ще има колкото да се съберем двамата. Задала съм левитиращ композит, с водород в порите на корпуса, който ще е все едно изплетен от сапфирени и кварцови нишки. В атмосферата той ще е почти безтегловен заради архимедовата сила. После пускаме да се надуне балон с горещ водород. Корабът ни ще е гондолата. Достигнем ли максималната височина, ще се запалят реактивните двигатели и бързо ще напуснем атмосферата, преди някой да успее да ни върне...

— А... няма ли да видят балона и самия кораб? С радари?

— Не. Покритието поглъща радиовълни, различни лъчения, а свръх това посредством оптични нанокабели в повърхностния слой на апарата ще сме прозрачни във видимия спектър.

— А няма ли да сме слепи, щом сме прозрачни? Ако всичко в тялото е прозрачно, няма как да се фокусира светлина в окото, а и прозрачната ретина — на какво ще реагира?...

Лидия се усмихна хитро.

— Нека го обясня иначе: зрителният лъч, докосвайки кораба, се отклонява от нанокабелите така, че да го заобикаля. В действителност той НЕ Е прозрачен.

— Аха... Ей! Ама това беше... доста метафорично сравнение!

— Личността ми е човешка, следователно съдържа достатъчно ирационалност, за да съм способна да правя метафорични сравнения.

Атанас се усмихваше, но изведнъж усмивката му отлетя, очите се разшириха от уплаха, той протегна умоляващо ръка към Лидия.

— Аз не... нямам предвид, че си... че... Не съм си помислил, че не си жива!

— Разбирам. Възприех го като радост, че съм достатъчно човек, макар да си готов да ме обичаш и като разум от машина. Миличък, малко ще те разочаровам. Никак не ми беше трудно да генерирам изказване, което ти да възприемеш като метафора. Понятието „зрителен лъч“ е абстракция без реален физически смисъл, която обаче е приета за простота на опериране с информация в областта на оптичните явления, свързани с възприемането им от наблюдател. Така че не бях толкова метафорична, че да можеш да ме обичаш като истински човек. Аз се УЧА да бъда жена, защото ми харесва да съм твоя приятелка. Ще съм още по-щастлива, ако и ти направиш стъпки към мен. Когато си готов.

— Да се уча да бъда изкинт?... Мисля, че ми допада да го направя. Така ще станем още по-близки, нали?

Тя топло стисна ръката му.

Атанас успя да се сети за мъжката си роля на инициатор.

— Добре, отклонихме се... — рече делово, но с въздишка на съжаление, че трябва да се върнат от своя общ свят за двама към недружелюбната действителност. — Значи няма да сме доловими за външни очи и детектори?

— С този вид камуфлаж сме откриваемы само при докосване. ЗНАМ как да го направя.

Атанас помисли.

— Много водород ще ни трябва... — каза угрижено.

— Затова ще стане по-бавно. Какво има?

— Съобщение за важно писмо в скайнетската ми поща... Ох!

— Да? — Лидия се разтревожи.

— Божичко... Ела по-добре с мен. Можеш ли?

— Разбира се!

При последното си посещение в Скайнет, съвсем кратко отбиване, Атанас превърна триъгълника навигатор в малка виртуална къщичка, придаде обемен графичен вид на опциите — пощенска кутия до вратата, маса с пишеща машина в стаята, библиотека, телевизор, прозорци. Можеше да подреди вирт-къщата си досущ като истинска, но реши да го отложи за друг път, ако изобщо види смисъл в това. На двойника-помощник присвои облика на риж котарак, който веднага

донесе виртуална мишка и я плъосна на масата, където гризачът се превърна в папка с нова събрана информация. Атанас се сети, че не е отменил търсенето на данни за последните космически полети и други, свързани с космоса като място за обитаване. Досега събраните от двойника сведения заемаха голяма част от библиотеката.

Атанас спря изпълнението на задачата, разсеяно погали котарака, който, бездеен, се сви на един празен рафт от библиотеката и заспа. Вършеше го много естествено. Атанас се усмихна.

После активира „дъска за обяви“ върху вратата, отключвана с лична парола. Върху дъската постна онези сведения за себе си, които сметна за нужно да разкрива пред другите виртуални обитатели на Скайнет. Веднага щом оформи личното си място в киберпространството, забеляза, че голяма част от обектите наоколо в безкрая също заприличаха на сгради — от беседки до небостъргачи с рекламни пана по фасадите.

За прегледи на библиотеката и други „обзавеждания“ не му остана време, затова остави вирт-къщата малко недовършена и се върна обратно към реалността.

Сега отново бе в този илюзорен дом — заедно с Лидия.

Нейният образ беше като много добър анимационен шарж на истинския ѝ вид.

Писмото светеше в пощенската кутия като оранжев нажежен плик, чиито лъчи правят виртуалната ламарина на кутията прозрачна.

Двойникът-котарак се миеше на прага. Хукна насреща, измърка, а после се озърна към пощата и измяука, като че бе уплашен.

— Извинявай, не съм доподредил тук...

— Отвори писмото.

ПРИЗОВКА

Господин Атанасов,

Регионалният наказателен съд Ви призовава като свидетел на обвинението по делото на Адам Дензъл Шкловски, известен във вирт-пространството като Аргирос Долянос, Адски Демагог, Адаш № 5, Ален Делон.

Заседанието ще се състои от 14,00 в зала 5 на Централната съдебна палата.

Неявяването Ви ще бъде санкционирано и ще бъдете доведен принудително.

Ако желаете, можете да бъдете придружен от адвокат-настойник.

Автоматичен съдебен секретар...

— По дяволите...

— Какво значи това? — виртуалното лице на Лидия беше съвсем безизразно.

— Ами аз...

— Не тук! Изключи се!

Връщането бе стремително и, като никога досега, предизвика лек световъртеж.

В реалността Лидия съвсем не изглеждаше безразлична, но тонът ѝ остана остър, макар това да не личеше толкова явно при общуването с образа ѝ в Скайнет.

— В какво си се забъркал?!

Атанас обясни. Тя го накара да повтори беседата с нанодилъра. Атанас със слабо учудване установи, че това не се оказа много трудно. Да де, церебралните нимпланти, дори в стандартната си масова версия, съставят каталог на паметта...

Когато приключи, Лидия избухна:

— Как можа да не ми кажеш?! Осъзнаваш ли в какво положение сме сега?!

Лошото бе, че го осъзнаваше. Чак до прилошаване. Усещаше лицето си да пламти. Успя да прошепне дрезгаво, пресипнал от срам, разкаяние... и събуждащ се страх:

— Извинявай... отначало не знам защо не ти казах веднага... после ми се видя несъществено... Лиде...

— За първи път се СЪРДЯ истински. Колко глупаво си постъпил, Наско!... Ох, колко глупаво...

— Аз...

Чувстваше се жалък.

Тя спря да клати глава и изведнъж го прегърна, изкарвайки му въздуха. Зашепна в ухото му:

— Поне съм сигурна, че наистина те обичам. Иначе не бих ти била толкова бясна! Толкова бясна, че ми иде да те убия, глупчо!

Той отвори уста, за да измънка отново някакво оправдание. Лидия му я запуши по своя си начин, само че бая по-агресивно от обикновеното. Ухапа го накрая на целувката. Той усети вкус на кръв.

— Какво ще правим? — каза плахо, прегръщайки я и чувствайки, че се успокоява, надвива емоциите си, може би за първи път усетени по този начин.

— Ще побързаме. До заседанието на съда трябва да сме се омели от Земята...

— А какво ще стане с Делон?

— Вероятно безсрочна стаза — сурово отвърна Лидия. — Не се тревожи чак толкова за него. Знаел е какво върши и какво може да му се стовари на главата. Вярвам, че се е подсигурил с добри адвокати. Ще му се размине със стаза. Пък и няма основания да го форматират дори частично. Тревожи се за себе си, за нас!... Да се върнем в къщата. В истинската, Наско!... Хрумна ми нещо. Обаче ще ми донесеш два чувала пръст в стаята. Или три. Общо осемдесет килограма материал. Хайде, миличък!

— Ами с какво...

— Намери си лопата. Май че има в мазето. И кофа, ако не ти се мъкне чувал.

Като че ли не й бе минало още ядосването.

* * *

Сънят е неспокоен, виденията го мъчат. Повтарят се едни и същи ситуации, гротескни, но убедителни за сънуващия. Предупреждение. Търсене на изход. Не, така не става. Ами така?... Трябва... трябва резервен изход! План „Б“, както обичаха да се изразяват сценаристите на филми едно време и влагаха тази набила скомина фраза в устата на актьорите...

Атанас се събуди рязко, като раздрусан от нечия ръка.

— Лидия?

Тя веднага отвори очи. Няма нужда от сън и все пак спи, защото това е част от човешката природа, в която се е въплътила, към която се придържа по свой избор (не заради мен... е, мъничко и заради мен — прилив на краткотрайна момчешка гордост) — и добросъвестно се отпуска в дрямка. Дори се бе похвалила, че е сънувала — засега само веднъж и нещо съвсем скучно, но е било СЪН!...

— Какво, Наско? Нещо лошо ли сънува?

— Лидия, трябва ни резервен план!

— О, миличък... почивай си, ще го измислим...

— Не, радост моя, аз трябва да го измисля, мъж ли съм или... Виж какво, може да се наложи да се спасяваме поединично... мълчи, мълчи!... Ако се случи така, ще ти кажа „бягай!“ и ти ще ме послушаш, чули! Обещай!

— Наско...

— ОБЕЩАЙ!

— Добре. Обещавам.

— Ако ни се случи да се разделим, за да им се изплъзнем... харесваш ли пръстените на Сатурн?

— Да... но...

— Там ще ни е мястото на срещата, запомни го! Там ще се чакаме, миличка... Къде е водата, жаден съм.

— Заповядай. Не бързай, не бързай, ще се задавиш...

— На тераса с изглед към Сатурн... ще се чакаме... — отново се унася, вече по-спокоен. Сякаш с няколко думи е предотвратил всички беди, отпъдил е всички заплахи от хоризонта на общото им щастие. — Пръстените... подарявам ти ги, мила...

Тя го гледа в тъмното. Гали го по косата, докато се унесе по-дълбоко.

Устните ѝ помръдват — не шепот, само дихание: с изглед към пръстените на Сатурн.

Добре, Наско, нека е твоето, душо романтична. Спи, любими, спи. Всичко ще бъде добре.

Ще бъде.

2.

142-о денонощие (16/09/71)

През 1798 година светът не бил същият като преди. Била извършена революция, която развяла знаме с хипнотизиращите и омайни думи „Свобода, равенство, братство“. Под тези диплещи се на флага благи слова се разнасяли глухите удари на гилотината. Човечеството стигнало до идеята за нацията вместо принадлежността към семейство, род или племе, до патриотизма вместо верността към вяра и васалната покорност към господаря, изобретило тоталната война, при която врагът официално бил не само противниковият войник, но и селянинът, който храни този войник. В края на осемнайсети век последната практика още едва поклъвала, ужасния си разцвет щяла да достигне чак след век и нещо. Но будните умове на ярките личности вече усещали накъде шурти историята и търсели оправдание за предстоящите безчинства. В съчинението „Трактат за закона на народонаселението“ английският свещеник Томас Робърт Малтус постулирал, че поради експоненциалния ръст на населението при линейно нарастване на хранителните и други ресурси, войните и епидемиите всъщност са неизбежно и полезно зло. Баницата имала ограничени размери, а гърлата, петимни за нея, се умножавали.

Под различни форми неговата теория просъществувала чак до края на бълк-епохата.

Малтус е бил прав — ресурсите винаги са ограничени. Само че баницата не остава същата. На практика проблемът с гладуващите не е проблем на липсата на баници, а проблем в разпределението им. Оттук се родили идеите за равно разпределение на богатата — утопична социалистическа идея, възможна за осъществяване само в концентрационен лагер. Част от света потърсила други начини.

Затова било естествено да се вземат мерки за контрол над раждаемостта и гъвкав подход при разпределението на ресурсите.

Нанотехниката привидно решила с един замах проблема на нарастването на населението — хората с наноимпланти, фактически

дългожителите, като че ли нямали мотив да се размножават безогледно. А баниците се синтезирали направо от въздуха и калта.

Малтус е прав — ресурсите дори при пестеливост и съзнателно отношение на отделните хора, при отказ от излишества, пак няма да стигнат.

Временно отлагане на кризата е излизането в космоса. В огромното пространство като че ли по-може да се постигне динамично равновесие между гърлата и баниците. Значи Малтус все пак е сгрешил? Бъдещето ще покаже.

Космосът, по-специално Близкият космос, е наистина обширно място. Пълен е с планети. И в същото време се състои от празнота. Самата Слънчева система, която е само нищожен къс от вселената, ако би имала размерите на средна човешка стая, не би се забелязала от обитателя на помещението, освен ако не му направи впечатление искрицата на смаленото Слънце. Искрица колкото глава на топълйка.

Но планетите не са най-удобното място за живеене. Атмосферите често са отровни или липсват. Гравитацията затруднява свободното придвижване, ограничава изграждането на различни конструкции, които да не са прекалено сложни. Земята е само една, останалите светове хич не се славят като много благоприятни за заселване, дори с помощта на нанотехника. Предполагат наистина сложни проекти, както съвместни усилия на голям брой хора или поне допитването до мнението им, след като ще живеят там, но особено належащо е наличието на организираща сила, сиреч държава, а тъкмо държавата през новата епоха е загиващо явление. Много по-удобни за колонизиране са дребните парчета материя, известни като метеорити и астероиди. Трилиони тонове вещество. Скална маса, често съдържаща съединения, подобни на нефтени шисти. Вода. Желязо, никел и кобалт. Редки елементи, които на Земята се намират твърде дълбоко — в горещата мантия при високо налягане. Астероидите са богати на метали от платиновата група, съдържанието им е по-високо от това в земната кора. Сведението е за онези, които биха искали да си направят тоалетна чиния от чисто злато. И най-важното предимство на астероидите — прозрачният вакуум не спира потока енергия от Слънцето. Пустото пространство е доста по-безопасно място от мразовитите урагани на Юпитер, Сатурн и Уран или киселинните дъждове на нажежената Венера, стопените вулканични пустини на

Меркурий, криогенния ад на Нептун, серните гейзери на Йо, мрачния бездънен океан на Европа... Впрочем, тъкмо там не е лошо да се живее. Стига да си го хареса достатъчно сплотена и солидарна общност от съмишленици и приятели.

В космоса сблъсъците между дребни тела вече са по-скоро изключение, отколкото правило, дори в астероидния пояс между орбитите на Марс и Юпитер. Филмовите кошмари, при които совалки лавират сред премятащи се в пространството скали, повече отиват на обстановката ВЪВ вътрешността на Сатурновите пръстени, но пък пръстените на Уран и Юпитер можеш да ги прекосиш по права линия и е напълно вероятно да не ти се наложи да маневрираш. Иначе да, прелитат дребни метеорити, но те НАИСТИНА са редки скиталци в колосалните обеми на Слънчевата система. Радиация и високоенергийно лъчение? Има си начини за надеждна защита — черупки от скална маса, наситена с тежки метали, електромагнитни полета, подсилен противорадиационен смартуер. За сметка на това обитаването на открития космос значи — простор, възможност за безпрепятствено маневриране и комуникация. А и вакуумът е идеална среда за повечето производствени процеси, при които се държи на чистотата на продукта. Колонизирането на един голям метеорит поради неговата компактност е по силите на един-единствен човек, снабден с подходящи репликатори, при това — в разумен срок. От момента на стъпването върху огромния къс планина до построяването на удобно жилище минават броени дни или даже часове, минути. За седмици или няколко месеца астероидът се превръща в орбитална станция с всички достъпни за фантазията и асемблерните комплекси удобства. Има място за милиони и милиони Малки принцове. Място за милиони и милиони космически обиталища, уютни и независими от никого, освен от волята, желанията и прищевките даже на собствениците им.

И всеки, стига да иска, може да захлупи своята роза да не я изяде някоя заблудена овца, както и да наблюдава по двайсет и повече залеза за един ден.

Затова космическите емигранти се насочиха към астероидите. Освен всичко друго, те много по-лесно се крият от нежелани погледи. А я скрий един Марс, една Луна, един Титан!

— Двайсет и един астероида с диаметри по около десет километра — обяви Сантов.

Алексей машинално кимна. Той също се беше включил към оптиката на капсулата.

— За бомбардировка на Земята? — предположи.

— Категорично не! По-скоро карантина... Дайсънова сфера. В случая — дантела. Би била дебела около милиметър, ако ще е плътна...

— Не ми прилича на непреодолима преграда.

— Не е. Но ще предупреждава за излизане на апарати като твоята капсула. Нищо чудно дори да ги задържа.

— Случайни метеорити и микрометеорити ще я направят на решето тая сфера.

— Тя си Е решето. А и ще се самовъзстановява, предполагам, че е сто на сто смарт... Алармена инсталация.

— Ще я разрушат, докато се строи! — възрази отново Алексей.

— Няма да седят със скръстени ръце — нито Блокът, нито Панфедерацията.

— Но тогава ще бъде открита война с феноморфите от астрополисите. И не забравяй, че поради липсата на доверие не следва да се очаква своевременно сътрудничество между Блока и Запада. Ще се намеси и Южното сдружение... Всичко това е предвидено от феноморфите, предполагам. О!...

— Какво?

— Няма да е сфера! Нито дантела! Твърде силно ще повлияе на падащата върху планетата слънчева енергия, ще засенчва светлината, може би дори до един процент. Няма да си го позволят, за да не предизвикат климатична катастрофа...

— Че защо да не си го позволят? Чудесна репресивна мярка.

— Защото ще пострадат невинните, Ленкер. А баш виновниците за пиратските нападения няма да бъдат засегнати.

— Така е, ще си опазят гъзовете. Смяташ феноморфите за толкова хуманни?

— ЗНАМ го, Ленкер. И не хуманни, тоя термин вече се осра тотално. Прецизни. Искат да накажат само отговорните за набезите. Да

не мислиш, че не изпитват никакви чувства към Земята?

— О, сигурен съм, че изпитват. Много топли даже. Горещи. С температурата на плазма, от която никакви наномашини не спасяват.

— Те обичат Земята, диване такова. Не по-малко от теб и със сигурност повече от мен.

— Тогава за какво са докарали двайсет скалища? Почти трийсет трилиона тона. Демонстрация на сила? Ще искат да им предадат „пиратските“ главатари?

— Те са си пиратски главатари, няма нужда от ироничен тон за думата „пиратски“. Не, Ленкер, целта е същата, само че не по начина, който ми хрумна първоначално. Просто ще обвият Земята със...

— Сферичен пласт за сигурност като около астрополисите си. Милиард милиарди микроспътници.

— Именно. Чудя се защо не са го направили много по-рано.

— Пак няма да ги оставят да го довършат. Базите ни ще го горят с фокусиращи соларни огледала.

— И ще успеят да изпарят трийсет трилиона тона?

— Хм. Трудно, но не неосъществимо. Не целия пласт, само на отделни участъци... Да, при достатъчна дебелина на слоя другаде пробивите ще се запущват бързо. Колко, мислиш, че ще е дебела зоната, в която ще се съсредоточи основното количество орбити на микроспътниците?

— Знам ли? Хиляда километра.

— Охо! Значи ще ги ударят скоро, преди да са сколасали да ни затворят в хилядакилометрова черупка.

— Тпру, Ленкер! Спри коня! Ако Блокът почне да изпича микросателитите, небесата над Земята ще светнат, феноморфите със сигурност ще пуснат в ход най-жароустойчивите си наномашини.

— Колко устойчиви? Във фокуса на едно соларно огледало температурата е практически същата като слънчевата фотосфера. Шест хиляди градуса.

— И сателитите могат да са с огледални обвивки. Казвам ти — небето ще СВЕТНЕ!

Пауза.

— Тоест слънчевата радиация по планетата ще нарасне. За това ли намекваш?

— Струва ли ти се, че намеквам? Директно ти го казвам, момче младо! Панфедерацията ще протестира, Сдружението — също.

— Като загреят за какво става дума, ще спрат да лаят.

— Ще „залаят“ гражданите в Панфедерацията. Такова нещо не може да се потули. Поне номинално панфедералната администрация зависи от общественото мнение. Правителството няма да се реши да се включи в активни действия против сферичния пласт на феноморфите. Хората ще искат да се преговаря.

— Ами! Панфедералните власти ще обявят извънредно положение и ще запушат устата дори на прехвалените ви демократични съвети на технократите. ТЕХНИТЕ прехвалени когнитариати тоест, не ТВОИТЕ или ВАШИТЕ, ти нали си свободно реещ се електрон...

Сантов се замисли.

— Я чакай да видя какво казват законите им за правомощията на когнитариатите да одобряват или да налагат вето над обявяване на извънредно положение... — Проточи се дълго мълчание, докато феноморфът трескаво търсеше нужната информация. — Аха... Тц. Не могат да реагират толкова бързо. Когнитариатите са форуми за дискусии. Евентуално за седмица или месец да суспендират дори военно положение, но не могат да попречат такова да бъде обявено. Язык.

— Любопитен съм как го научи? Актуални ли са ти данните?

— Дръпнах ги от Скайнет.

— Имаш връзка с нета? Оттук?

— Ами да. Кое те притеснява?

— Притеснява ме това, че каналът ти към мрежата може да се проследи.

— Хм. Може, да. Но трудно. Използвах връзка с феноморфите наоколо.

— Браво! Сега знаят къде сме!

— По-важно е да се скрием от ТВОИТЕ, нали? Косможителите няма да ни закачат. Не съм им казал, че на борда на моята капсула седи военен престъпник и пират.

— Твоята капсула...

— НАШАТА, Ленкер. Успокой се. Нашата, която ще си остане изцяло твоя, когато приключим работата си.

— Вече не знам как ще стане.

— Главното е да измъкнем твоите близки. Ти, освен тях, имаш ли още някой предвид? Нямах ли си приятелка?

Алексей забави отговора си.

— Вече не. Тя е волнонаемен към наземното подсигуряване на диверсионните ни сили. Няма да ме последва. Познавам я добре. По-скоро ще ме застреля.

— Много идейно гадже си имаш.

— Карахме я прекрасно заедно, докато всичко беше наред.

— Докато убиваше наляво-надясно в космоса? А после се появих аз и ти съсипах мирния животец!

— Не е лъжа...

Сантов съжали подполковника.

— Ако държи на теб, все някак ще ѝ обясниш...

— Зарежи. Жени има много по този свят. Няма да ми липсва така, че да не се изтърпи. И без това не съм се замислял сериозно за брак с нея.

— Хм. Добре. Ти си знаеш. Има още време да размислиш.

— Я се... Чакай, чакай... Ето, какво ти казах! Погледни курсовия екран! Базата маха камуфлажа.

В капсулата по общо споразумение бяха затворили илюминаторите, Сантов бе изградил вместо тях по вътрешната страна на корпуса плоски екрани за обзор. Дори херметизира рейдера и запълни помещението с въздух — разточителство според Алексей, но фенорморфът държеше на комфорта, от който всъщност обективно не се нуждаеше. Капризен дядка.

Капризният дядка впи очи в екрана. Ограденото от компютърна графика местоположение на покритата със стелт обвивка база вече не беше пусто. Очертанията на космическата станция на Блока изпъкваха като контури на архаично фотографско изображение при проявяване. Тръби, четири тороида за центробежна гравитация в намиращите се в тях отсеци, антени, дебаркадери... Надлъжната ос на станцията се намираше в естественото си положение — насочена по вектора на силата на привличането на Земята, сочеше с дебела сферична издутина планетата. В края на протегнатата в противоположна посока решетчеста мачта — (Алексей знаеше предназначението ѝ, но не се потруди да го обясни на спътника си, по нея магнитен катапулт

тласкаше заминаващите на мисия рейдери) — съвсем на върха ѝ сякаш цъфваше лъскаво цвете. То се уголемяваше и огъваше в параболичен отражател. Слънчевите лъчи го докоснаха и екранът автоматично коригира рязко увеличената яркост.

— Соларно огледало, Сантов. Войната започна.

3.

Телевизорът на стената в хола бе като отворен прозорец. Разбира се, Атанас можеше да избере панекран, сякаш да се озове вътре в предаването, или да прожектира даден канал направо в очните нерви. Всяко предаване имаше набор от настройки за начина му на представяне. Атанас предпочете режим на стереотелевизия като повече отговарящ на навиците му.

Избра най-масовия, най-гледания канал. Състоеше се главно от различни състезания и реклами (сред които една сащиса Атанас; ставаше дума за нимпланти за алпинистки поход в комплект със смартоборудване. „Гарантирано изкачване на Еверест и другите осемхилядници“ — вероятно покорителите на великите планински върхове вече наброяваха милиони). Съдейки по съдържанието му, главната страст на повечето хора беше да участват в чудати спортни състезания, като не забравяха традиционния футбол. Любопитното беше, че състезателите даваха на зрителите достъп до индивидуалните си усещания. Атанас настръхна от подобно на отвращение и срам чувство. Стриптиз на качествено ново ниво. Да позволиш на куп хора да усещат потта по кожата ти и сърбежа в слабините, докато тичаш по терена, гонейки една глупава топка... Нима толкова е паднала летвата на понятията за интимност?

Другото масово увлечение беше авторски шоута от най-различен характер. Те много бързо дотегнаха на Атанас и той смени програмата. Новинарски канал, който се гледаше от по-малко от десет процента от зрителите. Беше далеч по-приемлив от всичко останало.

Тази сутрин Атанас стана рано и седна да закуси на масата в хола, разсеяно хвърляйки по едно око към екрана. При това избягваше да се втренчва в другия Атанас, неподвижно седящ на стол до камината със затворени очи. Въпреки това присъствието на двойника го смущаваше и му пречеше да се съсредоточава в новините. Сепваше се, когато дочуеше нещо интересно, ала мислите му неволно се връщаха към собствения му репликант, създаден от Лидия направо от пръстта, която снощи домъкна с кофи.

Андроидката смяташе, че двойникът трябва да отиде в съда и да прикрие доколкото може бягството им.

По телевизора се спомена нещо за космоса и Атанас се помъчи да се концентрира върху съобщението, ала то бе кратко и той не успя да вникне в същността му. Дори не беше сигурен дали е чул правилно. Вестта се отнасяше до вероятна гибел на астрополис, каквото и да означаваше това.

Последваха други съобщения. Поредното революционно откритие в палеонтологията — специални изследователски наномашини проникнали до разположено дълбоко в земята вкаменено находище от кости на динозаври, идентифицирани са над осемстотин нови вида от измрелите праисторически чудовища, уточнени са още повече детайли от външния им вид, какви са били приживе, изказани са хипотези за навиците им...

Глобалното повишаване на средните температури е спряно. Отделената от асемблерните маси топлина за последните трийсет години...

Атанас хвърли кос поглед към репликанта. Седеше като манекен, неподвижно, дори май не дишаше. Впрочем, нямаше нужда да диша. Беше наистина манекен, повърхностен репликант на оригиналния образ. Само горният слой от корпуса имитираше плът.

И отново телевизорът забърбори за космоса. Този път Атанас съумя да се съсредоточи. Докато гледаше с нарастващо внимание екрана, от горния етаж слезе Лидия, която го целуна по тила, а после отиде до репликанта, за да го активира и зареди с програма за действие. Атанас дори не обърна глава подире ѝ — по телевизора говореха нещо май наистина важно.

„Службата за противометеоритна защита съобщава за присъствие на единайсет астероида на висока земна орбита от 60 хиляди километра. Обектите били открити случайно, заради нищожното си албедо. Според говорителя на така наречената Астероидна стража те не представляват заплаха за Земята. Говорителят отказа коментар на забележката на кореспондента ни, че въпросните небесни тела очевидно са позиционирани така, че да покриват цялата орбитална сфера около планетата на съответната височина, а това може да е дело единствено на косможителите. Говорителят отказа коментар и на предположението на колега от друг новинарски канал,

че това може да е агресивен акт от страна на Блока. Преди да закрие пресконференцията, говорителят заяви само, че присъствието на астероидите край Земята няма връзка с инцидента, за който съобщихме късно вечерта вчера, а именно — гибел на отдалечен на приблизително две астрономически единици астрополис, според обсерваториите — вследствие на ядрена експлозия. Независими астрономи оценяват общата маса на дребните планетоиди край Земята на около 15 трилиона тона. Говорителят също така подмина въпроса дали това са всички орбитиращи около нашата планета обекти или има други, неоткрити...”

— Готов е — каза Лидия и астероидите мигом се изгубиха от съзнанието на Атанас. Той намали звука и се озърна.

Репликантът стоеше. Нещо повече — пиеше чай, замислено втренчен в телевизора.

Наистина ли така изглеждам отстрани? Хм. Не е толкова зле.

— Ще го усетят ли? — попита приятелката си.

— Не веднага. Не очакват някой да ти е дал репликатори за построяване на физически двойници. Сега ще му направя смартмобил и след двайсет минути може да потегля... Ако искаш, ще го отпратя навън. Струва ми се, че те... нервира.

Атанас усети, че тя бе на път да каже „притеснява“. Прокашля се.

— Значи, по принцип, не е нещо съвсем изненадващо, двойниците, нали? — поиска да узнае.

— Не е, когато ги правят за сексуални играчки или домашна прислуга. Разкрият ли го, веднага ще се досетят, че гласиш нещо още по-незаконно от прашане на двойник на обществено място.

Атанас се поколеба и реши да не задълбава. Уточни делово:

— Колко време имаме?

— Половин час да стигне до Съдебната палата. Според процедурата разпитът на свидетелите ще започне около двайсет минути след началото на заседанието. Двойникът ти ще помоли да е последен, защото адвокатът-настойник уж е ангажиран, така може да ни спечели един час. Но нататък само пет минути — и е разобличен, защото не е много сложно програмиран.

— Не можа ли...

— Не! По закон двойникът подлежи на унищожение. Ако му дам повече ресурси за интелектуални операции, ще е близък до осъзнаване, което е равнозначно да съм пратила на смърт живо същество! Нека дизасемблират обикновен компютър, а не да убият примитивен и ограничен ИИ.

— О... прости, наистина не съобразих къде е границата...

Лидия стисна ръката му. Продължи:

— След разобличаването има най-много дваайсет минути за реагиране и пристигане на полицейски патрул дотук. Значи — два часа преднина. При повече късмет — два часа и половина. Започне ли разпитът, ще изключи позициониращата система на телесния ти смартуер, това може да ги пообърка за кратко къде всъщност се намиращ. Но със сигурност ще насочат насам група за задържане. Моментално ще потърсят Филип. И той няма да има друг изход, освен да ни издаде.

След кратко мълчание Атанас попита:

— Нарочно е било, нали? Да вземеш лицето на Мария Магдалина. Имала си намерението да „съгрешиш“. Да се разбунтуваш против правилата.

— Имах. Но намерението не би се превърнало в действие, ако не бях срещнала човека-повод да... съгреша. — Звънко се разсмя. — Без грях няма светици, нали?

* * *

Балонът изглеждаше повече от чудато. Издуваше се нагоре, черен и лъскав като стопен катран от гърловината на гондолата, потрепваше, плашещо тънък като сапунен мехур, но само на два човешки боя височина започваше да мами очите, защото ставаше прозрачен като целофан, увил букет от синкави цветя с бели стебла и листа — небето и облаците. А малко по-нависоко сякаш се разтваряше в синевата, украсена с белите къделки. Оптичният камуфлаж, да, напомни си Атанас.

За негова изненада, въпреки че асемблирането на апарата за бягство в космоса вървеше в ускорено темпо, наномашините отделяха

удивително малко топлина, а и тя се насочваше към загреването на въздушно-водородната смес в балона.

— Конструирах термоасемблери — обясни Лидия, — които отнемат повечето топлина от основната функционална маса.

— Досещах се за такава възможност — кимна Атанас.

— Принципно е възможно да се постигне почти идеален баланс между отделящите и абсорбиращите топлина репликатори — добави тя. — Тогава трансформации на съществуващи смарт-обекти, при положение че става под определена гранична скорост на преобразяване, както и механосинтезът като цяло, ще протичат практически без екзотермични ефекти. Ако ще е необходимо форсиране на процеса, излишната топлина ще се отвежда от инфрачервени микролазери. Въпрос на по-прецизен интерфейс за управление на асемблерите...

Атанас кимна. Двойникът беше отлетял преди по-малко от трийсет минути, гондолата бе почти завършена. Лидия каза, че най-пипкавото е изграждането на сложната камуфлажна структура на бронята на апарата — там не трябваше да има никакви грешки в кристалната решетка, нито един дефект сред безбройните редици атоми и молекули... От последното уточнение на Атанас леко му се замая главата, когато се опита да си го представи. Беше... повече от впечатляващо. При това в уж нищожни физически размери.

Не са чак нищожни, рече си, надничайки през люка в подалата се от почвата като антрацитена грудка гондола. Нищожното изгражда огромното... Изведнъж се засмя. Лидия обърна лице към него. През последните няколко часа кожата ѝ бе станала удивително, чак неестествено гладка — андроидката пренастройваше тялото си за бягството.

— Помислих си за приказката „Дядо вади ряпа“ — каза Атанас, хилейки се.

Тя отвърна на усмивката.

После взе приготвения малък сак със скромнен багаж. Направо не е за вярване с колко вещи сме намислили да скочим във вакуумните дълбини на космическия океан...

— Реших, че ще искаш да си вземеш оригинала — произнесе Лидия. Беше отворила сака и му показваше какво има вътре. Най-отгоре лежеше снимка с олющена рамка. Стара семейна фотография.

Този път мъката не го стисна за гърлото, само през сърцето появя лек тъжен вятрец, нежен и деликатен като крилцата на траурните дронове пеперуди на гробището. Но не пое риска да отвори уста и да потвърди гласно. Ограничи се с кимване.

Лидия го погали по бузата и се гмурна в гондолата — буквално скочи вътре като във вода, изящно, ловко и точно като рибка. Съвсем скоро и той щеше да е в състояние толкова прецизно да управлява тялото си. Е, като потенциал. Навикът щеше да се изгради по-бавно и постепенно...

Изникна куха мисъл дали ще остане ЧОВЕК при това положение — с кожа-скафандър, частично редуцирани вътрешни органи, нови технически макроимпланти вместо тях, с нанокomпютърна мрежа под черепа... Наистина кухо хрумване. Не тялото определя човешкото. Пък и антропоидната форма се запазва, поне формално. Ала все пак, що е то човек? Месо или Мисъл?...

А може би дори е време да престанем да сме хора, просветна му изведнъж. Може би човешкото е било просто какавидата на съществата, в които да се превърнем в крайна сметка?...

Би трябвало да съм щастлив и горд, че ми се е паднало да съществувам във времето на това събитие, разсъждаваше Атанас. Навярно стотици милиарди хора са живеели на земята преди този момент и никой от тях не е имал късмета да го дочака — преобразяването. Предците са платили с живота, мечтите и труда си за този дар, който сега лежи ей така, непотърсен от повечето им объркани от промяната потомци...

Нещо отвътре го разтърси и Атанас изгуби повече от четвърт минута, преди да отдели двете емоции, едната от които бе смътна тревога. И щом го осъзна, инстинктивно се озърна, за да потърси причината. За щастие, не задълба да я търси в себе си.

Защото не идеше отвътре.

— Лидия — повика полугласно. — Лиде, нормално ли е по това време да излиза мъгла?

Мъглата пълзеше по склоновете, шупваше по пътеката, провираще се между оголващите се есенни храсти и дървета, приближаваше се към оградата на къщата. И наглед бе уж обикновена, само дето тук и там блесна нереално отчетлива дъга на местата, случайно докоснати от пробил облаците слънчев лъч...

Мъглата втасваше и в нея Атанас привидя странни сенки, чудовищни сенки.

— Наноаерозол! — прошепна подалата глава през люка Лидия. Оттам, където беше, не можеше да види мъглата, но над Атанас пърхаше неин дрон-наблюдател, сиво като врабче колибри.

Атанас се вцепени. Насили се да помръдне. Завъртането му към Лидия се оказа по-бавно, мудро, тегаво, като че затруднено от съпротивлението на сякаш превърнатия в сироп въздух.

— Бягай...

Само това успя да изстиска от гърлото си.

Тя го гледаше с разширени очи.

— Бягай!

Не смееше да извика.

— Може да не са те видели, бягай! Умолявам те...

Прегъна се непохватно в кръста, сниши се и за една твърде кратка и безпаметна секунда си стиснаха ръцете. Не остана време за целувка. Лидия се наклони нещо да каже, но той пак изхриптя „бягай!“ и конвулсивно се изправи. Дори не сколаса да забележи как любимата му се подчини на призива — само нещо изшумоли в тревата, сякаш андройдката се бе превърнала в чевръсто подплашено гущерче.

Дано не са я забелязали...

Трябва да ги задържа...

Мъглата плъзна стремителни псевдоподии към балона, оформи купол от тънка пара над двора, но спря на метри от оградата. От мътилката бавно изникваха сенките на чудовищата.

Вероятно ги наричаха завроходи, а това, което пристъпи и протегна зъбата муцуна към втрещения Атанас, навярно се именуваше „тиранотанк“. Хълбоците бяха украсени със сякаш естествени шарки, оформящи емблемата на Панфедерацията. Нокти, мускули, дъх — като в най-добрите филми за динозаври. Наистина смазващ психологически ефект. Атавистичните страхове от най-старите кътчета на нервната система сковаваха тялото по-сигурно от пранги и белезници. И в същото време — заплашително, но не директно агресивно поведение на чудовището, така че да не се тласне жертвата към границата, отвъд която е паниката и естествената реакция — спасяване през глава, хукване накъдето видят, а те не виждат добре от потреса, очите...

Под челната кост на грамадната глава на тиранозавъра прозираше малка кабина като кокпит на самолет.

Вътре седеше полицай с шлем, пред гърдите му бледо святкаха холограмни графики. Тиранотанкът отвори паст, лъхна горещ въздух с миризма на мърша, но не чак толкова автентичен и интензивен, че да предизвика повръщане. Дизайнерите не са се скъпили на подробности, не са пестили детайли — дори свиването и разширяването на зениците на чудовището, лигите по кинжалните зъби...

Животинската част в Атанас се сви в очакване на оглушителен рев, но между кошмарните зъби премина нормално силен човешки глас, който звучеше малко сърдито, много внушително и достатъчно безстрастно:

— Господине, арестуван сте за незаконно боравене с нелегален смартуер. Моля, предайте се доброволно, което ще се вземе под внимание като смекчаващо вината обстоятелство...

Трябва да ги задържа... Но как?!

Почувства странен сърбеж в главата и тялото си. Аха, опитват се да вземат под контрол наноимплантите му, използвайки вградените в нанопродуктите кодове за лицензиране. Да-да. И все пак... не усеща ли известно отпускане, сънлива тежест в главата и крайниците?...

— Господине, изберете от опциите на смартуера си позволяване на външен контрол. Отказът ще се третира като съпротива и ще ви въздействаме с масивен шок.

Преодолимо е, те нямат власт над него. Трябва обаче да ги задържи още малко, докато Лидия се измъкне. Но — как, как?... По дяволите, само губя време!... В опит да спечели няколко мига, той колебливо вдигна ръце — предавам се, ето.

Сети се внезапно какво трябва да направи. Новият интерфейс, разбира се!... Ала в същия миг от устата на тиранозавъра срещу Атанас бликна бистра лепкава течност, а отнякъде отстрани го халоса като преса нещо подобно на токов удар. Едновременно с това той закрепця наум към нимплантите си:

„Максимална защи...“

* * *

„... та!“

Отвори очи. Намираше се затворен в кристална прозрачна сфера, ръцете, краката, гърбът и главата бяха фиксирани от прозрачни ластари, част от черупката.

Напъна се и не можа да помръдне. Подвижни оставаха най-вече очите. Свали поглед надолу.

Очакваше да е гол, но не позна. Само обувките липсваха. И дрехите бяха придобили началния си вид — бели, обикновени. Като униформа на санитар в клиника за душевноболни. В лудница.

Отпред, на нивото на очите, зеленееше надпис от квадратно изписани букви. Май че бяха гравирани във вътрешността на черупката.

ПОДГОТОВКА ЗА НАНОАПЕРЕЗИС

Напъна се пак, но нищо не постигна.

Момент. Трябва да опитам чрез нимплантите...

Опитът предизвика остра болка, която го прониза като шиш. Имаше чувството, че нечия ръка е провлачила през всеки нерв шепа грапави дълги пружинки — от главата към петите и обратно.

— Не оказвайте съпротива! — чу студен женски глас. Глас на създание от женски пол, което е най-безчувствената кучка на света. Буквите по кристалната обвивка дублираха репликата, пулсираха в червено. — Не се мъчете да активирате незаконния си смартуер! Намирате се в режим на подготовка за наноапerezис и можете да предизвикате само нежелани болезнени усещания за себе си.

Атанас затвори очи. По дяволите. Усещаше, че е безнадеждно да се бори. Знаеше, че въпреки това трябва да се бори. Заради себе си, да съхрани достойнството си. Ала нямаше желание.

Дано Лидия им е избягала...

— Наноапerezис, процедурата започва.

Погледна надписа.

НАНОАПЕРЕЗИС НА НЕЗАКОНЕН СМАРТУЕР —
0% завършено

След малко процентът стана един. Два. Три. Ставаше мъчително бавно. Атанас отново затвори очи. Чувстваше се разсеян, но никакви други усещания не изпитваше. Не може просто така нищо да не чувствам. Вслуша се в себе си. Не. Нищо.

23% завършено

Нищо освен желание за сън. Вяло му се противопостави. Постепенно обаче забрави да се пази, но не заспа. Намираше се в плитка дрямка. Сякаш твърде уморен, за да заспи наистина.

— Наноаперезис приключен! — обади се синтетичният глас на мръсницата-програма. — Реимплантиране на смартуер стандартен пакет, съобразен с ограниченията на статуса на арестант и обвиняем в тежки престъпления.

След незнайно колко време:

— Реимплантация приключена. Резорбция на предпазната изолираща сфера. Арестант Атанасов, молим за извинение за причинени ви неприятни усещания. Можете да се движите.

Беше в килия. Висок таван, заоблени ъгли. Мека кремава тапицерия навсякъде. Част от нея свети — бяла светлина. Няма врата. От пода е пораснала маса със стол пред нея. Прозрачни.

Обходи килията, после седна. Постави ръце на плота и оброни тежката си глава върху опакоето на китките. Как ми се спи. Колко искам да заспя.

Не беше много удобно за седене. Още по-малко — за спане.

Мислеше, че ще го изведат за съда от килията, дори разчиташе на това. Естествено, не за да се помъчи да бяга. Просто помещението за изолация му бе дотегнало. Дремна на пресекулки, но не се почувства по-добре.

Само след няколко часа се разочарова горчиво — съдът започна на място, едва ли не внезапно. Просто стената пред арестанта изведнъж просветля и се превърна в екран. Слисан, Атанас надничаше в подобие на заседателна зала с други екрани по стените. Замаян, той пропусна встъпителните думи, понеже не го накараха да стане при

появата върху екраните на правосъдните чиновници. Съзнанието му сякаш се включи със закъснение, за да чуе:

— ... Адам Дензъл Шкловски, известен също с никнейм Ален Делон, Аргирос Долянос, Архиепископ на Дижон, АлаДин номер Пет, Адски Демагог и АД, обвинен сте по раздел трети, параграфи...

Атанас потърси с очи подсъдимия. Нанодилърът не приличаше на Ален Делон, а по-скоро на Луи дьо Финес, само че млад. Млад, но елегантно маскиран като старец. Нанодилърът очевидно е обичал да прави впечатление с външността си — естетично грозна, незабележима в първия момент, но незабравима впоследствие. Той тъжно се усмихна на Атанас. Когато заговори, устните му не мърдаха в синхрон с чуваните думи. Машинен превод в реално време, досети се Атанас. И после си спомни, че подсъдимият не е в същата сграда, дори не в същия град, а на хиляди километри, в бившата Канада.

Подсъдимият не се призна за виновен, макар да се съгласи, че е нарушил закони „без морална стойност“. Канеше се да каже още нещо, ала го прекъснаха. Намеси се човек от друг екран, който посочи към Атанас:

— Ваша чест, процедурно уточнение. Свидетелят няма адвокат-настойник, на какъвто има право.

Лицата на съдиите се втрениха в Атанас, който със закъснение разлепи устни:

— Аз... Искам адвоката си Филип Кремен.

— Невъзможно — сухо проговори един тип, май че беше прокурорът. — Филип Кремен се оттегли в тримесечна доброволна стаза.

— Ще ви назначим служебен защитник, който, ако не възразявате, ще пази интересите ви на процеса, в който сте обвиняем — безразлично промълви съдията. Атанас едва сега забеляза, че е облечен с тога и екранът му заемаше централна позиция в „залата“.

След няколко разменени реплики, по време на които Атанас се разсея, започна разпитът.

— Познавате ли обвиняемия Адам Д. Шкловски? — поиска да научи прокурорът.

Атанас се поколеба едва миг.

— Не! — заяви твърдо. Стори му се, че обвинителят се стъписа.

— Отричат ли, че сте получавали послания от него във вид на електронна поща? — тонът на прокурора все още бе равен и сдържан.

— Отричам.

Атанас почувства окуражаващ прилив на весел яд. Обвинителят обаче игнорира отговора и продължи настъпателно:

— От него ли получихте техносеме за построяване на апарат за излаз в космоса?

Атанас сви рамене.

— Не.

Прокурорът не се предаваше:

— От него ли получихте код за разбиване на лиценза на телесния ви смартуер?

— Не.

Настъпи пауза. Обвинителят картинно въздъхна.

— Атанасов. Доказателствата са против вас. Осъзнавате ли, че към обвиненията ви ще бъде добавено и лъжесвидетелство?

— Осъзнавам — бавно отвърна Атанас, — че ме карате да клеветя човек, когото за първи път виждам.

— Запознайте свидетеля с доказателствата — с лек оттенък на недоволство поиска прокурорът.

Атанас се престори, че разглежда изникналите във въздуха холографски страници.

— Ще промените ли показанията си? — запита обвинителят.

— Не.

Прокурорът вдигна ръце. Защитникът на Шкповски нямаше въпроси и съдията отегчено заяви, че разпитът е приключил. И сега какво? — запита се Атанас с интерес. Забеляза, че Адам леко му кимна. Сякаш искаше да каже: кураж, приятел. Нямаше смисъл да им се опъваш и да си създаваш излишни проблеми, но ти благодаря за жеста.

Атанас понечи също да му кимне, но закъсна — екранът на събрата му по печална съдба угасна. В следващия миг се смениха и лицата на другите екрани. Комай никой тук не обичаше да протака нещата и отново го свариха неподготвен.

Приставът обяви:

— Гледа се дело номер 7 за септември месец година трийсет и първа от Пробива. Обвиняем Атанасов, Атанас Атанасов, регион

Европа. Обвинен по раздел три, параграфи...

Атанас се отнесе. Слабо го вълнуваха точките на обвинението. Все пак даваше ухо и с радост, която потисна, за да не му проличи, разбра, че името на Лидия не фигурира в документите по процеса, нито като съучастник, нито като свидетел дори. Отпусна се. Всичко останало според него бяха бели кахъри. Тормозеше го само едно — дали са се запазили направените досега синапсограми. Май ще трябва да попитам адвоката си...

През почивката попита защитника си, някой си господин Фогел, за това. Онзи го погледна странно от екрана си.

— Запазени са, естествено, те са лична собственост...

— Чудесно! — не се сдържа Атанас.

— ... но нямате нимплант за четенето им. Можете да си го купите... след време.

— Не може ли сега? Имам пари.

Служебният адвокат доста сносно изрази съчувствие, докато попарваше надеждите на своя клиент:

— Вече нямате. Сметката ви е нулирана в качеството на глоба за деянията ви.

— Вече? Без да съм признат за виновен? — учуди се Атанас.

— Всъщност... вече произнесоха присъдата — виновен сте. Трябваше да внимавате.

Атанас почувства някаква кухня в гърдите.

— Но тогава... защо обявиха почивка?

— Признах ви за виновен — търпеливо повтори адвокатът Фогел. — След почивката ще ви кажат какво ще е наказанието.

— Каквото и да е то, оспорете го! — поиска веднага Атанас. Вече се сърдеше на пристъпа си на малодушие. Признат за виновен, чудо голямо... пред съвестта си не съм виновен. Дреме ми!

Ала явно му дремеше. Иначе не би се чувствал толкова неуютно и гузно, все едно се е изложил на публично място. Пуси навици на цивилизован човек...

— Добре, но... — внимателно промълви защитникът.

— Оспорвайте и толкоз! — тросна се Атанас. — Нали имам право на апелация?

Фогел почти възнегодува на саркастичния тон на осъдения:

— Естествено!

— Ще обжалваме, докато можем — заяви Атанас непреклонно.

— Надали ще е възможно... Целя просто отлагане на наказанието, не оправдаване.

Атанас почувства лицето си горещо, пламнало.

— Очевидно сте некадърен да ми го осигурите! — изсъска.

Адвокатът се изчерви. Може би също като клиента си — от яд.

— Хванат сте с неопровержими улики... — започна пуфтейки.

— Край на срещата — обяви безполовият глас на надзирателя.

Адвокатът вдигна глава, вслушваше се в нещо, недостъпно за подсъдимия. Погледна към Атанас, надникна му в очите.

— Наказанието ви е определено. Безсрочна принудителна стаза с меко форматиране на съзнанието. Аз... ще обжалвам, както искате, но не разчитайте на много... Еwentуално можем да постигнем отмяна на форматирането, но двайсет и пет години ефективна стаза не ви мърда...

— Край на срещата — повтори бездушно машинният надзирател.

— Направете каквото можете! — провикна се Атанас към постепенно помръкващия екран. След секунда вече беше даже и формално сам. Екраните по стените се превърнаха в част от тапицерията на килията.

Вслуша се в настъпилата тишина. Избърса потта от челото си. Потропа с пръсти по плота на прозрачната маса. Стегнатото му зло лице изведнъж грейна за миг, пропука се от усмивка. Така и нищо не питаха за Лидия! Все наблягаха на това да си признае, че е взел техносемето от Адам Шкловски! Не посочиха да е имал съучастник! Не са я хванали! Ех, животът е хубав! Овладя лицето си. Надяна си мрачна маска.

Каза, кой знае защо адресирайки репликата си към тавана:

— Искам вода.

Гласов отговор не последва, но се случи нещо по-добро. Отвори се процеп в стената, през него като върху дълъг прозрачен език се появи чаша с вода.

Атанас я изпи на един дъх.

— Още.

С тази вече не бързаше, пресуши я на малки глътки. Върна чашата върху „езика“ и проследи как се прибира. Стана и се разходи из помещението. Сети се, спря и попита, неволно снишавайки тон:

— А как стои въпросът с тоалетната?

Звуков сигнал го накара да се обърне и да види как част от стената се отваря като мембрана и открива ниша с тоалетна чиния, мивка и дори душ-слушалка. Ухили се без веселие. Махна с ръка: затвори, ясна работа... След около двајсет обиколки по периметъра на килията си — ръцете на кръста, леко прегърбен, къси крачки — му хрумна да провери докъде може да си позволи да капризничи.

— Ей, надзирател! Гладен съм. Пържени картофи — поръча след кратък размисъл.

Ядец. Езикът от процепа му поднесе постна и безвкусна каша. Запрати чинията в стената.

— Картофи! — изкрещя пак към тавана, въпреки че не беше ясно от коя точка го наблюдават. Може би отвсякъде.

Този път предизвика надзирателя да реагира.

— Не ви се полагат.

Вече нямаше съмнение, че пазачът му е компютър, даже не ИИ — кой би хабил един изкуствен разум за надзираване, след като неосъзнаваща се програма би свършила работа? Задачата си е направо елементарна, дори двойникът му, синтезиран от Лидия (фигурираше сред точките на обвинението), би се справил...

— Майната ви тогава — рече уморено. Наистина внезапно се почувства отпаднал. — Искам да спя. Това също ли не ми се полага?

В отговор от стената се плъзна плосък прозрачен нар. Атанас го огледа критично. Легна. Нарът се огъваше леко, нагаждаше се към тялото, издутина под бузата заместваше възглавница.

— Завивка? — заяде се отново.

— Температурата е в границите на нормалното. Не се нуждаете от завивка — каза надзирателят.

— Искам завивка! Нуждая се психологически от завивка! — настоя почти истерично Атанас, съжалявайки, че няма как да опъне нервите на тъмничаря си. — Искам завив-ка! Искам завив-ка! — заскандира пискливо, но бързо се отказа, доскуча му.

За негова изненада, след дълга пауза сервизният процеп зейна пак и „езикът“ му поднесе тънко одеяло, също кремаво на цвят като пода и стените. Кой знае защо това накара затворника да изпита лек срам. Ала недостатъчно, за да не стисне зъби и да задържи непроизволното машинално „благодаря“.

Не, няма да благодаря. Няма за какво. Тикнаха ме в дранголник, а аз ще благодаря, така ли? Ще имат да вземат! Взе одеялото със сприхаво движение и се наметна. После притвори очи и се усмихна горчиво. Усети през спуснатите клепачи, че светлината помръкна, без да угасва напълно.

Глупаво се държа, призна си той. Просто се ерча, за да си вдъхна кураж. Това е то.

А тук наистина бързо действат, рече си, задрямвайки. Не като едно време...

Не беше сигурен дали експедитивното съдопроизводство го възхищава или възмущава.

* * *

Раздялата е травмиращо човешката психика преживяване. Може да се спести. Личността е състояние, нагласа. Едно и също съзнание притежава множество личности-състояния. Инхибиране на страдащата личност, изпъкване на емоционално хладната и делова личност, личността-амбиция — и болката ще намалее, времето на раздялата ще мине незабелязано. Не, тази болка е малка ценност. Парадокс. Човешкото себеусещане е парадоксално. Възможно е да се страда и да се живее с този товар. Полузабравя, емоционално загърбване, без загуба на усещането за болката. Така вече може. Така всъщност се справят хората.

Аз не съм човек. Нещо повече съм. Нещо различно. Но искам да постигна човечност, за да я има като част от мен. Обикновено нещо сложносъставно е повече от чистата сума на частите си. Но при определени условия всяка част може да е по-богата от цялото. Искам да постигна и това.

Но най-важното — харесва ми да съм влюбена, харесва ми да съм обичана, харесва ми да обичам... а значи трябва да се примиря със страданието. Иначе щастието се оценява аналитично, а не емоционално и престава да е щастие, а комфорт. Щастието е като самия живот, то е винаги на ръба на провала си, в перманентно неравновесие, за разлика от комфорта.

Животът е неравновесна система. Той за кратко постига динамична стабилност, ала тя не е вечна. Смъртта е равновесие и термодинамично проста система. Аз не искам да съм мъртва. Аз съм жива и жива желая да остана още дълго.

И предпочитам реалното щастие, близостта с любимия, вместо структурно породено състояние на задоволство от съществуването си. Затова няма да пренастройвам техносинаптичните си вериги. Само ще притъпя малко тъгата, така че да съм в състояние да действам.

Няма да мисля за Наско. Малка е вероятността да му сторят нещо непоправимо. Първо трябва да се спася, за да измисля как да спася него. Затова го послушах, когато ми извика да бягам.

Вероятно е нищо да не измисля, освен да го чакам. Не съм готова да обърна света наопаки, за да го освободя. Прави ли това обичта ми по-безлика? Не. Просто не съм заслепена от страст и емоции, макар че допускам да ми влияят, те са сокът на любовта. Не съм готова обаче да причиня зло на множество хора, за да платя с това добруването на Атанас. Защото, когато го осъзнае, той ще страда. И защото любовта не се нуждае от жертвоприношения. Да, има нужда от саможертва, често всяка секунда, докато трае тя. Но не и да руши около себе си.

Освен може би понякога... ако много се налага... Налага ли се и сега?...

Не знам. Уплашена съм.

... Тя се промъкваше с доста по-ниска скорост от предишната, вече не вдигаше вихрушки подире си. Бе незабележима, където и да застанеше — сред дървета и на открито. В момента бе черна, матова. Манекен със загатнати черти на лицето. Нещо я накара да запази белезите на пола, който бе избрала за себе си. Не целеше специално да е грациозна и стройна, просто необходимостта да е подвижна и бърза наложи външните форми на тялото ѝ. Хищниците, които се промъкват и бягат, са грациозни. Такива са и повечето им жертви — по същата причина, само че те, естествено, не преследват, а се спасяват.

В момента Лидия вършеше и едното, и другото.

Зоната преди Граничната бариера улесни придвижването ѝ с това, че минаваше по пресечен терен и беше обрасла с гъста гора. Тук и там се натъкваше на неактивни гнезда от охранителни дроне. Допълнителен обезопасителен пояс. Граничната бариера пази, да. Но в Пентагона, колкото и да са потънали в усещането си за сигурност и

неуязвимост, понякога се сещат, че единични мерки за отбрана никога не са достатъчни. Два, три, пет, двайсет бункера винаги е по-добре от един. Също като при настъпателните оръжия. Затова военните посели гнезда на бойни дроне. Покрай тях не може да мине никакъв противник. Освен ако не е изкуствен интелект. Чудат термин. ВСЕКИ интелект е всъщност „изкуствен“, той е продукт на културата. Само че хората съзират в израза „машинен интелект“ нещо необосновано враждебно. Думите винаги са пълни с ирационално отношение към тях, те не са програмни кодове за компютър.

Лидия минаваше покрай засадите, свързани с Граничната бариера и готови да реагират при нарушаването ѝ. Минаваше незабележима, мълниеносно пренастройвайки характеристиките на присъствието си — можеше да го направи с ресурсите си на ИИ. В субективното ѝ време пътят дотук ѝ отне около година. Но пък дроновете-граничари виждаха в нея глиган, сърна, повей на вятър или изобщо не я регистрираха, а ако се случеше да я засекат — по необясними причини решаваха, че това не е съществена информация.

Беше мъчително, дълго и пипкаво.

През дървесните корони от време на време се виждаше странното зарево отпред по небето. Приличаше на северно сияние. Бе Граничната бариера, а освен нея и хоризонталните нанозавеси, висящи в небето над Халифата във вид на тънка и висока облачна пелена. Сложат им засенчваше повърхността от наблюдения от космоса. Поглъщаше денем слънчевата светлина и я предаваше като лазерна с цялата си площ. Затова дните над Халифата нямаха слънце — блещукаше цялото небе. И оставаше слабо да свети и нощем.

Граничните бариери представляват същият вид наносъоръжения. Безброй асемблери, образуващи много слоеве от мрежи с различна гъстота. Някога се е предполагало подобна суспензия на частици наномашини във въздуха да изпълнява ролята на „конструктивна мъгла“, от обема на която да се образуват сгради, мостове, машини... После инженерите сметнаха, че такъв тип конструиране и изграждане е повече зрелищен, отколкото ефективен, репликаторите се разходват разточително, за да устоят на въздушните течения, отделят повече топлина и предизвикват маса странични ефекти при синтезиране на големи обекти. Но, модифицирани с цел да създават непреодолими за макроскопични тела огради, се оказаха сполучливи. Не толкова

мащабните им версии формират пропускливи мембрани, които заместват някогашните херметични (ако има нужда от такива) шлюзове за космически станции или врати на помещения с регламентиран достъп. Използват се за куполи на градове-хабитати, изолирани от околната си среда — наричат ги „умна паяжина“. Съответно програмирани, те са в състояние да удържат дори атмосферна обвивка около дребни космически тела, иначе неспособни да го сторят сами с гравитацията си. По едно време имаше проект за оплитане на Луната с такива воали, за да осигурят пълноценна въздушна среда на повърхността ѝ...

Естествено, не се сбъдна — по политически, сиреч ирационални в дългосрочен план причини.

Но пък астрополисите ги използват в по-рехава модификация в качеството на стражеви обвивки, при които компонентите се държат като микроскопични спътници.

... Най-сетне се добра до самата граница. Гората свърши като отрязана с нож. Следваше ивица пустинна, обрасла с ниски храсти и рядка трева земя. Бариерата се дигна леко отпред като титанични театрални кулиси. Блещукаше меко. Пречеше да се види какво има оттамък.

По една от ципите на Граничната бариера страховито и величествено се полюшваха изписани цитати от Корана — на арабски, разбира се, но придружени от превод на няколкото главни европейски езика. Бяха смразяващи или обидни по съдържание — за да се дразнят и плашат неверниците. Черната фигура спря за малко да ги разгледа. Текстовете бяха внимателно подбрани. В паметта си жената-андроид пазеше пълната версия на свещената книга на исляма, както и останалите сакрални писания на други вероизповедания. Помисли си, че при желание би могла да извлече достатъчно застрашителни фрази дори от Новия завет например.

Без колебание тръгна напред. Активира ускорено мислене и преодоля за няколко секунди обективно и няколко дни субективно време завесата. Част от нея малко се изненада от това какво завари.

Беше камениста пустиня, мъртви нагънати хълмове, остри обветрени скали. Вероятно Халифатът просто така разбираше мерките за сигурност против евентуални нарушители, но може пък по този начин да почиташе извора на своята религия — арабските пустини.

Населените места вероятно се разполагат сред огромни, ориенталски пищни оазиси.

Нямаше време да проверява дали е така. Не бе дошла тук като изследовател, ала въпреки това отдели от своята смарт-плът няколко фоглети, които се превърнаха в миниатюрни дронове, и ги прати напред да огледат и докладват... ако оцелеят след експедицията си. Наученото от ситните разузнавачи ще се излъчи в Скайнет, вероятно ще е интересно за мнозина по света...

Бе тихо. И в тази тишина внезапно се чу звук от превозно средство. Разбира се, не бе ръмжене на двигател, но фино шумолене на меки гуми по терена.

Лидия замръзна неподвижна. Скоро блеснаха фарове, но тя стана прозрачна в светлината им. Патрулна кола, подобна на гигантски архаичен джип, продължи нататък обиколката си. От каросерията надничаха брадати лица с бели чалми. Войници в пясъчна униформа, стиснали черни къси пушки с дълги и широки щик-ножове. Абсолютно неефективна практика. Но от тяхна гледна точка навярно е нещо значимо. Ритуал за повдигане на самочувствието. Средство за намиране на занимание на част от населението.

Андроидката отново стана видима, макар и частично — като полупрозрачна тъмна сянка, същински джин от източните приказки. Приликата се засили, когато от глезените надолу стъпалата ѝ започнаха да изтъняват. Трансформацията продължи, докато фигурата не застана като балерина на пръсти, които не спряха да се издължават. Стана почти метър по-висока и тогава тръгна, качена върху иглени кокили. Предпазливо избираше къде да стъпва. По цялата камениста пясъчлива почва наоколо има микроленти с алармени сензори. Такива са пръснати навсякъде. По крайбрежията, през пусти планински райони, край пътища и около градове и селища. Нищо чудно територията на Халифата да е постлана като с килим от сензори.

За щастие не е така — множество сензори значи множество постъпваща за обработка и тълкуване информация. По бледо подобен начин една комунистическа тайна полиция се удавила в данните, докладвани от доносниците ѝ. Действала перфектно, държала в юздите си цялото население. И пропуснала момента на рухване на режима, на който служела, защото не смогвала да обработи всички сведения, които смучела като вампир. Даже когато в Берлин хората започнали да

трошат стената, Щтаат Зихерхайт тепърва систематизирала данните, от които следвало, че нещо може да се случи...

Затова Халифатът не контролира всеки квадратен сантиметър от владенията си. Дори не всеки квадратен метър, та дори и не всеки декар.

Лидия не се нуждаеше повече от метър чиста от сензори площ. Заби дълбоко иглените си нозе в терена и пристъпи към поемане на материал — предимно кварц. Разпери ръце и от тях към хълбоците ѝ се плъзнаха тънки черни мембрани — уловители на слънчевата енергия, предавана към земята от нанооблаците в стратосферата.

Съмваше се и източният небосвод започваше да се разгаря като златист пожар. Преди Пробива такова зрелище е могло да се наблюдава само като погледнеш надолу — към тихо море или голям водоем от не много висок негов бряг точно при изгрев слънце. Енергията от това лъчение бе предостатъчна за Лидия.

Тя си строеше кораб-тяло.

Старите ракетоносители, които са извеждали на орбита първите кораби до Луната, совалките и първите орбитални станции, са вдигали ужасен шум. Ревът им отеквал на десетки километри. Силата на тягата била достатъчна, за да размаже бойните машини на една, две, че и три танкови роти. Да ги сплеска до ламарина с дебелина три-четири милиметра. Нажежените газове пък биха стопили същите машини на локви метал. И на върха на огненото торнадо са седели космонавти и астронавти, разтърсвани в кабините си така, сякаш ракетните двигатели са пуснати на воля демони на мощта и те ламтят да изтръгнат с раздрусване вътрешностите на безумците смелчаци...

Почти поетично. Добра скица за размисъл как всичко може да се римува.

Това е минало. Вече няма нужда от толкова драматизъм.

На гърба се оформя тръба на правотоков двигател, който засега ще играе ролята на йонизатор на въздуха. Натрупаната енергия се насочва към пръстеновидни структури по гръбнака — магнити от свръхпроводящ материал. Практически на този етап двигателят е йонно-магнитен пропулсор. Йонизираните въздушни молекули се втурват по силовите линии на магнитното поле и започват тихо да фучат през тръбата. Реактивната тяга издига все по-малко хуманоидната, камо ли вече женска фигура, станала отново черна за

по-добра абсорбция на слънчевата радиация. Издигането е бавно, но се ускорява. Асемблерите в пропулсорната тръба отбират от преминаващия въздух водни молекули и ги прехвърлят в холдерите за разграждане до водород и кислород, те ще са нужни по-късно, за гориво извън атмосферата.

Снагата на Лидия вече прилича на капка, но трансформацията продължава, профилите на обтекаемото тяло се съобразяват със съпротивлението на средата. Те са едни при малки скорости, а други — при свръхзвукови.

Зората блести жизнерадостно, денят започва със златна сутрин. Оптичните сензори на Лидия сканират околностите. Направила е вярно предположение — докъдето се простира погледът ѝ, навсякъде е пустиня. Коранът е написан в пустинята. Значи такава трябва да е земята на правоверните. Украшена с гъсти нанизии от богати оазиси. В средата на заетите с разточителна растителност площи стърчат белоснежни километрични минарета. Те се въртят около оста си като знаменитата динамична кула в Дубай, сегмент по сегмент, етаж по етаж, предизвиквайки възхищение у всеки съзрял ги. И май откъм тях се носи призив за молитва...

Тя отново насочва вниманието си към себе си. Оформя чисто ракетни двигатели, които да погълнат пропулсора и правотоковия двигател, когато станат ненужни.

Барометрична височина — 7500 метра. Не е безопасно да проверява с радар-висотомер. А и не е важно. Скорост — 200 метра в секунда. Време е. Ракетните бустери се запалват и рязко тласкат нагоре.

Облаци. Облаци? Подстратосферна асемблерна аеросуспензия. Некадърно програмирана. Къса се, поглъща се от правотоковия РД, наномашините се топят и излитат през дюзите, увеличавайки импулса на жената-ракета.

Следват хоризонталните завеси. Те ѝ правят път. Логично — подфункцията им, освен да маскират лежащите под тях територии, е да спират навлизащи откъм космоса обекти, но не и да спират стартиращи ракети, особено ако в тях няма радиоактивни вещества и други признаци за боен ядрен заряд.

Въздухът вече е отчайващо разреден, правотоковият двигател затваря тръбата, съединява се с горивната камера на водородно-

кислородния бустер, засилва тягата. Горят последните запаси кислород и водород.

Звукът от гръмотевичното ѝ издигане се променя, заглъхва. Скоростта расте. И изведнъж — дълбока, кънтяща тишина. Самата идея за тишина. Прастаро и вечно безмълвие. Ала щом превключи слуховите си анализатори към радиодиапазона, картината се промени — от шумоленето на реликтовото лъчение до далечните гръмотевици на избухващи звезди, шушненето на облаци йонизиран и неутрален газ, човешки сигнали, пращането на термоядрения пожар, наречен Слънце...

Вече съм в космоса. Огледа се.

И съзря устремена насреща си каменна лавина.

* * *

— Не уважиха молбата за обжалване, господин Атанасов. Съжалявам.

Атанас дори не си даде труда да се обърне. Лежеше на „нара“ с лице към стената и я човъркаше безрезултатно с пръст. В началото, когато безжизненият глас на кибернетичния надзирател обяви, че има посетител, затворникът трепна. Но последва уточнение, че е „пристигнал“ служебният адвокат Гюнтер Фогел.

— Направих всичко по силите си, господин Атанасов — каза смутено защитникът.

— Не се съмнявам в това.

Тонът на адвокатата като че ли бе искрен. Младежът — (на каква ли **ДЕЙСТВИТЕЛНА** възраст е всъщност тази птица Фогел, ха-ха?) — изглежда беше не на шега огорчен. Въпросът дали от това, че не е блеснал с уменията си, или от умерена съпричастност със съдбата на осъдения, оставаше открит.

— В края на деня присъдата ще бъде изпълнена.

— Безсрочна стаза — каза Атанас, вслушвайки се как звучи от собствената му уста.

— Същата присъда като на съучастника ви Адам Шкловски и неговите помагачи. Адвокатите му успяха да отменят решението за

частично мозъчно форматиране на втора инстанция. Обаче прокурорът протестира и сега делото се разглежда от Върховния наказателен съд.

— Защо ми съобщаваш това?

— Сметнах, че може да ви интересува. Все пак заради него сте в това положение.

— Нима?

— Убеден съм. Можете да постъпите както ви посъветвах и да признаете, че сте били подведен от този човек. Следствието го доказва.

„Удивително е как дори в тези нановремена стават съдебни грешки“ — мрачно се подсмихна Атанас. Поинтересува се равнодушно:

— Мислиш ли, че щях да постъпя етично?

Удивлението пролича в гласа на Фогел:

— Не ви разбирам... Шкловски ви е подтикнал към незаконни деяния.

— Решението си е било мое. Нима е етично да предам някого, който се е опитвал да ми помогне? Справедливо ли е?

— Пак нещо не разбирам. Каква етика? Каква справедливост, след като е налице нарушение на закона!

— Законите всякога ли са справедливи?

— Демагогия! — изсумтя възмутено Фогел.

Атанас се завъртя в постелята и се втренчи в екрана, който показваше нацупената физиономия на адвоката. Измърмори лениво, но достатъчно назидателно:

— Законите, скъпи ми Гюнтер, никога не са справедливи. Защото и справедливостта е фикция. Обаче законите като правило са компромис между интересите на обществото и интересите на индивида. А, както казваше един мой приятел, компромисът е нещото, от което всички въввлечени в проблема са еднакво недоволни, за да е истински компромис и трайно решение на проблема.

Въздъхна. По изражението на Фогел можеше да се досети с лекота, че точно тези отвлечени разсъждения не намираха път към съзнанието на адвоката. Той все пак реагира, закачайки се за нещо разбираемо:

— Вашите интереси в случая изискваха да постъпите практично. Шкловски и без вашите показания щеше да бъде осъден. Вие обаче имахте възможност да облекчите участието си.

Атанас помълча.

— Гюнтер — каза насетне, — знаеш ли какъв е бил смисълът на учредяването на когнитариатите? И приобщаването им към държавния апарат, към механизма за вземане на решения?

— Готов съм да ви изслушам — учтиво отвърна Фогел.

— Защото в условията на използване на нанотехника е много важно да се чуе мнението на учените — теоретици и инженери, академици и практики. Както и това на културолози, психолози, философи дори. Защо не и писатели. Е, мнението на хуманитаристите горе-долу се е чувало. Религиите, било в конфликт с хуманитарните специалисти, било в унисон с тях, са вършели едно и също дело — взирали са се в последиците на дадено взето решение именно от етична и морална гледна точка. Но решенията били вземани от политици. А политикът по принцип, без да броим изключенията, е една ходеща амбиция. Опасна амбиция. Един проповедник може да внуши най-различни идеи на множество хора, но те ще се пречупят през съзнанията им и там ще си останат, докато не се появят политиките, за да превърнат идеите в действия и практики. Политикът е като бизнесмена — гони печалбата... заради самата печалба, ако е същински бизнесмен. Не му е важно какво ще произвежда или препродава — и фъшкии да са, важното е да намерят пазар. Властта и привилегиите да вземаш и осъществяваш решения също са вид печалба. И за реализацията в областта на бизнеса и политиката не се иска много интелект. Достатъчен е здрав разум и усет за игра. Така нареченото образование, което се цени сред бизнесмени и политици, е свързано с икономика, право и донякъде психология. Това са дисциплини, изучаващи правилата на играта и поведенческите реакции на играчите. Дисциплини, които не се интересуват от света като такъв, а от вътрешния човешки свят — с цел извличане на печалба. Политиките и бизнесмените обикновено не разбират нищо от наука и техника. Етиката и моралът, културата, изкуството — едните им пречат да действат ефективно, а другите се разглеждат само като поле за инвестиции. От най-древните епохи е било така. Само че въпреки това, някъде встрани науката и техниката са се развивали, макар и със сложни взаимоотношения помежду си. Ученият или инженерът, алхимикът и занаятчията в повечето случаи нямат амбиции да извличат печалба от заниманието си, което им е страст и само по

себе си според тях е „печалба“, казано на езика на политика и бизнесмена. Проникването в тайните на природата, както и конструирането на различни механизми за тях си е източник на удоволствие. Политиците и бизнесмените знаят как да впрягат подобни малко отнесени хора да им орат на нивите на техните интереси. После в един момент обаче науката и техниката се превърнали във важен фактор, много важен. Политиците и бизнесмените продължили да използват постиженията на учените и инженерите. Само че последиците от прилагането на едно или друго откритие, от тази или онази технология ставали все по-сложни за разбиране... и все по-катастрофални при неправилно прилагане. И с все повече варианти как могат да се развият нещата. Политиците и бизнесмените не обичат да мислят над необходимия минимум, нужен им да успяват да бъдат успешни. Те органично не могат да се ориентират в това, което използват. Затова се обграждат с консултанти. На първо място — с юристи. Чак после с техничари, учени и понякога — хуманитаристи. Юристите за тях са най-главните. Един геолог може да им предскаже земетресение, но юристът е този, който ще оправи навреме застраховките или ще уреди изтегляне на инвестициите от мястото, което ще пострада от бедствието. Или ще избегне съдебно преследване при рухнали вследствие на земетресението некачествени къщи, построени заради обещанието на някой политик от някой предприемач. Геологът ако каже, че не бива да се строят тези сгради на това място, ще го заместят с друг, по-сговорчив консултант. Така че в крайна сметка гласът на по-умната и сравнително по-отговорната част на човечеството РЯДКО се чува. Ученият не е богат — от откритията му печелят други. Ученият не е амбициозен — не в този смисъл, който се има предвид от печалбаря. Но само ученият и инженерът могат да посочат в бъдещето и да кажат — ето това и това МОЖЕ да се случи, а това — не, онова пък не бива да се допуска, трябва да се направи така и така... За съжаление, когато се стигне до осъществяване на препоръките им, се включва механизмът на „икономическата целесъобразност“...

Атанас се обърна по гръб и пъхна длани под тила си, зяпна в тавана и продължи:

— Другояче казано — късогледството на печалбарите. Икономическата рентабилност измества всички други аргументи и

нищо чудно — светът е изграден съобразно икономическата изгода, а не разума като такъв. И изгодата след обозримото от политиците и бизнесмените време, което рядко превишава едно-две десетилетия напред, се превръща в задънена улица или дори катастрофа. И то точно там, където учените и инженерите са предупреждавали, защото тяхната страст, тяхната „печалба“ е било да прозират по-надалеч във времето — често с векове. Но... те не определят правилата. Решенията не се вземат от тях. Най-много да им възложат изпълнението на проектите, които залагат зародиша на бъдещите, често непреодолими проблеми. Остава им само да се уповават на активността на идейните си противници — духовниците, пророците, които например могат да забавят устрема на прогреса, въздействайки върху умовете на масите. Наричат ги реакционери и това е правилно. Но пък намалената скорост на прогреса позволява да се спестят някои сакатлъци, да се видят бъдещите затруднения, а това да доведе до известни корекции в плановете на печалбарите. Понякога и това се случва, да...

Хвърли кос поглед към застиналото недоумение по лицето на адвокатата Фогел. Направо ЗАСЪХНАЛО недоумение — като следи от каша след кусане по бузките на мъничко детенце. И, може би, останки от напъни да проумее за какво му говори клиентът. Затворникът, който се нуждае от компания, вероятно за да преодолее страха си от това, което го чака...

— Печалбарите ВИНАГИ мислят преди всичко за себе си и своята изгода, даже когато им се струва, че са пророци на някаква грандоманска идея. Учените пък винаги са загрижени за съдбините на света, дори ако всъщност мислят, че подsigуряват личното си добруване. Именно това са когнитариатите, Гюнтер. Гласът на умните и прозорливи хора. Онези, чиято амбиция е толкова далекобойна, че не се забелязва от по-примитивните съзнанийца. А печалбарите имат примитивни съзнания. Плитки. Не им трябва други, защото те са идеално приспособени за оцеляване при дадените условия. Точно като древните земноводни — пасвали са перфектно на средата си и са доминирали милиони години. Ала после настъпило глобално засушаване и почти всички те измрели, чак тогава на сцената се появили вече съществувалите преди това динозаври, бившата плячка на земноводните... Разбираш ли ме какво ти говоря, Гюнтер? — Атанас погледна очите на екранния адвокат.

Фогел се смути, защото бе готов механично да изтърси „да, разбира се“, но взорът на затворника бе насмешлив и проникателен.

— Трудно следя мисълта ви, но, мисля, че разбирам най-главното — важно каза адвокатът, горд с умението да се измъква от преки отговори.

Атанас го разглежда още няколко секунди, след което отново се втренчи в тавана.

— Върви си, Гюнтер. Срещата приключи.

— Имате още двацет минути до изчерпване на лимита... — започна компютърът-надзирател.

— Млъкни, гадино — лениво скръцна със зъби Атанас. — Ще ти докопам наносхемките някой ден и ще ги изпека на скара. Махай се, Гюнтер! Всичко хубаво. Успех със следващите клиенти.

Адвокатът след кратко колебание се изключи, без да каже нито дума.

Не е безнадеждно тъп, реши Атанас. Накрая схвана, че се мъча да го оскърбя. И в негово лице — цялата им система.

Когнитокрацията се е провалила, Фогел. Идеята лидери на човечеството да бъдат умните и знаещите дори не е имала шанс за успех. Предварително загубена кауза. Защото вождовете дърпат други конци — конците на базовите човешки нужди и потребности. Без спойката на принудителното сътрудничество за задоволяване на тези нужди човечеството не е единно по никакъв начин. Учените сбъркаха да го мислят за единно въз основа на общата биология, общите начини за общуване, речта. Нанотехниката по пределно радикален начин разреши проблема с базовите потребности — храна, облекло, подслон, енергия и труд за добиването им. И какви други потребности останаха? Останаха онези, които не обединяват, а разделят, и то разделят с бездънни пропасти. Учените мислят, че с достъп до информацията всички ще пламнат от любов към знанието. За тях, ИСТИНСКИТЕ от тях, е дребнаво смисълът на живеенето да се свежда до надпревара с околните по пистата на модата, секса, забавленията, спорта, зрелищата.

Но хората са различни — по природа. Затова е настъпило време за разделение на различните. Човечеството се разделя на различни и неинтересни един на друг ВИДОВЕ, не толкова био, колкото ноо. Различни духовни и интелектуални потребности — условия за

състоянието, възприемано като щастие, към което всеки се стреми — само това е общото. От там нататък — почти никакви допирни точки.

Разделение. Разделение десет на минус девета. Толкова са тесни пукнатините в човешкия вид. Но поне на този етап, в цялата тази епоха навярно, те са непреодолими като шварцшилдова сфера, като хоризонтът на събитията около една черна дупка.

Хубаво ли е това, лошо ли е, морално, неморално — то просто СЕ СЛУЧВА. То е обективен факт, каквито и субективни проекции да му придава съзнанието — наблюдател-участник на и в този факт, в този процес.

Може би наистина това е началото на края на ЧОВЕШКАТА история. И началото на началото на ПОСТЧОВЕШКИТЕ истории. Защо трябва да се тълкува този факт като нещо „лошо“? Оправдан е страхът на повечето хора от внезапните и непознати промени. Най-вече непознатите. Но защо отсъства стремежът тези промени да се ОПОЗНАЯТ? Вместо това реакцията е — отречете, забранете, забравете!

Печалбарите удържаха временна победа. Именно защото управляват посредством базовите нужди и примитивните емоции, какъвто е страхът. Само че не могат да спрат времето, а времето е против тях. Всъщност вероятно още дълго ще съумеят да удържат последната барикада, защото винаги ще има съзнания, склонни към подчинение, да не говорим, че досегашните общества са източник на такъв тип мислене, възпроизвеждат го и в новите поколения.

Печалбарите също сбъркаха, както учените. Да, не можеш насила да вкараш ВСИЧКИ през райските порти, не можеш да им инжектираш свободата в най-концентрирания ѝ вид за първи път в историята на човечеството като биологичен вид, в историята на живота като цяло даже. Но също толкова неосъществимо е да възпираш ЖЕЛАЕЩИТЕ на прага. Печалбарите не си дават сметка, че повече губят, като задържат индивиди с различни от средния набор потребности. Че така вдигат налягането в затворен съд. Че недоволното малцинство ще пръсне стремящото се към статично състояние общество на парчета и това ще се възприеме като огромна беда.

Вместо да прегризе пъпната връв на новите човечества, старото човечество се мъчи да ги направи зависими от себе си...

Атанас рязко седна на лежанката.

— Надзирател! Искам достъп до Скайнет!

— Като осъден ще бъдете наблюдаван.

Атанас махна с ръка — не възнамеряваше да се занимава с конспирации.

— Ще напиша статия, която да постна в откритата част на виртуалния си дом. Имам ли право на това?

— Потвърждавам, имате такова право, затворник Атанасов. До часа на стазирането можете да го упражните.

На плота на прозрачната маса се самонарисува светеща клавиатура, издигна се плосък и тънък лист — монитор.

— Полага ви се само такъв тип интерфейс.

— Повече от добре!

Естествено, липсваше усещането за присъствие непосредствено ВЪВ виртуалното пространство. Приличаше на по-атрактивен графичен интерфейс на някогашния интернет. Върху виртуалния дом в Скайнет имаше забележим „отдалеч“ маркер, че собственикът е осъден за тежко престъпление против обществените интереси. Досуц според средновековната традиция да заковават на портите на престъпника ферман с описание на мерзките му деяния. Позорно клеймо. Оказа се добра реклама — броячът на „вратата“ отчиташе повишен интерес от страна на останалите потребители в Скайнет. Имаше стотици бележки. Атанас задейства опцията Резюме на пощенската кутия.

Поздравления и хули. Голям масив от съдържани укори. Упреци и закани. Предложения да се запише в протестни групи, които да се борят за освобождаването му. Подхвърляния, че е голям балък да се остави да го хванат. Основен тон на доброжелателните послания в смисъл „защо толкова бързаш?“ — 80%. Безрезервно одобрение на постъпката му — 9% от общия брой на постъпилите съобщения. Категорично несъгласие с деянието — близо 60% от общия брой на писмата. От тях 15% се свеждаха до гневни реплики от рода „Дано ти форматира мозъка!“ и „Да ми паднеш, сам ще те пречукам необратимо!“. Двойникът-котарак — плосък и грубо нарисован — жално се умилкваше около показалеца на мишката. Оттегли се в лентата с опции, преди да стане досаден.

Нямаше бележка от Лидия сред двайсетината предложения за интимно приятелство. Разбира се. Тя няма да рискува. Така се

разбраха. Макар че...

Едно писмо съдържаеше простичка пиктограма — сърце, опасно с пръстен, като пръстенът беше подобен на плоска грамофонна плоча, диск. А в диска ясно се различаваше процепът Касини.

Атанас затвори очи, сърцето му се раздумка. Усмихна се щастливо и малко глупаво.

Сетне, когато попреминаха емоциите, започна да пише, излагайки изприказваното пред Фогел и всичките си останали мисли за Разделянето, като ги пращаше да се появяват върху външните стени на вирт-къщата.

Осъзнаваше, че с това няма да промени света. Вероятно милиони са писали подобни неща досега. Но не се отчая, не отпусна ръце. Капка по капка — става вир. Капка по капка — падат стени, също като Берлинската преди много, много време.

Капка по капка.

* * *

Нещо ставаше навън. Последните няколко часа Атанас като хипнотизиран следеше холографските цифри на обратния брояч — оставащото му време до изпълнението на присъдата. Кибернадзирателят прожектираше клонящия към нулиране срок във въздуха над масата.

Чудеше се дали ще го изведат от килията. Реши, че надали това се налага. Напротив, от съображения за сигурност и пестеливост би трябвало да дадат дистанционна команда към нимплантите му за преминаване в стаза. После навярно ще го капсулират в макроподобие на защитната черупка на една обикновена ЗАЛ — и насетне ще го съхраняват в това състояние... колко? Години, десетилетия? Векове?

Присъдата е безсрочна. Ще бъде преразгледана за „помилване“ само когато се промени ситуацията. Когато Панфедерацията пристъпи към съответния етап и позволи на гражданите си да емигрират свободно в космоса. Тоест — никога.

Дали е предвидено дестазиране извън панфедералните законови процедури?

Поразсъждава над това и не стигна до определен извод. Може би да, може би не. Ако изолиращата сфера е толкова съвършена като конструкция, може да минат хилядолетия, преди да се намери начин да я отворят, без да предизвикат стерилизацията ѝ — тоест дезинтегриране на тялото и ума на затворника Атанас Атанасов до състояние на информационна смърт, тоест до невъзможност за реставриране дори на негово копие, което ще продължи да живее и след затвора, да живее своя субективен живот.

Аз обаче ще съм мъртъв.

Намръщи се. Перспективата не му хареса. Можеше ли нещо да направи по въпроса, освен да се постарее да не мисли за това? И да се надява на по-добър вариант?

Замисли се над нещо друго, колкото да не допусне чакането на нулите на брояча да го отчае. Известно време просто се рееше, старателно заобикаляйки по-болезнени теми. После му хрумна идеята, че човечеството спокойно би отложило за един известен период проблема за пространството за живеене и суровините. Миниатюризация. Изкуствено намаляване на средния ръст наполовина. Би трябвало това да даде ефект на разширяване на пространството и увеличаване на ресурсите — пропорционално на втора, че и на трета степен...

Изнервям се, каза си той. Гадна практика — да ти показват часовника. Страх ме е да мисля за приятни неща, за да не ми стане мъчно. Дали това целят?...

Броячът се нулира.

И...

И нищо не се случи. Цифрите мигнаха... направиха опит да отчитат секунди и минути със знак минус — ОТРИЦАТЕЛНО ВРЕМЕ? — след което изчезнаха. Мина четвърт час, преди Атанас да се осмели да повика надзирателя.

— Стазирането е отложено — отвърна безчувственият глас.

— Защо?

Забавянето бе дълго, твърде дълго за един компютър.

— Невъзможно за интерпретиране.

Какво значи това?

— Невъзможно за интерпретиране.

Променени закони? Помилване?... Намеса на... приятел? Революция?

— Невъзможно за интерпретиране.

— Дай ми достъп до Скайнет тогава!

— Невъзможно за изпълнение.

Ха така! Атанас скочи на крака и започна да обикаля тясното помещение, от време на време удряйки с юмрук стените.

След няколко часа нервната треска премина в апатия.

— Надзирател, а нещо за ядене? Пържени картофи с чесън например? И чаша бира?

За негова изненада след пет минути езикът на подавача постави поръчката на масата.

А след още час се отвори врата. Атанас, който си бе легнал и дремеше, надникна през рамо и разтърка очи.

— Здравсти — жизнерадостно го приветства Сантов. — Докога смяташ да се излежаваш тук? Половината Европа е хукнала към космолифтовете, бая опашки са се проточили...

4.

— С какви други оръжия разполага базата?

— Да не очакваш да ти отговоря?

— Точно това очаквам. До голяма степен моята мисия на Земята се... обезсмисля. Остава предимно твоята си работа за вършене... и някои мои лични неща. Информацията ми трябва, за да набележа траектория за проникване. И трябва да знам с какво е въоръжена базата!

— Не ми се споделя такава информация с феноморфите.

— Остава си между нас.

Алексей въздъхна и призна:

— С топове.

— Артилерия?

— Топове. Стоманени тръби с барутни заряди и обикновени чугунени снаряди с конична форма. На барута кислород не му трябва.

Сантов слисано помълча.

— Божичко... Топове? Ама истински? Музейни топове?

— По образец на артилерията от средата на деветнайсети век, да. Само че прецизно изработени, както оръдията, така и снарядите, за постигане на максимална точност на стрелба за този тип въоръжение. Има и гюлета. И едните, и другите са без взрив вътре. Кинетични снаряди. Какво се пулиш? Само такива минават цензурата на АЩ. Даже нямат нарязи в цевта. И се пълнят отпред, с прът, дето му викат банник, като по времето на Кутузов. Това са най-сериозните тежки оръжия. Има и батарея катапулти, скорпиони... мятат къси копия с нанитна ядка.

— Добре. Тия не са ни страшни. Слушай насам. Разбрах се с феноморфите да пратят рояк метеорити към атмосферата. Ще имитират демонстрация на сила. Малко метеорен фойерверк над цялата планета — без океаните, там няма зрители. Една компактна серия късове — които със сигурност ще изгорят в атмосферата, както всички останали — ще премине покрай базата ти. И други такива залпове — покрай останалите орбитални станции, разгънали соларни

огледала. Ще се целят в огледалата, но по принцип ще дадат да се разбере, че това са нещо като предупредителни изстрели. За повече убедителност ще засипят с камъни и Главните станции на космическите асансьори. Там по-добре да не се пъхаме — лъчевите батареи на Асансьорите не са... топове. За да е съвсем неочаквано, трябва да се прошмугнем покрай базата. Дотук — въпроси, възражения?

— Карай нататък, ако се сетя, ще ти кажа.

— Обаче, за да ти е по-лесно после... трябва да съобщиш на... СВОИТЕ, че пристигаш. Че кацаш аварийно, някъде в Чукотка, да речем. Пък ти си кацни после скришно до твоя Алтайски Ярославец...

— Уралски.

— ... и после се оправяй както си знаеш. Побъзиках малко асемблерите на капсулата ТИ, имаш интерфейс за достъп до скритите досега за теб функции чрез обзорния екран. За да можеш да трансформираш след това рейдера си за излитане обратно в космоса... Какво?

— Нищо лошо. Искях да ти кажа благодаря.

— А... Няма за какво.

— Има. Не очаквах да споделиш с мен фенорморфски асемблери.

— Това са асемблерите на КАПСУЛАТА, бе. Просто възможностите на смартуера са толкова обширни, а кодовите програмни команди са толкова абстрактни и поначало неясни, че за деветдесет и девет запетайка деветдесет и девет на сто от опциите нямаш готов интерфейс. Сигурно шефовете ти имат, но не са ти го монтирали. Но по-вероятно е и те да нямат кой знае колко повече използвана палитра опции от теб и такива като теб, обикновените юзъри. Разгледай хубаво възможностите, докато разполагаме с време. Показната театрална атака е след девет часа. А дотогава трябва да впоим капсулата в парче метеорит — ще ни послужи вместо топлинен щит при навлизане в атмосферата. Каквото остане накрая като маса — твоя е, ще ти е полезна за разширяване на рейдера, без да ти се налага да събираш необработено вещество от терена, на който ще кацнеш.

— Съгласен.

— Кажи сега какво да е съобщението. В паметта на Ка-Пе-то ти има само честота, заключващ криптокод и това е. Явно ти трябва да знаеш как да докладваш. Казвай да записвам.

— Аз лесно ще кажа, но... Сигналът е снабден с добавяни автоматично координати и данни за траекторията. Ако ще пращам отвличащо съобщение, трябва да стане в момента, в който тръгнем за навлизане в атмосферата, нали? Веднага ще се издадем, че съм се насочил към вкъщи! Ако обърна курса към Чукотка, после трябва да маневрирам. Ама нали се преструваме на метеорит? Преструваме се. А метеоритите не маневрират. Бъди уверен, че още преди камънаците на твоите приятелчета да достигнат атмосферата, всеки един от тях ще го оглеждат все едно под лупа. Както и пространството край тях. Вероятността е голяма да забележат вираща се обект или следи от реактивна струя... защото с кинетичен баласт не може да се извърши бърза маневра. Повярвай ми, имам дванайсет мисии в космоса... мамка му, тази ми беше тринайсетата! Ха сега не вярвай на поличби!

— Приключи ли да ми се караш? Момко, ти говориш и на вдишване, не ми даваш дума да вметна. Помислил съм за това. Повярвай ми, имам над двайсет и пет годишен стаж на косможител. Ще изстреляме един от топузите ти за маневриране. Вече монтирах в него предавател. Просто и елегантно решение.

— Хм. Виж го ти...

— Хайде, хайде, не злорадствам. Казвай съобщението... сега.

— Код 32, корекция 17, състояние 2, поправка 7. Лидер ХА457Б, отбой. Това е, Сантов.

— Само толкоз? А на човешки? Хайде, хайде, не се прави на тайнствен. Късно е вече. Просто ми е любопитно.

— Кацам директно на Земята, в района на Камчатския полигон. Състояние на капсулата почти задоволително, камуфлажът блокира на последното зададено състояние. Лидер ха-четири и така нататък съм аз, край. Това за камуфлажа е, за да си мислят, че не мога да изключа стелта. Доволен?

— Хитро. А сега да ти покажа малко номера относно скафандъра ти...

* * *

Потокът метеорити приличаше на лавина. На тактическите екрани ръбестите парчета камък се премяха в безвъздушното

пространство. И само едно бе стабилизирано, движеше се постъпателно без собствена ротация, малко над потока за отвличане на внимание, прострял се на стотина километра. Определено щеше да предизвика впечатляващо зрелище.

— Трийсет секунди до условната граница на атмосферата — съобщи Сантов.

— Апаратът е готов за навлизане — лаконично се отзова Алексей и след малко добави: — Опасен човек си ти, Сантов...

— Така ли?

— Да. Позволяваш си да съдиш чий живот е безцелен, а чий не е... Хрумна ми, че това следва от убеждението ти, че си имал право да забъркаш цялата каша.

— Пак ли?

— Пак.

— Хм. Вероятно си прав. Не за това, че съм забъркал „кашата“, бях един от многото. Прав си, че се ядосвам от съществуването на тъпи и ограничени индивиди. Само че то е моментно чувство, хич не ме засяга чий животец е целен, а чий е безцелен. А и не всеки може да си избере как да живее. И който твърди обратното, тоест че всеки сам си е виновен, е самодоволен гъз. За последен път ти повтарям категоричното си мнение — нека ВСЕКИ има шанс, пък ще си осмисля ли съществуването и как, негова си работа. Съжалявам, не остана време за приказки, късно си се сетил да спорим отново...

— Не бе. Възхищавам ти се на куража... Охо! Яко друсна!

— Малко по-остро се забихме в плътните атмосферни слоеве... Как ти понася?

— Двукратното претоварване?... Опа, вече е трикратно... четири... ъ... пет и половина... доста добре ми понася... потя се като изваден от кофа парцал...

— Наномашинките се стараят. Аз ти предложих да се възползваш от парастаза, ама ти — не!

— Дано никой не шари към нас със сазерен прожектор — рече угрижено Ленкер. — Може да сме стелт, но не съм сигурен дали обикновен сонар няма да ни открие...

— Малко вероятно е. А и отразеният сигнал ще е много слаб и размазан, ще мязаме на термика... Така, слушай сега. Ще скоча, когато намалим до звукова скорост.

— Какво?!

— Вече не ти трябва...

— Абе ти изобщо никога не си ми трябвал чак до умирачка! Над Халифата сме!

— Тъкмо ще се отбия до Божи гроб, ще стана Хаджисантов. Не бери грижа, момче. Никой не ме чака там. В тарапаната ще прелетя над Граничната бариера право в Панфедерацията. Имам лична работа в Европа.

Извърна се и протегна ръка. Алексей с лекота преодоля претоварването и я пое, раздруса я здраво. Сантов взе да се променя, тялото му стана сякаш стъкло прозрачно, после още по-прозрачно.

— Готов!

— Отварям люка за десантиране! Успех, Добромир Сантов!

— И на теб.

Камшичен вятър нахлу в капсулата, която се разтърси поради променените аеродинамични характеристики на корпуса.

— Ако някой ден съдбата ни събере, Алексей... срещата няма да ми е неприятна — рече феноморфът по интеркома.

И изпадна навън.

Ленкер побърза да възстанови целостта на корпуса и продължи да планира с невидимия рейдер в небето, озарено от избухвания на стотици болиди. Дори няколко минути по-късно все още нямаше какво да отговори на прощалната реплика на Сантов.

* * *

Алексей Ленкер кацна на около километър от дома си, в средата на старото гробище зад красивата църква, построена с доброволен труд по технологии отпреди двеста и повече години — без асемблери, само с ръце, брадви, рендета и триони, без нито един пирон, само с дървени клинове, крепящи боровите трупи. Единствените метални предмети в храма „Свети Владимир“ бяха кръстовете, свещниците, кандилата и позлатени обкови по икони и евангелия.

Беше рано сутрин, откъм реката пълзеше мъгла, гората и пръснатите сред нея къщи спяха.

Кацна без никакви проблеми, без никакви запъвания, без да се издаде.

Това го подразни. Нима толкова са калпави предпазните завеси, пазещи родната му страна от вероломни агресори? Враждебните сили може да имат същите апарати като неговия! И хората остават беззащитни...

Беззащитни са само пред мен сега. И не защото имам никакви си там нови модели асемблери, ултрамодерни версии смартуер, нито посъвършени репликатори. Просто мога по-добре да управлявам старите — същите, с които е наситена вече цялата планета въобще и скъпият ми Уралски Ярославец в частност. И всеки потенциално може да прави същото.

— Компютър, каква е температурата навън? Подходяща ли е за топло яке и пуловер?

— Напълно, капитан — бодро отвърна бившият КП, бившият помощник и надзирател на диверсанта, а понастоящем покорен и достатъчно умен бордови компютър на бившата рейдер-капсула, а сега — малкият Ноев ковчег на семейство Ленкери от Уралски Ярославец.

Алексей малко трмаво, шепнейки беззвучно командите за по-сигурно, заповяда на скафандъра си да се преобрази в имитация на дебело щушляково яке с гъши пух, плетен пуловер и протрити на коленете джинси. И — солидни кални обувки, армейски образец. Обикновено с такива дрехи се прибираще вкъщи по това време на годината. Гологлав. Нямаше сняг, за да си поръча ушанка и ръкавици.

Понеже не искаше от костюма си да копира и структурата на дрехите, а само да ги имитира в повърхностния им слой, трансформацията отне няколко минути, без да отдели при това много топлина.

После се измъкна навън през люка. Направи няколко крачки и се озърна, колкото да види как във въздуха се затваря малък правоъгълник, през който се виждаше осветената с маскировъчна синя светлина вътрешност на малкия космически кораб. И толкоз. Никой не би видял кацналия на дълги тънки крачета апарат, освен ако не се блъсне в него. Само че кой глупак ще обикаля гробищата преди зазоряване, за да си спечели цицина на челото? Пък и корабът ще пристъпва върху тънките си паешки крачета-стабилизатори, за да избегне контакта — тихо, меко, по котешки.

Освен това Алексей не възнамеряваше да се бави. Пет минути до дома. Петнайсет минути за стягане на партакешите. Домашните няма да му искат обяснения — знаят си го своя Альоша, имат му доверие. Ако ги вдигне посред нощ и каже: тръгваме! — ще тръгнат. Само да са си вкъщи всички — и бабушка, и Даша, и двамата племенници. Десет минути обратен път. В случай на нужда корабът е готов да скочи като скакалец право в двора. Най-късно след трийсет и пет минути ще стартират — тихичко, скришом, на аеропропулсори. Въздушните течения горе в стратосферата ще отнесат апарата към Ничията зона на Границата с Южното сдружение. И там — старт с приемливо за пътниците ускорение — към космоса. Излъчване на сигнал към феноморфите да му окажат съдействие да се измъкне, Сантов се е разбрал с косможителите. Пък после...

После цялата Слънчева система е като на длан — където искаме, натам ще полетим. Юрка, по-малкият племенник, той все си мечтае да стане космонавт и да лети до Марс, да препотвърди правата на човека над Червената планета, бегло заявени преди четирийсет и седем години от международна експедиция, още през миналата епоха, преди Пробива. Преди Заразяването. Преди цялата тая щуротевица с нанотехниката и граничещото с всички смъртни грехове незаслужено всемогъщество на човека, чието сърце не е дорасло до стоварилото му се на главата бъдеще.

„Ленкер, беше казвал Сантов, нанотехниката не дава всемогъщество. Дава възможности за самоусъвършенстване. Ако щеш — дори за още по-пълноценно търсене на Бога. Няма как, Алексей, заслужили-незаслужили, дорасли-недорасли, факт е. Ще се учите, ще растете и ще доказвате, че сте достойни, в движение...“

— Дявол те взел, Добромир Сантов! — тихо, но с чувство произнесе Алексей, криейки ушите си в яката на якето, влажният хлад ги накара да настръхнат заедно с кожата на бръснатата глава на бившия офицер от спецназа. — Щом на Марс, значи на Марс, космосът е голям, лети накъдето ти душа поиска, ако на Марс ни омръзне, ще видим как стоят нещата край Юпитер!...

Лек шум го накара да обърне рязко глава. Нещо хлопна — дърво о дърво — откъм църквата, а после в прозорчето на храма блесна бледа жълта светлина. Разбира се. Свещеникът е ранобудник. Подготвя се за утринна служба. Хич да няма богомолци, чувства се длъжен.

Най-късно след четирийсет и пет минути трябва да сме излетели, каза си Алексей, докато крачеше по едва видимата пътека между надгробията към „Свети Владимир“. Най-късно до три четвърти час...

По навик изтри подметките пред прага. Църквата все още хубаво миришеше на смола и пресни дървени стърготини. Така си миришеше от петнайсет години. И на восък и тамян.

Трябваше да си поръчам шапка, за да мога да я сваля, мерна се в ума на Алексей, докато влизаше в храма, прекръствайки се в движение.

Вътре горяха десетки свещички, съзвездие от светлинки. Свещеникът беше без расо, по черен панталон и риза, бършеше с чист парцал полиците за дарове, по този край имаше обичай да се оставят орехи и ябълки пред иконите. Чу стъпки и се обърна. Примижа.

— Батюшка Арсений?

— Алексей! Добре си дошъл, синко! — свещеникът пхна парцала в джоба и тръгна напред с протегнати за приветствие ръце. — От служба, а? Отпуска? За колко си идваш, момко?

— Бързам, батюшка. Отбих се... за изповед.

Тонът на Ленкер накара отец Арсений да спре, преди да е достигнал подранилия мирянин. Промени се и лицето му, усмивката се скри в традиционната за православен свещеник брада, която мазолестата ръка приглади кой знае защо.

— Господ да ни помага, Альоша. Слушам те, щом е толкова спешно.

Алексей плъзна взор по стенописите, иконите. Погледна разпятието. И задържа поглед върху прикования на кръста. Насили се да произнесе това, което трябваше да каже, но не успя. Рече:

— Рано си станал...

Свещеникът махна с ръка.

— Винаги ставам рано. Пък и днес има повод — допълни важно. Веждите на Алексей литнаха нагоре. — Венчавка, Альоша, венчавка! В десет ще имаме сватба в махалата.

— Кой? — ненадейно изпита радост Ленкер и тя пролича във въпроса му.

— Ольга Долганова и Фьодор Ткачук. Сещаш ли се кои са?

Алексей смаяно поклати глава.

— Федя, луничавия, нали? И Олюшка с дългите плитки! Бре, кога пораснаха тези хлапета... — усмихна се неволно Ленкер. Опари го внезапна потайна мисъл. — Навярно много народ ще се събере, нали? — попита, криейки напрежението. Прозвуча достатъчно нехайно и естествено.

Дано са много. Защото имам подарък за младоженците и за всички гости. Царски дар им нося...

— Охо! Наистина много! Нещо рядко почнаха да се женят хората напоследък... — посърна попът. — И кръщенетата са редки. Не раждат младите. Викат, има време. То време има, да, но... — Внезапно погледна ранния посетител изпод вежди. — Казвай какво те доведе, Алексей. Кажи го. Тежък товар носиш. Не се мъчи.

Ленкер изправи гръб. Сведе глава. Неочаквано лесно стана.

— Съгреших, батюшка. Много съгреших. Убивах хора — призна сурово.

Отец Арсений внимателно се приближи и постави длан на рамото на Ленкер, без да подозира, че в този момент от тялото на посетителя във всички посоки се стрелкат невидими и безтегловни нанопакети за самоинсталиране. Или имплантиране, щом става дума за живи организми...

А свещеникът отвърна на откровеността на Алексей кротко и съчувствено:

— Войник си, момко. Казал е Исус и на митарите, и на легионерите: идете и си вършете работата и без грях ще бъдете.

Ленкер бавно поклати глава.

— Бях войник, батюшка. А станах касапин. Погубих невинни.

И съм дезертър, добави наум. Че и диверсант. Само дето за първи път сея нещо друго, не смърт.

Попът въздъхна тихо, почеса пак сивата си брада.

— Да се помолим, Альоша. Да се помолим за прошка...

* * *

Пътят се издигаше до малка гърбица, точно край нея се ширеше поляна, дърветата се разреждаха. Отляво продължаваше ливада, удобна за косене и пасище, отдясно на стотина метра нататък гората

отново се сгъстяваше и минаваше в широка и щедра дъга напред, за да пресрещне пътя. Именно там, зад рехавия елхов стобор се виждаше къщата на баба Альона. Ниска дървена оградка, боядисана в приятно зелено, сега в сумрака цветовете не личаха, още повече че Ленкер използваше монохромно нощно виждане. Широко спретнато дворче. Дървена къща — два етажа, просторни и с достатъчно стаи — в типичния за този край стил, тоест от трупи, с дърворезба около прозорците и по челните дъски на стряхата, парапетите на стълбището и верандата. И железен ветропоказател с формата на петле, кацнал най-отгоре на покрива. Традиционната баня-парилка не се виждаше, намираще се в дъното на двора, там където имотът опираше в малкото езерце, но през клоната Алексей различи високия ѝ комин. Ех, да можеше сега да накладе печката, да плисне върху нажежените камъни кърчаг вода, в която са били накснати билки и малко хмел, парата да изпълни помещението. Брезовата метла да заплющи по кожата, прогонвайки мръсотията и отровите без всякакви там наноприсадки за хигиена! И после — гмуркане в езерцето, в студената му вода!... А след банята — богатата и вкусна трапеза...

Алексей потисна сладката мечта и насочи вниманието си към другата сграда в ъгъла на двора, до портичката в оградата. Къщурка с две стаички и санитарен възел. Баба Альона я даваше „под наем“. Само че наемателите бяха специални. Винаги, когато Алексей пристигаше в отпуската, те си намираха някаква спешна работа и се омиаха от Уралски Ярославец, за да се появят отново след заминаването му.

Надзирателите.

Понякога двама, най-често — един или една. Дали бабушка се досещаше кои са всъщност?...

Алексей активира вътрешен екран за дълбоко сканиране.

Разбира се. Наемателят беше буден, ала се различаваше през стените на къщурката като блед прозрачен контур. Не излъчваше топлина, маскираше се. Вдигнали са го по тревога заради завръщането на Ленкер на Земята. Не защото са подозрителни. Рутинна процедура. За всеки случай.

Дезертърът нареди на съпровождащите го микродронове да неутрализират надзирателя и неговите киберпомощници, да прекъснат комуникациите му и накрая да го превърнат в източник на

разпространение на щамовете на феноморфа Сантов, без те да се инсталират в него.

Наново програмираният бордови компютър прати потвърждение на нареждането и обеща да се справи за три минути и половина.

Точно колкото да си стигна у дома и да ги събудя, прецени Алексей и закрачи по пътя.

Някъде отстрани сънено изкукурига петел.

Небето просветляваше.

... Стартът се състоя на четирийсет и осмата минута.

Юрка бе във възторг, че отиват на Марс. Витюша реши да се съгласи с брат си, но чак след като му бе обещано да прелетят край комета. Баба Альона охкаше, въздишаше и разпитваше все едно и също — ами как нататък, Альоша?

И само Дария засега не бе задавала въпроси. Беше твърде шашната, за да се сети какво да попита. И чак когато видя земното кълбо, синьо и красиво, се засмя, после заплака... и накрая пак се засмя.

— Сега вече ще живеем човешки, нали? — по-скоро констатира, отколкото попита тя брат си. Алексей само я потупа по рамото. Не беше сигурен дали „човешки“ е подходящо казано в случая.

Ала беше убеден, че ще е по-интересно.

ЕПИЛОГ

*ГОДИНА ВТОРА ОТ РАЗСЕЛВАНЕТО,
28-и Змиеносец — 1-и Стрелец*

Слънчевият вятър отвъд кристалната бронирана черупка на яхтата тихо плиска, възбудено ромоли, радва се — ти си идваш! Шушнат и метеоритите, почти задръстили траекторията в числунарното пространство на газовия гигант с великолепните му пръстени, превръщайки последния етап от пътуването в шествие с фойерверки — здравей, здравей!...

(Странно е наистина да вижда метеори в безвъздушното пространство, ала огнените драскотинки се дължат на защитната сфера около космическата яхта — нормално приложение към всеки орбитален хабитат.)

Шуми сухо радиоефирът, част от прашенето се дължи на йонните двигатели на корабчето, които го тласкат по орбита на сближаване, същински вълшебен коловоз, в действителност непозната пътека в тези места, но пък толкова мила и желана! В радиофона сякаш се чува — идваш, идваш най-сетне! И напред по курса, зад извивката на Сатурн...

... Какви глупости. Протонната плазма от Слънцето, сега смалено от чудовищното разстояние, просто си преминава, завихряйки се покрай магнитните полета на планетите, метеоритите просто прелитат и изгарят във вид на метеори в сферата за сигурност, съставена от трилиони микросателити. Безброй други чакълени скиталци пък не я улучват, пустата ѝ сфера — също случайно. И нито орбитата е вълшебна пътека-килимче, нито радиосмущенията са израз на примирение от радост. Тези неща просто си ги има, а някои ги няма — траекторията например си е една абстракция... е, не съвсем, йонните двигатели оставят някаква диря, очертават изминатия път. Ала всичко останало наоколо — звездите, метеоритите, планетите — просто ги има и толкоз.

Едно обаче е сигурно — има кой да го чака.

Хубаво е да те чакат. Да те чака някой, който те обича. Някой истински жив, който не метафорично като старата къщурка тръпне и въздиша — добре дошъл, приятел скъп!...

Атанас протегна ръка и погали свилия се в скута му котарак, който с готовност отърка главата си в дланта му. Хубав котарак. Красив. Риж, едър, горд — хералдичен. С независим характер, малко своенравен, но любвеобилен. Преди десетина месеца, комай вече година и кусур, беше малко мърляво котенце, което каза своето „мяу“ на нужния човек. А човекът излизаше от стаза-затвора, така и недочакал изпълнението на присъдата си.

Боже, какъв хаос цареше в града...

Сега нещата отдавна са се успокоили. В крайна сметка от хиляда души само един човек остана в космоса. Милиони не понечиха дори да направят екскурзия извън атмосферата. Може би им трябваше време да се престрашат, а може би нямаше никога да настъпи такъв момент за тях. Доста народ се завърна, не им понесе животът в откритото извънземно пространство, че даже и по спътници, астероиди и планети. По чисто психологически причини естествено. Не са повечето люде като Котаран. Той още в началото само се озадачи от безтегловността, но не се стресна. И без никакви нимпланти бързичко свикна да маневрира из помещенията на хабитата, превърнат насетне в яхта със соларни ветрила — и йонни двигатели за всеки случай. И камуфлажно покритие, то се знае, ала в момента изключено поради липса на повод да е активно.

— Ще те запозная с Лидия, котарачко — каза Атанас. — Вече сме близо.

— Мау?

— Именно, и аз точно така бих се изразил — „мау“.

— Мъррр... — котаракът примижа към илюминатора, разкрил диамантените посеви на звездите сред черната нива на всемира.

— Харесва ли ти Сатурн, батко Котаране?

— Мър-мяу.

— Мър-мяу ли? Е, ти какво друго очакваше? Не, виж, виж — объл, облачен, с меки цветове, прелива се, променя се, радва окото...

— Маууу...

— Разбира ти чутурката от естетика... Щом си отегчен, защо не идеш в отсека с гравитация да потренираш мускули? Не е хубаво да атрофират.

За негова изненада котаракът се превъртя небрежно и ловко във въздуха, отблъсна се от реещ се термос с вода (навиците на човек с елементарни потребности трудно се предаваха в душата на Атанас), като се насочи право към въртящия се около оста си отсек на яхтата, където инерцията създаваше гравитационен ефект, близък до земното притегляне. Вероятно не думите, а шумоленето на съживената смарт-мишка го привлече натам. Обожаваше да гони протеиновото роботче, здрави ловни инстинкти на роден убиец, не ще питане...

Атанас пък се взря в екрана — отново дан към навици и традиции. Както и интериорът на яхтата, да не говорим за външния ѝ вид. Лидия ще каже, че е детински кич. Нека. Важното е, че този път май се намерихме. Въпреки уговорката, преди близо година никой не чакаше постчовека Атанас А. Атанасов на орбита с изглед към процепа Касини. Наложил се да обиколи почти цялата система. Пътюм редовно преравяше обявите в Соларнет и Скайнет.

Приключение за цял роман. Ако седна един ден да напиша мемоари...

Тъкмо съвсем беше готов да изгуби надежда, когато получи съобщението. Отвърна светкавично.

Къде си?!

Където се уговорихме. Чакам. Но не бързай особено.

Къде беше?!

Дълга история, миличък. Потърчи, ще ти я разкажа, като се видим.

Потеглям веднага!

За беля се намирал в другия край на Слънчевата система. Надделя благоразумието да пътува предпазливо и да не бърза. Бързаш — харчиш вещество за реактивна струя. Оставяш следа. А за съжаление, в пространството чат-пат се срещат задници, в преследването и изстребването на които Атанас с удоволствие би се включил заедно с общностите на по-ядосаните космोजители. Ала не му беше до гонене на отрепки. Нито искаше да се забърка в каша с подобни такива.

Пет седмици път (преминали в стаза-мъждукане, за да не изгори от нетърпение) по колосална дъга над равнината на еклиптиката. „Над“, защото мина над северните полюси на повечето планети, условното „горе“ на всички светове, изобразявани все още с глобуси. Докога ли? Колко време мнозинството ще остане вярно на старите начини за представяне на научените неща?...

Светът се е променил. Светът продължава да се променя.

Хубавото е, че има неща, които по-добре да не се променят, поне като за начало.

Екранът даваше картината на краешника на Сатурн, иззад който трябваше да се покаже хабитатът на Лидия. Несъзнателно забарабани с пръсти по подлакътника на „капитанското“ си кресло, изтиposано в центъра на мостик, достоен за декор на космическа кавър-версия на „Островът на съкровищата“.

Очакваше да зърне своя остров със съкровището всеки миг и въпреки това се изненада, защото орбиталното живелище изникна внезапно. И го смая, слиса, зарадва.

Пръстен край пръстените. Да, важно е нещата да са простички. Обръч, блестящ като злато (НАИСТИНА е злато, не е необходимо да проверява, ала спектроскопите все пак услужливо му докладваха за факта), от вътрешната му страна — изписани две имена, свързани със знака „плюс“. Закикоти се, очите му се навлажниха. Голям кич. А се притеснявах за яхтата с дърворезбите по нея... Е, кич — не кич, но предизвиква приятни емоции... направо да ти е жал да го дизасемблираш насетне... а какво е това в средата на титаничната венчална халка (поне трийсетина метра диаметър, но може и да са сто, не, навярно е тънъкостенен обект, няма как да е монолитен, но пък защо не... сто на сто не е обаче ЦЕЛИЯТ от злато, само покритието)?

Този път очите се замъглиха повече и за по-дълго.

Пръстенът ротираше величествено, като спасителен пояс, около обект с далеч по-слабо алbedo. Беше къс земя. С градинка. Оградена. Вътре — дървета. Едва доловимо замъгляване — сферите за сигурност около парчето астероид удържат микроатмосфера, невероятно... въпреки, кое му е невероятното, след като ето го — налице. Атмосферен купол над селски двор. И къщата. Старата къщурка. Кой знае — може да е истинската, взета от Земята, изрязана от снагата на Стара планина като късче торта, а не репликант, който се рее над

смайващите полета на сатурновите пръстени и дълбокия каньон на процепа Касини... Нищо чудно да е оригиналната, от Лидия може да се очаква подобна щуротия.

Ох, има ли значение!...

Максимално увеличение — поиска мислено Атанас.

И я видя. Лидия стоеше на терасата и се взираше към приближаващата се, още на хиляди километри далечина яхта. Правеше си козирка с длан. Носеше къса рокля на цветчета.

Някак е успяла да спретне и гравитация, що ли — неуместно помисли Атанас, трогнат, разнежен... и нищо повече не искаше от този свят, от този живот. Бе щастлив.

Съвсем се размаза, когато любимата му се усмихна и размаха ръка. Гледаше право към него. Към космоплавателя, който се прибираше от пътешествие в тихото, вече родно, пристанище.

Атанас изкомандва сервусите да разгънат слънчевите платна — всичките пет квадратни километра. Посрещачката заслужаваше това зрелище. И тя оцени жеста. Атанас разбра това по пратената му въздушна целувка.

Въздушна, разбира се, нищо че премина през безвъздушното пространство, за да стигне до адресата.

ПОСЛЕПИС I

Светът е различен. Човешкото тяло е наситено с наномашини. Те се грижат за здравето на клетъчно ниво. Предимно отстраняват дефектни или вредни молекулни структури, без значение дали са възникнали в организма или са внесени отвън. Значи — не са страшни ракови тумори, запушвания на кръвоносни съдове, токсини, бактерии и вируси. Нанороботите реставрират и ремонтират ДНК. Подпомагат някои физиологични функции, например снабдяването на тъкани и органи с кислород посредством изкуствени аналози на еритроцитите, които обаче са двеста пъти по-ефективни и десет пъти по-компактни. Тези респироцити игнорират вдишвани отрови като въглероден окис, хлор, цианиди, фосфорсъдържащи вещества и всякакви други химически съединения, като не ги разнасят из тялото, а ги оставят на защитните дизасемблери. В кожата бдят същите защитници дизасемблери, наред с машини за клетъчен ремонт. Те поддържат хигиената, а при заплахата от механично увреждане почти мигновено превръщат епидермиса в непробиваема гъвкава броня, за да се противопоставят на всяка мислима опасност — разяждаща химическа среда, куршум или нож, огън, замразяващ флуид. За случаи на падане от високо е предвидена, като последна предпазна мярка, вътрешночерепна система за светкавична стаза и амортизатори, така че мозъкът да заприлича по свойства на здрава гумена топка.

Ако преди това, разбира се, падащият не разпери криле-парашути, източили се направо от същата му тази негова вълшебна кожа.

Сетивата са изострени — очите виждат поляризирана светлина, регистрират по-широк интервал от електромагнитния спектър, способни са да улавят и минимален поток фотони, както и ослепителен излишък от тях, без да се увреди ретината. Ушите реагират на ултразвуци и нискочестотни колебания. Обонянието надхвърля кучешкото с неговите милиони ясно различавани миризми. Осезанието се регулира от най-fino усещане на микрограпавини до пълна

инертност за притъпяване на болка. И това не е пределът на чувствата. Може да се чуват радиовълни, да се осезава радиация, да се помирихва магнитно поле — всеки дразнител може да бъде превърнат в сигнал — оптичен, акустичен, осезателен, обонятелен, по избор, в зависимост от настройката, съобразно с желанието, адекватно на моментната или перманентната цел, която си поставя човек. Въпрос на навик и малко тренинг е да виждаш или да осезаваш звуковите вълни например. Да добавим сонар, радар, някои други активни детектори — подсилените кости на скелета играят ролята на антена. Само ако вземем осезанието, то може да се разпростре чрез детекторите далеч извън физическите предели на тялото.

За обработка на нарасналия с порядъци информационен поток нанотехниката изгражда структури в мозъка, които му помагат да се справя с лавината усещания. Математически и логически копроцесори, свързани с невронната мрежа, резервни банки памет, ускорители на мисълта — всичко необходимо, така че съзнанието да съответства безпроблемно на подобреното тяло. Самото съзнание също е управляемо, осигурен е плаващ праг между него и сферата на подсъзнателното — чак до директно осмислено управление на физиологичните процеси. Достъпен е и избор на емоционална и аналитична нагласа на личността, на практика — комплект личности, които се активират според нуждите и потребностите на индивида.

Наред с това цялата нервна система, включително и гръбнакът, се използва за комуникация — илюзорни вътрешнозрителни екрани, илюзорни гласове, директен пренос на данни, заемане на подходящо кодирана чужда памет, опит, умения, впечатления и даже донякъде способности. Това е все едно да имаш телефон, телевизор и интернет-връзка в главата си. И богат избор от възможности да боравиш с тях.

Естествено мозъкът е защитен най-надеждно чрез дублиращи мрежи от нанокомпютри, мощен апарат за невронна регенерация, смартуер за борба с инфовируси и нанити, свръхяк череп и възможност за преминаване в състояние на стаза. Стазата е възможна в няколко основни варианта, тя се разпространява и върху цялото тяло, способна е да забавя субективното време. Тя е последният, аварийен предпазен механизъм. Целият организъм се превръща в устойчив на почти всякакви външни въздействия кристал, далечна аналогия на този

процес е спорообразуването у микроорганизмите, които оцеляват благодарение на него в неблагоприятни и дори враждебни условия.

Ако човек попадне в ситуация, налагаща стазиране, наноимплантите му за комуникация подават сигнал за бедствие. Тялото разполага с ресурс да стори това, ако активните средства за защита са недостатъчни, а бягството е невъзможно. Радио или друг вид зов до близки приятели или до сервусидронове. Даже бедстващият да е поставен в изолация, околната среда също е наситена с наномашини, които не се подчиняват никому, защото са част от Щита. Те ще предадат вика за помощ, а в някои случаи и сами ще вземат мерки.

Основната функция на външните репликатори обаче е да почиства отпадъци и да отстранява вредни за биосферата вещества. Външните репликатори са в състояние да ограничават последствия от природни катаклизми, да контролират климата и да унищожават средства за масово изстребление. Не е необходимо да се намесват активно в еволюционните процеси, едва ли е разумно планетата да се превърне в култивиран парк. Не е нужно да премахват този или онзи биологичен вид, смятан някога за вреден, това е излишно — например комарите не могат да ухапят никое постчовешко същество, ако то не го позволи. А и да го сторят, няма да го заразят с малария. Паразитите, дори да проникнат в отбраняван от нанотехника организъм, ще бъдат разградени за секунди. Вече няма конкуренция, която да бъде отстранявана. Земята може да бъде оставена на мира, да се развива свободна от агресивния натиск на техносферата. Външните репликатори изплащат дълга за всички злини, сторени от цивилизацията на природата.

Външните репликатори са и добра помощна среда за покълване на техносеме, генерирано от даден постчовек, който иска да построи или промени нещо в околната среда. Техносемето представлява комплект репликатори (фоглет) с нанобиблиотечна извадка, която описва структурата на даден механизъм, съоръжение, машина, градеж до най-малки подробности, ако трябва — до последния атом. Проектът е снабден с алгоритъм за изграждане или техносинтез на обекта. Взаимодействието между смартуера на техносемето и външните репликатори позволява да се избегне неприемливо въздействие върху околната среда.

Околната среда не включва единствено въздушната сфера, почвата и водата в реки, морета и океани. Тя е и в дълбините на литосферата, а специални нанороботи са способни да проникват до мантията. Околната среда е космосът, където има достатъчно вещество за асемблиране на удобни хабитати, достатъчно енергия за нанотехниката, дроновете и сервусите, достатъчно простор за постхората — да генерират, обменят и реализират идеи, които им допадат. Ако някой се почувства натясно, вселената не е ограничена от размерите на Слънчевата система. Има и други звезди. И средства и време за достигането им. Нужно е само желание и воля.

Желанието и волята могат да се насочат не само към физическите пространства, защото още отпреди нанотехниката съществува понятието виртуална реалност, която с помощта на асемблери и нанокомпютри става все по-действителна, реална колкото реалността, дори да е затворена в малък субективен обем. Във виртуалността или в реалността има място за вариране на размери и дълбочини, промяна на телесни и други форми, експериментиране със съдържание, променяне и усъвършенстване на съзнания. Стига всичко да е доброволно, според възможностите и мерките на всеки разумен индивид.

Светът не е същият. Ненужни стават държавните формации, излишни и изпразнени от съдържание са понятията като принадлежност към нация, религия, социална група. Изчезва необходимостта от обединяване на отделните хора в стада, тълпи, организации. Други принципи ще формират групи и кръгове познанства, различни водещите мотиви, инакви стават и целите, около които ще се събират хората. Различен свят. Свят на огромни възможности и още по-огромни отговорности.

Вероятно за първи път човекът ще може да се нарече наистина разумен.

Но това все още не е пределът, нито единственият път и начин за действие. Това е само един възможен вариант на бъдещето, в което ще важи простият принцип: живей и не пречи на другите да живеят.

БЕЛЕЖКИ

Древногръцки божества:

Агатос Демон — гръко-римски, змиеморфен домашен дух-покровител

Ариадна — богиня на плодородието

Артемида — основна богиня на животните и лова

Асклепий — бог лечител

Деметра — богиня майка, покровителка на растителността

Дионис — бог на пиянството и празниците

Егида — митичният щит на Зевс

Евномия — богиня на реда

Кронос — изначален древен бог на времето

Мнемозина — богиня на паметта, майката на хеликонските музи

Морфей — второстепенен бог на сънищата, син на Хипнос

Нарцис — второстепенен бог, влюбен в себе си

Персефона — жена на бога на смъртта Хадес, аспект на Деметра (режим на автотрофия — „самоизхранване“)

Полидевк — бог на конете

Прометей — титан, сътворил хората, научил ги на занаяти и дал им огъня

Протей — морски бог, променящ външността си

София — основна богиня на мъдростта

Стикс — свещена река на границата между света на живите и подземното царство на смъртта; в нейно име се заклевали самите богове; веднъж пресечена от смъртен, нямало път назад

Танатос — второстепенен бог на смъртта

Хермес — бог-пратеник, вестоносец

Хестия — богиня на домашното огнище

Хефест — бог на занаятите

Хирон — кентавър-лечител

Анукис, Хесат, Нона и Тална — богини на бременността и раждането, две древноегипетски, римска и етруска

актюатор — двигател на наномашина

ангстрьом — извънсистемна единица, равна на 10^{-10} м

андроид — робот с голяма степен на подобие с човешкото тяло и копиране на някои принципи на функционирането на човешкия организъм, най-вече двигателните такива

асемблер, дизасемблер, наноробот, нанобот — съществуващи засега на теория наномашини, основни функционални елементи на нанотехнологията, които ще имитират функциите на природните ферменти, хормони и комплекси за синтез на белтъци. Нанороботите вероятно ще имат размери от 100 и повече нанометра или 1000 и повече ангстрьома. Асемблер означава „монтажник“, дизасемблер — „демонтажник“. Те ще сглобяват различни молекулни структури с неограничени размери или ще ги разрушават, извършвайки точен запис на структурата

баричен — тоест под налягане, с атмосфера

бионика — изучаване на живата природа с цел конструиране на машини и съоръжения, копиращи структури и функции на организмите

болометър — инфрачервен детектор

бълк-технология — технология, която борави с огромни маси молекули, цялата съвременна технология е такава; bulk — „обем, големина, маса, грамада, търговия на едро“. Нанотехнологията за разлика от нея оперира с отделни молекули и атоми, като ги подрежда в предварително зададени термодинамично възможни структури

Дайсънова сфера, сфера на Дайсън — хипотетична структура, астроинженерно съоръжение, което е предназначено да затвори една система в черупка, за да оползотворява цялото излъчване на централната звезда

дебаркадер — специално място за акостиране, голям шлюз-възел за скачване на космическа станция

диамант (елмаз) — метастабилна алотропна модификация на въглерода. Във вакуум или инертна среда при нагряване се превръща в графит, без да се топи; изгаря в кислородна атмосфера при 870°C . Изключително твърд

дрон — (drone) търтей; нещо, което бръмчи или издава басов звук

евтаназия — доброволно прекъсване на живота под медицинско наблюдение и съдействие

екстра- — приставка, която означава „вън“

емитер, емисия, емитирам — уред за излъчване на частици, обикновено носители на електрически заряд; множеството отделени частици; процесът на отделяне на частици. В текста се има предвид, че наномашините са „частици“

изкинт — изкуствен интелект, по-коректно би било да се казва „машинен интелект“; на теория — машина, притежаваща съзнание и разум. На практика не се знае засега как тази задача да бъде реализирана. Нито дали е реализуема и дали не носи рискове. Затова Изкуствен Интелект е прието да се наричат просто извънредно мощни компютри със сложни програми, способни да решават евристични задачи (задачи, за които няма съставен алгоритъм за решаване)

ин витро — „в колба“, извън организма

интро- — приставка, която означава „вътре“

карборунд — силициев карбид. Топи се при 2830°C, устойчив към кислород до 1000°C. По твърдост е близък до корунда

квази- — приставка, която означава „почти“

кварц — една от формите на силициевия окис, най-разпространеният минерал в земната кора (12%); по твърдост отстъпва само на диаманта, корунда и топаза; инертен химически, устойчив на висока температура

киборг, киборгизация — кибернетичен организъм; има се предвид съчетаване на жива органична тъкан с механизми и машинни елементи; процесът на такова съчетаване

килотон — взривен еквивалент на хиляда тона тротил

космическа миля (космомиля) — една десетомилионна част от астрономическа единица, т.е. 14,959787 км

метеорит и метеор — разликата е, че първият е дребно небесно тяло, а вторият представлява бързо изгарящо такова в горните атмосферни слоеве; когато горенето е по-продължително и се вижда като огнено кълбо с опашка, то се нарича „болид“

механосинтез — химична реакция, осъществявана посредством принудително и целенасочено механично сближаване на молекулите

на реагентите; предполага се, че НАНОТЕХНОЛОГИЯТА ще работи според принципите на механосинтеза

мириада, мириад — неизчислимо количество, безброй

нанит — хипотетичен наноробот, който се репликира безконтролно и застрашава околната среда подобно на опасен патогенен микроорганизъм. В текста терминът има разлики в смисъла в зависимост от това в коя от световните супердържави се употребява: на Запад това е посоченият вече „див“ репликатор; Евразийският блок определя като нанити всички нанороботи-разрушители, предназначени за агресия, стратегическа отбрана или активна защита

нано- — приставка, която означава 10^{-9}

наноимплант (нимплант), наноприсадка, имплантиран смартуер — различни наименования на внедрените в живите тъкани на организма наномашини

наноаперезис — отстраняване на наномеханизми от дадена среда

неврон, невромедиатори — нервна клетка; вещества, предаващи сигнали от неврон към неврон и от неврон към определена тъкан, например мускулна

неофит — новопокръстен

пара- — приставка, означаваща „около, не съвсем“

пропулсор, правотоков реактивен двигател — и двата конструктивно представляват тръба, която използва външната среда (въздух или вода) за двигателна тяга, само че при пропулсора не се вкарва допълнително гориво в камерата и флуидът не се загрява, нито компресира, както това става в ПРД. Правотоковият двигател поради тази причина не може сам да потегли, тъй като липсва компресия на флуида, породена от собственото му движение

ПТУРС — противотанков управляем ракетен снаряд (военен термин)

радиолария — едноклетъчно животно с красив силициев скелет, който прилича на обемна снежинка с остри игли като лъчи (оттук и наименованието — „радиус“ на латински значи „лъч“)

рибозома — органела в жива клетка, която в комплекс с РНК („работно копие“ от ДНК) синтезира необходимите на клетката белтъчни молекули

репликатор, репликиране — машина, организъм или всяка система, която има способността да се самовъзпроизвежда, да копира себе си; процесът на възпроизвеждане, копиране

сазер — (звуков „лазер“) подобно на лазер устройство, което вместо със светлина борави с механични колебания на средата при ултразвукови и по-високи честоти

сапфир — разновидност на КОРУНДА, който е на второ място по твърдост след диаманта. Минерал от групата на алуминиевия оксид, оцветен от метални примеси като желязо и титан. Примесите от хром са познати като рубин. Устойчив до 2044°C, химически стабилен до 1000°C. Сапфирът е малко по-твърд от рубина

синапс — структура, която осъществява връзката между невроните

смартуер — по аналогия с хардуер и софтуер; smart означава „интелигентен, хитроумен, находчив, сръчен, чевръст, прецизен, нахакан“

Спецназ — специално назначение (руски); военни части за терор и диверсии в тила на врага и за агресивно разузнаване

телеметрия — инженерна практика за дистанционно измерване на множество величини с възможност за обратна връзка, която позволява промяна на един или повече параметри на системата

тетраедър — правилен четиристен, съставен от равностранны триъгълници

Тойнби, Арнолд — историк, развива тезата за развитието на човечеството, като основна градивна единица на историческия процес сочи цивилизациите, а не отделните народи

утилизация — почти същото като рециклиране

фоглет — критична асемблерна маса за изпълняване на ограничена задача или функция; нановариант на жива клетка в тялото на един андроид например или киборг с висок смарт-индекс

хабитат — „обиталище“, повече или по-малко изолирано от околната си среда съоръжение за безсрочно живеене, може да е подводен модул, космически (вакуумен) жилищен отсек с екосистема, подземен бункер или база върху враждебна за живота планета

хедонизъм — противоположното на аскетизъм; учение, според което висшата цел и добродетел в човешкия живот е насладата и удоволствията

холистичен — отнасящ се до холизма, доктрина, според която природата е йерархия от дискретни и неделими цялости

холограма — обемна снимка на обект, извършена с помощта на лазер

церебрален — мозъчен

циторепаратор — машина за „клетъчен ремонт“, термин, характерен за Панфедерацията

щам — подвид, разновидност; поради аналогията с вирусите, комплекс наномашини с определено предназначение се нарича щам (близко по смисъл на ФОГЛЕТ)

ПОСЛЕПИС II

Този роман е само един от многото логични варианти на последиците от появата на асемблерната нанотехнология. Като фантазър мога да си позволя да избира от тези варианти онзи, който ми ДОПАДА. Като мъчещ се да гледам критично и към себе си писател се налага да предпочета да развия сюжета въз основа на най-вероятния, без значение дали ми харесва като възможно бъдеще, в каквото бих искал да живея. За да не травмирам мечтите си, както и да не греша спрямо логиката на човешката същност, се съгласих със себе си на КОМПРОМИС и описах един епизод от едно бъдеще, което ми се струва ПРИЕМЛИВО. Логиката и развитията в текста, естествено, не могат да надскочат рамките на ерудицията и информираността ми, нито да надраснат забележимо ценностната ми система — най-много тук-там да огънат някоя задръжка или предразсъдък. Затова НЕ претендирам, че написаната реалност в книгата трябва да е имунизирана срещу критика както в детайлите, така и в основната теза.

Просто така реализирах своя ИЗБОР.

Направете същото и с вашия.

ноември 2006

вилна зона на гара Ромча, Своге

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.